

Програма на Европската Унија за транзициска помош и институционален развој ТАИБ 2010

ЗАЈАКНУВАЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ЗАКОНОДАВСТВОТО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА НА ЛОКАЛНО НИВО

ТЕХНИЧКИ ИЗВЕШТАЈ бр. 3

Проценка на надлежностите на локалната самоуправа за спроведување на законодавството за животна средина – Правна анализа и препораки

Финална верзија, датум 05.02.2016

EuropeAid/134079/D/SER/MK

Проектот е финансиран
од Европската унија

Проектот е имплементиран од Ramboll
и неговите конзорциумски партнери

**Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина
на локално ниво**

Датум: 5 февруари 2016 год.

Изготвиле: Лотар Гундлинг, Билјана Јадровска

Проверил: Иан Маклеан

Одобрил: Раул Дауса

Опис: Технички извештај бр. 3: Правна анализа на надлежностите на единиците на локална самоуправа

Реф.бр.: EuropeAid/134079/D/SER/МК

Ramboll Danmark A/S и неговите конзорциумски партнери се целосно одговорни за содржината на овој извештај и истата на ниту еден начин не ги одразува ставовите на Европската унија.

Ramboll
Hannemanns Allé 53
DK-2300 Copenhagen S
Denmark
T +45 5161 1000
F +45 5161 1001
www.ramboll.com

СОДРЖИНА

КРАТЕНКИ 1

1.	ИЗВРШНО РЕЗИМЕ	1
2.	ВОВЕД	4
2.1	Содржина на овој извештај	4
2.2	Позадина	5
2.3	Цели на овој извештај	7
2.4	Методологија и структура на извештајот	7
3.	НАДЛЕЖНОСТИ НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА ВО ИМПЛЕМЕНТАЦИЈАТА НА ЗАКОНОДАВСТВОТО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА	10
3.1	Закон за животна средина	10
3.2	Закон за квалитет на амбиентниот воздух	14
3.3	Закон за управување со отпадот	15
3.4	Закон за водите	20
3.5	Закон за заштита на природата	24
3.6	Закон за заштита од бучавата во животната средина	25
3.7	Закон за хемикалии	28
3.8	Закон за генетски модифицирани организми	28
3.9	Друга законска рамка во областа на животната средина	28
3.10	Општо управно законодавство	35
3.11	Надлежности на други институции во однос на надлежностите на единиците на локалната самоуправа	40
4.	ПРАВНА АНАЛИЗА НА НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА	52
4.1	Цел и критериуми на анализата, со акцент на поважните надлежности на единиците на локалната самоуправа	52
4.2	Правна анализа на главните надлежности на единиците на локалната самоуправа	52
4.3	Анализа на законската основа за правни акти кои се донесуваат на локално ниво	89
4.4	Анализа на надлежностите на други институции во однос на надлежностите кои ги имаат единиците на локалната самоуправа	91
5.	ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ	98
5.1	Заклучоци	98
5.2	Препораки	98

АНЕКСИ

АНЕКС 1 - ЛИСТА НА ЗАКОНСКИ АКТИ И СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ КОИ БЕА РАЗГЛЕДАНИ

АНЕКС 2 - ЛИСТА НА СЕКУНДАРНО ЗАКОНОДАВСТВО ЧИЈА ПРАВНА ОСНОВА СЕ ЗАКОНИТЕ ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА КОИ БЕА ПРЕДМЕТ НА РАЗГЛЕДУВАЊЕ ВО ОДНОС НА НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА

КРАТЕНКИ

АДКОМ	Здружение на даватели на комунални услуги
АХМР	Управа за хидрометеоролошки работи
АЛ	Агенција за лекови
УЗКН	Управа за заштита на културното наследство
БА	Батерии и акумулатори
ЦУ	Царинска управа
ЦФЦД	Сектор за централно финансирање и склучување договори
ЦРПР	Центри за развој на планските региони
ЦУК	Центар за управување со кризи
КСПКНОР	Комисија за управување со светско природно и културно наследство на Охридскиот регион
ДКУ	Давател на комунални услуги
ДЗС	Дирекција за заштита и спасување
ЕК	Европска комисија
ЕЕА	Европска Управа за животна средина
ЕУ	Европска унија
АХВ	Агенција за храна и ветеринарство
Влада на РМ	Влада на Република Македонија
ХБИ	Хидробиолошки институт – Охрид
ДИЕ	Директива за индустриски емисии
ИЈЗ	Институт за јавно здравје
МС	Меѓуопштинска соработка
ИСКЗ	Интегрирана контрола и спречување на загадувањето
МЦУО	Меѓуопштински центар за управување со отпад
ЛЕАП	Локален еколошки акциски план
ЗКАВ	Закон за квалитет на амбиентниот воздух
ЗБА	Закон за батерии и акумулатори
ЗХ	Закон за хемикалии
ЗКД	Закон за комунални дејности
ЗЖС	Закон за животна средина
ЗЗБЖС	Закон за заштита од бучавата во животната средина
ЗШ	Закон за шумите
ЗГМО	Закон за генетски модифицирани организми
ЗЛ	Закон за ловство
ЗМС	Закон за меѓуопштинска соработка
ЗИН	Закон за инспекциски надзор
ЗЛС	Закон за локална самоуправа
ЗОРОДУ	Закон за организација и работа на органите на државна управа
ЗЗП	Закон за заштита на природата
ЗВ	Закон за водите
ЗУО	Закон за управување со отпадот
ЕЛС	Единица на локалната самоуправа
ПСХ	Политика за спречување на хаварии
МЗШВ	Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство
МЕ	Министерство за економија
МЖСПП	Министерство за животна средина и просторно планирање
МОН	Министерство за образование и наука
МНР	Министерство за надворешни работи

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

МЗ	Министерство за здравство
МВР	Министерство за внатрешни работи
МЛС	Министерство за локална самоуправа
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
ЗС	Записници од состаноци
МТВр	Министерство за транспорт и врски
НЕАП	Национален акциски план за животна средина
НВО	Невладинa организација
НТЕС	Номенклатура на територијални единици за статистички цели
УЖС	Управа за животна средина
УОВЖС	Уредба за оцена на влијанијата врз животната средина
УСМБ	Уредба за стратешко мапирање на бучавата
ст.	став
ПХБ	Полихлорирани бифенили
Р.Е. (е.ж.)	Популациски еквивалент
ЈПП	Јавно приватно партнерство
РЗПЗМ	Регистри на загадувачи и пренос на загадувачки материи
ЈКП	Јавно комунално претпријатија
УРС	Управување со подрачје на речен слив
ПЕ	Правилник за елаборати
ПОС	Правилник за опасни супстанции
ПСК	Правилник за стратешките карти на бучава и акциски планови за бучавата
РЦУО	Регионален центар за управување со отпад
УО	Управен одбор
ДИЖС	Државен инспекторат за животна средина (инспектор)
СОЖС	Стратегиска оцена на животната средина
ДШЛ	Државен инспекторат за шумарство и ловство
ПИЗС	План за инволвирање на засегнатите страни
ДИТ	Државен инспекторат за труд
ДПИ	Државен пазарен инспекторат (инспектор)
ИСЖС	Извештај за состојба во животната средина
ТА	Техничка помош
ТоR	Проектни задачи
СУВР	Субјекти за управување со водни ресурси
ЗЕЛС	Заедница на единиците на локална самоуправа

СИНОПСИС НА ПРОЕКТОТ

Наслов на програмата	Програма на Европската Унија за ИПА техничка помош и институционална надградба - ТАИБ 2010		
Наслов на проектот	Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво		
Реф.бр.:	EuropeAid/134079/D/SER/МК		
Број на договор	11-41299/1		
Времетраење на проектот	јануари 2015 – јули 2016 год.		
Почеток на проектот (датум на Иницијален состанок)	20 јануари 2015 год. (22 јануари 2015 год.)		
Датум на завршување на проектот	20 јули 2016		
Име и презиме:	Јадранка Иванова, виш програмски службеник	Радица Коцева, Раководител на ЦФЦД	Раул Дауса, Директор на Проектот
Улога:	Корисник	Договорен орган	Изведувач
Адреса:	МЖСПП Бул. „Гоце Делчев“ бр.18 (Зграда на МТРВ, 10-ти спрат) 1000 Скопје, Република Македонија	ЦФСД Министерство за финансии Ул. „Даме Груев“ бр.14 1000 Скопје, Република Македонија	Ramboll Hannemanns Allé 53, 23000 Копенхаген, Данска
Телефон:	+389 75 250 234		+45 5161 6942
Факс:	+ 389 2 3220 165	+389-2-3231-219	+45 4598 8510
E-mail:	j.ivanova@moepp.gov.mk; jadrankaivanova@hotmail.com	radica.koceva@finance.gov.mk	RD@ramboll.dk
Контакт лице:	Јадранка Иванова	Радица Коцева	Раул Дауса
Општа цел	Општа цел на проектот е да придонесе кон унапредување на заштитата на животната средина, мониторинг и имплементација на националното законодавство за животна средина во државата, на централно и локално ниво.		
Цел	Целта на овој Проект е: <ul style="list-style-type: none"> • Да ги унапреди капацитетите на единиците на локалната самоуправа за имплементација на законодавството за животна средина. • Да ја подобри координацијата помеѓу централната и локалните власти во имплементацијата на законодавството за животна средина. 		
Очекувани резултати	РЕЗУЛТАТ 1 Зајакнати административни капацитети <ul style="list-style-type: none"> • Проценка на административните капацитети на општинско ниво за имплементација на барањата за животна средина и проценка на нивните законски надлежности за животна средина кои тие ги спроведуваат; • Изготвена Програма за реформа и зајакнување на 		

	<p>административните капацитети за имплементација на законодавството за животна средина на општинско ниво, заедно со листа на правни документи кои ја поддржуваат примената на обврските за животна средина на локално ниво.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одобрена долгорочна и краткорочна Програма за обуки, и реализација на обуките согласно краткорочната Програма; • Зајакнување на административните капацитети за имплементација на законодавството за животна средина на централно и локално ниво; <p>РЕЗУЛТАТ 2 Изготвени законски документи за животна средина кои придонесуваат кон имплементацијата на обврските за животна средина на локално ниво</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изготвени законски документи (прирачници, упатства, потсетници, процедури и сл.) и, ако е неопходно, правни акти за имплементација на одредени правни акти за животна средина за кои се надлежни единиците за локална самоуправа, вклучувајќи и Насоки за проценка на елаборатите за заштита на животната средина на локално ниво согласно членот 24 од Законот за животна средина; • Изготвено Упатство за тоа како се подготвуваат инфраструктурни проекти финансирани од ЕУ, • Изготвена Програма за подигнување на јавна свест за животна средина на локално ниво; и • Надградба на софтвер и развивање Програма за воведување систем за прибирање податоци, известување и информирање за избрани единици на локалната самоуправа. <p>РЕЗУЛТАТ 3 Имплементација на важечките правни акти кои се однесуваат на животната средина на локално ниво</p> <ul style="list-style-type: none"> • Имплементација на избраните (најприоритетни) мерки од Програмата за реформа и зајакнување на административните капацитети за имплементација на барањата за животна средина на општинско ниво; • Реализирани обуки за развој и имплементација на локални еколошки акциски планови за 40 лица и изготвени препораки за унапредување на процесот на ЛЕАПи и мониторинг на имплементацијата на ЛЕАПи во избраните единици на локална самоуправа; • Унапредена имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво првенствено во однос на квалитетот на воздухот, водата и интегрираното спречување и контрола на загадувањето, со акцент на прашањата кои треба да бидат земени предвид кога се издаваат дозволи за Б-инсталации (мониторинг на воздухот и бучавата, оценка за влијанието врз животната средина преку елаборат за заштита на животната средина); како и изготвување и имплементација на прирачници, водичи и инструкции за оваа цел.
Главни активности	<ul style="list-style-type: none"> • Активност 1 Изготвување и имплементација на План за вклучување на засегнатите страни • Активност 2 Проценка на законските барања за активности

	<p>за заштита на животната средина во единиците на локална самоуправа и проценка на административните капацитети за имплементација и изготвување на неопходната Програма за реформа</p> <ul style="list-style-type: none"> • Активност 3 Имплементација на зајакнување на административните капацитети во единиците на локалната самоуправа • Активност 4 Зајакнување на изготвувањето и имплементацијата на локални еколошки акциски планови • Активност 5 Изготвување и спроведување на програма за обука • Активност 6 Подигнување на јавната свест и управување со информации 								
Клучни засегнати страни	<ul style="list-style-type: none"> • Министерство за животна средина и просторно планирање (Сектор за соработка со локалната самоуправа, Сектор за ИПА, Сектор за ЕУ); • Министерство за локална самоуправа; • Заедница на единиците на локална самоуправа (ЗЕЛС); • Девет (9) избрани пилот единици на локалната самоуправа; • Осум (8) центри за развој на планските региони (ЦРПР); • Невладини организации релевантни за проектните активности; • Б-инсталации во деветте избрани пилот единици на локалната самоуправа; • Јавни претпријатија; • Општата јавност. 								
Целни групи	<ul style="list-style-type: none"> • Министерство за животна средина и просторно планирање (Сектор за соработка со локалната самоуправа, Сектор за ИПА, Сектор за ЕУ); • Министерство за локална самоуправа; • Заедница на единиците на локална самоуправа (ЗЕЛС); • Девет (9) избрани пилот единици на локалната самоуправа <table border="1"> <tr> <td>Плански регион</td><td>Град/ единица на локалната самоуправа</td></tr> <tr> <td>Скопски регион</td><td>- Град Скопје - Општина Ѓорче Петров - Општина Аеродром</td></tr> <tr> <td>Полошки регион</td><td>- Општина Тетово - Општина Гостивар - Општина Јегуновце</td></tr> <tr> <td>Југозападен регион</td><td>- Општина Охрид - Општина Македонски Брод - Општина Дебарца</td></tr> </table>	Плански регион	Град/ единица на локалната самоуправа	Скопски регион	- Град Скопје - Општина Ѓорче Петров - Општина Аеродром	Полошки регион	- Општина Тетово - Општина Гостивар - Општина Јегуновце	Југозападен регион	- Општина Охрид - Општина Македонски Брод - Општина Дебарца
Плански регион	Град/ единица на локалната самоуправа								
Скопски регион	- Град Скопје - Општина Ѓорче Петров - Општина Аеродром								
Полошки регион	- Општина Тетово - Општина Гостивар - Општина Јегуновце								
Југозападен регион	- Општина Охрид - Општина Македонски Брод - Општина Дебарца								
Број на извештајот	Технички извештај бр.3 – Правна анализа на надлежностите на единиците на локална самоуправа, верзија 2 од 5 февруари 2016 год.								
Автори на извештајот	Лотар Гундлинг, Билјана Јадровска								

1. ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Цел и содржина на извештајот:

Овој извештај го опишува и детално ги анализа надлежностите на единиците на локална самоуправа во имплементација на законодавството за животна средина во Република Македонија. Надлежностите се содржани во општите и конкретни закони за животна средина, во секундарното законодавство како и во управните закони. Акцентот е ставен на поважните закони во областа на животна средина и подзаконските акти донесени врз основа на тие закони.

Опис на надлежностите на единиците на локална самоуправа:

Надлежностите на единиците на локална самоуправа за спроведување на законодавството за животна средина првенствено се содржани во следниве закони:

- Закон за животна средина,
- Закон за квалитет на амбиентниот воздух,
- Закон за управување со отпадот, притоа земајќи ги предвид и законите за посебните видови отпад,
- Закон за водите,
- Закон за заштита на природата,
- Закон за заштита од бучавата во животната средина,
- Закон за хемикалии,
- Закон за генетски модифицирани организми.

Описот на надлежностите на единиците на локална самоуправа содржани во Поглавјето 3 од овој извештај исто така ја зема предвид законската рамка за природни ресурси (шуми, рибници и лов) како и конкретната законска рамка која се однесува на одредени заштитни подрачја/ региони) и исто така се опфатени и општите управни закони, конкретно Законот за локална самоуправа кој исто така содржи (во поопшт смисол) надлежности за единиците на локална самоуправа.

Во повеќето случаи единиците на локална самоуправа ги споделуваат надлежностите за спроведување на законодавството за животна средина со други државни органи, особено оние на централно ниво и тука прашањата на комуникација, координација и соработка имаат клучна важност. Поради тоа е многу важно да ги видиме надлежностите и на другите државни институции кои се релевантни за надлежностите на единиците на локална самоуправа и да ги анализираме правните рамки на нивните меѓусебни односи.

Уште една причина зошто е неопходно да ги разгледаме надлежностите и на другите институции е фактот дека единиците на локална самоуправа, од една страна, имаат голем број надлежности за имплементацијата на законите во областа на животна средина и, од друга страна, а тоа никој не го негира, единиците на локална самоуправа се соочуваат со проблеми во смисол на ограничени капацитети и ресурси. Така што, прашањето на соработка и поддршка повторно има суштинско значење кое бара подетално разгледување на законските правила и согледување дали тие се доволно отворени или не за соработка и поддршка. Јасно е дека институционалното зајакнување не е само прашање на законска рамка туку и прашање кое се покренува на многу други нивоа. Сепак, тука дефинитивно е важна законската рамка која ги регулира овие работи. Еден конкретен аспект тука е надзорот кој се врши врз единиците на локална самоуправа од страна на централните институции

(особено од страна на МЖСПП) во имплементацијата на законодавството за животна средина – аспект кој исто така е законски регулиран и кој дополнително ќе биде адресиран во посебна активност на проектот (активноста 3.3. согласно работниот план на проектот).

Анализа на надлежностите на единиците на локална самоуправа:

Анализата на надлежностите на единиците на локална самоуправа содржана во Поглавјето 4 од овој извештај има за цел најпрвин да даде подетални информации за надлежностите и обврските на единиците на локална самоуправа како и за постапките и процедурите, со посебно земање предвид на секундарното законодавство произлезено од поважните закони кои ја регулираат животната средина. Анализата исто така се обидува да укаже на проблемите во правната рамка, како што се недоречености, дуплирања и недоследности. Анализата е тематска, фокусирана и структурирана околу надлежностите на единиците на локална самоуправа, при што се става акцент на следниве надлежности на единиците на локална самоуправа:

- Елаборати, оцена на влијанието врз животната средина, стратегиска оцена на животната средина, мониторинг врз животната средина, информации за животната средина, вклучувајќи го и пристапот до овие информации,
- Издавање Б-ИСКЗ дозволи, вклучувајќи ги дозволите за усогласување и планирањето за вонредни ситуации,
- Управување со квалитетот на воздухот,
- Управување со отпадот,
- Управување со водните ресурси,
- Контрола на бучавата во животната средина,
- Заштита на природата,
- Изготвување локални еколошки акциски планови (ЛЕАПи).

Согласно проектната задача, оваа анализа го разгледува и прашањето на правната основа на актите кои ги усвојуваат единиците на локална самоуправа.

Понатаму, анализата ја дискутира правната рамка за комуникација, координација и соработка помеѓу единиците на локална самоуправа и другите институции на централно ниво. Таа не може да ги опфати областите на животна средина но дава одредени примери за да потенцира некои релевантни прашања. Уште една можност за дополнително разгледување на овие прашања ќе биде реализацијата на другите активности на проектот: работа на програмата за реформа (активност 2.3), на правните документи (активност 3.1), на упатството за надзор над единиците на локална самоуправа (активност 3.3), на правниот документ за комуникација и координација (активност 3.4) и на унапредување на начинот на кој се прибираат податоците и на кој се известува (активност 6.2).

Заклучоци и препораки:

Анализата завршува со повеќе општи и конкретни заклучоци и препораки.

Главни заклучоци се дека единиците на локална самоуправа имаат голем број законски надлежности за заштита на животната средина. Бројни се законите и подзаконски акти за животна средина кои треба да бидат имплементирани од единиците на локална самоуправа. Законите обично се обемни, сложени и детални. Вработените во единиците на локална самоуправа често изразуваа став дека законите се тешки за разбирање а проблем им претставува и познавањето на сите закони и подзаконски акти. Така што, овој извештај (и другите резултати од проектот) би можеле да им дадат на единиците на локална самоуправа ориентација и мапа во однос на постојните законски обврски.

Единиците на локална самоуправа често немаат капацитет и ресурси за да ги исполнат сите обврски за имплементација на законодавството за животна средина па затоа неопходно ќе биде институционално зајакнување во повеќе форми. Институционалната поставеност се заснова на законски рамки, така што мерките за унапредување на институциите имаат правни импликации и можеби ќе бараат законски измени. За да го подобриме капацитетот на единиците на локална самоуправа подобро и поефикасно да го имплементираат законодавството за животна средина би можело да се размисли за давање помош преку документи за насочување од централно ниво (МЖСПП и други надлежни централни органи) но исто така и во вид на техничка помош (обуки или помош по потреба, во конкретни случаи). Правната рамка може да ги обезбеди ваквите барања.

Актуелната законска рамка донекаде се однесува на комуникацијата, координацијата и соработката помеѓу единиците на локална самоуправа и другите (централни) институции. Во многу случаи единиците на локална самоуправа имаат обврски да известуваат, имаат обврски да ги доставуваат нацрт програмите или нацрт одлуките до МЖСПП или до други институции на централно ниво пред истите да бидат донесени, а во други случаи единиците на локална самоуправа имаат заедничка обврска за мониторинг или инспекција. Овие правни рамки можат уште еднаш да бидат разгледани за да се утврди дали се доволно сеопфатни и доследни; а и со цел да се увиди до кој степен истите можат да обезбедат уште поголема комуникација, соработка и поддршка.

Препораките содржани во овој извештај се однесуваат на:

- Издавање Б-ИСКЗ дозволи, вклучувајќи и дозволи за усогласување,
- Елаборати,
- Мониторинг врз животната средина, информации за животната средина, вклучувајќи го и пристапот до овие информации,
- Имплементација на стратегиска оцена на животната средина на локално ниво,
- Локално планирање за вонредни ситуации,
- Управување со квалитетот на воздухот,
- Управување со отпадот,
- Управување со водните ресурси,
- Контрола на бучавата во животната средина,
- Изготвување на локални еколошки акциски планови (ЛЕАПи),
- Општи надлежности на единиците на локална самоуправа, вклучувајќи аспекти на соработка и поддршка за единиците на локална самоуправа,
- Општи правни аспекти, евентуално поедноставување на имплементацијата на законодавството, и
- Правни документи (документи за насочување, упатства, прирачници) со кои евентуално се поддржува имплементацијата на законодавството за животна средина на локално ниво.

Анекси:

Анексите во овој извештај содржат детален список на сите закони во областа животна средина, како и на другите закони кои се релевантни за надлежностите кои ги имаат единиците на локална самоуправа во заштитата на животната средина, заедно со список на релевантното секундарно законодавство (Анекс 1) и табела во која се наведени надлежностите на единиците на локална самоуправа, онака како што се определени во секундарното законодавство. Овие документи би помогнале да помогнат во ориентирањето во „мрежата“ на надлежности во областа животна средина кои се очекува да бидат реализирани од локалните власти.

2. ВОВЕД

2.1 Содржина на овој извештај

Овој извештај ги обединува на едно место надлежностите на единиците на локална самоуправа, онака како што се предвидени во релевантната законска рамка и прави детална анализа на истите. Надлежностите на единиците на локална самоуправа се содржани во општите управни закони (најмногу во Законот за локална самоуправа) и во бројни други закони за животна средина и секундарно законодавство поврзано со нив. Извештајот е резултат на барањата од проектната задача, според која е неопходно да се направи „проценка на законските барања за активностите за заштита на животната средина во општините и проценка на административните капацитети за имплементација и развивање на бараната Програма за реформа“.

Поконкретно, проектната задача го бара следново:

- Да се направи преглед и анализа на правните акти и описот на надлежности на општините и да се предложат измени ако е неопходно;
- Да се направи преглед на законските акти кои предвидуваат обврски за општините за заштита на животната средина;
- Анализа на законската основа од релевантните закони според кои општините треба да донесат правни акти за имплементација на законодавството за животна средина; и
- Врз основа на проценката и анализа на правните акти, да се предложи приоритетна листа на правни акти кои треба да бидат изготвени а се важни за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво.

Изготвувањето на правната анализа е предвидена со *работниот план на проектот* и тоа:

Активност 2.1 Преглед и анализа на правните акти и описот на надлежности, вклучувајќи ги и другите активности:

- Преглед на усвоените правни акти
- Консултација со МЖСПП во однос на актите кои се во постапка и се планираат
- Анализа на правната основа на релевантните закони
- Предлог приоритетна листа на правни акти кои треба да се изготват (види забелешки подолу).

Во тој смисол, извештајот прави проценка и анализа на релевантното законодавство во поширок смисол, што вклучува:

- Закони, уредби и правилници во однос на надлежностите предвидени за единиците на локална самоуправа во спроведувањето на законодавството за животна средина во Македонија;
- Анализа на законските одредби кои им доделуваат надлежности на единиците на локална самоуправа во спроведувањето на законодавството за животна средина во Македонија;
- Анализа на надлежностите на другите засегнати страни кои се релевантни за единиците на локална самоуправа, особено оние на централно ниво; и
- Предлози за евентуални законски измени со цел унапредување на правната рамка за надлежностите на единиците на локална самоуправа во заштитата на животната средина.

Задачата која предвидуваше анализа на законската основа на правните акти кои треба да бидат донесени од единиците на локална самоуправа, согласно проектната задача, е исто така составен дел од овој извештај.

Предлозите за евентуални законски измени содржани во овој извештај ги земаат предвид барањата од проектната задача за приоритетна листа: правиме осврт на најјургентните прашања и потребите од промена.

Иако во проектната задача е препознаена потребата од „изготвување приоритетна листа на правни акти“ и овој извештај прави осврт на најјургентните потреби од законски измени, мора да потенцираме дека формалниот список на законски акти со приоритетни законски измени е основен елемент на Програмата за реформа која треба да ја изготви овој проект. Проектната задача го препознаваат ова и бараат изготвување на ваква формална листа за потребите на Програмата за реформа („...Програма за реформа чиј составен дел е листа на правни акти“.) Соодветно на тоа, оваа формална листа на правни акти е дел од Програмата за реформа (види нацрт Програмата за реформа приложена како Анекс 3).

Извештајот се заснова на преглед на *позитивното законодавство* т.е. законодавството кое е донесено и е на сила. Во моментот на изготвување на оваа нацрт верзија на извештајот беше донесен и објавен нов Закон за управна постапка, чија примена ќе започне по преодниот период од една година (види точката 2.4. подолу). Понатаму, во септември и ноември 2015 беа направени некои формални измени на законите во областа на животна средина. Во разговор со МЖСПП беше утврдено дека неодамнешните законски измени не ги менуваат надлежностите на единиците на локална самоуправа за заштита на животната средина и исто така беше кажано дека *во моментот* не се изготвуваат законски инструменти кои евентуално би ги смениле надлежностите на единиците на локална самоуправа во областа на животна средина. Правниот тим на проектот постојано ќе го следи развојот на настаните во областа на законодавството и ќе остане во блиска комуникација со правните експерти од МЖСПП за евентуални реформи во законската рамка кои ги би засегале единиците на локална самоуправа и истите ќе ги вгради во активностите на проектот, по потреба.

2.2 Позадина

Како што е наведено во проектната задача, законската рамка во Република им доделува бројни задачи на единиците на локална самоуправа за имплементација на законодавството за животна средина. Законот за локална самоуправа од 2002 делегираше повеќе надлежности на општинско ниво, вклучувајќи тука надлежности за вршење урбанистичко и рурално планирање, заштита на животната средина, природата и регулирање на просторот, општинските услуги како што се водоснабдување, третман на отпадни води, собирање, транспорт и депонирање на комуналниот отпад и надзор врз извршувањето на активностите за кои се задолжени општините. Законската рамка за животна средина исто така доделува голем број надлежности на општинско ниво.

Извршувањето на голем број надлежности за имплементација на законодавството за животна средина претставува големо оптоварување за општините во Македонија. Единиците на локална самоуправа во Република Македонија значително се разликуваат една од друга од аспект на население (од 3.000 до 500.000 жители). Општ факт со кој сите се согласуваат е дека на општинско ниво има недостаток од кадар и финансиски ресурси неопходни за извршување на клучните функции во управувањето со животна средина. Тоа отворено се констатира и во самата проектна задача: „Капацитетот на единиците на локална самоуправа за имплементација на законите во областа на животна средина не е доволен, а понекогаш и целосно отсуствува“. Особено кај малите општини се забележува недостаток од недоволно обучен персонал. Од овие причини, недоволниот административен капацитет за имплементација на општинско ниво се смета за сериозен предизвик. Ова се однесува на сите сектори за животна средина (квалитет на воздухот, управување со отпад, управување со води, заштита од бучава, издавање Б-ИСКЗ дозволи за Б инсталации и одобрување на елаборати за заштита на животната средина). Во однос на управувањето со водите и отпадот, на општините им недостасува поголем капацитет за изготвување на инвестициски проекти;

особено важни тука се проектите кои се однесуваат на водоснабдување и пречистување на отпадни води, како и инфраструктура за управување со отпад.

Овие согледувања се потврдени во речиси сите стратешки и плански документи елаборирани во изминатите десет години (види листата на стратешки документи и планови кои беа разгледани, дадена во Анекс 1 од овој извештај). Најновите стратешки и плански документи, како што се Стратегијата за секторот животна средина и климатски промени 2015 (нацрт текст) и Повеќегодишната програма за секторот животна средина и климатска акција 2014 (ИПА 2) многу јасно го посочуваат проблемот на преголем број на надлежности кои им се даваат на единиците на локална самоуправа и премалите капацитети кои единиците на локална самоуправа ги имаат за тоа. Ова ја потенцира важност од централизација и надлежностите на локалните власти од една страна и потребата од административно зајакнување и ресурси, од друга страна. Имплементацијата на законодавството за животна средина на локално ниво мора да биде сеопфатна, кохерентна и ефикасна – ако тоа не биде така, децентрализацијата ќе остане само празно ветување.

Како што е наведено и во нацрт Стратегијата за секторот животна средина и климатски промени 2015:

„Имајќи ги предвид тековниот процес на децентрализација во државата и сè поголемите надлежности кои ќе ги добиваат општините за управување со животна средина, неопходно е донесувањето на одлуки на локално ниво да се прави на свесен и кохерентен начин. Ова може да се постигне само ако бидат донесени и ажурирани неопходните стратешки и плански документи на локално ниво, особено ЛЕАП-ите. Сегашните ЛЕАП-и се застарени и очигледна е недоволната имплементација (стр.14)..."

„Актуелниот процес на децентрализација има идентификувано повеќе приоритети и активности кои треба да го олеснат процесот на пренесување на надлежностите од централно на локално ниво. Акцентот треба да се стави на зајакнување на регионалните и локални структури кои ќе ја подготват Македонија за имплементација на законската рамка и за целосно искористување на средствата на ЕУ. Во овој контекст, мерките ќе имаат за цел да го помогнат воведувањето на децентрализиран систем за управување со проекти, идентификување на човечките ресурси кои се неопходни за изготвување и имплементација на инвестициски проекти на централно и локално ниво и зајакнување на нивниот капацитет и формирање на сектори и одделенија на централно и локално ниво за изготвување и имплементацијата на инфраструктурни проекти со новите вработени лица (стр.16)..."

Јасно е дека примарна потреба е градењето на институциите на локално ниво т.е. мерки кои ќе ги зајакнат или, кога тоа е неопходно, ќе ги воспостават административните капацитети за имплементација на законодавството за животна средина во општините. Неопходна е институционална анализа која ќе се осврне на надлежностите на единиците на локална самоуправа, која критично ќе дискутира дали сегашната поделба на надлежностите помеѓу централното и локално ниво е соодветна или не, ќе ги решава проблемите со потребните капацитети и ресурси и ќе предложи подобрувања на институционалната поставеност. Оваа институционална анализа исто така ја прави и проектот и таа ќе биде носечки столб на Програмата за реформа.

Сепак, за институционалната анализа и за Програмата за реформз неопходно е да се има јасна претстава за тоа кои надлежности ги имаат единиците на локална самоуправа и дискусија за тоа кои правни прашања ја попречуваат или подобруваат локалната имплементација на законодавството за животна средина, така што во Програмата за реформа може да бидат опфатени исклучиво правни прашања. Освен тоа, неопходно е да се дискутира и за правните импликации на секој предлог кој би бил даден за унапредување на институционалната поставеност на единиците на локална самоуправа за имплементација на законодавството за животна средина. Можеби ќе има предлози за измена на актуелните надлежности на единиците на локална самоуправа; правната анализа мора да види како ќе

бидат направени тие измени. Исто така можеби ќе има предлози за подобри институционални механизми за поддршка на она што го имплементираат единиците на локална самоуправа, како што се соработка и здружувања на општините за целите на животната средина, или регионална соработка на единиците на локална самоуправа за прашања поврзани со животната средина. Ваквите аранжмани бараат законска основа. Актуелното законодавство веќе има воведено некои можности за меѓуопштинска соработка за извршување на функциите за кои се надлежни општините; нивниот потенцијал ќе треба дополнително да биде анализиран додека другите предлози кои можеби ќе треба да бидат дадени, ќе треба да бидат предмет на дискусија од аспект на нивната законска остварливост.

Елемент за зајакнување на единиците на локална самоуправа во однос на нивните надлежности за заштита на животната средина би можел да биде подобрување на комуникацијата, соработката и координацијата помеѓу единиците на локална самоуправа, од една страна и другите засегнати страни на државно (централно) ниво, од друга страна. Комуникацијата, координацијата и соработката се опфатени во законската рамка за да може да се анализираат и проценат сегашните правила од аспект на тоа дали тие се доволни и приемливи. Секој предлог за унапредување на рамката можеби повторно би имал правни импликации и ќе треба да биде дискутиран од правен/ законски аспект.

2.3 Цели на овој извештај

Согласно она што беше кажано во претходниот став, целите на овој технички извештај се:

- Сеопфатен опис на надлежностите на единиците на локална самоуправа во имплементацијата на законодавството за животна средина,
- Правна анализа на надлежностите на единиците на локална самоуправа во имплементацијата на законодавството за животна средина,
- Анализа на надлежностите на другите засегнати страни кои се релевантни за надлежностите кои ги имаат единиците на локална самоуправа во имплементацијата на законодавството за животна средина,
- Дискусија за правната основа на актите кои треба да ги донесат единиците на локална самоуправа во имплементацијата на законодавството за животна средина, и
- Заклучоци и препораки во однос на надлежностите на единиците на локална самоуправа во имплементацијата на законодавството за животна средина.

2.4 Методологија и структура на извештајот

Беа разгледани сите примарни и секундарни законски акти во однос на надлежностите на единиците на локална самоуправа во имплементацијата на законодавството за животна средина. Согласно процесот на децентрализација и врз основа на Законот за локална самоуправа („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 5/02), единиците на локална самоуправа добија широк и сеопфатен спектар на надлежности и одговорности за заштита на животната средина на локално ниво, регулирани со повеќе закони во оваа област.

Предмет на оваа анализа се следниве *примарни закони за животна средина*:

- Закон за животна средина („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 147/15, 192/15);
- Закон за квалитет на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 67/04, 92/07, 35/10, 47/11, 59/12, 163/13, 10/15, 146/15);
- Закон за управување со отпадот („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 51/11, 123/12, 147/13, 163/13, 146/15, 156/15, 192/15);

- Закон за управување со пакување и отпад од пакување („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр.161/09, 17/11, 47/11, 136/11, 39/12, 163/13, 146/15);
- Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 6/12, 163/13, 146/15);
- Закон за управување со батерии и акумулатори и отпад од батерии и акумулатори („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 140/10, 47/11, 148/11, 39/12, 163/13, 146/15),
- Закон за водите („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/11, 44/12, 23/13, 163/13, 180/14, 146/15);
- Закон за заштита на природата („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14, 146/15);
- Закон за заштита од бучавата во животната средина („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 79/07, 124/10, 47/11, 163/13, 146/15);
- Закон за хемикалии („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 145/10, 53/11, 164/13, 116/15, 149/15),
- Закон за генетски модифицирани организми („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 35/08, 163/13, 146/15).

Предвид беа земени и *поважните управни закони*, како што се:

- Закон за локална самоуправа („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 05/02);
- Закон за меѓуопштинска соработка („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 79/09);
- Закон за јавни претпријатија („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 38/96, 6/02, 40/03, 49/06, 22/07, 83/09, 97/10, 6/12, 119/13, 41/14);
- Закон за комунални дејности („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 5/12, 163/13, 42/14 и 44/15);
- Закон за општа управна постапка („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 38/05, 11/08, 51/11) (нов Закон за управна постапка е донесен во 2015 година и неговата примена ќе започне по период од една година),
- Закон за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11).

Во оваа проценка и анализа исто така беа земени предвид, колку што беше можно, релевантните подзаконски акти (секундарно законодавство) донесени согласно овие закони. Станува збор за многу голем број на подзаконски акти, дури и ако зборуваме само за главни закони за животна средина. Целосен список на правните акти кои беа разгледани е даден во Анекс 1 на овој извештај. Релевантното секундарно законодавство за имплементација на законодавството за животна средина кое беше разгледано е оценето во табеларен приказ содржан во Анекс 2 од овој извештај.

Надлежностите на единиците на локална самоуправа не се само собрани туку се исто така и критички анализирани од правен аспект. Се направи осврт на недостатоците и преклопувањата како и на прашањата на недоволна јасност на законските решенија или нивна сложеност. Надлежностите на другите засегнати страни релевантни за надлежностите на единиците на локална самоуправа во областа на животна средина беа исто така земени предвид за да се утврди дали правната основа за комуникација, координација и соработка е доволна или истата е потребно да се подобри. Ќе бидат дадени заклучоци и препораки за овие евентуални промени.

Важен аспект на методологијата е интеракцијата помеѓу правниот тим на проектот и институционалните и технички тимови на проектот. Како последица на тоа, овој технички извештај за правна анализа ќе треба постојано да биде разгледуван и ревидиран по потреба, како што ќе напредува работата на институционалните и технички прашања во рамките на проектот. Институционалната и техничка работа може да идентификува аспекти кои ќе треба да бидат земени предвид при правната анализа и во правните препораки. Правната анализа зависи од институционалниот и технички инпут но ова не е само во една насока; на сличен начин и институционалната и техничка работа ќе треба да ги зема предвид правните рамки.

**Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина
на локално ниво**

Што значи дека правните и технички тимови се во постојана меѓусебна интеракција за времетраењето на проектот.

3. НАДЛЕЖНОСТИ НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА ВО ИМПЛЕМЕНТАЦИЈАТА НА ЗАКОНОДАВСТВОТО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.1 Закон за животна средина

Надлежности на единиците на локална самоуправа согласно овој Закон се следниве:

- Обезбедување финансиски средства за заштита на животната средина од нивниот буџет (член 3, став 3);
- Преземање мерки и активности за унапредување на животната средина во рамките на своите надлежности, кои не се во исклучива надлежност на државните органи (начело на супсидијарност – член 11);
- Обезбедување учество на јавноста и пристап до информации, како и вклучување на јавноста во постапката за донесување на одлуки (член 17);
- Привремена или трајна забрана за вршење на определени дејности или промет на определени производи со цел заштита на животот и здравјето на луѓето и на животната средина (член 19);
- Забрана за вршење активности и враќање на животната средина во задоволителна состојба (член 20, став 3);
- Одобрување елаборати преку донесување одлука во рок од 15 календарски дена од денот на прием на елаборатот, со можност за продолжување на овој рок за дополнителни 15 календарски дена во случај на нецелосен елаборат и водење/ажурирање на регистар на издадени елаборати (член 24); елаборатите се задолжителни за проекти кои не спаѓаат во опфатот на оцена за влијанието врз животната средина но кои имаат локално влијание врз животната средина;
- Известување на јавноста за случаите на надминување на дозволените мисии и во другите случаи на загадување онака како што е предвидено со закон и со статутот на единицата на локална самоуправа и донесување посебен акт за преземање задолжителни мерки за решавање случаите на надминување на дозволените емисии и/или загадување во случај загадувањето да е ограничено само на подрачјето на единицата на локална самоуправа (член 26, став 2);
- Формирање локални мрежи за мониторинг кое може да се направи по желба („единиците на локална самоуправа можат“); ако бидат формирани, финансирањето на тие мрежи (формирање, функционирање, одржување и развој) ќе се обезбеди од буџетот на единиците на локална самоуправа (член 34) додека податоците од мониторингот ќе бидат бесплатно доставени до МЖСПП (член 37). МЖСПП може да делегира мониторинг на конкретен еколошки медиум (почва, вода, воздух) или подрачје од животната средина (природа, отпад, бучава во животната средина, вибрации, јонизирачко и нејонизирачко зрачење, клима, мириси) на единиците на локална самоуправа или на други државни органи (член 35). Доставените податоци од мониторингот ќе се сметаат за составен дел на Националниот информативен систем со кој управува МЖСПП – Македонски информативен центар за животна средина и деталните правила во врска со содржината, водењето, формата и крајните рокови за доставување на податоците од мониторингот ќе бидат определени со правилник кој го донесува МЖСПП а кој сè уште не е изготвен/донесен;
- Формирање и водење Регистар на загадувачи кое може да се направи по желба („единиците на локална самоуправа можат“). Надлежни органи тука се единиците на локална самоуправа, градот Скопје и единиците на локална самоуправа во градот Скопје. Сепак, ако овој Регистар биде формиран тогаш единицата на локална самоуправа секој месец ќе известува до МЖСПП на начин кој ќе биде определен со уредба (член 41). Оваа уредба сè уште не е изготвена/донесена. Единиците на

локална самоуправа можат да го делегираат формирањето и одржување на Регистар на загадувачи на овластени правни лица (член 43); МЖСПП е органот задолжен за водење Регистар за испуштање и пренос на загадување кој е составен дел на Катастарот за животна средина. Содржината и начинот на водење на Регистарот ќе бидат пропишани со правилник чија правна основа е членот 41, став 2 од Законот за животна средина. Овој правилник сè уште не е изготвен/ донесен;

- Формирање и водење на Катастар за животна средина кое може да се направи по желба („единиците на локална самоуправа можат“). Надлежни органи тука се единиците на локална самоуправа, градот Скопје и единиците на локална самоуправа во градот Скопје. Сепак, ако овој Регистар биде формиран тогаш единицата на локална самоуправа на секои три месеци ќе известува до МЖСПП (член 42, став 5). Единиците на локална самоуправа можат да го делегираат формирањето и одржување на Регистар на загадувачи и Катастар за животна средина на овластени правни лица (член 43);
- Изготвување на извештај за состојбата на животната средина кое може да се направи по желба („единиците на локална самоуправа можат“). Надлежни органи тука се единиците на локална самоуправа, градот Скопје и единиците на локална самоуправа во градот Скопје. Во случај единиците на локална самоуправа да одлучат да изготват ваков извештај, тие ќе ги применуваат одредбите за јавен пристап до информации за животната средина и ќе го достават готовиот извештај до МЖСПП на одобрување (член 45);
- Извори на податоци и информации за целите на изготвување на Годишниот извештај, Извештајот на индикатори за животната средина (кој се изготвува на секои две години) и Извештајот за состојбата на животната средина (кој се изготвува на секои четири години) – сите три ги изготвува МЖСПП – согласно Правилникот за форма, содржина, цели и начин на изготвување и вид на извори на податоци кои се користат за изготвување на извештајот, како и начин на оценување на извештајот (“Службен весник на РМ” бр.81/10);
- Промовирање развој на едукацијата и јавната свест за прашања поврзани со животната средина (член 48). Надлежни органи тука се единиците на локална самоуправа, градот Скопје и единиците на локална самоуправа во градот Скопје;
- Примена на одредби за јавен пристап до информации за животна средина, согласно барањата од Делот VIII на Законот за животна средина (членови 51-58). Единиците на локална самоуправа имаат обврска да прибираат, чуваат и ажурираат информации за животната средина во делот од нивна надлежност, да определуваат лица задолжени за имплементација на правилата за пристап до информации од животната средина и да ги одржуваат информациите за животна средина кои тие самите ги чуваат, или некој друг го прави тоа во нивна полза, во формат кој е спремен за репродукција и до кој може да се пристапи преку компјутерски телекомуникации или други електронски средства;
- Изготвување и усвојување ЛЕАПи на секои 6 години, имплементација на ЛЕАПи и формирање тело задолжено за мониторинг на имплементацијата на усвоените ЛЕАПи, предлагајќи измени и известувајќи еднаш годишно до МЖСПП (член 60). Надлежни органи тука се единиците на локална самоуправа, градот Скопје и единиците на локална самоуправа во градот Скопје. МЖСПП ќе усвои методологија за изготвување на ЛЕАПи; според информациите кои ги имаме методологијата за ЛЕАПи сè уште не е формално донесена. Освен тоа, единиците на локална самоуправа можат да ги определуваат правилата за начинот на доставување на податоци од правни и физички лица кои се определени како лица задолжени за имплементација на ЛЕАП донесен од единицата на локална самоуправа (член 62);
- Имплементација на Националниот еколошки акционен план и известување до МЖСПП согласно правилникот кој ќе биде донесен од МЖСПП (член 63). Правилникот сè уште

не е изготвен/ донесен. Надлежни органи за известување до МЖСПП се единиците на локална самоуправа, градот Скопје и единиците на локална самоуправа во градот Скопје.

- Спроведување постапка за стратегиска оценка на животната средина за планските документи за кои е задолжителна ваква постапка (определено во Уредбата за стратегиска оценка на животната средина која ја усвојува Владата) и скрининг во случај стратегиската оценка на животната средина да не е задолжителна, заедно со доставување одлука за иницирање или на постапка за започнување со стратегиска оценка на животната средина, заедно со целата неопходна документација до МЖСПП (член 65). Надлежни органи тука се единиците на локална самоуправа, градот Скопје и единиците на локална самоуправа во градот Скопје. Во случај единицата на локална самоуправа да донела одлука да не иницира стратегиска оценка на животната средина, или во случај обемот за стратегиска оценка на животната средина во донесената одлука за започнување постапка за стратегиска оценка на животната средина да не е доволен, МЖСПП ќе донесе задолжителна одлука за единицата на локална самоуправа да изготви стратегиска оценка на животната средина/ да го определи нејзиниот обем, во рок од 15 дена од приемот на документацијата (во случај МЖСПП да не постапи вака, правно ќе се смета дека МЖСПП нема никакви забелешки). Мора да се каже дека постапката за стратегиска оценка на животната средина ја спроведува градоначалникот. Сите акти во постапката за стратегиска оценка на животната средина ги донесува градоначалникот а не Советот на единицата на локална самоуправа. Советот е надлежното тело за донесување на планот/ програмата;
- Доставување мислења до МЖСПП за обемот на студијата за оцена за влијанието врз животната средина за проекти кои ќе биде имплементирани на нивното подрачје, не подоцна од 15 календарски дена од приемот на барањето за консултации (член 82) и доставување мислење до МЖСПП за студијата за оцена на влијанието врз животната средина најдоцна во рок од 30 календарски дена од денот на објавување на студијата (член 83). Надлежни органи тука се единиците на локална самоуправа, градот Скопје и единиците на локална самоуправа во градот Скопје. Единиците на локална самоуправа ќе му ги достават на инвеститорот сите релевантни податоци потребни за изготвување студија за оцена на влијанието врз животната средина (член 83). МЖСПП ќе го испрати Извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието врз животната средина до единиците на локална самоуправа на чие подрачје е предвидено да се имплементира проектот (член 86). МЖСПП има обврска да донесе одлука да одобри или одбие согласност до единицата на локална самоуправа, при што единицата на локална самоуправа нема да издаде дозвола/ одлука/ лиценца пред МЖСПП да ја донесе горенаведената одлука (член 88);
- Доставување мислење до МЖСПП за барањето за издавање А-ИСКЗ дозвола во рок од 30 календарски дена од единиците на локална самоуправа и градот Скопје, освен за единиците на локална самоуправа во градот Скопје (член 100). На писмено барање на единицата на локална самоуправа, МЖСПП има обврска да ги достави сите документи неопходни за изготвување мислење, под правна претпоставка дека единицата за локална самоуправа нема забелешки ако тоа мислење не биде доставено. Единицата на локална самоуправа може да организира јавна расправа во врска со барањето (член 100) (по желба: „единицата на локална самоуправа може...“). Единицата на локална самоуправа ќе биде информирана од МЖСПП за обврската која инвеститорот ја има да организира јавна расправа, ако инвеститорот има таква обврска (член 103). Единицата на локална самоуправа ќе го информира Министерството за надворешни работи за тековната постапка за издавање на А-ИСКЗ дозвола во соседна држава, ако таквите информации и станат достапни (член 102). МЖСПП има обврска да ја достави А-ИСКЗ дозволата која била издадена до единицата на локална самоуправа каде се

наоѓа инсталацијата (член 108);

- Издавање Б-ИСКЗ дозволи за нови инсталации или значителни измени на постојни инсталации, во рок од 60 календарски дена од датумот на доставување на барањето и определување едно лице за изготвување Б-дозволи (членови 123 и 126). Единиците на локална самоуправа можат да воведат заедничко управување со цел издавање Б-дозволи (член 123, став 4). Надлежни органи за издавање на Б-ИСКЗ дозволи се единиците на локална самоуправа и градот Скопје, освен единиците на локална самоуправа во градот Скопје;
- Издавање дозвола за усогласување со оперативен план за постојни инсталации кои, според активноста која ја вршат, подлежат на режимот за издавање Б-ИСКЗ дозволи (член 134 и 135). Надлежни органи за ваква активност се единиците на локална самоуправа и градот Скопје, освен единиците на локална самоуправа во градот Скопје;
- Изготвување и донесување надворешен план за вонредни состојби врз основа на внатрешен план за вонредни состојби, при што вториов го изготвува операторот и го доставува до МЖСПП и до единиците на локална самоуправа (член 148) и доставување на надворешните планови за вонредни состојби до МЖСПП во рок од 15 календарски дена од денот на донесувањето (член 154). Операторите на нови инсталации кои користат опасни супстанции ќе ги известат МЖСПП и единиците на локална самоуправа, не подоцна од 3 месеци пред почетокот на изградбата или ставањето во функција на новиот систем, додека операторите на постојни инсталации кои користат опасни супстанции имаат обврска тоа да го направат не подоцна од една година од датумот на почеток на примена на Главата XV од Законот за животна средина (2011). Единиците на локална самоуправа има право да пристапи во регистарот на системи кои користат опасни супстанции (член 152) и има обврска да овозможи јавен пристап до надворешниот и внатрешен план за вонредни состојби (член 154). Единиците на локална самоуправа имаат обврска да ги ревидираат надворешните планови за вонредни состојби во периоди не подолги од три години од датумот на донесување (член 154, став 9). Единиците на локална самоуправа имаат обврска во просторното и урбанистичко планирање да ги земат предвид инсталациите кои користат опасни супстанции (член 155);
- Остварување на правото да се бара реституција на еколошка штета/ надомест во случаи кога е предизвикана еколошка штета врз јавниот интерес или врз заштитени подрачја (член 159);
- Остварување на правото за користење средства од годишната Програма за инвестирање во животната средина (член 173);
- Донесување на локална Агенда 21 како стратешки, плански и програмски документ за одржлив развој, кој општината го донесува по желба („единиците на локална самоуправа можат...“) (член 186 став 3);
- Вршење овластени инспекции за животна средина од страна на локални инспектори (член 194, став 3, членови 201, 202, 203, 204-а, 206, 208), изготвување тримесечни извештаи за реализираните инспекции и нивно објавување на интернет страницата (член 209), изготвување годишен извештај за вршење инспекции и доставување на тој извештај до МЖСПП на усвојување (член 209, став 3), доставување на сите податоци и документација до Државниот инспекторат за животна средина, објавување на донесените инспекциски акти на интернет страницата на единиците на локална самоуправа во рок од 3 работни дена од нивното усвојување (член 209, став 8). Градоначалникот на единиците на локална самоуправа ја одобрува годишната програма за работа на овластените инспектори за животна средина (локални инспектори) организирани како организациски единици во рамките на единиците на локална самоуправа за наредната година, не подоцна од 15 декември од тековната година (член 15, став 11 од Законот за инспекциски надзор).

МЖСПП врши административен надзор врз имплементацијата на сите надлежности на единиците на локална самоуправа во заштитата на животната средина (член 210). Станува збор за важна надлежност на МЖСПП која се однесува на работењето на единиците на локална самоуправа. Истото ќе биде подетално дискутирано во понатамошниот текст, во контекст на комуникацијата, координацијата и соработката помеѓу единиците на локална самоуправа и другите институции (види точките 3.11 и 4.4 подолу). Тоа исто така ќе биде предмет и на посебна активност во рамките на проектот (види активност 3.3. за надзор врз единиците на локална самоуправа) која ќе резултира со изготвување правен документ (насоки) за надзор врз единиците на локална самоуправа.

3.2 Закон за квалитет на амбиентниот воздух

Надлежности на единиците на локална самоуправа согласно овој Закон се следниве:

- Изготвување програма за зони и агломерации утврдени како приоритет (дефинирани како такви во Националниот план за заштита на квалитетот на амбиентниот воздух зависно од степенот на надминување на граничните вредности за квалитет и зависно од опасноста која му се заканува на човековото здравје). Органи надлежни за изготвување на оваа програма се единиците на локална самоуправа и градот Скопје, освен единиците на локална самоуправа во градот Скопје, во соработка со МЖСПП; надлежен орган за усвојување на оваа програма е Владата на Република Македонија (член 29);
- Изготвување план за подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух (член 23, став 1, точка 2 и член 26). Органи надлежни за изготвување на овој план се единиците на локална самоуправа и градот Скопје (освен единиците на локална самоуправа во градот Скопје) во соработка со МЖСПП. Бидејќи не е јасно спомнато усвојувањето на планот, може да заклучиме од членот 33 (во однос на обврската за информирање на јавноста за изготвување и усвојување на планот) дека оваа надлежност им е дадена на единиците на локална самоуправа. Планот ќе опфати период од пет години;
- Изготвување краткорочен акциски план за заштита на амбиентниот воздух (член 23, став 1, точка 3 и член 27-а) кога се надминуваат граничните вредности. Органи задолжени за изготвување на овој план се единиците на локална самоуправа и градот Скопје (освен единиците на локална самоуправа во градот Скопје) во соработка со Министерството за здравство и МЖСПП;
- Соработка со други државни тела, научни и стручни организации, вклучувајќи и правни и физички лица кои се сопственици/ корисници на инсталации кои се извори на загадување во процесот на изготвување на планот за подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух и краткорочен акциски план за заштита на амбиентниот воздух (член 32). Органи задолжени за ваквата соработка се единиците на локална самоуправа и градот Скопје, освен единиците на локална самоуправа во градот Скопје;
- Преземање мерки за информирање на јавноста и давање пристап до информации и учество во изготвувањето и донесувањето плански документи (член 33). Органи задолжени за овие активности се единиците на локална самоуправа и градот Скопје, освен единиците на локална самоуправа во градот Скопје;
- Годишно известување за имплементацијата на планските документи усвоени од единиците на локална самоуправа и градот Скопје, освен единиците на локална самоуправа во градот Скопје, до МЖСПП (член 34) и објавување на планските документи од страна на единиците на локална самоуправа и градот Скопје, освен единиците на локална самоуправа во градот Скопје (член 50, став 3);

- Информирање за другите мерки за управување со квалитетот на амбиентниот воздух како и мерки и активности насочени кон подобрување на општата ситуација на подрачјето на единицата на локална самоуправа кои биле имплементирани во претходната година, заедно со активностите планирани за следната година (член 50, став 3);
- Формирање локална мрежа за мониторинг по претходно мислење на МЖСПП – УЖС (член 39), кое се спроведува по желба на единиците на локална самоуправа („може“). Ако бидат формирани, тогаш се известува до МЖСПП – УЖС согласно предвидените правила и бесплатно (член 44);
- Мониторинг на емисиите во воздухот од Б-инсталациите и предлагање мерки до Б-инсталациите за спречување или ублажување на емисиите во воздухот (член 46);
- Операторите на Б-инсталации ќе известуваат до МЖСПП, единиците на локална самоуправа и градот Скопје, освен единиците на локална самоуправа во градот Скопје, не подоцна од 30 календарски дена, за изворот на загадување на амбиентниот воздух, сировините, технолошки процеси, уреди, како и за претстојните промени во сировини и технолошките процеси кои ќе доведат до примена на условите и барања поврзани со обезбедување квалитет на амбиентниот воздух, активности за поправка врз уредите и опремата за прочистување на воздухот, измени во обемот на активности и за сите други измени во функционирањето на инсталацијата и лицата задолжени за заштита на животната средина (член 60);
- Обезбедување финансиски средства за заштита и подобрување на квалитетот на воздухот т.е. изготвување и имплементација на план за подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух и евентуален краткорочен акциски план за заштита на амбиентниот воздух, за имплементација на активности во приоритетните зони и агломерации определени во членот 29 и за други мерки кои се преземаат согласно Законот за квалитет на амбиентниот воздух (член 64, став 2) како и за локални мрежи за мониторинг (член 64, став 3);
- Информирање на јавноста за мерките преземени и за секое надминување на праговите граници за алармирање (член 32, став 3 и член 50, став 6);
- Инспекција на спроведувањето која ја вршат овластени инспектори за животна средина (член 65, став 3 и член 68);
- Извршување контроли по случаен избор врз емисиите од мобилни извори на загадување, кои ги вршат овластени инспектори за животна средина во соработка со надлежниот орган за определување на техничката подготвеност на мобилните извори на загадување (член 65, став 5).

3.3 Закон за управување со отпадот

Надлежности на единиците на локална самоуправа согласно овој Закон се следниве:

- Донесување и спроведување на плански документи за управување со отпадот (План за управување со отпадот за единиците на локална самоуправа, Програма за управување со отпадот, Регионален план за управување со отпадот) и имплементација на постапката за стратегиска оценка на животната средина за тие плански документи (изготвување извештај за стратегиската оценка на животната средина, негово доставување до МЖСПП и други мерки, членови 15, 18, 18-а);
- Управување со комунален и друг вид неопасен отпад, на начин утврден во членот 22 (водење сметка за чистотата на јавните простори и напуштен отпад, донесување акти за регулирање на селекцијата, собирањето и транспортот на комунален и други видови неопасен отпад, соработка или здружување со други единици на локална

самоуправа и градот Скопје, имплементирање на проекти и инвестиции, делување согласно општите правила за управување со комунален и други видови отпад). Две или повеќе единици на локална самоуправа можат да донесат заедничка програма за управување со комунален и други видови на отпад;

- Годишно известување до МЖСПП во врска со имплементацијата на Програмата за управување со отпадот, најдоцна до 28 февруари (член 23);
- Правните и физички лица кои во вршењето на својата дејност создаваат повеќе од 200 килограми опасен отпад и/ или повеќе од 150 тони неопасен отпад се должни да изготват годишна Програма за управување со отпад и да ја достават до единицата на локална самоуправа, градот Скопје и МЖСПП најдоцна во месец септември во тековната година (член 21). Содржината на оваа Програма е утврдено во членот 21. Горенаведените органи можат да побараат измени на оваа Програма во случај да не е усогласена со Националниот план за управување со отпад и Националната програма за управување со отпад.
- Заедничко управување со отпадот (регионален пристап) на начин што сите единици на локална самоуправа во регионот (кој е определен со Националниот план за управување со отпад) склучуваат договор за формирање на регионален систем за управување со отпад (член 23-а); единицата на локална самоуправа ќе го информира МЖСПП за одлуката за формирање регионален систем за управување со отпад во рок од 30 календарски дена од донесување на таа одлука и ќе ги достави усвоените акти до МЖСПП. Во случај единицата на локална самоуправа да не склучи договор за формирање на регионален систем за управување со отпад и со тоа да ги поткопа остварувањето на целите за управување со отпад зацртани во националните План и Стратегија за управување со отпад, МЖСПП ќе донесе одлука со која ѝ се налага на единицата на локална самоуправа да го склучи тој договор во предвидениот рок;
- Одобрување локации за инсталации за складирање и третман (локациите ќе бидат надвор од населени места/ согласно планската и урбанистичка документација) (одобрувањето на локацијата од страна на единиците на локална самоуправа, градот Скопје и единиците на локална самоуправа во градот Скопје е задолжителен предуслов за издавање на дозволата за складирање и третман од страна на МЖСПП (член 32));
- Определување на локации на кои можат да се изградат/ лоцираат претоварни станици (член 37);
- Прибирање податоци од правни и физички лица задолжени за собирање и транспорт на комунален и друг вид на неопасен отпад и известување до МЖСПП најдоцна до 31 март (член 39);
- Одржување чистота на јавни места и ракување со напуштен отпад на јавни и сообраќајни места (член 41);
- Определување правила за управување со комуналниот и другите видови неопасен отпад и определување локации за собирање и селектирање на комуналниот отпад и опасен отпад одвоен од комуналниот отпад. Единиците на локална самоуправа ќе следата/ вршат инспекции дали се имплементираат утврдените правила или не (членови 43 и 44).
- Остварување на јавната услуга со локална важност (собирање и транспорт на комуналниот отпад, одржување на јавната чистота, третман на комуналниот отпад, ракување и одржување на местата за селективно собирање на комуналниот отпад) (член 46). Членот 47 ја дава правната основа за донесување правни акти од страна на единиците на локална самоуправа и градот Скопје за регулирање на горенаведените услуги и ги содржи работите кои ќе бидат регулирани со тие правни акти;
- Формирање јавно претпријатие или заедничко јавно претпријатие за собирање, транспорт и/ или третман на комуналниот и на другите видови неопасен отпад или

доверување на оваа услуга на правни или физички лица согласно Законот за концесии и јавно приватно партнерство (член 46). Јавните претпријатија ќе се усогласат со правилата определени во разни правилници кога ќе аплицираат за дозвола;

- Определување локации за третман и депонирање на инертниот отпад согласно плановите за управување со отпад на единиците на локална самоуправа и просторните и урбанистички планови (член 54) и определување на локации за собирни места и инсталации за третман на возилата кои се на крајот од својот работен век (член 3 од Правилникот за искористени возила објавен во „Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 108/09, 164/10, 114/14);
- Прибирање идентификациски формулар за отпад од правни и физички лица кои управуваат со индустриски неопасен отпад (член 56);
- Основање на депонија за неопасен и инертен отпад, под услов да е во согласност со Националниот план за управување со отпад, преку доставување барање до МЖСПП (формуларот и содржината на барањето се пропишани од МЖСПП). Две или повеќе единици на локална самоуправа можат заеднички да основаат депонија за неопасен и инертен отпад под услов да бидат исполнети горенаведените услови и плус ако е склучен договор помеѓу соодветните единици на локална самоуправа (член 80);
- Според членот 30 од Законот за управување со отпадот, инсталации за складирање, третман, преработка и депонирање на отпад ќе подлежат на процедурите за оцена на влијанието врз животната средина и интегрирано спречување и контрола на загадувањето. На инвеститорот нема да му биде издадена градежна дозвола освен ако не достави одлука за одобрување на студијата за оцена на влијанието врз животната средина;
- Мониторингот на неопасен отпад и известување до МЖСПП согласно Програмата за мониторинг на управувањето со отпад донесена од МЖСПП; неколку единици на локална самоуправа можат да формираат заедничко управување за целите на мониторинг или да делегираат таков мониторинг на правно или физичко лице; овие аранжмани ќе бидат дефинирани со договор (член 108);
- Управување со информативен систем на локално ниво за да се овозможи прибирање и презентирање на податоци за општата состојба во врска со управувањето со неопасен отпад, обработка на собраните податоци и доставување на истите до МЖСПП (член 113). Информативниот систем на локално ниво ќе биде дел од Информативниот систем за животна средина;
- Надлежност која единиците на локална самоуправа можат да ја спроведат по желба е воспоставување катастар на создавачи на неопасен отпад на нивното подрачје („единицата на локална самоуправа може...“). Ако биде воспоставен, Катастарот ќе биде дел од Катастарот за животната средина кој го води МЖСПП и дел од Информативниот систем за животна средина;
- Објавување програми за управување со неопасен отпад, информација за количеството на создаден отпад, мерки, активности и начин за подобрување на општата ситуација за управување со отпад согласно подзаконски акт усвоен од МЖСПП (член 117);
- Информирање на јавноста за моменталната состојба во управувањето со отпад, остварениот напредок, идни планови и насоки за подобрување и споредба, заедно со проценка на сегашната и на минатата состојба во управувањето со отпадот (член 118);
- Финансиска имплементација на плановите и програмите на единиците на локална самоуправа за управување со отпад, од нивните буџети, од донации, заеми, надоместоци, казни од сторени прекршоци изречени на нивната територија и други извори на средства утврдени со закон (член 120, став 2);
- Финансирање за изградба на депонии за неопасен отпад и инертен отпад од буџетите

на единици на локална самоуправа, правни и физички лица кои управуваат со отпад, од кредити, заеми, грантови и други извори на средства утврдени со закон (член 120, став 3);

- Одобрување на цената за депонирање на комунален или други видови на неопасен отпад определена со тарифите на операторот на депонијата (член 90 од Законот за управување со отпад). Тарифата се објавува во "Службен весник на РМ" на единиците на локална самоуправа;
- Одобрување на цената за собирање и транспорт на комуналниот отпад во случаи кога давател на услугата е јавно претпријатие формирано од единиците на локална самоуправа (член 121). Кога се определува цената на услугата, единиците на локална самоуправа ќе определат стимулативни цени за домаќинствата, правните и физички лица кои врз основа на воспоставени системи за селектирање на отпад ја намалуваат вкупната количина на отпад наменет за депонирање на депонија (член 121, став 6). Цените се пресметуваат согласно Методологијата за пресметување на цената за собирање, транспорт и депонирање на отпадот ("Службен весник на РМ" бр.30/13);
- Единиците на локална самоуправа можат да воведат надоместок за управување со отпад во висина од 1% до 2% од цената за извршена услуга за собирање и транспорт на комуналниот отпад. Собраните средства се сметаат за приход на буџетот на единиците на локална самоуправа и се користат за целите утврдени со членот 123, став 5 (член 123). Наплатените казни исто така се сметаат за приход на буџетот на единиците на локална самоуправа (член 124);
- Инспекција на имплементацијата и примената на овој закон на локално ниво од страна на овластени инспектори за животна средина (членови 126 и 129).

Надлежности на единиците на локална самоуправа согласно законите кои се однесуваат на посебните видови отпад се следниве:

Закон за управување со пакување и отпад од пакување

- Информирање на јавноста за местата за собирање и центрите за отпад од пакување (член 23, став 3);
- Организирање одвоено собирање на отпад од пакување кој е комунален отпад (член 26);
- Склучување договор со правно лице за ракување со отпад од пакување (член 26);
- Активности за надзор врз единиците на локална самоуправа за надлежностите кои тие ги имаат, реализирани од страна на овластени инспектори за животна средина (член 44, став 4; членови 48 и 49);
- Надзор од страна на комуналните инспектори на единиците на локална самоуправа врз незаконското постапување со отпадот од пакување кој не е комунален отпад (член 44, став 6));
- Делување по барање за надзор (член 44-а).

Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема

- Организирање одделно собирање на отпадната опрема, овластување собирач на отпадна опрема од домаќинствата и определување и организирање места, односно локации за одделно собирање на отпадна опрема од домаќинствата, во собирни центри на целото подрачјето на единицата на локална самоуправа каде што крајните корисници ќе можат отпадната опрема од домаќинствата бесплатно да ја предаваат. При определување на местата и локациите на собирните центри треба да се земе предвид бројот на жителите во населеното место, при што треба да се обезбеди најмалку еден собирен центар на ниво на единица на локална самоуправа, односно најмалку по еден собирен центар за 30.000 жители. Собирните центри ги вклучуваат и постојните места и локации за собирање на одвоено собрани фракции на комунален

отпад, доколку се исполнат условите утврдени со Законот за управување со електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема (член 25);

- Во соработка со правното лице за управување со електричен и електронски отпад да ја известува јавноста за адресите на собирните центри кои постојат во подрачјето на таа општина (член 36);
- Инспекциски активности во рамките на надлежностите на единиците на локална самоуправа, од страна на овластени инспектори за животна средина (локални инспектори) на единиците на локална самоуправа (член 47); овластени инспектори за животна средина и комунални инспектори можат да побараат соработка од Министерството за внатрешни работи кога вршат инспекција (член 48);
- Инспекција над незаконското постапување со електричен и електронски отпад од страна на граѓаните и негово оставање или предавање како несортиран комунален отпад, која ја вршат комуналните инспектори на единиците на локална самоуправа (член 47);
- Донесување Годишна програма за инспекција и нејзино доставување до МЖСПП (член 48);
- Водење евиденција за инспекциите извршени од овластени инспектори за животна средина и комунални инспектори, изготвување на тримесечни извештаи за извршени инспекции и нивно објавување на интернет страницата на единицата на локална самоуправа, согласно Законот за животна средина (член 50);
- Примена на одредби од Законот за електричен и електронски отпад, Законот за инспекциски надзор, Законот за животна средина и Законот за управување со отпад од страна на овластени инспектори за животна средина и комунални инспектори при вршење на инспекции (член 58).

Закон за батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори

- Во соработка со правните лица задолжени за постапување со отпадни батерии и акумулатори, информирање на јавноста на соодветни места за локациите на собирните места кои се наоѓаат на подрачјата на единиците на локална самоуправа (член 27);
- Определување места за поставување садови за одвоено собирање на батерии и акумулатори на нивното подрачје и организирање системи за собирање и времено складирање на отпадни батерии и акумулатори и нивно предавање за третман, повторна употреба и/ или рециклирање. Единиците на локална самоуправа ќе ги спроведат овие обврски во соработка со правните лица задолжени за ракување со отпадните батерии и акумулатори. Во изготвувањето на нивните програми и акти за управување со отпад, единиците на локална самоуправа ќе ги земат предвид зацртаните цели за батерии и акумулатори (член 29);
- Учество во изготвување на Програмата за управување со батерии и акумулатори (член 36);
- Инспекциски активности за кои се надлежни единиците на локална самоуправа и кои ги спроведуваат овластените инспектори за животна средина (локални инспектори) на единиците на локална самоуправа (член 43); овластените инспектори за животна средина и комуналните инспектори можат да побараат помош од Министерството за внатрешни работи при вршењето на инспекција (член 44);
- Инспекција врз незаконското ракување со отпадни батерии и акумулатори од страна на граѓаните, како што се одлагање или предавање на батерии и акумулатори како несортиран комунален отпад. Инспекцијата ја вршат комунални инспектори на единиците на локална самоуправа (член 43);

- Водење евиденција за извршените инспекции од страна на овластените инспектори за животна средина и комуналните инспектори, изготвување тримесечни извештаи за реализираните инспекции и нивно објавување на интернет страницата на единиците на локална самоуправа, согласно Законот за животна средина (член 44);
- Примена на одредбите од Законот за електричен и електронски отпад, Законот за инспекциски надзор, Законот за животна средина и Законот за управување со отпад при вршењето на инспекциите (член 51).

3.4 Закон за водите

Надлежности на единиците на локална самоуправа согласно овој Закон се следниве:

- Управување со водите, крајбрежното земјиште и водните живеалишта што е во надлежност на органите на државна управа, освен во случаите во кои се надлежни единиците на локална самоуправа согласно Законот за водите (член 8);
- Извршување надлежности во планирањето на водите, и тоа:
 - Учество во работата на Советот за управување со подрачјето на речен слив (секој градоначалник назначува еден претставник во Советот за управување со подрачјето на речен слив), согласно членот 223 и Уредбата за структурата, начинот на членство и номинирање претставници во советите за управување со подрачја на речни сливови и во советите за управување со подрачја на речни сливови за делови од речни сливови, како и нивно работење („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 106/13);
 - Учество во постапката за стратешка оценка на животната средина/ консултации со јавноста при изготвувањето на План за управување со подрачјето на речен слив, како и обврска за имплементација на дополнителните детални планови/ програми содржани во Планот за управување со подрачјето на речен слив, ако ги има (Правилник за содржината и начинот на изготвување планови за управување со подрачје на речен слив – „Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 148/09);
 - Имплементација на обврските кои произлегуваат од Програмата на мерки. Содржината на оваа Програма е определена со Правилникот и методологијата за изготвување на Програма на мерки („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 148/09).
- Единиците на локална самоуправа можат да бидат носители на водните права, под услови и на начин определени со Законот за водите. Водното право се дефинира како: право на користење на водата од водните тела и право на испуштање на водата во водни тела (член 24). Водното право се стекнува врз основа на дозвола за користење на водите и дозвола за испуштање на водите, како што е предвидено во Законот за водите (член 26, став 1) или врз основа на наследство (член 26, став 3).
- Објектите и инсталациите кои подлежат на режимот на издавање Б-ИСКЗ дозволи мора да обезбедат дозвола за користење на водите и дозвола за испуштање на водите од МЖСПП, согласно постапката предвидена во Законот за води. Иако дозволата за користење на водите и дозволата за испуштање на водите за објекти и инсталации кои подлежат на режимот на издавање А-ИСКЗ дозволи се добива во постапка предвидена во Законот за животна средина и е интегрирана во А-ИСКЗ дозволата (Закон за животна средина, член 28, ставови 5 и 6; член 79, став 4), дозволата за користење на водата и испуштање на водата не е интегрирана во Б-ИСКЗ дозволата (т.е. операторите на Б-ИСКЗ инсталациите ќе аплицираат до МЖСПП за издавање дозвола за користење на водите и испуштање на водите); Б-ИСКЗ дозволите за

инсталации во заштитени подрачја ги издава МЖСПП и во овие случаи ИСКЗ дозволата ги вклучува и дозволите за водите;

- Доставување мислења во писмена форма во однос на барања за издавање дозволи за користење на водите/ испуштање на водите до МЖСПП во рок од 15 календарски дена од датумот на доставување (член 36) затоа што МЖСПП има обврска веднаш и без одлагање да достави еден примерок од барањето за издавање дозвола за користење на водите/ испуштање на водите до единицата на локална самоуправа на чија територија ќе биде изграден објект/ инсталација (член 33, став 4); ако единицата на локална самоуправа не достави мислење ќе се смета дека се согласува (МЖСПП нема обврска да го земе предвид ова мислење но треба да ги образложи причините зошто не го зела предвид мислењето);
- Единиците на локална самоуправа имаат обврска од МЖСПП да обезбедат дозвола за испуштање на отпадни води, или испуштање или фрлање на материјали и супстанции во водите кои се реципиенти (член 79);
- Донесување одлука за потребата од определување на заштитена зона во смисол на членот 96, став 1, со оглед на тоа дека единицата на локална самоуправа може да даде индикации и да ги проследи истите до МЖСПП (член 96);
- Вклучување на карти на заштитни зони за вода за пиење во катастарите и урбанистичките планови на единиците на локална самоуправа (член 98);
- Демаркирање на зоните за капење (заштитни зони за водни тела означени како рекреативни води, вклучувајќи ги водите за капење определени согласно членот 96 кои мора да бидат вклучени како минимум) и преземање мерки за заштита на водите за капење од загадување согласно членот 104 (член 101);
- Изградбата на постројки и објекти или било кои работи и активности што опфаќаат преработка, постапување, складирање, депонирање или транспорт на опасни материи и супстанции и цврст или течен отпад се забранува во крајбрежните земјишта, освен ако поинаку не е определено со Законот за водите. Единиците на локална самоуправа ќе ја имплементираат оваа забрана во процесот на урбанистичко планирање (член 105);
- Собирање, одведување и пречистување на отпадните води што произлегуваат или се создаваат на подрачјето на единицата на локална самоуправа, вклучувајќи го и отстранувањето на тињата (член 113), обезбедувајќи дека отпадните води кои се испуштаат се соодветно третирали, дека се изградени инсталации и дека истите соодветно се одржуваат и користат и дека повторното искористување на водата и тињата се врши согласно законските одредби;
- Изготвување нацрт програма за одведување, собирање и прочистување на урбаните отпадни води и донесување на вакви програми (член 114). Врз основа на нацрт програмите, МЖСПП и Министерството за транспорт и врски изготвуваат нацрт програма за одведување, собирање и прочистување на урбаните отпадни води и истата ја доставуваат до Владата на усвојување;
- МЖСПП, заедно со Министерството за транспорт и врски и единиците на локална самоуправа, имаат обврска да обезбедат дека ефлуентите од индустриските отпадни води кои влегуваат во системот за собирање и прочистување на урбаните отпадни води се подложни на потребниот предтретман (член 116);
- Јавното комунално претпријатие ќе ги определени цените за собирање на урбаните отпадни води, со претходна согласност од својот основач (обично единиците на локална самоуправа) со користење на методологијата која се заснова на критериумите определени во Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбаните отпадни води ("Службен весник на РМ" бр.68/04, 28/06, 103/08, 17/11, 54/11, 163/13, 10/15). Оваа методологија е усвоена од Министерството за транспорт и врски (член 6 од Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбаните отпадни води).

- Јавното државно претпријатие „Водостопанство“ А.Д. и јавните претпријатија „Хидро Злетовица“, „Стрежево“ и Хидро Лисиче“, формирани од Владата на Република Македонија, ќе обезбедат одведување на испуштените води од објекти и инфраструктурни објекти, под услов тие да се вклучени во системот за одвод (систем за наводнување и одводнување за кој е надлежно „Водостопанство“ А.Д.). За оваа цел, „Водостопанство“ А.Д. и/или нејзините подружници ќе склучат договор за одведување на испуштените води со правни и физички лица, државни тела и институции, единици на локалната самоуправа, сопственици или корисници на стакленици, хали, други комерцијални и индустриски објекти, владини и индивидуални објекти, дворови, паркови, патишта, аеродроми, итн.) а тарифата ќе биде определена согласно Законот за водостопанства;
- Единиците на локална самоуправа се надлежни за заштита од поплави и други штетни дејствија на водата во урбани подрачја (член 123). Заштитата од штетните ефекти на водата вклучува активности и мерки за заштита и одбрана од поплави, заштита од ерозии и порои, одбрана од замрзнување на површински водни тела, како и отстранување на последиците од таквите штетни дејства на водите. „Водостопанство“ А.Д. и јавните претпријатија „Хидро Злетовица“, „Стрежево“ и Хидро Лисиче“, формирани од Владата на Република Македонија, ќе бидат надлежни за изградба и одржување на објекти за заштита од поплави, заштита на водите од други штетни ефекти и регулирање и одржување на речните корита и канали за подрачјето за кое тие се надлежни (член 123 и член 10 од Закон за водостопанства);
- Изготвување и усвојување локална програма за заштита од штетното дејство на водите (член 124);
- Изготвување и донесување на оперативни планови за заштита од поплави (член 126 од Законот за водите), кои мора да бидат одобрени од МЖСПП, Дирекцијата за заштита и спасување и Центарот за управување со кризи (член 126, став 8). Освен тоа, „Водостопанство“ А.Д. ќе биде задолжено за заштита и одбрана од поплави и за заштита од други штетни дејствија на водите во подрачјето опфатено со негова активност, вклучувајќи и развој и одржување на речните корита и канали за подрачјето за кое тоа е надлежно (член 123, став 2); единиците на локална самоуправа како и „Водостопанство“ А.Д. и јавните претпријатија „Хидро Злетовица“, „Стрежево“ и Хидро Лисиче“, формирани од Владата на Република Македонија, имаат обврска да известуваат до МЖСПП (член 130);
- Единиците на локална самоуправа, градот Скопје и единиците на локална самоуправа во градот Скопје кои управуваат со брани и акумулации и со заштитни насипи, се должни овие објекти да ги користат и одржуваат на начин што обезбедува прифаќање на поплавните бранови, како и обезбедување на нивна заштита од елементарни непогоди (член 129);
- Единиците на локална самоуправа ќе ги определат крајбрежните појаси во населените места, со претходна согласност со МЖСПП (член 131, став 2). Единиците на локална самоуправа ќе го регулираат пристапот до крајбрежните појаси на реки, езера и акумулации за спорт и рекреација (член 132);
- Единиците на локална самоуправа ќе прават проценка еднаш годишно (до крајот на септември), за тоа дали водотеците на подрачјето под нивна надлежност се во состојба да предизвикаат поплави на земјиштето и дали обезбедуваат непречен проток на водата и дали прописите за контрола на поплави целосно се почитуваат; ова е заедничка обврска заедно со МЖСПП, „Водостопанство“ А.Д. и јавните претпријатија „Хидро Злетовица“, „Стрежево“ и „Хидро Лисиче“, формирани од Владата на Република Македонија (член 133);
- Единиците на локална самоуправа заедно со „Водостопанство“ А.Д. и јавните претпријатија „Хидро Злетовица“, „Стрежево“ и „Хидро Лисиче“, формирани од Владата на Република Македонија, се задолжени за спречување на ерозијата. Во прв

ред, тие ќе ги определат границите на ерозивното подрачје и на подрачјето кое е под закана од ерозија и ќе ги определат мерките и активностите за заштита на земјиштето од ерозија и за управување со поројните води врз основа на техничка документација (член 135 од Законот за води). Деталните правила ќе бидат определени со правилник кој ќе биде донесен од МЖСПП и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство;

- Единиците на локална самоуправа заедно со „Водостопанство“ А.Д. се задолжени за имплементација на мерките за уредување на поројните води на нивното подрачје (член 141);
- Единиците на локална самоуправа се задолжени за вадење на песок, камен и чакал од коритата и бреговите на површинските водни тела во урбаните подрачја и подрачјата кои не се под надлежност на „Водостопанство“ А.Д. (и нејзините подружници), додека „Водостопанство“ А.Д. е надлежно за своето подрачје. Вадењето се врши врз основа на дозвола издадена од МЖСПП и носителите на дозволата се должни да водат евиденција (членови 142-142-г);
- Единиците на локална самоуправа ќе подготват, усвојат и објават извештаи за активностите реализирани во претходната година и активностите кои се очекуваат наредната година во однос на заштитата од опасните последици од водата (заштита и одбрана од поплави, уредувањето и одржување на природните и уредените водотеци и другите површински води, заштита од ерозија и порои, одбрана од замрзнување на површинските водни тела и заштита и подобрување на режимот на водите со вадење на песок, камен и чакал), како и мерките што тие ги сметаат за потребни заради спречување и ублажување на последиците од штетното дејство на водите на земјиштето во нивното подрачје (член 143). Овие извештаи се доставуваат до МЖСПП на одобрување, најдоцна до 31 март;
- Единиците на локална самоуправа можат да формираат локални мрежи за мониторинг на водните тела кои се наоѓаат на нивното подрачје а не се опфатени со мерните места на државната мрежа за мониторинг (член 145);
- Единиците на локална самоуправа се исто така задолжени за мониторинг на водите за капење. Податоците од локалната мрежа за мониторинг и податоците од мониторингот на водите за капење ќе бидат доставени до МЖСПП. Во случај кога зоната за капење се наоѓа на подрачје на две или повеќе општини, мониторингот ќе се врши преку взаемна соработка и координација, пропорционално на големината на зоната за капење која се наоѓа во секоја единица на локалната самоуправа (член 146). Податоците од локалната мрежа за мониторинг и податоците од мониторингот на водите за капење ќе бидат доставени до МЖСПП;
- Единиците на локална самоуправа ќе обезбедат водоснабдување со вода за пиење и нејзина заштита, што може да се направи со формирање на јавно комунално претпријатие задолжено за водоснабдување и обезбедување на вода за пиење (неколку единици на локална самоуправа можат да формираат заедничко јавно претпријатие (член 185);
- Во случај на отстапување од вредностите за квалитет и стандарди определени согласно членот 183 од Законот за водите, единиците на локална самоуправа, во соработка со јавното комунално претпријатие, веднаш и без одлагање ќе ги преземат потребните мерки за санација и ќе определат рестрикции и забрани за користење на водата, по потреба, со цел повторно да се обезбеди безбедноста на водата и ќе го информираат органот надлежен за безбедност на храната (член 187, став 2). Во случај кога мерките за санација влијаат врз населението, единиците на локална самоуправа се должни веднаш да го информираат засегнатото население за преземените мерки и за мерките кои ќе се преземат за заштита на нивното здравје. Во случај мерките да траат повеќе од 14 дена, единицата на локална самоуправа веднаш ќе го информира Министерството за здравство за ограничувањата, за причините за ограничувањата, за

преземените мерки и за нивното очекувано времетраење. (член 187);

- Надзор врз единиците на локална самоуправа врши МЖСПП, освен во случаи на водата за пиење и капење кога надзорот го врши Министерството за здравство (член 224);
- Инспекцијата се заснова на Законот за водите и на подзаконските акти донесени врз основа на Законот за водите (член 229).

3.5 Закон за заштита на природата

Надлежности на единиците на локална самоуправа согласно овој Закон се следниве:

- Единиците на локална самоуправа се одговорни за изготвување и имплементирање на стратегиска оцена на влијанието врз животната средина при изготвувањето на стратегии, планови и програми кои би можеле да имаат значително влијание врз природата. (член 15);
- Стратегиска оцена на влијанието врз животната средина исто така се прави и за планови за управување со заштитени подрачја (член 17). Плановите за управување ги изготвува субјектот задолжен за управување со заштитените подрачја;
- Јавните и приватни проекти се предмет на процедура за оцена на влијанието врз животната средина или на процедура за издавање елаборат (Член 18). Компензаторски мерки можат да бидат определени само со одлука донесена од МЖСПП (член 19);
- Единиците на локална самоуправа имаат индиректна надлежност во постапката на издавање дозволи за собирање на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи и животни и нивни делови. Нивното собирање е забрането согласно членот 23, став 10, освен ако не е предвидено во плановите за управување и во годишните програми за управување. Подетални правила се наведени во членот 23 и Правилникот за содржина на дозволата за собирање на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 102/09);
- Единиците на локална самоуправа имаат индиректна надлежност во постапката на издавање било какви дозволи за научно истражување во заштитеното подрачје, затоа што тие назначуваат членови во Советот на заинтересирани страни на субјектот задолжен за управување со заштитеното подрачје (член 24 Законот за заштита на природата и Правилникот за издавање дозволи за научно истражување во природата („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 101/09, 68/14));
- Доставување предлог за прогласување на строг природен резерват (Ia), подрачје со дивина (Ib), национален парк (II), споменик на природата (III), парк на природата (IV подрачје за управување со видови/ живеалишта), заштитен предел (V), повеќенаменско подрачје (VI заштитено подрачје со одржливо користење на природните ресурси) и природна реткост до МЖСПП. Предлозите за прогласување ќе ги содржат, меѓу другото, сите информации кои се основа за доставување на предлогот, картографски преглед како и стручна студија за валоризација или ревалоризација на подрачјето (техничка студија со која се оправдува предлогот) (член 94). Содржината на стручната студија за валоризација или ревалоризација е определена во Правилникот за содржина на студијата за валоризација или ревалоризација на заштитеното подрачје („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 26/12);
- Единиците на локална самоуправа учествуваат со свои претставници во Советот на засегнати страни задолжен за управување со заштитеното подрачје (член 135-а). Овој Совет дава мислења и предлози за нацрт планот за управување со заштитеното подрачје, предлози за ревидирање на овој план и за спроведување на посебни програми на тој план. Критериумите кои треба да ги исполни секој субјект задолжен

за управување со заштитено подрачје ќе бидат определени во Правилник кој ќе го донесе МЖСПП;

- Единицата на локална самоуправа назначува претставник во Управниот одбор на јавната установа – Национален парк (член 138). Исто така, еден од изворите на финансирање на јавната установа – Национален парк е буџетот на единицата на локална самоуправа (Член 141-а);
- ЗЕЛС назначува еден член во Националниот совет за заштита на природата (член 145);
- Државниот Буџет и буџетите на единиците на локална самоуправа ќе обезбедат финансирање за заштита на природата (член 162, став 1), особено за имплементација на Националната стратегија за заштита на природата, за изготвување и имплементација на планови и програми за заштита на природата, на планови за управување со заштитени подрачја, изготвување и ажурирање на црвената листа на диви видови и црвената книга и на други планови и програми кои се донесени согласно Законот за заштита на природата (член 162, став 3). Владата ќе донесе Годишна програма за заштита на природата која ќе биде имплементирана од МЖСПП и од субјектите задолжени за управување со заштитени подрачја (член 162, став 4).

3.6 Закон за заштита од бучавата во животната средина

Надлежности на единиците на локална самоуправа согласно овој Закон се следниве:

- Изработување, донесување, употреба и чување на стратешки карти на бучава за агломерации и населени места;
- Изготвување, донесување, користење и чување на акциски планови за бучава за агломерации и населени места (изготвени врз основа на стратешките карти на бучавата); Единиците на локална самоуправа ќе ги достават акциските планови за бучава до МЖСПП на одобрување во рок од 30 календарски денови од датумот на нивно усвојување. МЖСПП е задолжено за собирање, чување и евидентирање на изготвените акциски планови за бучава (член 17);
- Имплементирање на правилата за учество на јавноста во изготвувањето на акциски планови за бучава (член 18) со што се имплементираат правилата определени во Уредбата за учество на јавноста;
- Имплементирање на мерки за заштита од бучава во животната средина наведено во членот 19, став 2, како што се следење на бучавата во животната средина, воведување временски ограничувања на емисиите на бучава во животната средина, ограничување или забрана за емисии на бучава во животната средина од познати извори, вршење акустични мерења и постојан надзор врз загадувањето на животната средина со бучава, спроведување на мерки за акустична заштита, планирање локации за извори на бучава во животната средина и/ или изградба и определување на содржини/ објекти кои треба да бидат заштитени од бучава, прилагодување на емисиите на бучава во животната средина од независни извори на бучава на определените гранични вредности и временски периоди, имплементирање мерки и услови за заштита од бучава во животната средина во просторните и урбанистички планови, информирање на јавноста и имплементација на други мерки за заштита од бучава во животната средина (член 19, став 2);
- Податоците обезбедени во постапката за изготвување на стратешки карти на бучавата ќе се користат при изготвување на просторни и урбанистички планови (член 15, став 12). Освен тоа, просторните и урбанистички планови и актите за нивна имплементација, ќе содржат мерки за справување со бучавата во животната средина (член 22). МЖСПП, во согласност со Министерството за транспорт и врски и Министерството за здравство ќе ги определат правилата за мерки на заштита од

бучавата во животната средина кои ќе бидат вградени во просторните и урбанистички планови, со донесување на правилник;

- Во процесот на издавање градежни дозволи, единиците на локална самоуправа, заедно со МЖСПП, ќе утврдат дали доставените плански документи за кои е потребна градежна дозвола се во согласност со стандардите, условите и мерките за заштита од бучава (член 23);
- Формирање на локална мрежа за мониторинг е по желба на единицата на локална самоуправа („може“), врз основа на мислење од МЖСПП (МЖСПП е задолжено за формирање на државна мрежа за мониторинг на бучавата во животната средина). Ако единицата на локална самоуправа воведо ваков мониторинг, ќе треба да донесе годишна програма за работа на локалната мрежа за мониторинг на бучавата во животната средина и истата ќе ја достави до МЖСПП на одобрување (членови 26, 27 и 28); Единицата на локална самоуправа може да делегира одредена стручна работа за мониторинг на бучавата во животната средина од поединечни извори кои се наоѓаат на нејзината територија, на овластени научни и стручни организации и лица, како и на други правни и физички лица (член 31);
- Бесплатно доставување на податоци од мониторингот до МЖСПП, врз основа на кои МЖСПП подготвува и доставува извештаи од мониторингот до Министерството за транспорт и врски, Министерството за здравство, Центарот за известување и предупредување, единиците на локална самоуправа и други државни тела и институции (член 32);
- Воспоставувањето катастар на бучавата во животната средина на нивното подрачје е по желба на единиците на локална самоуправа („можат“). Во случај да воспостават ваков катастар, ќе доставуваат податоци до МЖСПП најмалку еднаш месечно (член 35);
- Објавување на стратешките карти на бучавата и акциските планови за бучава, известување за други мерки за заштита од бучавата во животната средина и мерки и активности за унапредување на состојбата на подрачјето на единицата на локална самоуправа кои биле имплементирани во претходната година, како и мерки и активности планирани да бидат имплементирани следната година; правилата за објавување се определени во Законот за животна средина (член 36);
- Овозможување пристап на јавноста до податоците/ информациите за бучавата во животната средина согласно правилата определени во Главата VIII од Законот за животна средина (членови 51-58) и Правилник за начин и постапка за обезбедување пристап до информации за животната средина („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 93/07);
- Делување согласно правилата за посебни извори на бучава во животната средина и условите за заштита кои треба да бидат определени од надлежните тела, на начин определен со Законот за заштита од бучава во животната средина (види делот 4 од правната анализа, подолу во текстот);
- Финансирање на управувањето со бучавата во животната средина за кои се надлежни единиците на локална самоуправа од буџетите на единиците на локална самоуправа и од други извори определени со закон, особено за целите на имплементација на Годишната програма за работа на локалната мрежа за мониторинг на бучава во животната средина, изготвување на стратешки карти на бучавата и акциски планови за бучава, информирање и едуцирање на населението и имплементација на други мерки кои се спроведуваат согласно Законот за заштита од бучава во животната средина (член 44); казните кои се наплатени а изречени од овластените инспектори за животна средина (локални инспектори) се сметаат за приход во буџетот на единицата на локална самоуправа (член 44-а);
- Инспекциски надзор од овластени инспектори за животна средина (локални

инспектори) во врска со локалните надлежности за бучавата во животната средина (член 45) (Државен здравствен и санитарен инспекторат во рамките на Министерството за здравство кој исто така има надлежности и за инспекција во врска со мерките за спречување и намалување на штетните ефекти од бучавата во животната средина врз човековото здравје; Државниот пазарен инспекторат во однос на пласирање на пазарот на машини, возила, уреди, опрема и апарати за домаќинство; и Државен инспекторат за техничка инспекција во врска со ставањето во употреба на машини, уреди и опрема – двата инспекторати се во рамките на Министерството за економија). Локалните и државни инспектори можат да побараат помош од Министерството за внатрешни работи (член 46). Овластените инспектори за животна средина ќе водат евиденција за инспекциите кои ги реализирале и ќе изготвуваат тримесечен извештај кој ќе биде објавен на интернет страницата на единиците на локална самоуправа (член 51-б);

- МЖСПП ќе врши надзор врз работењето на единиците на локална самоуправа во заштитата од бучава во животната средина (член 45).

3.7 Закон за хемикалии

Надлежност на единиците на локална самоуправа:

Единиците на локална самоуправа немаат обврски според Законот за хемикалии. Главен надлежен орган е Агенцијата за лекови. Оваа Агенција, заедно со Министерството за здравство, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, МЖСПП и Министерството за економија се надлежни за изготвување на секундарното законодавство согласно овој Закон. Инспекциите ги вршат Агенцијата за лекови (хемиски инспектори), Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (за производи за заштита на растенијата), Државниот инспекторат за животна средина и Државниот инспекторат за труд во рамките на Министерството за труд и социјална политика.

3.8 Закон за генетски модифицирани организми

Надлежност на единиците на локална самоуправа:

Единиците на локална самоуправа имаат многу ограничени надлежности во областа на генетски модифицирани организми. Со оглед на тоа дека заштитените подрачја се определени како подрачја во кои е забрането ослободување на генетски модифицирани организми (со Уредба за подрачјата во кои се забранува ослободување на генетски модифицирани организми – „Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 112/09, 113/09), единиците на локална самоуправа имаат само индиректна надлежност која се состои во доставување предлог до МЖСПП за прогласување на заштитени подрачја. Во прв ред, единицата на локална самоуправа може да достави предлог за прогласување на строг природен резерват (Ia), подрачје со дивина (Ib), национален парк (II), споменик на природата (III), парк на природата (IV подрачје за управување со видови/ живеалишта), заштитен предел (V), повеќенаменско подрачје (VI заштитено подрачје со одржливо користење на природните ресурси) и природна реткост до МЖСПП. Ако овој предлог биде прифатен по што заштитеното подрачје ќе биде прогласено како такво согласно постапката определена со Законот за заштита на природата, тогаш тие заштитени подрачја треба да бидат определени како подрачја во кои се забранува ослободување на генетски модифицирани организми, преку измена на Уредбата за подрачјата во кои се забранува ослободување на генетски модифицирани организми („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 112/09, 113/09).

3.9 Друга законска рамка во областа на животната средина

Закон за хидрометеоролошка дејност („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 103/08, 53/11, 51/15, 149/15)

- Законот за хидрометеоролошка дејност определува единствена метеоролошка и хидролошка мрежа во Македонија, како составен дел од глобалниот систем за следење на времето и ги утврдува надлежностите на Управата за хидрометеоролошки работи. Законот не определува посебни надлежности/ обврски за единиците на локална самоуправа. Од друга страна, соработката на единиците на локална самоуправа со институциите на хидрометеоролошки работи е повеќестрана и важна, а тоа подетално ќе го објасниме во текстот кој следи.
- Пристапот до податоците и информации на Управата за хидрометеоролошки работи е од суштинско значење. Правилата за пристап до информациите кои ќе се применуваат на засегнатите страни (вклучувајќи ја тука и јавноста) треба да бидат усогласени со законската рамка за животна средина и со Архуската конвенција за пристап до информации, информирање на јавноста во донесувањето одлуки и пристап до правда по прашања поврзани со животната средина, која е ратификувана и од Република Македонија.

Закон за репродуктивен материјал од шумски видови дрвја („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 55/07, 148/11)

- Законот за репродуктивен материјал од шумски видови дрвја го регулира сертифицирањето на основни материјали, производството, трговијата и употребата на репродуктивен материјал од шумски и декоративни видови дрвја. Законот не определува посебни надлежности/ обврски за единиците на локална самоуправа. Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство е надлежен орган за надзор врз имплементацијата на овој Закон, додека Државниот инспекторат за шумарство и ловство е надлежен за инспекција.

Закон за шумите („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 64/09, 24/11, 53/11, 25/13, 79/13, 147/13, 43/14, 160/14, 33/15, 44/15, 147/15)

- Законот за шумите го регулира планирањето, стопанисувањето, функционирањето, култивирањето, заштитата и употребата на шумите, зачувувањето на шумите како природно богатство и шумско земјиште, извршување на јавни функции на шумите, правата и обврските за користење на шумите, финансирање и другите прашања од важност за шумите и шумското земјиште врз основа на принципот на биолошка, економска, општествена и еколошка прифатливост. Правилата се однесуваат на секоја шума и шумско земјиште, без разлика на сопственост и на актуелната или планирана намена. Законот за шумите го дефинира „стопанисувањето“ како стратешко планирање, организирање и извршување на административни работи, како и техничка и советодавна работа за поддршка на субјектите задолжени да управуваат со шумите, мониторинг и надзор. Поимот „работење“ се дефинира како растење, заштита и користење на шумите преку обновување, грижа, заштита, подигнување нови шуми и шумско земјиште и други активности за одржување и унапредување на функцијата на шумите.
- Ако единица на локалната самоуправа биде назначена како орган надлежен за стопанисување со заштитено подрачје, согласно Законот за заштита на природата, тогаш таа единица на локалната самоуправа ќе биде исто така задолжена и за управување со шумите во тоа заштитено подрачје (член 10).
- ЗЕЛС е членка на Националниот совет за шуми кој претставува консултативно тело на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за одржливо управување, планирање, стопанисување и заштита на шумите и шумското земјиште. Националниот совет има 11 члена – министерот е претседател на Советот и уште 10 други члена кои претставуваат различни засегнати страни назначени од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 26).
- Единиците на локална самоуправа, како надлежни органи за управување со заштитено подрачје, ќе го вградат посебниот план за управување со шумите во Планот за управување со заштитеното подрачје. Ќе биде изготвен посебен план за стопанисување со шумите, согласно членот 29 и Правилникот донесен од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 29).
- Корисниците на шуми во заштитени подрачја ќе изготват годишен План за стопанисување со шумите и тој план ќе биде одобрен од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 31).
- Претставници на органите задолжени за управување со заштитени подрачја и територијалните противпожарни единици на единиците на локална самоуправа ќе бидат членови на Националниот комитет за имплементација на Националниот план за борба против пожари на отворен простор (член 40-в).

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

- Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство и Дирекцијата за заштита и спасување ќе ги пропишат мерките за заштита на шумите од шумски пожари, во соработка со единиците на локална самоуправа (член 56).
- Субјектите одговорни за управување со заштитени подрачја ќе ги обележат стеблата за сечење (член 63).
- Субјектите одговорни за управување со заштитени подрачја ќе водат евиденција на исечени дрвја во државна шума од страна на физички лица за сопствени потреби и ќе известуваат еднаш месечно до Државниот инспекторат за шумарство и ловство и до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 66).
- Единиците на локална самоуправа можат да користат шумски патишта во приватни шуми, под услов да учествуваат во финансирањето на нивната изградба (член 75).
- Субјектите одговорни за управување со заштитени подрачја ќе воведат шумска полиција и ќе го финансираат нејзиното работење од нивниот буџет (член 81).

Закон за ловство („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 26/09, 82/09, 136/11, 1/12, 69/13, 164/13, 187/13, 33/15, 147/15)

- Законот за ловство ги регулира одгледувањето, заштитата, ловењето и користењето на дивечот и неговите делови. Законот не определува посебни надлежности/ обврски за единиците на локална самоуправа. Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство е надлежен орган за надзор врз имплементацијата на овој закон додека Државниот инспекторат за шумарство и ловство е надлежен за инспекција.

Закон за рибарство и аквакултура („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 7/08, 67/10, 47/11, 53/11, 95/12, 164/13, 116/14, 154/15)

- Законот за рибарство и аквакултура ги уредува управувањето, стопанисувањето и аквакултурата на рибите, нивната заштита и ставање во промет, производството на материјал за порибување и порибувањето на водите, установите, здружувањето и финансирањето, како и други прашања од значење во областа на рибарството и аквакултурата. Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство е орган надлежен за надзор врз имплементацијата на Законот за рибарство и аквакултура, Државниот инспекторат за шумарство и ловство е надлежен за инспекција а Агенцијата за храна и ветеринарство е надлежниот орган за надзор врз заштитата на здравјето на рибите.
- Единиците на локална самоуправа се задолжени за определување на локацијата на риболовните пунктови согласно студијата за риболовство која на секои 6 години ја донесува Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство. Риболовните пунктови се локации на кои рибарите одат и се враќаат од риболов, на кои се продава уловената риба и на кои се чуваат риболовниот алат и риболовната опрема (член 72).
- Единиците на локална самоуправа можат да доделат државна помош за изградба на рибници и аквакултура и во тој случај го известуваат Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство. Државна помош може да се додели за изградба на риболовни пунктови; корисници на доделената државна помош се единиците на локална самоуправа (член 102-ѓ).

Закон за производи за заштита на растенијата („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 110/07, 20/09, 17/11, 53/11, 69/13, 10/15 и 129/15)

- Законот за производи за заштита на растенијата ги уредува одобрувањето, пласирањето на пазарот, употребата и контролата на производите за заштита на

растенијата, пласирањето на пазарот и контрола на активните супстанции кои претставуваат производи; максималното ниво на резидуи, опрема за користење на производи; размена на информации во врска со производите, производството на производи, евиденцијата на правните и физички лица вклучени во производството и пласирање на производи на пазарот, условите за овластување на органите одговорни за имплементација, мониторинг и контрола.

- Лицето кое извршува заштита на растенијата од воздух ќе ја информира единицата на локална самоуправа за таквата предвидена активност (член 37).
- Единицата на локална самоуправа може да дава јавни услуги од областа на производи за заштита на растенијата и опрема за апликација на производите за заштита на растенијата, согласно условите определени со овој Закон (член 43). Други даватели на овој вид јавна услуга можат да бидат јавни институции и други правни лица, физички лица или здруженија на граѓани.

Закон за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското езеро („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 45/77, 8/80, 51/88, 10/90, 62/93)

- Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското езеро е донесен во 1977 со цел заштита на овие езера. Со донесувањето на посебни закони за прогласување на Преспанското езеро за споменик на природата и на Дојранското езеро за споменик на природата, престанаа да важат определени делови од Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското езеро кои се однесуваат на овие две езера. Целиот закон ќе престане да важи откако ќе биде донесен Законот за прогласување на Охридското езеро за споменик на природата. Така што, Законот останува во сила за Охридското езеро, заедно со Законот за управување со светско природно и културно наследство на Охридскиот регион (види подолу).
- Законот за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското езеро воведе обврска за единиците на локална самоуправа на Охрид, Струга, Ресен и Гевгелија да изготват пречистителни станици за отпадни води за урбаните отпадни води од населените места во рок од 10 години од датумот на стапување во сила на законот (член 23).

Закон за прогласување на Дојранското езеро за споменик на природата („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 51/11)

- Согласно Законот за заштита на природата, спомениците на природата во Македонија се прогласуваат за заштитени подрачја со закон. Дојранското езеро се прогласува за споменик на природата со Законот за прогласување на Дојранското езеро за споменик на природата. Надлежен субјект за управување со „споменикот на природата – Дојранско езеро“ е единицата на локална самоуправа Дојран, претставена од градоначалникот на единицата на локална самоуправа Дојран (член 5).
- Единицата на локална самоуправа Дојран донесува план за управување и годишни програми за заштита на природата во кои се утврдени мерките и активностите за заштита, по претходна согласност од МЖСПП (член 6).
- Чуварската служба воспоставена од единицата на локална самоуправа Дојран ќе биде задолжена за директна заштита на споменикот на природата – Дојранско езеро. Чуварската служба ќе ја следи состојбата со природните вредности на споменикот на природата – Дојранско езеро, ќе врши надзор врз имплементацијата на активностите дозволени во споменикот на природата и ќе врши други активности кои ќе бидат делегирани од, или овластени од градоначалникот на единицата на локална самоуправа Дојран (член 6).
- Градоначалникот на единицата на локална самоуправа Дојран ќе преземе мерки за

спречување и заштита со цел: зачувување на Езерото во природна состојба, создавање поволни услови за одржување и развој на живиот свет во Езерото, интегрална заштита на природни живеалишта и видовите од национално и меѓународно значење, воспоставување стабилност на еколошките процеси, биолошката и пределната разновидност преку трајно зачувување на репрезентативните природно-географски карактеристики во автентична состојба, проучување, истражување и со научни методи обработување на прашањата од интерес за заштитата на споменикот на природата, креирање и одржување на база со податоци, како и водење евиденција за природните вредности во споменикот на природата, преземање мерки за интегрална заштита на природните вредности во споменикот на природата, обезбедување поттик и поддршка на активности за заштита на споменикот на природата преку подигање на јавната свест, а посебно на воспитно-образовниот процес, создавање услови за развој на еколошкиот езерски туризам во согласност со принципот на одржлив развој, спречување на штетни активности и влијанија од физички и правни лица и обезбедување поволни услови за заштита на живеалиштата во поволна состојба на зачуваност, поттикнување на научноистражувачка работа, презентација и интегрално зачувување на природното наследство и вршење на други работи кои придонесуваат за заштита и унапредување на споменикот на природата – Дојранско езеро (член 7).

- Се забранува: дејствија кои би го измениле водниот режим, растителниот состав на заедниците и типовите на живеалишта, сечење на стебла, трска, палење оган и деградирање на природните живеалишта, нелегален лов и риболов и уништување или оштетувања на природните мрестилишта, природните живеалишта, посебно на гнездата или местата каде што животните се размножуваат или презимуваат, внесување на нови речни водотеци во Дојранско Езеро, внесување на опасни и штетни материи со кои би можело да се предизвика хемиски, физички, биолошки, микробиолошки и други промени на водата и живиот свет, внесување материи и предмети што можат да предизвикаат морфолошки промени на Дојранското Езеро, испуштање на непречистени отпадни води од населените места и индустриските капацитети, испуштање на нафта и масло од бродовите и од други пловни објекти во Езерото, антропогени зафати во литоралниот појас на Езерото, менување на пределот на Дојранскиот екосистемски комплекс, активности со кои се прекинува природната комуникација меѓу Езерото и крајбрежниот појас, внесување на алохтони (туѓи) видови и изградба на објекти од траен карактер во крајбрежниот појас во широчина од 50 метри од котата на највисокиот утврден водостoj на Езерото, итн. (член 8).
- Се забранува отстранување на трска од водата и крајбрежниот појас. Сепак, може да се дозволи отстранување на делови од трската од крајбрежното земјиште само по добиена согласност од МЖСПП (член 9).
- Уредувањето на крајбрежниот појас на Езерото може да се врши на начин со којшто предвидените плански решенија нема да бидат спротивни на режимот на заштита утврден во членот 8 и нема да претставуваат потенцијална опасност за деградација на природните живеалишта, биолошката и пределската разновидност на езерскиот екосистем. Сите градежни, хидромелиоративни, хортикултурни и други работи во крајбрежниот појас на Езерото може да се изведуваат врз основа на урбанистички план или урбанистичка планска документација донесена по претходна согласност од МЖСПП. МЖСПП има овластување да го запре спроведувањето на активностите поврзани со уредувањето на крајбрежниот појас ако тоа се врши на начин кој претставува прекршување на заштитниот режим (член 10).
- Единицата на локална самоуправа ќе воспостави четири зони на заштита, согласно Законот за заштита на природата: зона на строга заштита, зона на активно управување, зона за одржливо користење и заштитен појас (член 11).
- Градоначалникот ќе обезбеди постојан мониторинг на зоната на строга заштита (член

12).

Закон за прогласување на Преспанското езеро за споменик на природата („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 51/11, 79/13)

- Субјект задолжен за управување со „споменикот на природата – Преспанско езеро“ е единицата на локална самоуправа Ресен, претставена од градоначалникот на единицата на локална самоуправа Ресен (член 5).
- Единицата на локална самоуправа Ресен донесува план за управување и годишни програми за заштита на природата во кои се утврдени мерките и активностите за заштита, по претходна согласност од МЖСПП (член 6).
- Чуварската служба воспоставена од единицата на локална самоуправа Ресен ќе биде задолжена за директна заштита на споменикот на природата – Преспанско езеро. Чуварската служба ќе ја следи состојбата со природните вредности на споменикот на природата – Преспанско езеро, ќе врши надзор врз имплементацијата на активностите дозволени во споменикот на природата и ќе врши други активности кои ќе бидат делегирани од, или овластени од градоначалникот на единицата на локална самоуправа Ресен (член 6).
- Градоначалникот на единицата на локална самоуправа Ресен ќе преземе мерки за спречување и заштита со цел: зачувување на Езерото во природна состојба, создавање поволни услови за одржување и развој на живиот свет во Преспанското езеро, спречување активности кои можат да доведат до деградирање на природните вредности на езерото поради кое е прогласено за заштитено подрачје, интегрална заштита на природни живеалишта и видовите од национално и меѓународно значење, одржливо користење на природното наследство во интерес на сегашниот и идниот развој без оштетување на деловите на природата, одржување на еколошката рамнотежа преку трајно зачувување на биотските карактеристики на Езерото, создавање на услови за развој на туризмот во согласност со принципот на одржлив развој и вршење на други работи кои придонесуваат за заштита и управување на споменикот на природата – Преспанско езеро (член 7).
- Се забранува: внесување на алохотни (туѓи) растителни и животински видови во Езерото, внесување на штетни материи во Езерото кои би можеле да предизвикаат хемиски, физички, биолошки, микробиолошки и други промени на водата и живиот свет, испуштање на нафта и отпадни масла од пловните објекти, внесување на непречистени отпадни води од населените места и индустриските капацитети, сечење на стебла, трска и палење оган во крајбрежниот појас на Езерото, деградирање и уништување на природните живеалишта, особено на местата каде што животните се размножуваат или престојуваат, поставување на капацитети за одгледување на риби за комерцијални цели во крајбрежниот појас и во водите на Езерото, отворање на позајмишта за црпење на песок и поставување на објекти и инсталации во крајбрежниот појас на Езерото, кои можат да го нарушат природниот амбиент или да имаат негативни влијанија врз развојот на природните процеси на Езерото, антропогени зафати во литоралниот појас на Езерото, активности со кои се прекинува природната комуникација меѓу Езерото и крајбрежниот појас, изградба на објекти од траен карактер во крајбрежниот појас во широчина од 50 метри од котата на највисокиот утврден водостој на Езерото. Последните три активности наведени во претходната реченица можат да бидат дозволени под услов да се во согласност со документацијата за урбанистичко планирање за туристичките развојни зони и Законот за заштита на природата (член 8).
- Се забранува отстранување на трска од водата и крајбрежниот појас. Сепак, може да се дозволи отстранување на делови од трската од крајбрежното земјиште само по добиена согласност од МЖСПП (член 9).

- Уредувањето на крајбрежниот појас на Езерото може да се врши на начин со којшто предвидените плански решенија нема да бидат спротивни на режимот на заштита утврден во членот 8 и нема да претставуваат потенцијална опасност за деградација на природните живеалишта, биолошката и пределската разновидност на езерскиот екосистем. Сите градежни, хидромелиоративни, хортикултурни и други работи во крајбрежниот појас на Езерото може да се изведуваат врз основа на урбанистички план или урбанистичка планска документација донесена по претходна согласност од МЖСПП. МЖСПП има овластување да го запре спроведувањето на активности поврзани со уредувањето на крајбрежниот појас ако тоа се врши на начин кој претставува прекршување на заштитниот режим (член 10).
- Единицата на локална самоуправа ќе воспостави три зони на заштита, согласно Законот за заштита на природата: зона на строга заштита, зона на активно управување, зона за одржливо користење (член 11).
- Градоначалникот ќе обезбеди постојан мониторинг на зоната на строга заштита (член 12).

Закон за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 75/10)

- Законот за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион ги уредува правилата за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион и обврските на Република Македонија, единиците на локална самоуправа Охрид, Струга и Дебрца и на правните и физички лица во однос на таквото управување (член 1).
- Република Македонија и единиците на локална самоуправа ќе преземат мерки за пронаоѓање, заштита, популаризација и пренесување на идните генерации на светското културно и природно наследство и ќе воспостават активна билатерална, регионална и меѓународна соработка во тој смисол (членови 6 и 7).
- Единиците на локална самоуправа Охрид, Струга и Дебрца ќе номинираат по еден претставник во Комисијата за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион кој се состои од 23 члена и која ја формира Владата (член 10).
- Единиците на локална самоуправа Охрид, Струга и Дебрца ќе го спроведат Планот за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион, при што Владата е органот задолжен за негово донесување (член 16).
- Единиците на локална самоуправа Охрид, Струга и Дебрца ќе изготват и достават урбанистички планови или измени на постојните урбанистички планови, до МЖСПП, Министерството за култура и Комисијата за управување со светското природно и културно наследство во Охридскиот регион за добивање мислење, пред да биде спроведена постапката за консултации со јавноста во однос на тие планови, и добиените мислења ќе ги вградат во плановите (член 17).
- Единиците на локална самоуправа Охрид, Струга и Дебрца ќе имплементираат мерки за поттикнување на спроведувањето на научно-истражувачки активности заради заштита на светското природно и културно наследство во Охридскиот регион и ќе имплементираат мерки за промовирање на едукативни и програми за информирање. Единиците на локална самоуправа исто така ќе ја информираат јавноста за заканите врз наследството и мерките кои се преземени за заштита (член 18).
- Градоначалниците на единиците на локална самоуправа Охрид, Струга и Дебрца можат да предложат до Владата номинирање на ново добро кое би требало да влезе во Списокот на светското природно наследство што е запишан во списокот на Конвенцијата на УНЕСКО (член 20).

- Единиците на локална самоуправа Охрид, Струга и Дебрца и нивните органи и јавни служби заедно со МЖСПП и Министерство за култура се одговорни за управувањето и за спроведувањето на мерки и активности за заштита и промовирање на светското природно и културно наследство во Охридскиот регион во рамките на нивните надлежности утврдени со закон (член 29).
- Единиците на локална самоуправа Охрид, Струга и Дебрца имаат право да учествуваат во постапката за учество на јавноста во врска со Извештајот за состојбата на светското природно и културно наследство во Охридскиот регион и да дадат мислење до Управата за животна средина и до Управата за заштита на културното наследство (член 32).
- Единиците на локална самоуправа Охрид, Струга и Дебрца го финансираат имплементирањето на активностите предвидени со овој Закон од нивните локални буџети (член 36).
- Управата за животна средина и Управата за заштита на културното наследство ќе вршат надзор врз работата на единиците на локална самоуправа Охрид, Струга и Дебрца (член 38).

3.10 Општо управно законодавство

3.10.1 Надлежности според Законот за локална самоуправа

Законот за локална самоуправа („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 5/02) ја дава општата правна рамка за надлежностите на единиците на локална самоуправа.

Во согласност со начелото на супсидијарност, единиците на локална самоуправа се надлежни за вршење на работите од јавен интерес од локално значење, што не се исклучени од нивна надлежност или не се во надлежност на органите на државната власт (член 20 од Законот за локална самоуправа).

Според членот 21 од Законот, единиците на локална самоуправа имаат исклучиви надлежности за работите од јавен интерес од локално значење, утврдени со овој или друг закон; овие надлежности се целосни и исклучиви и не смеат да бидат одземани, освен во случаите утврдени со закон.

Уште поважно, членот 21, став 2 предвидува дека со Законот со кој се утврдуваат *новите надлежности* на општината исто така ќе се определат и изворите за финансирање за вршење на тие надлежности.

Членот 22 конкретно ги наведува исклучивите надлежности на единиците на локална самоуправа (во областа на животна средина):

- 2. Заштитата на животната средина и природата - мерки за заштита и спречување од загадување на водата, воздухот, земјиштето, заштита на природата, заштита од бучавата и нејонизирачкото зрачење
- 4. Комунални дејност – меѓу другото:
 - снабдување со вода за пиење;
 - испорака на технолошка вода;
 - одведување и пречистување на отпадните води;
 - одведување и третман на атмосферските води;
 - одржувањето на јавна чистота;
 - собирање, транспорт и постапување со комуналниот цврст и технолошки отпад;

- одржување и користење на парковите, зеленилото, парк-шумите и рекреативните површини;
- регулацијата, одржувањето и користењето на речните корита во урбанизираните делови;
- 9. Здравствена заштита, вклучувајќи и надзор над животната средина;
- 13. Други работи определени со закон.

Тука би можеле да размислуваме дали членот 22 од Законот за локална самоуправа би можел да биде малку поконкретен во врска со надлежностите на општините за животна средина т.е. да се однесува не само на главните области/ инструменти за заштита на животната средина (како што се планирањето на животната средина, регулаторните функции, мониторингот и инспекцијата во животната средина). Од една страна, можеби има добри причини Законот да биде поконкретен; тоа би ја зголемило ефективностa во имплементацијата, а од друга страна, Законот за локална самоуправа има генерален опфат кој се однесува на сите области за кои се задолжени општините и тој по дефиниција мора да биде општ. Оваа поента е предмет на размислување.

Членот 23 од Законот за локална самоуправа ги опфаќа и *делегираните надлежности* и тоа:

- (1) Органот на државната управа може да го делегира извршувањето на определени работи од своја надлежност на градоначалникот, во согласност со закон.
- (2) Во случаите од ставот (1) на овој член се пренесуваат и средствата предвидени во Буџетот на Република Македонија за извршување на тие работи.
- (3) Начинот на извршување на работите од ставот (1) на овој член може да се приспособи на локалните услови, со почитување на стандардите утврдени со закон.
- (4) Органот на државната управа од ставот (1) на овој член е супсидијарно одговорен за извршувањето на делегираните работи.

„Делегираните надлежности“ се дефинирани во членот 2, став 1, точка од Законот за локална самоуправа како пренесување на вршењето на определени работи од надлежност на еден орган на друг орган, при што работата се врши од името, по упатствата и одговорноста на органот кој го пренел извршувањето. Ова подразбира дека делегираната надлежност е поинаква категорија на надлежности на кои се однесуваат поинакви правила, што значи и во однос на финансирањето, онака како што е содржано во членот 23, став 2 погоре. Делегираната надлежност останува надлежност на органот кој го врши тоа делегирање и во чие име таа надлежност ја извршуваат единиците на локална самоуправа.

3.10.2 Надлежности според Законот за комунални дејности

Комуналните дејности за кои се надлежни единиците на локална самоуправа се конкретно регулирани во Законот за комунални дејности („Сл. Весник на РМ“ бр. 95/12,163/13, 42/14 и 44/15).

Законот се однесува на комуналните дејности во заштитата на животната средина, согласно дефинициите дадени во членот 5 од Законот. Ова се надлежностите на единиците на локална самоуправа кои се релевантни за заштита на животната средина:

- изградба на водоснабдителен систем, обработка и снабдување со вода за пиење, под што се подразбира зафаќање, обработка и дистрибуција на вода преку водоснабдителниот систем до главниот водомер на корисникот на услугата;
- изградба на водоснабдителен систем, обработка и испорака на технолошка вода, под што се подразбира зафаќање, обработка и дистрибуција на вода преку водоснабдителниот систем до главниот водомер на корисникот на услугата;

- изградба на канализационен систем, одведување и пречистување на отпадни води, под што се подразбира прифаќање на отпадни води од станбените, деловните, производните, административните и други објекти, агломерација од приклучокот на дворната мрежа преку канализациони системи, пречистување во пречистителни станици и испуштање на отпадните води во реципиентот;
- изградба на канализациона мрежа, одведување и испуштање на атмосферски води, под што се подразбира прифаќање на атмосферските води од урбани површини, одведување со канализациона мрежа и испуштање во реципиент;
- собирање и транспорт на комунален отпад и други видови на неопасен и инертен отпад, под што се подразбира собирање, селектирање, транспорт и депонирање на уредени депонии;
- одржување на јавна чистота, под што се подразбира чистење (миење и метење) на јавни површини, јавни и отворени простори на јавни објекти и чистење на снегот во зимски услови;
- одржување, чистење и користење на паркови, зоолошки градини, зеленило, парк шуми и рекреативни површини, под што се подразбира изградба, одржување и користење на зелени површини, садење на ниска и висока вегетација, косење на трева, како и сечење на дрва и гранки;
- отстранување и чување на хаварисани возила, уловување на животни скитници, украсување на населените места, одржување на јавните санитарни јазли, изградба и одржување на септички јами, чување на животни и домашни миленици во населени места;
- изградба, одржување и чистење на речните корита во урбанизираните простори.

Општините изготвуваат планови за развој на комуналните дејности (за период од три години) додека јавните претпријатија врз основа на развојните планови донесуваат годишни програми за вршење на комуналните дејности, со претходна согласност од единиците на локална самоуправа (член 7). Јавните претпријатија основани од Владата донесуваат годишна програма за вршење на комуналните дејности, по претходна согласност од Владата (член 7, став 4).

Важно е да се потенцира дека Законот за комунални дејности предвидува дека обезбедувањето на комунални дејности е *заедничка обврска* на единиците на локална самоуправа и на Владата. Согласно членот 8 од Законот:

„Владата на Република Македонија, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје обезбедуваат услови за организирано и трајно вршење на комуналните дејности и нивен развој, при што обезбедуваат:

- (1) материјални, технички и други услови за изградба, одржување и функционирање на објектите на комуналната инфраструктура и обезбедување на техничко-технолошко единство на системите за трајно и континуирано вршење на комуналните дејности;
- (2) потребен квалитет и обем на комуналните услуги во зависност од материјалните можности на општината, општините во градот Скопје и градот Скопје и
- (3) контрола над правните и физичките лица кои вршат соодветни комунални дејности.“

Законот за комунални дејности исто така дава можност за соработка на повеќе општини во спроведувањето на комуналните дејности (член 11) при што ваквата соработка не е задолжителна.

Членот 21, став 1 од Законот за локална самоуправа предвидува повеќе можни извори на финансирање за комуналните дејности и тоа:

- надоместок (цена) за дадена комунална услуга за индивидуална комунална потрошувачка утврдена со закон;
- надоместок за користење на објекти и дадена комунална услуга за заедничка комунална потрошувачка утврден со закон;
- комунална такса утврдена со закон;
- надоместок за уредување на градежното земјиште утврден со закон;
- средства од Буџетите на Република Македонија, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје;
- средства обезбедени од самопридонес и
- средства обезбедени од донации, кредити и други извори определени со закон.

Предвидено е дека Владата може да учествува во финансирањето на изградбата и одржувањето на објектите од комуналната инфраструктура доколку истите се од значење за државата или од интерес за една или повеќе општини, во согласност со плановите и програмите за развој на комуналните дејности (член 21, став 2). Учеството не е задолжително.

Законот исто така дава правен основ за донесување на регулативи на локално ниво од страна на единиците на локална самоуправа за целите на регулирање и начинот на организација и обезбедување на комуналните дејности, како и на начинот на користење на комуналните дејности (член 4, став 1, точка 8; членови 9 и 12).

Надзор над работата на единиците на локална самоуправа врши Министерството за транспорт и врски (член 39).

3.10.3 Финансирање на надлежностите на единиците на локална самоуправа

Членот 11 од Законот за локална самоуправа го регулира финансирањето на активностите на општините:

- (1) Во согласност со економската политика на државата, општината се финансира, од сопствени извори на приходи и други извори на финансирање.
- (2) Сопствени извори на приходи на општината се локалните даноци, надоместоци и такси утврдени со закон.
- (3) Општината, во рамките определени со закон, ја утврдува висината на стапките на даноците и висината на надоместоците и таксите од ставот (2) на овој член.
- (4) Општината се финансира и од дотации од државата и други извори на приходи.
- (5) Општината има право да се задолжува на домашниот и странскиот пазар на капитал, во согласност со закон.
- (6) Општината, во рамките на своите надлежности, самостојно располага со сопствените извори на приходи.
- (7) Изворите на приходите на општината треба да обезбедат соодветно извршување на нејзините надлежности утврдени со закон.
- (8) Финансирањето на општината се уредува со закон.

Ова значи дека општините можат да се потпрат на голем број различни финансиски извори за реализација на нивните задачи, вклучувајќи ја тука и заштитата на животната средина. Тие не се ограничени само на сопствени извори на средства. Важно е исто така да се каже дека општината може независно да донесе одлука за тоа како ќе ги користи приходите обезбедени од сопствени извори на средства, согласно членот 11, став 2.

Ставот 8 се однесува на Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа од 2004 година, заедно со измените.

3.10.4 Меѓуопштинска соработка

Законот за локална самоуправа предвидува меѓуопштинската соработка да се организира на два начини:

Членот 14 општо кажува дека општините можат меѓусебно да соработуваат заради остварување на заедничките интереси и вршење на заедничките работи. За таа цел тие можат да здружуваат финансиски средства и да формираат заеднички јавни служби.

Членот 15 поконкретно овозможува здружување во здруженија со цел „заштита и унапредување на заедничките интереси“.

Мора да се потенцира дека соработката и здружувањето се по желба на општините и дека не станува збор за обврски.

Меѓуопштинската соработка е регулирана во Законот за меѓуопштинска соработка од 2009 година („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 79/09).

Меѓуопштинската соработка може да се воспостави на два начини: соработка врз основа на договор преку заеднички институции или преку една општина да за сметка на две или повеќе општини, по нивна претходна заедничка согласност и склучен договор (член 2).

Законот за меѓуопштинска соработка ги регулира:

- Начините на воспоставување на меѓуопштинската соработка
- Формите на меѓуопштинска соработка (член 9) и тоа:
 - Заедничко работно тело или комисија
 - Заедничко административно тело
 - Заедничко јавно претпријатие
 - Заедничка јавна институција
 - Вршење на определени работи од страна на една општина за една или повеќе други општини, врз основа на договор
 - Здружување на финансиски, материјални и други средства за спроведување на заеднички проекти врз основа на договор
- Стимуланси за меѓуопштинската соработка како што се нејзиното промовирање; комисија за поттикнување и следење на меѓуопштинската соработка; комисија за финансирање на меѓуопштинската соработка.

Дадените стимуланси се важен елемент затоа што е добро познато и препознаено дека општините често немаат кадар ниту финансиски ресурси да ги имплементираат надлежностите во областа на заштитата на животната средина и дека поради тоа соработката има суштинско значење. На располагање се неколку можности со цел подобрување на состојбата, било преку воведување на построги критериуми за меѓуопштинска соработка или преку обезбедување ефективни стимуланси за промовирање и поддршка на меѓуопштинската соработка.

3.10.5 Соработка помеѓу единиците на локална самоуправа и централната власт, министерствата и јавните органи на управата

Законот за локалната самоуправа општо ги определува механизмите за соработка помеѓу единиците на локална самоуправа, Владата и министрите/ јавните органи на управата: тоа се консултации и соработка. Единиците на локалната самоуправа ќе бидат благовремено и соодветно консултирани во постапката на планирање и одлучување за прашања кои се

однесуваат на нив како и за планирањето на јавните работи при изготвувањето на просторниот план на Републиката.

Начинот на консултациите ќе биде утврден со законите од соодветната област (член 78 од Законот за локалната самоуправа).

Владата може, заради координација при планирањето, програмирањето и имплементацијата на политиките во одредени области или група на области, да склучува договори за соработка со една или повеќе општини во областите од заемен интерес (член 79 од Законот за локалната самоуправа). Владата ќе соработува со единиците на локална самоуправа за прашања што се од нивен интерес и тоа за: законите што се однесуваат на општините, износот на општата дотација што треба да им се додели на општините во тековната календарска година и изворите на финансирање на надлежностите. За соработката ќе биде подготвен извештај во кој се внесуваат прашањата за кои е постигната согласност и прашањата за кои не постои согласност. Овој извештај ќе биде приложен кон секој нацрт закон кој е во постапка на донесување во Собранието на Република Македонија кој се однесува на областите за кои е неопходна задолжителна соработка помеѓу единиците на локална самоуправа и Владата.

3.11 Надлежности на други институции во однос на надлежностите на единиците на локалната самоуправа

3.11.1 Причина и цел

Надлежностите на другите засегнати страни на полето на управување со животната средина, особено на централно ниво, се важни за надлежностите на единиците на локална самоуправа од најмалку две причини:

- Можеби ќе има области во кои постојат заеднички или надлежности кои меѓусебно се надополнуваат и кои бараат координација.
- Можеби ќе има конкретна поделба на надлежностите (во вертикален и хоризонтален смисол) која бара комуникација, координација и соработка. Ова е најмногу случај во односите централно-локално ниво, каде се неопходни споделување на информациите, консултации и взаемна поддршка.

Како што спомнавме и погоре, Законот за локалната самоуправа определува некои општи правила за соработка и остава деталите да бидат регулирани во посебни акти. Така што, целта на ова поглавје од анализата е да се идентификуваат односите помеѓу единиците на локалната самоуправа и другите засегнати страни во заштитата на животната средина, онака како што се содржани во законите за животната средина, за да можат истите да бидат оценети и да се има основа за препораки за унапредување на правната рамка за комуникација, координација и соработка. Анализата е направена од правен аспект: таа не зема предвид други институционални аспекти, така што на овие согледувања треба да се гледаа заедно со другите активности на проектот.

3.11.2 Надлежности на други засегнати страни/ институции во однос на надлежностите на единиците на локална самоуправа во заштитата на животната средина

Прегледот на надлежностите на другите институции се заснова на Планот за вклучување на засегнатите страни во проектот; тој се ревидира и по потреба се дополнува. Како општа забелешка, тука ги прикажуваме и образложуваме само оние надлежности кои би можеле да

бидат релевантни за надлежностите на единиците на локалната самоуправа. Не ги земаме предвид сите надлежности на другите засегнати страни.

Надлежности на МЖСПП кои се релевантни за единиците на локална самоуправа

Надлежностите на единиците на локална самоуправа во однос на заштитата на животната средина (види подолу листата на надлежности на единиците на локална самоуправа) одговара на надлежностите кои ги има МЖСПП. Надлежностите во областа на животната средина се споделуваат согласно општата поделба на задачите на две нивоа на власт, согласно Законот за животна средина и законите и подзаконски акти во областа на животната средина. Во основа, се работи за хиерархија на надлежности: МЖСПП врши надзор врз активностите на единиците на локална самоуправа во однос на заштитата на животната средина.

МЖСПП е главниот управен орган за имплементација (и надзор врз имплементацијата) на правната рамка во областа на животната средина во државата. Активностите кои ги презема МЖСПП во однос на надлежностите на единиците на локална самоуправа делумно се преземаат само од МЖСПП а дел од нив заедно со други министерства (подетално објаснување е дадено во текстот подолу).

Надлежности на Државниот инспекторат за животна средина кои се релевантни за единиците на локална самоуправа

Државниот инспекторат за животна средина е орган надлежен за вршење на инспекција на централно ниво и за надзор врз работењето на овластените инспектори за животна средина на локално ниво (член 194 од Законот за животна средина). Државниот инспекторат делумно ги извршува своите надлежности за надзор во соработка со другите државни инспекторати т.е. со Државниот пазарен инспекторат кога станува збор за отпад од пакување и батерии. Државниот инспекторат за животна средина и Државниот пазарен инспекторат водат евиденција и објавуваат годишни извештаи за инспекциите кои ги реализирале.

Можеме исто така општо да кажеме дека другите државни инспекторати, како што се Државниот пазарен инспекторат, Државниот санитарен и здравствен инспекторат, Државниот инспекторат за земјоделство, Државниот инспекторат за техничка инспекција и инспекторите од Агенцијата за храна и ветеринарство и Фитосанитарната управа споделуваат надлежности во инспекцијата зависно од различните закони за животна средина, истите треба заеднички да ги извршуваат и по потреба да соработуваат со Министерството за внатрешни работи или Царинската управа.

Надлежности на Министерството за здравство кои се релевантни за единиците на локална самоуправа:

- Ограничување на користењето на водите преку подзаконски акти кои ги изготвува и усвојува МЖСПП, во согласност со Министерството за здравство и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 20 од Законот за водите);
- Делување на иницијатор, освен МЖСПП, за ограничување на испуштањето на водите – одлуката за ограничување на испуштањето на водите ја донесува МЖСПП (член 87 од Законот за водите);
- Определување на водни тела наменети за консумирање од страна на човекот, во согласност со МЖСПП и предлог до Владата за определување на заштитни зони за тие водни тела (членови 96 и 97 од Законот за водите);

- МЖСПП, во согласност со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Министерството за здравство ги определува критериумите за определување заштитни зони за водните тела кои се чувствителни на нитрати и чувствителни на испуштање на урбани отпадни води и предлага до Владата за определување на заштитни зони за таквите водни тела (членови 96, 102 и 103 од Законот за водите);
- Определување на водни тела наменети за рекреација и капење, во согласност со МЖСПП и Министерството за транспорт и врски и предлага до Владата определување на заштитни зони за таквите водни тела (членови 96 и 101 од Законот за водите);
- Годишно ажурирање на списокот на зони за капење, во согласност со МЖСПП (член 101 од Законот за водите);
- Пропишување на начинот на означување и користење на зоните за капење, во согласност со МЖСПП и Министерството за транспорт и врски (член 101 од Законот за водите);
- Пропишување на начинот и мерките за управување со водите за капење, техничките критериуми и цели за квалитет на водите за капење, во согласност со МЖСПП (член 104 од Законот за водите);
- Донесување програми на мерки за унапредување на квалитетот на водите за капење, во претходна соработка со МЖСПП и единиците на локална самоуправа (член 104 од Законот за водите);
- Пропишување на методологијата и условите за објектите, опремата и стручниот кадар, начинот и постапката за мониторинг на безбедноста на водата за пиење (член 148 од Законот за водите);
- Пропишување на гранични вредности за бучава, во согласност со МЖСПП и Министерството за внатрешни работи и индикатори за бучава во согласност со МЖСПП (членови 9 и 10 од Законот за заштита на бучавата во животната средина);
- Определување методи за оценување на штетните ефекти од бучавата врз здравјето на луѓето, во согласност со МЖСПП (член 13 од Законот за заштита на бучавата во животната средина);
- МЖСПП ги определува мерките за заштита од бучавата во урбанистичкото планирање, во согласност со Министерството за транспорт и врски и Министерството за здравство (член 22 од Законот за заштита на бучавата во животната средина);
- Проценка на несаканите ефекти (член 36 од Законот за заштита на бучавата во животната средина);
- МЖСПП ги определува локациите за мерните станици и мерните места, во согласност со Министерството за транспорт и врски и Министерството за здравство (член 29 од Законот за заштита на бучавата во животната средина);
- МЖСПП ги пропишува начинот, условите и постапката за воспоставување и работење на мрежите, методологијата и начинот за мониторинг, како и условите, начинот и постапката на доставување на информациите и податоците од мониторингот на состојбата во областа на бучавата, во согласност со Министерството за транспорт и врски и Министерството за здравство (член 30 од Законот за заштита на бучавата во животната средина);
- МЖСПП ги пропишува видовите на посебни извори на бучава предизвикана од патен, железнички, воздушен и водни сообраќај, заедно со мерките за заштита од бучавата во согласност со Министерството за транспорт и врски, Министерството за здравство и Министерството за внатрешни работи (член 38 од Законот за заштита на бучавата во животната средина);
- МЖСПП ги пропишува видовите на посебни извори на бучава предизвикани од постројки, опрема, инсталации и уреди кои се употребуваат на отворен простор, како

и уреди и апарати за домаќинство, заедно со мерките за заштита од бучавата во согласност со Министерството за здравство, Министерството за економија и Министерството за труд и социјална политика (членови 39 и 40 од Законот за заштита на бучавата во животната средина);

- МЖСПП ги пропишува видовите на посебни извори на бучава предизвикани од професионални активности во соседството, заедно со мерките за заштита од бучавата во согласност со Министерството за здравство и Министерството за транспорт и врски (член 40 од Законот за заштита на бучавата во животната средина);
- Единиците на локална самоуправа, во соработка со Министерството за здравство, МЖСПП и Центарот за информирање и тревога ја информира јавноста за преземените мерки и за секое надминување на граничните вредности (Закон за квалитет на амбиентниот воздух);
- МЖСПП ги пропишува методологијата за мониторинг и критериумите за избор на локациите на мерни места за сите извори на загадување, во согласност со Министерството за здравство (член 41 од Законот за квалитет на амбиентниот воздух);
- Преземање мерки за заштита на здравјето на човекот и на животната средина, во согласност со МЖСПП (Закон за хемикалиите);
- Инспекција од страна на Бирото за лекови – орган во рамките на Министерството за здравство (Закон за хемикалиите).

Надлежности на Министерството за економија кои се релевантни за единиците на локална самоуправа:

- Давање мислење во постапката за доделување на концесија за користење на водата за следниве цели: производство на електрична енергија во хидроелектрични центри, флаширање на вода за комерцијални потреби, езерски сообраќај и давање на туристички, спортски и други рекреативни услуги со изградба на трајни објекти (членови 53 и 54 од Законот за водите);
- МЖСПП ги определува видовите на посебни извори на бучава предизвикана од постројки, опрема, инсталации и уреди кои се употребуваат на отворен простор, како и уредите и апаратите за домаќинство, заедно со мерките за заштита од бучавата, во согласност со Министерството за здравство, Министерството за економија и Министерството за труд и социјална политика (членови 39 и 40 од Законот за заштита на бучавата во животната средина);
- МЖСПП ги определува мерките за заштита на животната средина од искористени возила, во согласност со Министерството за економија (член 72 од Законот за управување со отпадот);
- МЖСПП ќе ги забрани производството, повторната употреба и одлагањето на титаниумдиоксид (TiO₂) во согласност со Министерството за економија (член 74 од Законот за управување со отпадот);
- МЖСПП, во согласност со Министерството за здравство и Министерството за економија ги пропишува другите видови на отпад, како и постапувањето со нив (член 77 од Законот за управување со отпадот);
- МЖСПП и Министерството за економија се надлежни за вршење инспекција на пакувањето на производи од генетски модифицирани организми (член 68 од Законот за генетски модифицирани организми);
- Определувањето правила за означување на пакувањето е заедничка надлежност на МЖСПП и Министерството за економија (член 14 од Законот за управување со пакување и отпад од пакување);

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

- МЖСПП, во согласност со Министерството за економија, ќе ги пропише деталните правила за означување на батериите и акумулаторите (член 10 од Законот за батерии и акумулатори);
- МЖСПП, заедно со Управата за животна средина и Државниот пазарен инспектор, ќе ги преземат сите мерки за да обезбедат дека батериите и акумулаторите кои не ги исполнуваат барањата предвидени со Законот за батерии и акумулатори, нема да бидат пуштени во промет или ќе бидат повлечени од пазарот (член 11);
- Државниот пазарен инспекторат е надлежен за инспекција врз означувањето на батериите и акумулаторите, за поседување садови за собирање на батерии и акумулатори и за информирање на потрошувачите (член 43);
- Државниот инспекторат за животна средина и Државниот пазарен инспекторат ќе водат евиденција за реализираните инспекции, ќе изготвуваат тримесечни извештаи за остварените инспекции и истите ќе ги објавуваат на своите интернет страници, во согласност со Законот за животна средина/ Законот за инспекциски надзор. Тие исто така можат да побараат помош од Министерството за внатрешни работи (член 44);
- МЖСПП, во согласност со Министерството за економија, може да определи исклучоци од обврската за означување, на барање на производителот, ако се исполнети условите од членот 10 (член 10 од Законот за батерии и акумулатори).

Надлежности на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство кои се релевантни за единиците на локална самоуправа:

- МЖСПП го изготвува секундарното законодавство за ограничување на користењето на водата, во согласност со Министерството за здравство и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 20 од Законот за водите);
- МЖСПП, во согласност со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Министерството за здравство ги определува критериумите за определување заштитни зони за водните тела кои се чувствителни на нитрати и чувствителни на испуштање на урбани отпадни води и и' предлага на Владата определување на заштитни зони за таквите водни тела (членови 96, 102 и 103 од Законот за водите));
- МЖСПП го пропишува начинот на управување и одржување на објектите и капацитетите за водоснабдување, во согласност со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Министерството за транспорт и врски (член 166 од Законот за водите);
- МЖСПП и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство се задолжени за инспекција при пласирање на пазарот на производи кои содржат генетски модифицирани организми (член 68 од Законот за генетски модифицирани организми);
- Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство е задолжено за регулирање и надзор врз субјектите основани за наводнување и одводнување (членови 191 и 192 од Законот за водите).

Надлежности на Министерството за транспорт и врски кои се релевантни за единиците на локална самоуправа:

- Давање мислење во постапката за доделување на концесија за користење на водата за следниве цели: производство на електрична енергија во хидроелектрични центри, флаширање на вода за комерцијални потреби, езерски сообраќај и давање на туристички, спортски и други рекреативни услуги со изградба на трајни објекти (членови 53 и 54 од Законот за водите);

- МЖСПП, заедно со Министерството за транспорт и врски, изготвува Програма за одведување, собирање и пречистување на урбани отпадни води која ја усвојува Владата (член 114 од Законот за водите). Оваа нацрт програма ќе се заснова на нацрт програмата за одведување, собирање и пречистување на урбаните отпадни води изготвена од секоја единица на локалната самоуправа;
- МЖСПП, заедно со Министерството за транспорт и врски, ги определува условите за собирање, одведување и прочистување, начинот и условите за проектирање, изградба и експлоатација на системите и станици за прочистување на урбаните отпадни води, како и техничките стандарди, параметрите, стандардите на емисијата и нормите за квалитет за предтретман, отстранување и прочистување на отпадни води (член 114 од Законот за водите);
- Министерството за здравство ги определува водните тела наменети за рекреација и капење, во согласност со МЖСПП и Министерството за транспорт и врски и предлага на Владата определување на заштитни зони за таквите водни тела (членови 96 и 101 од Законот за водите);
- Министерството за здравство го пропишува начинот на означување и начинот на користење на подрачјата за капење, во согласност со МЖСПП и Министерството за транспорт и врски (член 101 од Законот за водите);
- МЖСПП го пропишува начинот на одржување и управување со водостопанските објекти и постројки, во согласност со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Министерството за транспорт и врски (член 166 од Законот за водите);
- МЖСПП, во согласност со Министерството за здравство, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Министерството за транспорт и врски изготвува и предлага до Владата Годишна програма за управување со водите (член 218 од Законот за водите);
- МЖСПП ги определува локациите за мерните станици и мерните места, во согласност со Министерството за транспорт и врски и Министерството за здравство (член 29 од Законот за заштита на бучавата во животната средина);
- МЖСПП ги пропишува начинот, условите и постапката за воспоставување и работење на мрежите, методологијата и начинот за мониторинг, како и условите, начинот и постапката на доставување на информациите и податоците од мониторингот на состојбата во областа на бучавата, во согласност со Министерството за транспорт и врски и Министерството за здравство (член 30 од Законот за заштита на бучавата во животната средина);
- МЖСПП ги пропишува видовите на посебни извори на бучава предизвикана од патен, железнички, воздушен и воден сообраќај, заедно со мерките за заштита од бучавата во согласност со Министерството за транспорт и врски, Министерството за здравство и Министерството за внатрешни работи (член 38 од Законот за заштита на бучавата во животната средина);
- МЖСПП ги пропишува видовите на посебни извори на бучава предизвикани од професионални активности во соседството, заедно со мерките за заштита од бучава во согласност со Министерството за здравство и Министерството за транспорт и врски (член 40 од Законот за заштита на бучавата во животната средина);
- Министерството за транспорт и врски врши врз давањето на комунални услуги (член 39 од Законот за комунални дејности).

Надлежности на Институтот за јавно здравје кои се релевантни за единиците на локална самоуправа:

- Улогата на Институтот за јавно здравје во системот за управување со водите се однесува на мониторинг врз водите за пиење и површинските води. Надлежностите на Институтот за јавно здравје се дефинирани во Законот за јавно здравје и во разни закони од областа на животната средина, и во најголем дел вклучуваат:
 - Прибирање, обработка и анализа на податоци;
 - Организирање и планирање на здравствената грижа, истражување и следење на хигиенските и други услови за заштита на воздухот, прехранбените производи, водата за пиење, отпадните води и цврстите отпадни материји;
 - Учество во превентивен санитарен надзор врз градежни и други објекти;
 - Мониторинг и имплементација на активни мерки за заштита на населението од заразни и други болести;
 - Вршење на референтни лабораториски анализи;
 - Дефинирање и имплементирање на мерки во случај на катастрофи и несреќи, итн.

Хидробиолошки институт – Охрид

Хидробиолошкиот институт во Охрид е јавна научна установа во рамките на Министерството за образование и наука. Таа е образовна и истражувачка организација која става акцент на:

- Проучување и мониторинг на хидробиологијата на природните езера;
- Проучување и мониторинг на хидробиологијата на вештачките езера;
- Проучување и мониторинг на хидробиологијата на реките.

Управата за хидрометеоролошки работи, согласно членот 8 од Законот за хидрометеоролошка дејност, е задолжена за следново:

- Воспоставување, одржување и изградба на државна хидрометеоролошка мрежа;
- Набљудувања и мерења на карактеристиките на квалитетот на воздухот, врнежите и почвата и обработка на прибраните податоци;
- Набљудувања и мерења на карактеристиките на квалитетот на површинските води, подземните води, езерата и акумулациите и обработка на податоците;
- Истражување и следење на квалитативните карактеристики на воздухот, врнежите, површинските води, подземните води, езерата и на почвата, вклучувајќи го преносот на загадувачките материји во нив и учество во истражување на влијанието на загадувањето врз водните ресурси, климата и вегетацијата и развој на модели и методи за прогнозирање на загаденоста на воздухот, водите и на почвата, како и пренос на опасни и штетни материји во атмосферата, површинските и подземните води и во земјиштето.

Надлежности на Дирекцијата за заштита и спасување и Центарот за управување со кризи кои се релевантни за единиците на локална самоуправа:

- Овие две институции, заедно со МЖСПП, ги одобруваат оперативните планови за заштита од поплави на единиците на локална самоуправа (член 126 од Законот за води).

Меѓуопштинскиот совет за управување со отпад, согласно членот 23-в од Законот за управување со отпадот, е задолжен за следново:

- Го утврдува нацртот на регионалниот план за управување со отпад;
- Ги следи, оценува и координира активностите за спроведувањето на Регионалниот план за управување со отпад;
- Ги одобрува предлог-проектите за реализација на регионалниот план, како и други проекти од интерес за развој на регионалниот систем;
- Предлага до советите на единиците на локална самоуправа и Советот на градот Скопје донесување на одлуки за прашања кои се поврзани со дејностите и услугите за постапување со отпадот;
- Ја утврдува структурата на инсталациите и објектите за постапување со отпад, како и структурата за развојот на регионалниот систем;
- Предлага на советот на единиците на локална самоуправа и Советот на градот Скопје воспоставување на методологија за единица цена за извршените услуги и други надоместоци во рамките на регионалниот систем;
- Одобрува предлози за прашања поврзани за управување со отпадот во рамките на регионалниот систем;
- Го одобрува нацрт годишниот извештај за реализација на регионалниот план;
- Го усвојува буџетот на регионалниот центар за управување со отпад;
- Ги усвојува годишниот извештај и годишната програма за работа на регионалниот центар за управување со отпад;
- Ги координира активностите за спроведување на инвестициони проекти за поттикнување и развој на регионалното управување со комунален и друг вид на неопасен отпад финансирани од фондовите на Европската унија, други меѓународни извори, како и од Буџетот на Република Македонија;
- Врши избор на оператор на регионалниот систем;
- Ги одобрува предлог-договорите за давање на услуги и обезбедување на капацитети за постапување со комунален и друг вид на неопасен отпад во рамките на регионалниот систем;
- Врши избор на директор на регионалниот центар;
- Иницира разгледување на прашања поврзани со регионалниот систем за кои е неопходна координација меѓу единиците на локална самоуправа или градот Скопје и партнери од приватниот и граѓанскиот сектор;
- Обезбедува координација на активностите на единиците на локална самоуправа или градот Скопје, државни агенции и институции, здруженија на граѓани во рамките на соодветниот регионален систем;
- Врши и други работи од областа на управувањето со отпадот во соодветниот регионален систем, кои му ги делегира советот на единиците на локалната самоуправа и Советот на градот Скопје.

Регионалните центри за управување со отпад, согласно членот 23-е од Законот за управување со отпадот, се задолжени за следново:

- Изготвување на регионалниот план за управување со отпад;
- Подготвување и предлагање проекти и други активностите за реализација на регионалниот план за управување со отпад, како и други проекти од интерес за развој на регионалниот систем;

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

- Обезбедување договорни услуги и капацитети за постапување со комунален и друг вид на неопасен отпад во рамките на регионалниот систем;
- Предлага избор на оператор на регионалниот систем (изборот го прави Меѓуопштинскиот одбор);
- Спроведува и управува со проекти и преземање други активности поврзани со спроведувањето на регионалниот план и развој на регионалниот систем;
- Подготвување извештај за реализација на регионалниот план за управување со отпад (член 18-а);
- Подготвува годишен извештај и програма за работа на регионалниот центар;
- Обезбедува стручна и техничка помош на единиците на локална самоуправа или градот Скопје од соодветниот регион за управување со отпад, при подготовка на програми и проекти за управување со отпад;
- Води база на податоци за управување со отпад на регионално ниво и обезбедува информации до заинтересираните страни за прашања поврзани со регионалниот систем, како и други активности на комуникација со јавноста;
- Подготвува предлог-заклучоци за прашања кои се поврзани со дејностите и услугите на постапување со отпадот, како и други прашања за развој на регионалното управување со отпадот;
- Врши и други работи од областа на управувањето со отпадот во соодветниот регионален систем кои ќе им ги довери Меѓуопштинскиот одбор.

Советите за управување со речните сливови се задолжени за следново:

- Учество во изготвувањето на планови за управување со речните сливови и следење на плановите за нивна имплементација (членови 66 и 223 од Законот за водите), и
- Давање мислења и предлози за приоритетите во управувањето со водите (член 223 од Законот за водите).

Секој градоначалник назначува еден претставник во советот за управување со речните сливови, согласно членот 223 од Законот за водите и Уредбата за структурата, начинот на членство и номинирање претставници во советите за управување со подрачја на речни сливови и во советите за управување со подрачја на речни сливови за делови од речни сливови, како и нивно работење ("Службен весник на РМ" бр.106/13).

ЗЕЛС, согласно членот 81 од Законот за локалната самоуправа, е задолжен за следново:

- соработка со Владата на Република Македонија по прашањата од значење за единиците на локална самоуправа;
- иницирање донесување на закони што се однесуваат на унапредување на локалната самоуправа;
- дава предлози за проектирање на буџетот на Република Македонија во делот што се однесува на доделување на средства на единиците на локална самоуправа наменети за вршење на надлежностите утврдени со закон;
- соработка со сродни организации од други земји и ја претставува Република Македонија во меѓународни организации на локалните власти.

Министерството за локална самоуправа, согласно членот 25 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, е задолжено за следново:

- следење на развојот и предлагање мерки за унапредување на локалната самоуправа;
- следење на состојбата за територијалната поделба и развивање стандарди за големината, населението и потребите на единиците на локалната самоуправа;
- предлагање на системот, политиката, мерките и инструментите за остварување порамномерен регионален развој и за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја;
- остварување и користењето на средствата наменети за стопански недоволно развиените подрачја;
- надзорот од надлежност на Министерството за локална самоуправа; и
- врши други работи утврдени со закон.

Зажакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина
на локално ниво

Надлежност на единиците на локална самоуправа	МЖСПП	МЗ	МЕ	МЗШВ	МТВ	МВР	ИЗЈ	ХБИ	УХМР	ЦЖК/ДЗС	РЦУО	ЗЕЛС	МЛС	СУРС
Животна средина сите	X													
Инспекција	X	X	X	X	X	X								
Води														
Користење на води	X	X		X										
Испуштање на води	X	X			X									
Изготвување на програма за урбани отпадни води	X				X									
Состојби со урбаните отпадни води	X				X									
Мониторинг на отпадните води							X							
Водоснабдување	X			X	X									
Програма за управување со водите	X	X		X										
Вода за конзумирање од страна на човекот	X	X					X							
Заштитни зони за вода	X	X		X										
Определување води за рекреација, капење	X	X			X									
Список на зони за капење	X	X												
Означување на зоните за капење	X	X			X									
Управување со водите за капење	X	X												
Програма за водите за капење	X	X												
Метод за безбедност на водата за пиење		X					X							
Мониторинг на водата за пиење							X							
Мислење за концесии за водите			X		X									
Наводнување и надзор				X										
Мониторинг на површинските води							X	X	X					
Заштита од поплави	X								X					X
Управување со речен слив	X													X
Квалитет на воздухот										X				
Информација за алармирање при надминување на концентрациите	X	X												
Методи за мониторинг на мерните точки	X	X							X					
Мониторинг	X						X		X					
Бучава														
Нивоа на бучава	X	X				X								
Методи за оценување на штетните ефекти	X	X												
Бучавата во урбанистичкото планирање	X	X			X									

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Надлежност на единиците на локална самоуправа	МЖСПП	МЗ	МЕ	МЗШВ	МТВ	МВР	ИЗЈ	ХБИ	УХМР	ЦЈК/ДЗС	РЦЈО	ЗЕЛС	МЛС	СУРС
Оцена на штетните ефекти		X												
Мерни локации	X	X			X		X							
Мониторинг на бучавата	X	X			X		X							
Бучава од мобилни извори	X	X			X	X								
Бучава од објекти	X	X	X										X	
Бучава од професионални активности во соседството	X	X			X									
Управување со отпад														
Пропишување на видовите на отпад	X	X	X											
Општо за управувањето со отпад	X				X						X			
Отпад од пакување	X		X											
Електричен и електронски отпад	X													
Отпадни батерии и акумулатори	X		X											
Искористени возила	X		X											
Забрана за титаниумдиоксид	X		X											
Изградба на депонии	X				X									
Мониторинг на отпадот	X						X							
Природа														
Стратегиска оцена на животната средина	X													
Заштитени подрачја	X													
Генетски модифицирани организми														
Инспекција на пакувањето на генетски модифицираните организми	X		X											
Пуштање во промет на генетски модифицирани организми	X			X										
Локална самоуправа - општо												X	X	

Секое министерство врши надзор врз работењето на единиците на локална самоуправа, за активностите за кои тие се надлежни. Секој закон во областа на животна средина содржи список на тие активности. Надлежниот орган за надзор ќе го определи крајниот рок за единиците на локална самоуправа да ги отстранат недостатоците констатирани во извршувањето на нивните надлежности.

Ако и покрај индикациите и преземените мерки и активности единиците на локална самоуправа не ги спроведат активностите за кои тие се надлежни и одговорни, истите ќе им бидат одземени и надлежното министерство ќе ги врши тие активности во име на единицата на локалната самоуправа во период не подолг од една година. За ваквата одлука ќе бидат информирани Министерството за локална самоуправа и Министерството за финансии.

Недостасуваат детални правила или насоки за постапката за вршење надзор.

4. ПРАВНА АНАЛИЗА НА НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА

4.1 Цел и критериуми на анализата, со акцент на поважните надлежности на единиците на локалната самоуправа

Целта на овој аналитички дел од извештајот е подетално да ги разгледа надлежностите на единиците на локалната самоуправа во имплементацијата на законодавството за животна средина. Надлежностите ќе бидат подетално опишани со земање предвид на секундарното законодавство кое е донесено врз основа на примарните закони во областа на животната средина и управното право кои се предмет на разгледување. Во тој смисол, ова поглавје ќе направи подетален осврт на надлежностите на единиците на локална самоуправа. Анализата е посветена на тоа дали правната рамка за локалната самоуправа во областа на животната средина е доволно јасна, сеопфатна и доследна; ќе бидат опфатени дуплирањата и недостатоците како и потребите од законски измени или од донесување на дополнителни правни акти, како и/ или на потребата од упатства.

Анализата ги зема предвид *главните надлежности* на единиците на локална самоуправа во заштитата на животната средина. Идентификувањето на главните надлежности се заснова на проектната задача како и на резултатите од досегашните активности на проектот, особено Планот за вклучување на засегнатите страни и работата во однос на комуникацијата и координацијата. Така што, структурата на анализата е *тематска* по својата природа.

Анализата исто така ќе се осврне и на прашањето на законските основи на правните акти кои се донесуваат на локално ниво (точката 4.3. подолу).

На крај даваме заклучок во вид на дискусија за правните прашања кои се однесуваат на комуникацијата, координацијата и соработката помеѓу единиците на локалната самоуправа и другите институции, најмногу на централно ниво, со цел да идентификуваме дали и до кој степен е неопходно подобрување или зајакнување на правната рамка.

4.2 Правна анализа на главните надлежности на единиците на локалната самоуправа

4.2.1 Елаборати, стратегиска оцена на животната средина, мислења за студијата за оцена на влијанието врз животната средина, мониторинг, информации за животната средина, пристап на јавноста до информации, планирање во итни ситуации

Елаборати:

- Правните и физички лица кои се активни во бизнис секторите и дејностите определени во анексите на две Уредби, имаат обврска да изготват елаборат пред да започнат со имплементација на проектот и истиот да го достават до органот надлежен да ја одобри имплементацијата на проектот. Можеби би било соодветно да ја појасниме постапката за иницирање на ОВЖС/ елаборат која е одобрена од МЖСПП во однос на Листата на активности за кои се оценува потребата за оцена на влијанието врз животната средина, Анекс II, проекти и елаборати за кои е надлежна Управата за животна средина – можни измени. Прашањето за појаснување е исто така опфатено во нацрт правниот документ (упатство) кое се изготвува од проектот (види нацрт упатство за елаборати). Ова се уредбите кои се релевантни за елаборатите:

- Уредба за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат а за чие одобрување е надлежна Управата за животна средина ("Службен весник на РМ" бр. 80/09, 36/12) – Анекс 1 (надлежен орган е Управата за животна средина).
- Уредба за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат, а за чие одобрување се надлежни единиците на локалната самоуправа („Службен весник на РМ" на РМ" бр. 80/09, 32/12) – Анекс 1 (надлежни се единиците на локалната самоуправа и градот Скопје, освен единиците на локалната самоуправа во градот Скопје) и Анекс 2 (надлежни се единиците на локалната самоуправа и единиците на локална самоуправа во Градот Скопје).

Можеби има добри причини за ажурирање на овие Уредби за да се определат јасните врски со националната класификација на дејности. Ова прашање е исто така опфатено и во нацрт Упатството за елаборати. Можеби ќе биде доволно да се вклучи само упатување кон овие Упатство, но сепак сметаме дека вклучувањето во самата Уредба би било исто така од корист.

- Надлежниот орган за одобрување на имплементацијата на проектот е должен, во рок од 5 календарски дена од добивањето на елаборатот, истиот да го достави до Управата за животна средина/ градот Скопје/ единицата на локална самоуправа (надлежниот орган е определен врз основа на двете горенаведени уредби).
- Орган надлежен за одобрување на имплементацијата на проектот е органот задолжен за усвојување правен акт за одобрување на извршувањето на деловната активност или активности (како што се Министерството за транспорт и врски или единицата на локалната самоуправа во случај на барање за градежна дозвола (член 3, став 1)) од Правилникот за формата и содржината на елаборатот за заштита на животната средина согласно видовите на дејностите или активностите за кои се изработува елаборат, постапката за нивно одобрување, како и начинот на водење на Регистарот за одобрени елаборати („Службен весник на РМ" на РМ" бр. 44/13, 111/14) (Правилник за елаборати).
- Постојните правни и физички лица имаат обврска да изготват елаборати, или да изменат постоен елаборат, со цел нивното работење да го усогласат со утврдените стандарди за квалитет во животната средина и граничните вредности за емисии, најдоцна во рок од една година од датумот на донесување на секундарното законодавство (подзаконски акт) засновано на членот 24 (т.е. месец јули 2010 година, краен рок за изготвување на елаборатите) и нивното работење да го усогласат со утврдените стандарди за квалитет во животната средина во рок од 5 години од датумот на стапување во сила на Законот за животна средина (т.е. месец јули 2010 година, краен рок за имплементирање на мерките дефинирани во елаборатот, член 24, став 6 од Законот за животна средина). Сепак, Анексот 1 од Правилникот за елаборати – Програма за животна средина определува период од 5 години за имплементација на мерките дефинирани во елаборатот. Оваа недоследност веќе е предмет на интерес во нацрт Упатството за елаборати кои ги изготвува нашиот проект.
- Постојните правни и физички лица кои имаат обврска да добијат дозвола за усогласување со оперативен план, се изземени од обврска да изготват елаборат (член 216 од Законот за животна средина). Постојните правни и физички лица имаат право на жалба до МЖСПП против одлуката на Управата за животна средина/ градот Скопје/ единицата на локална самоуправа во рок од 15 дена (член 24, став 10 од Законот за животна средина).
- Управата за животна средина/ градот Скопје/ единиците на локална самоуправа ќе одобрат или нема да одобрат конкретен елаборат со решение (управен акт) и ќе ги

определат роковите за секој постоен капацитет во кој треба да се усогласи со пропишаните стандарди за квалитет на животната средина и пропишаните гранични вредности на емисии (член 24 од Законот за животна средина).

- Надлежниот орган за одобрување на спроведување на елаборатот ќе го одбие спроведувањето на проектот или нема да го одобри вршењето на дејностите или активности ако не биде доставено решение за одобрување на елаборатот. Тука предлагаме мала измена во членот 24, ставот 8. Наместо: „Органот надлежен за одобрување на спроведувањето на елаборатот“ да стои „Органот надлежен за одобрување на спроведувањето на проектот“.
- Постапката за изготвување/ одобрување на елаборати е дадена во Правилникот за елаборати:
 - Правните и физички лица кои имаат обврска да изготват елаборат (баратели) ќе го достават барањето за одобрување на елаборатот и изготвениот елаборат до органот надлежен за одобрување на спроведувањето на проектот, во три примероци на хартија и еден електронски примерок;
 - Формата на елаборатот ќе биде различна, зависно од тоа дали станува збор за дејност или за активност од поголем обем (формата и условите се определени во Анекс 1 од Правилникот за елаборати), или активност од помал обем, вклучувајќи ги тука активностите во земјоделството и занаетчиството (формата и условите се определени во Анект 2 од Правилникот за елаборати). Деловната дејност и активностите од поголем или помал обем се дефинирани во посебни регулативи за дејностите во трговија, земјоделство и занаетчиство (член 4 од Правилникот за елаборати и член 24, став 3 од Законот за животна средина);
 - Законот за животна средина дава општи насоки во определувањето на она што претставува активност од мал обем, со упатување на важечките регулативи во областа на комерцијални, занаетчиски или земјоделски активности, додека членот 3 од Правилникот за елаборати содржи поконкретна дефиниција. На пример, занаетчиската дејност е активност на занаетчиско производство и занаетчиски услуги, согласно Законот за занаетчиска активност, кој е неопходно да биде регистриран како трговско друштво, согласно Законот за трговски друштва. Комерцијална дејност од помал обем е активност која ја врши физичко лице регистрирано за вршење комерцијална активност од помал обем т.е. како трговец поединец согласно Законот за трговски друштва. Земјоделска дејност е активност за која физичкото лице кое ја извршува таквата активност е регистрирано како трговец согласно Законот за земјоделска дејност.
 - Членот 1 од Законот за трговски друштва кој ги дефинираше комерцијалните дејности од помал обем беше укинат во 2007 година, заедно со Уредбата која ги определуваше комерцијалните дејности од помал обем, па затоа е неопходно да се измени Правилникот за елаборати за да ги имаме точните дефиниции.
 - Управата за животна средина/ градот Скопје/ единицата на локална самоуправа ќе достават еден примерок од одобрениот елаборат до барателот и еден примерок до Државниот инспекторат за животна средина (член 5 од правилникот за елаборати);
 - Формата и содржината на Регистарот на одобрени елаборати е определен со членот 6 и Анекс 3 од Правилникот за елаборати (А3 формат, примерок на

хартија и електронски) и тој се води на начин кој ќе овозможи чување и ажурирање на документите како што се: барање за одобрување на елаборат, мислења и забелешки во однос на барањето, одлука со која се одобрува/ не се одобрува елаборатот, примерок од елаборатот и друга документација);

- Овластените инспектори за животна средина се надлежни за вршење инспекција (член 203 од Законот за животна средина):
 - Дали правните и физички лица ги изготвиле елаборатите и ги доставиле на одобрување,
 - Дали елаборатите биле одобрени,
 - Дали се имплементираат/ дали биле имплементирани мерките утврдени во елаборатот (Програма за заштита на животната средина), и
 - Дали таквата имплементација била направена во предвидениот временски рок.
- Правилата за постапка за управување со софтверот за одобрување на елаборатите не се јавно достапни.

Имплементирање на постапката за стратегиска оцена на животната средина:

Правната рамка на Европската унија предвидува спроведување на стратегиска оцена на животната средина за стратегии, планови и програми кои се одлучувачки за административните одлуки за развој на проекти. Ваквите стратегии, планови и програми можат да бидат изготвени на централно и локално ниво. За стратегиите, плановите и програмите на локално ниво надлежноста за извршување на стратегиска оцена на животната средина е кај единиците на локалната самоуправа. Се применуваат следниве правила:

- Уредба за стратегиите, плановите и програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 153/07, 45/11) (Уредба за стратегиска оцена на животната средина) која ги определува правилата за стратегиска оцена на животната средина и ја транспонира Директивата 2001/42/ЕС.
- Кога донесуваат одлука дали ќе се спроведува постапка за стратегиска оцена на животната средина, единиците на локална самоуправа исто така ќе ги применат правилата определени со Уредбата за критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и здравјето на луѓето („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 144/07).
- Единиците на локална самоуправа ќе ги определат органите кои е веројатно дека би биле засегнати од влијанијата кои планскиот документ би ги имал врз животната средина и ќе се консултираат со нив во однос на одлуката дали да покренат или не постапка за стратегиска оцена на животната средина, како и за време на самата постапка за стратегиска оцена на животната средина (член 65, став 8 од Законот за животна средина). Критериумите за органите за кои би се констатирало дека е веројатно дека би биле засегнати се определени во Уредбата за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 147/08, 45/11) (Уредба за учество на јавноста).
- Единицата на локалната самоуправа ќе донесе одлука дали да покрене или не покрене постапка за стратегиска оцена на животната средина согласно Правилникот за формата, содржина и форматот на одлуката за спроведување или неспроведување

постапка за стратегиска оцена на животната средина и со користење на апликациските формулари за потребата од спроведување или неспроведување на стратегиска оцена на животната средина („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 122/11). Во прилог на одлуката која била донесена ќе биде и формуларот содржан во Анекс 3 од горенаведениот Правилник. Единицата на локална самоуправа ќе ја објави донесената одлука, заедно со формуларите, на својата интернет страница. Засегнатата јавност има право да се жали против донесената одлука до МЖСПП во рок од 15 дена од објавувањето на одлуката.

- Единицата на локална самоуправа ќе ги објави информациите за сите плански документи кои се во фаза на изработка и тие информации ќе содржат: кој орган е надлежен за изготвување на планскиот документ, назив и краток опис на содржината и опфатот на планскиот документ, бројот и датумот на донесување на одлуката за спроведување или неспроведување на постапка за стратегиска оцена на животната средина, органите кои е веројатно дека би биле засегнати од ефектите врз животната средина предизвикани од планскиот документ, организација на активностите во постапката за стратегиска оцена на животната средина, имињата на субјектите кои ја претставуваат засегнатата јавност, начинот на учество на засегнатата јавност во постапката на изготвување плански документи и крајните рокови за доставување забелешки, мислења и сугестии, крајните рокови за тоа кога планските документи ќе ѝ бидат достапни на јавноста, расположливите податоци за животната средина и здравјето на луѓето кои се релевантни во изготвувањето на планските документи, информација за евентуални прекугранични ефекти и други релевантни информации (правилата се определени во Уредбата за учество на јавноста).
- Единиците на локалната самоуправа ќе изготват извештај за стратегиската оцена на животната средина согласно правилата определени во Уредбата за содржината на Извештајот од стратегиската оцена на животната средина („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 153/07) и ќе се консултираат со органите кои е веројатно дека би биле засегнати од ефектите врз животната средина предизвикани од планскиот документ, за опфатот и деталите на информациите кои би требало да бидат содржани во Извештајот од стратегиската оцена на животната средина. Овој извештај, меѓу другото, ќе содржи и мерки за заштита, намалување и неутрализирање, до најголем можен степен, на сите значителни негативни влијанија врз животната средина од спроведувањето на планот/ програмата како и мерки за мониторинг.
- Единиците на локалната самоуправа, најдоцна за 5 работни дена од датумот на финализирање на Извештајот од стратегиската оцена на животната средина, ќе ги објават на својата интернет страница следниве информации: нацрт планскиот документ и Извештајот од стратегиската оцена на животната средина, како и информации за локацијата каде планскиот документ ќе биде достапен за јавноста во период од најмалку 30 дена. Единиците на локална самоуправа ќе организираат најмалку една јавна расправа (Уредба за учество на јавноста) и ќе ги достават планскиот документ и Извештајот од стратегиската оцена на животната средина до МЖСПП (член 69 од Законот за животна средина).
- Единицата на локална самоуправа ќе ги вгради мислењата добиени од консултациите со јавноста и од постапката за прекугранична консултација (ако била спроведена) во планскиот документ и во Извештајот од стратегиската оцена на животната средина, за што ќе подготват посебен извештај од консултациите со јавноста и потоа овие три документи ќе ги достават до МЖСПП. МЖСПП ќе направи оценка на соодветноста на Извештајот за стратегиската оцена на животната средина во рок од 60 дена од приемот, ќе ја објави својата проценка на интернет страницата на МЖСПП и ќе го достави своето мислење до единицата на локална самоуправа. МЖСПП може да овласти експерт од листата на експерти за стратегиска оцена на животната средина за

правење на оваа проценка (член 72 од Законот за животна средина).

- Во случај на веројатни прекугранични ефекти од планскиот документ, единиците на локална самоуправа, во рок од 15 дена од определувањето на таквата веројатност ќе го информираат МЖСПП и ќе достават опис на планскиот документ, на извештајот за стратегиската оцена на животната средина и покана за консултации. Потоа МЖСПП и Министерството за надворешни работи ја спроведуваат постапката за прекугранични консултации (член 70 од Законот за животна средина и Правилникот за начинот на спроведување на прекугранични консултации („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 110/10).

Ако ги погледнеме овие прашања од поопшт аспект, неопходно е да се признае дека спроведувањето на постапките за стратегиска оцена на животната средина бара значителна експертиза и ресурси. Можеби ова прашање е од суштинска важност на локално ниво каде капацитетите и ресурсите се хронично недоволни. Неопходни се механизми за соработка и поддршка на единиците на локалната самоуправа. Можности тука би биле измена во регулаторната рамка со која би се побарало соработка и поддршка на единиците на локалната самоуправа на ова поле, меѓуопштинска соработка или донесување на дополнителни насоки со кои би се помогнала работата на единиците на локалната самоуправа.

Мислења за оцена на влијанијата врз животната средина кои треба да бидат доставени:

- Анексите I и II од Уредбата за определување на проектите и за критериумите врз основа на кои се утврдува потребата за спроведување на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 74/05, 109/09, 164/12) соодветно ги транспонираат Анексите I и II од Директивата за оцена на влијанието врз животната средина (освен неколку активности кои се однесуваат на климатските промени).

Со оглед на тоа дека некои од активностите наведени во Анекс II на Уредбата за оцена на влијанието врз животната средина (т.е. Директивата за оцена на влијанието врз животната средина) се исти со активностите наведени во две уредби за елаборатите (за кои се надлежни МЖСПП, градот Скопје/ единиците на локална самоуправа), МЖСПП ќе направи проценка дали ќе се примени постапката за оцена на влијанието врз животната средина за проекти од Анекс II кои подлежат на ваква оцена или постапката за одобрување на елаборат и тоа врз основа на критериумите за оцена определени во Уредбата за оцена на влијанието врз животната средина и членот 3 од Правилникот за информациите што треба да ги содржи известувањето за намерата за изведување на проектот и постапката за утврдување на потребата од оцена на влијанието на проектот врз животната средина („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 33/06 – го транспонира Анексот III од Директивата за оцена на влијанието врз животната средина). МЖСПП ќе донесе решение како резултат на ваквата оцена и ќе го објави на својата интернет страница. МЖСПП јасно ќе посочи во извештајот за адекватноста на студијата за оцена на влијанието врз животната средина дали релевантните единици на локалната самоуправа биле консултирани околу опфатот на оцената на влијанието врз животната средина и дали во тој извештај се содржани мислењата/ забелешките на единиците на локалната самоуправа (Правилник за формата, содржината, постапката и начинот за изработка на извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, како и постапката за овластување на лица од Листата на експерти за оцена на влијанието врз животната средина, кои ќе го изготват извештајот („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 33/06)).

Мониторинг, информации за животната средина, јавен пристап до информации:

- Според постојната законска рамка, мониторингот на локално ниво се спроведува по желба на општините во повеќето области поврзани со животната средина. Ако се врши мониторинг тогаш мора да бидат исполнети одредени законски барања (види погоре) а тоа се однесува и на прибирањето на податоците и нивното пренесување на централно ниво.
- Мониторингот е сложена активност која бара значителни ресурси – ова може да значи преголемо оптоварување за општините. Неопходно е да се размислува за можните решенија на овие проблеми. Една опција би била намалување на бројот на механизмите за мониторинг на локално ниво како и намалување (или подобро кажано: насочување) на барањата за известување до централно ниво. Има добри причини да се размислува дали на локално ниво воопшто е потребен механизам за регистар на загадувачи и пренос на загадувачки материји, одвоен од катастарот за животна средина. Катастарот за животна средина ги содржи информациите за загадувачите и загадувачките супстанции и тој исто така би можел да ги содржи и информациите неопходни за регистарот на загадувачи и пренос на загадувачки материји со кои се управува на централно ниво, особено информации за Б-ИСКЗ инсталациите и дозволите. Така што, би можеле да размислиме дали катастарот е доволна алатка за информации на локално ниво. Од друга страна, за да може да биде ефикасна алатка, катастарот за животна средина повеќе не би требало да биде опција која би се применувала по желба туку треба да се воведо како задолжителен на ниво на единици на локалната самоуправа.
- Известувањето за податоци за животната средина од локално ниво до централните институции треба да биде насочено со земање предвид на целта зошто тоа се прави: тоа не треба да биде цел сама по себе туку претставува доставување на информации до државните и европски/ меѓународни системи за информации за животната средина. Во тој смисол, информациите кои треба да ги даваат единиците на локална самоуправа треба да стават акцент на следново:
 - Податоци за националниот регистар на загадувачи и пренос на загадувачки материји, и
 - Податоци за состојбата со базата на податоци за животна средина да бидат вградени во извештајот за состојбата во животната средина и доставени до Европската агенција за животна средина.
- Прашањата на мониторинг во животната средина, информирање и известување на локално ниво се исто така опфатени со уште една активност на нашиот проект (активност 6.2.) која ќе стави акцент на подобрувањата неопходни во оваа област.
- Пристапот на јавноста до информациите за животната средина се овозможува согласно барањата предвидени во Делот VIII од Законот за животна средина (членови 51-58). Единиците на локална самоуправа имаат обврска да прибираат, чуваат и ажурираат информации за животната средина во делот од нивна надлежност, да определуваат лица задолжени за имплементација на правилата за пристап до информации од животната средина и да ги одржуваат информациите за животна средина кои тие самите ги чуваат, или некој друг го прави тоа во нивна полза, во формат кој е спремен за репродукција и до кој може да се пристапи преку компјутерски телекомуникации или други електронски средства. Иако списокот на надлежни органи го определува Владата на Република Македонија со Одлука за објавување на списокот на субјекти кои поседуваат информации за животната средина или за кои постојат такви информации, како и информациите кои ги поседува

секој од наведените субјекти („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 82/07), во овој список недостасуваат единиците на локалната самоуправа. Од овие причини се предлага да се размисли за измена и дополнување на горенаведената Одлука и со тоа да се воведат правна основа во Законот за животна средина. Единиците на локалната самоуправа ќе ги применуваат правилата определени во Правилникот за начин и постапка за обезбедување пристап до информации за животната средина („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 93/07).

Локално планирање за вонредни состојби:

Обврските за планирање во случај на вонредни состојби предвидени со Законот за животна средина се мошне детални. Се чини дека нивниот опфат е поширок од барањата на ЕУ. Општа забелешка тука би била дека барањата кои ги утврдува државата може да се сметаат за адекватни ако се тие во линија на барањата на ЕУ и ако не ги надминуваат истите (Seveso законска рамка). Можеби би било добро да се земе предвид најновиот развој на настаните во ЕУ на ова поле и уште еднаш да се разгледаат барањата предвидени со Законот за животна средина.

- Операторите на инсталации кои користат опасни супстанции наведени во Анекс 1 од Правилник за опасните супстанции, гранични вредности (прагови) за присуство на опасните супстанции и критериумите или својствата според кои супстанцијата се класифицира како опасна („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 25/10) (Правилник за опасни супстанции и гранични вредности) ќе ги известат МЖСПП и единиците на локална самоуправа за нивната активности и ќе изготват план за спречување на хавари со присуство на опасни супстанции (членови 147 и 147-а од Законот за животна средина и член 3 од Правилникот за опасни супстанции и гранични вредности).
- Операторите на инсталации кои користат опасни супстанции наведени во Анексот 2 од Правилникот за опасни супстанции и гранични вредности ќе ги известат МЖСПП и единиците на локална самоуправа за нивната активност и ќе изготват извештај за мерките за безбедност (член 148 од Законот за животна средина и член 3 од Правилникот за опасни супстанции и гранични вредности).
- Содржината на Планот за спречување на хавари е определена во Правилникот за содржината на планот за спречување од хавари („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 60/13) а содржината на извештајот за мерките за безбедност е определена во Правилникот за содржината на извештајот за мерките за безбедност („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 57/13).
- Операторите ќе достават изготвен внатрешен план за вонредни состојби до единиците на локална самоуправа врз основа на кој единиците на локална самоуправа ќе изготват надворешен план за вонредни состојби. Единиците на локална самоуправа ќе го достават овој надворешен план за вонредни состојби до МЖСПП на одобрување и истиот ќе го ревидираат/ ажурираат секоја трета година. Содржината на надворешниот план за вонредни состојби и постапката за негово одобрување се определени во Правилникот за содржината на внатрешниот и надворешен план за вонредни состојби и постапка за нивно одобрување („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 50/09). МЖСПП ќе се консултира со Управата за животна средина, Центарот за управување со кризи и Дирекцијата за заштита и спасување пред да донесе одлука за одобрување на конкретен надворешен план за вонредни состојби.

4.2.2 Издавање на Б-ИСКЗ дозволи и дозволи за усогласување

Издавање на Б-ИСКЗ дозволи

- Активностите за кои Б-ИСКЗ дозволите се задолжителни се определени во Анексот на Уредбата за определување на активностите на инсталациите за кои се издава интегрирана еколошка дозвола односно дозвола за усогласување со оперативен план и временски распоред за поднесување на барање за дозвола за усогласување со оперативен план („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 89/05). Формата и содржината на барањето за издавање Б-ИСКЗ дозвола, формата и содржината на Б-ИСКЗ доволата и водењето на регистар на Б-ИСКЗ дозволи се определени во Правилникот за постапка за издавање Б интегрирани еколошки дозволи („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 112/14) (Правилник за Б интегрирани еколошки дозволи) (член 124).
 - Единиците на локална самоуправа вршат посета на локацијата за предложената Б-инсталација по добивање на барањето за утврдување на состојбата на локацијата и проверка на податоците содржани во барањето (член 2 од Правилникот за Б-ИСКЗ дозволи).
 - Барањето за издавање Б-ИСКЗ дозвола, меѓу другите информации ќе содржи и информации за спречување на хаварии и заштитни мерки во случај на итни случаи, како и ремедијација и грижа за инсталацијата по престанокот на активностите (повеќе информации се дадени подолу, во делот за надлежности во случај на хаварии со опасни супстанции). Во постапката на издавање дозвола, единиците на локална самоуправа ќе обрнат посебно внимание, меѓу другото, на резултатите од направената оценка на влијанијата врз животната средина и на резултатите од спроведената постапка за контрола на хаварии со опасни супстанции (ако таква постапка била спроведена) (членови 3 и 8 од Правилникот за Б-ИСКЗ дозволи).
 - Пред донесување на одлуката за издавање Б-ИСКЗ дозвола, овластениот инспектор за животна средина ќе го посети местото за да утврди дали се исполнети барањата утврдени во доволата (член 9 од Правилникот за Б интегрирани еколошки дозволи (ИСКЗ)). Овластениот инспектор за животна средина ќе изготви записник од реализираната посета кој ќе биде основа за изготвување заклучоци од инспекцијата.
- Единицата на локална самоуправа ќе ја издаде Б-ИСКЗ доволата во рок од 60 дена од добивањето на целосното барање.
- Единицата на локална самоуправа има обврска да ги земе предвид резултатите од постапката на оценка на влијанието врз животната средина, доколку е спроведена (член 8 од Правилникот за Б интегрирани еколошки дозволи).
- Единиците на локална самоуправа имаат обврска да водат регистар на издадени Б-ИСКЗ дозволи (член 126) и да достават примерок од тој регистар до МЖСПП (член 126, став 5). МЖСПП исто така води регистар на издадени Б-ИСКЗ дозволи (член 126, став 6). Формата и содржината на регистарот на издадени Б-ИСКЗ дозволи се определени во Поглавјето VI од Правилникот за Б интегрирани еколошки дозволи (А4 формат со нумерирани страници и сини корици). Регистрите ќе се водат електронски и на хартија.
- Во случај кога, освен Б-ИСКЗ дозвола инсталацијата мора да има и други дозволи во врска со користењето на природните ресурси или дозволи за испуштање, единиците на локална самоуправа нема да издадат Б-ИСКЗ дозвола освен ако инвеститорот (барателот) не ги достави сите потребни дозволи; единиците на локална самоуправа ќе ги вградат условите и мерките дефинирани во тие други дозволи во Б-ИСКЗ доволата (член 126, став 8).
- Единицата на локална самоуправа има обврска на секои 7 години да ги проверува

условите утврдени во Б-ИСКЗ дозволата која била издадена а во врска со измените на законската рамка кои би можеле да влијаат на работата на инсталацијата и ќе покренат процедура по службена должност за измена на Б-ИСКЗ дозволата (член 126, став 9).

- За инсталации за кои е задолжителна оценка на влијанието врз животната средина, Б-ИСКЗ дозвола може да биде издадена само по претходно донесена одлука за одобрување или одбивање на изградбата (член 128).
- Надоместоците за издавање на Б-ИСКЗ дозволите се пропишани со Уредба која ја донесува Владата на Република Македонија, согласно барањата од членот 129 од Законот за животна средина и сите средства наплатени на овој начин се сметаат како приходи во буџетот на единиците на локалната самоуправа (член 129). Повеќе детали и правила за овие надоместоци се утврдени во Уредбата за висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите кои вршат активности за Б-интегрирана еколошка дозвола („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 117/07, 64/10). Операторите плаќаат четири видови надоместоци: за поднесување на барање за добивање Б-интегрирана еколошка дозвола, за поднесување на барање за измена или пренос на Б-интегрирана еколошка дозвола, за поседување на Б-интегрирана еколошка дозвола (која се плаќа годишно) и за редовен надзор на инсталацијата, во согласност со условите во Б-интегрираната еколошка дозвола. Овие надоместоци се сметаат како придонес кон буџетот на единицата на локална самоуправа и се користат за финансирање на мерките за ремедијација определени во членот 120 од Законот за животна средина (член 129 од Законот за животна средина).
- Овластените инспектори за животна средина се надлежни за инспекција дали физичкото и правно лице изготвило барање за издавање на Б-ИСКЗ дозвола и дали ги имплементирало мерките определени во Б-ИСКЗ дозволата (член 203).
- Листата на активности кои спаѓаат во режимот за издавање на Б-ИСКЗ дозвола е мошне обемна и таа треба да биде конкретизирана/ подобро дефинирана (на пример активностите поврзани со отпадот). Освен тоа, се препорачува да се поедностави делот од Законот за животна средина кој ги регулира Б-ИСКЗ дозвоите (Глава XII од Законот за животна средина, точка 2). Ова е важно ако го земеме предвид општото правило определено во членот 122, став 4 од Законот за животна средина според кое „на сите работи во постапката за издавање на Б-ИСКЗ дозволи кои не се регулирани поинаку во Главата XII, точка 2, ќе се применуваат одредбите од Главата XII, точка 1 од Законот за животна средина (издавање на А-ИСКЗ дозволи)“. Ова не секогаш ќе доведе до најсоодветното решение и би можело, како генерално правило, да ги игнорира суштинските разлики помеѓу А-инсталациите и Б-инсталациите. Правилата не се применливи *mutatis mutandis*; за секој од случаите применливоста мора да биде разгледана.
- Правилникот за Б интегрирани еколошки дозволи (ИСКЗ) би можел да биде изменет за да биде појасен и поразбирлив во однос на:
 - член 2 – архивски број се добива за секое доставување, а не само за целосната доставена документација
 - член 9 – инспекција на инсталацијата пред да биде издадена Б-ИСКЗ дозволата (најавена посета на местото, целосна документација на местото, заедно инспекторот и оној кој ја издава дозволата)
 - член 17 – регистар – многу детален (неопходно е да има едноставен регистар кој ќе ги содржи основните податоци за компаниите)
 - член 16 – суспендирање на Б-ИСКЗ дозволата ако операторот не бил активен, освен од оправдани причини – не е дадена дефиниција за „оправдани причини“

или недостасува барем некакво насочување како единиците на локална самоуправа треба ова треба да го толкуваат

- член 16 – суспендирање на Б-ИСКЗ дозволата ако операторот три пати ги прекршил условите од дозволата – не е прецизирано во кој временски период? Во годината или за целото времетраење на дозволата (7 години)?
- Во Законот за животна средина не е јасен начинот на премин од дозвола за усогласување со оперативен план кон Б-ИСКЗ дозвола
- Се дискутираше и за тоа дали програмата за подобрување, која е составен дел од Б-ИСКЗ дозволата, да биде исфрлена или да се достави по желба.
- Времетраењето на Б-ИСКЗ дозволата. За оваа тема е добро да има издржани дискусии. Има добри аргументи за секоја од опциите (дозволата да биде издадена со неограничено времетраење или да остане временското ограничување на дозвоите кои се издават).

Издавање дозволи за усогласување со оперативен план:

- Активностите за кои се задолжителни Б-ИСКЗ дозвоите се дадени во Анексот 2 од Уредбата за определување на активностите на инсталациите за кои се издава интегрирана еколошка дозвола односно дозвола за усогласување со оперативен план и временски распоред за поднесување на барање за дозвола за усогласување со оперативен план („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 89/05).
- Постојните правни и физички лица кои имаат обврска да обезбедат дозвола за усогласување со оперативен план немаат обврска да изготват елаборат (член 216 од Законот за животна средина).
- Единицата на локална самоуправа има обврска да го објави барањето за дозвола за усогласувањето со оперативен план за Б-ИСКЗ инсталации во најмалку еден весник кој се објавува на ниво на целата држава и на нејзината интернет страница во рок од 7 дена од датумот на добивање на целосното барање, со индикација на местото каде јавноста има право да се запознае со барањето и/ или да даде мислење во однос на истото. Трошоците за објавување ги сноси барателот (операторот) (член 136, став 2 од Законот за животна средина).
- Единицата на локална самоуправа може (по желба – „може“) да организира јавна расправа во рок не подолг од 25 календарски дена од денот на објавувањето на целосното барање. Засегнатата јавност, во рок од 30 дена од денот на објавувањето на целосното барање, има право да достави мислења и коментари до единиците на локална самоуправа (член 136, ставови 2 и 3). Единицата на локална самоуправа има обврска да организира јавна расправа само ако тоа барање го доставила до најмалку едно здружение на граѓани за заштита и унапредување на животната средина или едно лице кое припаѓа на засегнатата јавност (член 136, став 4 од Законот за животна средина).
- Содржината на оперативните планови е определена со Правилникот за постапката за издавање на дозвола за усогласување со оперативен план („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 4/06) (Правилник за дозвола за усогласување):
 - Единиците на локална самоуправа ќе донесат одлука за преговори со операторот во однос на содржината на оперативниот план и крајните рокови за негова имплементација кои не можат да бидат подолги од 1 април 2014 година. Сепак, ако единицата на локална самоуправа утврди дека имплементацијата на конкретниот оперативен план не може да се реализира до 1 април 2014 година, таа ќе го информира МЖСПП и ќе достави предлог за продолжување на рокот.

Продолжувањето на рокот го одобрува Владата на Република Македонија (со посебна Одлука) но не подоцна од 1 април 2019 година.

- Преговорите ќе завршат во рок од една година од датумот на доставување на барањето за издавање на дозвола за усогласување со оперативен план. Ако тоа не биде така, единицата на локална самоуправа ќе го информира МЖСПП за тоа дека не бил запазен рокот по што МЖСПП ќе формира Комисија за оперативни планови за секој конкретен случај (чии членови се експерти номинирани од Листата на експерти) која ќе донесе одлука во рок од 2 месеци од добивањето на неопходните информации.
- Можеби би било добро подетално да се направи проценка на тоа како се спроведува оваа одредба и да се разгледаат евентуални проблеми во однос на формирањето и функционирањето на Комисијата.
- Единицата на локална самоуправа издава дозвола за усогласување со оперативен план за Б-ИСКЗ инсталации (член 140 од Законот за животна средина).
- Единицата на локална самоуправа ќе воспостави регистар на издадени дозволи за усогласување со оперативен план кој ќе биде во А4 формат со нумерирани страни и со кафеави корици. Содржината и начинот на водење на регистарот се определени во Членот 13 од Правилникот за издавање на дозвола за усогласување и регистарот ќе се води за да се обезбеди чување и ажурирање на податоците и документацијата наведени во членот 13. Регистарот ќе се води електронски и на хартија.
- Единицата на локалната самоуправа издава Б-ИСКЗ дозвола со донесување одлука, под услов операторот да доставил известување до единицата на локална самоуправа дека оперативниот план бил имплементиран и овластениот инспектор за животна средина (локален инспектор) направил инспекција на лице место со која утврдил дека се исполнети условите определени во оперативниот план и дозволата за усогласување со оперативен план за Б-ИСКЗ инсталацијата (член 138, став 9 од Законот за животна средина).
- Овластените инспектори за животна средина се надлежни за инспекција дали правните и физички лица изготвиле барање за издавање на дозвола за усогласување со оперативен план и дали ги имплементирале мерките утврдени во дозволата за усогласување со оперативен план. Во случај на неусогласеност со одлуката на инспекторот, инспекторот ќе покрене прекршочна постапка (член 203 од Законот за животна средина).

Тука постои потреба од суштинско преразгледување на прашањата на постојните инсталации (А и Б инсталации), на соодветните правила определени во Законот за животната средина и на соодветните правилници. Праксата со интегрирани дозволи за постојните инсталации се соочи со значителни потешкотии од аспект на усогласување со крајните рокови определени во законите. Постои добра причина да се размисли дали овој пристап кој беше досега применуван се покажал соодветен или не. Нема сомнение дека проблемите и понатаму се присутни и дека треба да се решаваат. Станува збор за случаи кога е издадена дозвола за индустриски активности но тие не можат веднаш да се усогласат со барањата определени во националното законодавство па поради тоа им требаат транзициски периоди. Прашањето за воведување транзициски периоди за определени дејности можеби ќе треба да се решава на нов начин, земајќи ги предвид искуствата на земјите членки на ЕУ а особено искуствата на новите земји членки кои се соочија со слични проблеми и економски ограничувања како и Македонија.

4.2.3 Квалитет на амбиентниот воздух

Приоритетни зони и агломерации

- Граничните вредности и видовите на загадувачки супстанции се утврдени во Уредбата за гранични вредности за нивоа и видови на загадувачки супстанции во амбиентниот воздух и прагови на алармирање, рокови за постигнување на граничните вредности, маргини на толеранција за гранична вредност, целни вредности и долгорочни цели („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 50/05, 4/13).
- МЖСПП ќе доставува месечни и годишни извештаи за квалитетот на амбиентниот воздух до единиците на локална самоуправа на чие подрачје се определени локации за мониторинг (дополнителни локации на Управата за хидрометеоролошки работи и Институтот за јавно здравје) и истите ќе ги објави на својата интернет страница (Правилник за содржината и начинот на пренос на податоци и информации за состојбата со управување со квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 138/09). Во основа, единиците на локална самоуправа имаат разни обврски за известување; ова нешто ќе треба дополнително да се анализира и да се размисли за евентуално реструктурирање. Активноста 6.2. на проектот се осврнува на ова прашање и би можела да ги посочи евентуалните правни импликации.
- Членот 29 од Законот за квалитет на амбиентниот воздух упатува на членот 25, став 7, во кој е содржана обврска за дефинирање на приоритетни зони и агломерации. Во Националниот план за заштита на квалитетот на воздухот не се дефинирани приоритетните зони и агломерации. Се препорачува бришење на членот 29.
- Дополнителен проблем е тоа што единиците на локална самоуправа (општините и градот Скопје) имаат обврска да соработуваат со МЖСПП во изготвувањето на програма за приоритетни зони и агломерации која потоа ја усвојува Владата на Република Македонија (член 29 од Законот за квалитет на амбиентниот воздух). Ова оможеби ќе стане непотребна ако биде избришан членот 29.

Изготвување на планска документација за квалитет на воздухот:

- Содржината и постапката за изготвување на план за квалитет на воздухот се определени во Правилникот за содржината и начинот на изготвување на план за унапредување и заштита на квалитетот на воздухот („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 148/14). Планот ќе упатува на резултати од активностите кои биле спроведени и на мерките определени во Националниот план за заштита на амбиентниот воздух 2013-2018. Планот ќе ги утврди мерките за разни сектори (како што се сообраќај, контрола на дифузни извори, намалување на емисии од стационарни извори, економски инструменти за издавање на Б дозволи, итн.) дефинирани во гореспоменатиот Правилник. Планот исто така ќе ги определи крајните рокови за имплементација на секој сет на мерки, вклучувајќи и финансиски средства за имплементација, мониторинг на имплементацијата и органите надлежни за контрола и оценување на активностите кои биле имплементирани.
- Законската рамка предвидува општа обврска за изготвување на планови за квалитет на воздухот во случај на надминување на граничните вредности т.е. тоа е обврска за сите единици на локална самоуправа кај кои се случува такво надминување. Од друга страна, познато е дека недостасуваат капацитети и ресурси за имплементација на оваа обврска. Мора да се размислува за алтернативни решенија, како што се меѓуопштинската соработка или механизми за планирање на регионално ниво. Правната рамка треба да се разгледа и да се види дали дозволува и дали обезбедува доволна поддршка за ваквите алтернативни решенија. Треба исто да се види дали се

неопходни измени во Законот за квалитетот на амбиентниот воздух и Законот за меѓуопштинска соработка за да се овозможи посеопфатно планирање на квалитетот на воздухот.

- Што се однесува до постапката за изготвување и спроведување на план за квалитет на воздухот за зоните и агломерациите кои се простираат на површина на неколку единици на локална самоуправа, неопходни се следниве елементи:
 - Одлука од министерство за зоните за кои се изготвуваат планови; одлуката треба да определи кои единици на локална самоуправа се задолжени за изготвување на плановите (а истовремено сите други единици на локална самоуправа кои би биле опфатени со плановите ќе имаат обврска да соработуваат и да ги доставуваат сите податоци до единици на локална самоуправа задолжена за изготвување на планот) како и загадувачките супстанции кои ќе бидат опфатени со планот. Деталната содржина и постапка за изготвување на планот се определени во членот 27 од Законот за квалитет на амбиентниот воздух и Правилникот за содржината и начинот на изготвување на план за унапредување и заштита на квалитетот на воздухот ("Службен весник на РМ" на РМ"бр. 148/14).
 - Комуникација во врска со постоењето и содржината на планот/ плановите со сите надлежни органи и јавноста, без да се исклучат постојните обврски за консултации и учество; неопходно е да се подобри комуникацијата во врска со планирањето.
 - Механизам со кој ќе се обезбеди дека постоењето на плановите ги има неопходните последици за постојните А и Б дозволи, што можеби ќе бара прилагодувања во насока на усогласување со содржината на плановите.
 - Треба повторно да се разгледаат Законот за квалитет на амбиентниот воздух и соодветните правилници за да се види дали законската рамка адекватно го одразува ваквиот пристап во планирањето на квалитетот на воздухот.
- Содржината и постапката за изготвување на краткорочен акциски план е определена во Правилникот за содржината и начинот на изготвување на краткорочни акциски планови за заштита на воздухот („Службен весник на РМ" на РМ" бр. 148/14).
- Мерките кои треба да бидат опфатени во краткорочниот акциски план се содржани во горенаведениот Правилник (на пример: забрана/ ограничување на сообраќајот, обврска на А и Б инсталациите да го намалат своето работење, почести инспекции, препораки за домаќинствата и луѓето, итн.)
- Изготвените планови ќе содржат и финансиски основи за нивна имплементација.
- Единиците на локална самоуправа и градот Скопје, освен единиците на локална самоуправа во градот Скопје, во соработка со МЖСПП, Министерството за здравство и надлежниот Центар за информирање и тревожење ќе ја информираат јавноста за мерките кои биле преземени, при секое надминување на праговите на алармирање, ќе ја информираат и ќе се консултираат со засегнатата јавноста во врска со актуелната состојба и во врска со идните мерки кои ќе бидат имплементирани согласно законските акти донесени од единиците на локална самоуправа и градот Скопје, освен единиците на локална самоуправа во градот Скопје (член 27-а, став 5 од Законот за квалитет на амбиентниот воздух).
- Единиците на локална самоуправа имаат обврска да известуваат до МЖСПП во врска со имплементацијата на планските документи за квалитет на воздухот. Тие исто така мораат да ја информираат јавноста за постоењето и имплементацијата на планските документи. Известувањето до МЖСПП треба да биде координирано со другите постојни обврски за известување, со што истото ќе биде разумно и остварливо.

Актуелните проблеми ќе треба (и ќе бидат) земени предвид кога ќе се работи на Активноста 6.2. на проектот која става акцент на известувањето од страна на единиците на локална самоуправа и на преносот на податоци од локално на централно ниво. Членот 34 од Законот за квалитет на амбиентниот воздухот и постојните правилници ќе треба уште еднаш да бидат разгледани со цел неопходно формулирање на нови и дополнителни правила таму каде има потреба од тоа.

Загадување на воздухот од сообраќај:

- Членот 59 од Законот за квалитет на амбиентниот воздух бара од МЖПП, во согласност со Министерството за здравство и Министерството за внатрешни работи, да преземат мерки за контрола на сообраќајот (ограничување или забрана) во случај на високи нивоа на загадување на воздухот во урбани и рурални подрачја. Ова е проблем во големите градови, особено во Скопје. Сепак, поради немањето на конкретни законски правила, имплементацијата на оваа обврска не е можна. Така што, неопходен е правен акт кој ќе ги определи надлежностите и обврските на двете нивоа (централно и локално) и ќе им овозможи на единиците на локална самоуправа да ги преземат неопходните контролни мерки врз сообраќајот. Со ваква правна основа ќе биде можно да се пропишат и спроведат неопходните мерки.

Мониторинг на емисиите во воздухот кои потекнуваат од инсталации со Б-дозвола:

- Правилникот за методологијата, начините, постапките, методите и средствата за мерење на емисиите од стационарните извори („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 11/12) е применлив и врз Б-инсталациите.
- Единиците на локална самоуправа можат да побараат измени во годишниот план за мониторинг. Тие исто така можат да определат дали мониторингот и мерењата на емисиите се соодветни или треба да се изменат во случај на суштински промени на видот на горивото кое се користи или во функционирањето на инсталација по претходно известување од операторот (ваквото известување е задолжително). Праксата покажува дека имплементацијата понекогаш оди тешко па затоа треба да се размисли дали можеби треба да се зајакне законската обврска за информирање во случај на промена на работењето на тоа место.
- Неопходно е преразгледување на правилата за известување за емисиите. Општото известување за емисиите од стационарни извори треба да биде во согласност со барањата утврдени во дозволата. Помалите инсталации за кои се неопходни елаборати треба да известуваат еднаш годишно до единиците на локална самоуправа а извештаите за овие инсталации единиците на локална самоуправа треба еднаш годишно да ги доставуваат до МЖСПП.
- Неопходно е усогласување на Правилникот за гранични вредности на емисии за стационарни извори и на Правилникот за катастар на загадувачи и загадувачки супстанции бидејќи тие сега се преклопуваат.
- Правилникот за гранични вредности за емисии за стационарни извори треба да се измени и да ги вклучи вредностите за инсталации помали од < 1 MW.

Мониторинг на квалитетот на воздухот:

- Формирање локални мрежи за мониторинг кое може да се направи по желба („единиците на локална самоуправа можат“); ако бидат формирани, финансирањето на тие мрежи (формирање, функционирање, одржување и развој) ќе се обезбеди од буџетот на единиците на локална самоуправа (член 34 од Законот за животна средина) додека податоците од мониторингот ќе бидат бесплатно доставени до МЖСПП (член 37 од истиот Закон). МЖСПП може да делегира мониторинг на конкретен еколошки медиум (почва, вода, воздух) или подрачје од животната средина (природа, отпад, бучава во животната средина, вибрации, јонизирачко и нејонизирачко зрачење, клима, мириси) на единиците на локална самоуправа или на други државни органи (член 35 од Законот за животна средина). Доставените податоци од мониторингот ќе се сметаат за составен дел на Националниот

информативен систем со кој управува МЖСПП – Македонски информативен центар за животна средина и деталните правила во врска со содржината, водењето, формата и крајните рокови за доставување на податоците од мониторингот ќе бидат определени со правилник кој го донесува МЖСПП а кој сè уште не е изготвен/ донесен. Државната мрежа за мониторинг на воздухот, водата и бучавата е формирана со Одлука на Владата на Република Македонија („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 122/11), која ги определува локациите за мониторинг, параметрите, зачестеноста и надлежните институции (МЖСПП и Институтот за јавно здравје се задолжени за мониторинг на воздухот; Институтот за јавно здравје и Управата за хидрометеоролошки работи за мониторинг на водата и Институтот за јавно здравје за мониторинг на бучавата во животната средина). Мониторингот се врши согласно правилата определени во секторските закони.

Квалитет на воздухот во урбанистичкото планирање:

- Можеби е добро членот 155 од Законот за животна средина да се разгледа уште еднаш и евентуално да се додаде дополнителен став со кој би се регулирало вентилирањето. При изготвувањето на просторните и урбанистички планови единиците на локалната самоуправа би имале обврска да ја земат предвид насоката на ветерот со цел да не се спречи воздушното вентилирање ако во резиденцијални делови се градат високи објекти. Се препорачува исто така да се земат предвид и географските, климатски и метеоролошки карактеристики на подрачјето.

4.2.4 Управување со отпад

Планирање на управувањето со отпадот:

- Единиците на локална самоуправа и градот Скопје ќе го достават Планот за управување со отпад до МЖСПП на одобрување, пред истиот да биде усвоен и тој се усвојува за период од 3 до 6 години. Содржината на овој План е определена во членот 17, став 2 од Законот за управување со отпад.
- Планирањето на управувањето со отпадот е сега во постапка да стане (исто така) дел од регионалното планирање. Ова регионално планирање треба да биде организирано, спроведено и имплементирано – станува збор за тековна активност за која ќе треба да се изгради соодветно искуство.
- Откако ќе биде изготвен, Регионалниот план за управување со отпадот ќе биде донесен од единиците на локална самоуправа и градот Скопје, на предлог на Меѓуопштинскиот совет за управување со отпадот, за период од 10 години. Истиот ќе биде доставен до МЖСПП на одобрување пред официјално да биде донесен. Меѓуопштинскиот совет за управување со отпадот може да предложи измени во Регионалниот план (на секои две години ако е потребно) и ќе известува за имплементацијата на овој План до единиците на локалната самоуправа на секои две години. Содржината на Регионалниот план за управување со отпадот е определена во Правилникот за содржината на Регионалниот план за управување со отпадот („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 63/13).
- Програмите за управување со отпад ќе бидат донесени од единиците на локална самоуправа и градот Скопје за период од една година и истите ќе бидат усогласени со Националниот план за управување со отпадот, Планот за управување со отпад на единиците на локална самоуправа и градот Скопје и со Програмата за управување со отпад на МЖСПП. Програмите за управување со отпад на единиците на локална

самоуправа ќе ги содржат изворите на финансиски средства и инструментите за нивна имплементација, а нивната содржина е определена во членот 20 (член 19 од Законот за управување со отпадот).

- Можеме да констатираме дека на локално ниво се предвидени бројни плански и програмски активности. Можеби би било добро да се размисли дали се неопходни сите овие плански инструменти (план за управување со отпад, програма за управување со отпад, ЛЕАП) или барем некои од нив да се обединат за да се намали оптоварувањето предизвикано од обврската за планирање.

Регионално управување со отпад:

- Единиците на локална самоуправа ќе формираат Меѓуопштински центар за управување со отпадот (член 23-б) (градоначалниците или лица назначени од градоначалниците се членови на овој Центар). Надлежностите на Центарот се определени во членот 23-в од Законот за управување со отпадот.
- Единиците на локална самоуправа ќе формираат Регионален центар за управување со отпадот (согласно регионот за управување со отпадот (член 23-е од Законот за управување со отпадот).

Правила за комунален и други видови неопасен отпад:

- Единиците на локална самоуправа и градот Скопје ќе ги определат деновите и времето за собирање на комуналниот отпад врз основа на Правилникот за општите правила за ракување со комунален и други видови на неопасен отпад („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 147/07). Општите правила уредени со овој Правилник се имплементирани од јавните комунални претпријатија кои се основани и под надзор на единиците на локална самоуправа и градот Скопје или од друг правни или физички лица кои склучиле договор со единиците на локална самоуправа за обезбедување услуги од јавен интерес со локална важност. Овие правила се однесуваат на одвоено собирање, големина и боја на контејнерите за собирање на отпад, информации кои единиците на локална самоуправа треба да ги достават до јавноста, итн. Според членот 24 од овој Правилник, во случај на краткотрајни прекини поради штрајкови или виша сила, корисниците на услугата за собирање на комуналниот отпад немаат право на враќање на надоместокот или на надомест на штети. Само во случај таквите прекини да траат подолго од две недели и на барање на корисниците, тие имаат право на делумно враќање на средствата/ надоместокот кој го платиле за услугата. Членот 20 од Законот за комунални дејности го уредува начинот на делување од страна на единиците на локална самоуправа во такви случаи.
- Единиците на локалната самоуправа и градот Скопје ќе донесат поконкретни правила за ракување со комуналниот отпад и со другите видови неопасен отпад (член 43 од Законот за управување со отпад).
- Единиците на локалната самоуправа ќе доставуваат годишни извештаи до Управата за животна средина при МЖСПП најдоцна до 31 март за претходната година. Формата и содржината на овие извештаи се определени со членот 5 и Анексот 5 од Правилникот за формата и содржината на дневникот за евиденција за постапување со отпад, формата и содржината на формуларите за идентификација и транспорт на отпадот и формата и содржината на обрасците за годишни извештаи за постапување со отпад („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 07/06, 68/14).

Основање на јавни претпријатија за собирање, транспорт и/ или третман на комуналниот и неопасен отпад:

Ако аплицираат за добивање дозвола, јавните претпријатија ќе постапуваат согласно правилата определени во следниве правилници:

- Правилник за минималните технички услови за вршење на дејноста складирање, третман и/или преработка на отпад, формата и содржината на образецот на барањето за добивање, промена и обновување на дозволата за преработка, третман и/или за складирање на отпад, како и формата и содржината на образецот на дозволата („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 197/14). Барањето, покрај другата документација, треба да ја содржи и одлуката за оцена на влијанието врз животната средина или одобрениот елаборат.
- Правилник за формата и содржината на образецот на барањето и потребната документација, формата и содржината на дозволата за собирање и за транспорт на комунален и другите видови на неопасен отпад, како и минималните технички услови за вршење на дејноста собирање и транспорт на комунален и други видови на неопасен отпад („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 87/15)
- Јавните претпријатија задолжени за собирање, транспорт и/ или третман на комуналниот и неопасен отпад ќе водат евиденција и дневник онака како што е предвидено во членот 39 од Законот за управување со отпадот и ќе доставуваат консолидиран годишен извештај до единиците на локалната самоуправа и градот Скопје најдоцна до 31 јануари. Формата и содржината на евиденцијата и дневникот се определени со Правилникот за формата и содржината на дневникот за евиденција за постапување со отпад, формата и содржината на формуларите за идентификација и транспорт на отпадот и формата и содржината на обрасците за годишни извештаи за постапување со отпад („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 07/06, 68/14).
- Јавните претпријатија задолжени за собирање, транспорт и/ или третман на комуналниот и неопасен отпад како и операторите на депонии за неопасен отпад и инертен отпад ќе изготват внатрешни планови за вонредни состојби согласно Законот за животна средина (член 67 од Законот за управување со отпад).

Правила за постапување со опасен и посебни видови отпад:

- Правните лица задолжени за постапување со опасен отпад, третман и/ или отстранување ќе подлежат на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина и ќе добијат А-ИСКЗ дозвола, или ќе подлежат на постапката за одобрување на елаборат и ќе добијат дозвола/ дозволи согласно Законот за управување со отпад пред да почнат со работа (член 2 од Правилникот за поблиските услови за постапување со опасниот отпад и начинот на пакување и означување на опасниот отпад („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 15/08)). Според Уредбата за интегрирано спречување и контрола на загадувањето (ИСКЗ) („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 89/05) секоја инсталација за депонирање, рециклирање или согорување на опасен отпад, согорување на комунален отпад и депонирање на неопасен отпад која не е наведена во Анексот I од Уредбата за интегрирано спречување и контрола на загадувањето (ИСКЗ) ќе мора да обезбеди Б-ИСКЗ дозвола.

Има добри причини за усогласување на правната рамка во управувањето со отпадот и правната рамка за издавање на дозволи (Законот за животна средина и соодветните правилници за интегрирано спречување и контрола на загадувањето) во однос на издавањето дозволи за постапување со опасен отпад со цел точно да се дефинираат надлежностите за издавање на дозволи на национално/централно ниво. Единиците на локална самоуправа треба да имаат надлежност и капацитет за привремено

складирање но издавањето на дозволите треба да се прави на централно ниво (види ги забелешките подолу во врска со односот помеѓу оцената на влијанието врз животната средина и издавањето на Б-ИСКЗ дозволи).

Во истиот контекст може да се размисли дали надлежностите на единиците на локална самоуправа за привремено складирање на опасниот отпад треба исто така да вклучуваат и привремено складирање на хемикалии со поминат рок на употреба.

Оцена на влијанието врз животната средина и издавање дозволи за инсталации за управување со отпадот:

- Законската рамка за оцена на влијанието врз животната средина и издавањето на дозволи за инсталации за третман, повторна употреба и депонирање не е доволно јасна. Членот 30 од Законот за управување со отпад бара оцена на влијанието врз животната средина и исто така вели дека нема да биде издадена оперативна дозвола ако не биде одобрена оцената на влијанието врз животната средина. Проблемот тука е што Уредбата за елаборати вели дека МЖСПП е надлежно за инсталациите за третман, повторна употреба и депонирање, во однос на одобрувањето на елаборатите, но тука не се наведени инсталациите за складирање. Уште повеќе, инсталациите за складирање, третман, повторна употреба и депонирање на отпадот не се наведени како инсталации за А-ИСКЗ во Уредбата за интегрирано спречување и контрола на загадувањето (ИСКЗ). Така што тука е неопходно да се направат повеќе појаснувања: дали инсталациите за постапување со отпад треба да имаат оцена на влијанието врз животната средина или елаборати и ако е неопходно да се направи разграничување тогаш за кои инсталации ќе треба оцена на влијанието врз животната средина а за кои елаборати? Кои се правилата за инсталациите за складирање? Дали инсталациите за постапување со отпад се опфатени со правилата за А-ИСКЗ дозволите или со оние за Б-ИСКЗ дозволите, или некои ќе бидат А-ИСКЗ инсталации а други ќе бидат Б-ИСКЗ инсталации?

Основање депонии за неопасен и инертен отпад:

- Единиците на локална самоуправа ќе достават барање за основање на депонии до МЖСПП во форма и содржина (релевантни податоци) согласно Правилникот за формата и содржината на барањето за основање на депонија за неопасен и инертен отпад („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 133/07, 184/14).
- Операторот на депонијата ќе обезбеди дозвола согласно правилата утврдени во Правилникот за формата и содржината на барањето за добивање дозвола, како и формата и содржината на дозволата за оператор на депонија („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 140/07, 68/14).
- Процентот на биоразградливи состојки во комуналниот отпад што смее да се депонира на целата територија на државата е определен со Правилникот за количеството на биоразградливи состојки во отпадот што смее да се депонира („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 108/09, 142/09). Повисок процент на биоразградлив комунален отпад може да се дозволи само ако тоа е определено во програмите за управување со отпад донесени од единиците на локалната самоуправа и градот Скопје.

Посебни видови на отпад (електричен и електронски отпад):

- Општата обврска дека сите општини мора да обезбедат собирни пунктови ќе значи голем трошок за помалите општини. Законот за електричен и електронски отпад мора да биде поконкретен во определувањето на субјектите кои ќе управуваат со овие

собирни пунктови. Неопходно е да се размисли уште еднаш дали е добро да постои ваква општа обврска: ако одговорот е позитивен тогаш треба да се земат предвид соодветни механизми за поддршка или соработка. Исто така треба да се решава и прашањето на надлежностите и постапките за издавање дозволи за собирните пунктови.

Мониторинг на управувањето (постапувањето) со отпадот:

- Мониторингот на управувањето со отпадот од страна на единиците на локална самоуправа е голема одговорност. Неопходно е да има јасни правила за постапките, методологиите, управувањето со податоците и пренесувањето на податоците (известувањето) до МЖСПП од страна на единиците на локална самоуправа. Се препорачува повторно разгледување и евентуално ревидирање на постојните правила и практики.

4.2.5 Управување со водните ресурси

Планирање на водните ресурси:

Единиците на локалната самоуправа се задолжени за следново:

- Учество во работата на Советот за управување со подрачјето на речен слив (секој градоначалник назначува по еден претставник во овој Совет) согласно членот 23 и Уредбата за структурата, начинот на членство и номинирање претставници во советите за управување со подрачја на речни сливови и во советите за управување со подрачја на речни сливови за делови од речни сливови, како и нивно работење („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 106/13);
- Учество во постапката за стратешка оценка на животната средина/ консултации со јавноста при изготвувањето на План за управување со подрачје на речен слив, како и обврска за имплементација на дополнителните детални планови/ програми содржани во Планот за управување со подрачјето на речен слив, ако ги има (Правилник за содржината и начинот на изготвување планови за управување со подрачје на речен слив („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 148/09));
- Имплементација на обврските кои произлегуваат од Програмата на мерки. Содржината на оваа Програма е определена со Правилникот и методологијата за изготвување на Програмата на мерки („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 148/09).

Водни права и дозволи:

Единиците на локална самоуправа можат да бидат носители на водните права, под услови и на начин определени со Законот за водите и подзаконските акти изготвени врз основа на овој Закон:

- Формата и содржината на дозволата за користење на водите ќе бидат определени со правилник кој ќе го донесе МЖСПП (член 26) (сè уште не е донесен).
- Формата и содржината на барањето за дозвола за користење на водите ќе бидат определени со правилник кој ќе го донесе МЖСПП (член 30) (сè уште не е донесен).
- Формата и содржината на барањето за дозвола за испуштање на водите ќе бидат определени со правилник кој ќе го донесе МЖСПП (член 80) (сè уште не е донесен).

- Формата и содржината на дозволата за испуштање на водите ќе бидат определени со правилник кој ќе го донесе МЖСПП (член 83) (сè уште не е донесен).

Релацијата помеѓу издавањето на дозволи за водите и издавањето на Б-ИСКЗ дозволите:

- Што се однесува до издавањето на Б-ИСКЗ дозволите, јасно е дека дозволата за водите ја издава МЖСПП а Б-ИСКЗ дозволите ги издаваат единиците на локалната самоуправа. Сепак, во случаи кога освен Б-ИСКЗ дозвола инсталацијата мора да има и други дозволи во врска со користењето на природните ресурси или дозволи за испуштање, единиците на локална самоуправа нема да издадат Б-ИСКЗ дозвола освен ако инвеститорот (барателот) не ги достави сите потребни дозволи; единиците на локална самоуправа ќе ги вградат во Б-ИСКЗ дозволата условите и мерките дефинирани во тие други дозволи (член 126, став 8 од Законот за животна средина).

Карти на заштитни зони на вода за пиење:

Единиците на локална самоуправа ќе вклучат карти на заштитни зони за вода за пиење во катастарите и урбанистичките планови на единиците на локална самоуправа (член 98 од Законот за водите):

- Границите на заштитните зони за вода за пиење, заедно со заштитните мерки и другите услови, се определени во елаборат кој го изготвува овластено стручно тело во согласност со Правилникот за содржината и начинот на изготвување на елаборат за одредување на границите за заштитните зони, заштитните мерки и другите услови за водите наменети за консумирање од страна на човекот („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 29/14) и Правилникот за видот на стручната подготовка, опремата и просторните услови кои што треба да ги исполнува стручното правно лице за изготвување на елаборат за одредување на границите на заштитните зони, заштитните мерки и другите услови за водите наменети за консумирање од страна на човекот („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 29/14).
- Сепак, начинот на определување и одржување на потесни заштитни зони и пошироки заштитни зони, начинот на култивација на земјиштето, изградбата и користењето на објекти и вршењето на други активности во заштитните зони кои би можеле негативно да влијаат на квалитативниот и квантитативен статус на водното тело треба да бидат регулирани со правилник кој треба да биде донесен од МЖСПП врз основа на членот 98, став 5 од Законот за водите. Во меѓувреме се применува Правилникот за определување и управување со заштитни води на извори на вода за пиење („Службен весник на РМ“ на Социјалистичка Република Македонија“ бр. 17/83, 15/89) при што се забележува мала недоследност со Законот за водите. Имено, овој Правилник предвидува три вида на зони: 1. Потесна заштитна зона (зона на строг санитарен надзор); 2. Поширока заштитна зона (зона на санитарни ограничувања) и 3. Поширока заштитна зона (зона на хигиенско-епидемиолошки мониторинг и опсервација), додека членот 98 од Законот за водите определува две зони: потесна зона на заштита (зона на строг санитарен надзор) и една или повеќе пошироки заштитни зони.
- Во постапката на определување на правила за зоните на заштита на водата се вклучени разни институции. Процедуралните правила треба да обезбедат адекватно и соодветно учество, како и функционална соработка. Позицијата на единиците на локална самоуправа е важна затоа што правилата треба да бидат земени предвид во процедурите за издавање на Б-ИСКЗ дозволите. Еден пример за ова се правилата за користење на губривата за кои првенствено надлежно е Министерството за

земјоделство, шумарство и водостопанство; и тука од суштинско значење е соработката во изготвувањето и спроведувањето на овие правила.

Демаркација на водите за капење и имплементација на мерки за заштита на водите за капење од загадување:

- Според членот 104 од Законот за водите, единиците на локална самоуправа се надлежни за регулирање на начинот на користење на водите за капење согласно стандардите и постапките определени во Законот за водите, за определување на сезоната на капење, бројот на капачи во текот на денот според кои може да се смета дека започнала зоната за капење или завршила пред/ по периодот на капење кој се заснова на подзаконски акти кои треба да бидат донесени од МЖСПП, во согласност со Министерството за здравство.
- Единиците на локална самоуправа се задолжени за информирање на јавноста за влошување на квалитетот на водата и за мерките кои ќе бидат преземени во случај на влошување на квалитетот на водите за капење.
- Министерството за здравство, во согласност со МЖСПП може да ги забрани или ограничи активностите кои го засегаат здравјето на луѓето во зоните за капење. Овие две министерства ќе донесат правилник за начинот и мерките за управување со зоните за капење, техничките критериуми и целите за квалитетот на водите за капење согласно членот 104, став 6 од Законот за водите.
- Министерството за здравство, во претходна соработка со МЖСПП и единиците на локална самоуправа ќе донесе програми на мерки за унапредување на квалитетот на водите за капење (член 104, став 8 од Законот за водите).
- Општо земено, постои потреба од определување на критериумите за водите за капење и рекреација. Се предлага овој аспект да биде земен предвид и да бидат изготвени критериуми.

Собирање, одведување и пречистување на отпадните води што произлегуваат или се создаваат на подрачјето на единицата на локална самоуправа, вклучувајќи го и отстранувањето на тињата:

- Според членот 113 од Законот за водите, единиците на локалната самоуправа се задолжени да обезбедат:
 - Систем за собирање на отпадните води за агломерација со повеќе од 2000 е.ж. согласно членот 114, став 1 (оваа надлежност ја споделуваат со Владата на Република Македонија);
 - Соодветно прочистување на сите отпадни води кои се испуштаат од системи за собирање на отпадни води од агломерации со помалку од 2000 е.ж., согласно членот 114, став 1 (оваа надлежност ја споделуваат со Владата на Република Македонија);
 - Секундарен (биолошки) или на него соодветно прочистување на отпадните води од системите за собирање на отпадни води од агломерации со повеќе од 2000 е.ж., согласно членот 114, став 1 (оваа надлежност ја споделуваат со Владата на Република Македонија);
 - Построго прочистување на отпадните води кои се испуштаат во зони чувствителни на испуштање на урбани отпадни води од агломерации со повеќе од 10.000 е.ж., согласно членот 114, став 1 (оваа надлежност ја споделуваат со Владата на Република Македонија);

- Урбани отпадни води кои влегуваат во колекторски системи и кои се соодветно прочистени пред да бидат испуштени согласно членовите 114-118 од Законот за водите;
- Проектирањето, изградбата и одржувањето на пречистителни станици за отпадни води ќе се врши согласно Правилник за поблиските услови за собирање, одведување и прочистување, начинот и условите за проектирање, изградба и експлоатација на системите и станици за прочистување на урбаните отпадни води, како и техничките стандарди, параметрите, стандарди на емисијата и нормите за квалитет за пред-третман, отстранување и прочистување на отпадни води, имајќи го предвид оптоварувањето и методот за прочистување на урбаните отпадни води коишто се испуштаат во подрачјата чувствителни на испуштање на отпадни води и урбани отпадни води („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 73/11);
- Прочистените отпадни води и тињата кои се резултат од третманот на отпадните води ќе се користат секогаш кога тоа е можно, согласно Законот за водите и правилата определени од МЖСПП. Тука важат следниве правила:
 - Правилник за поблиските услови, начинот и максимално дозволените вредности и концентрации на параметрите на прочистените отпадни води за нивно повторно користење („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 73/11);
 - Правилник за формата и содржината на образецот на барањето и на дозволата за повторно користење на прочистените отпадни води, како и начинот на издавање на дозволата („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 60/11);
 - Правилник за начинот и постапката за користење на тињата, максималните вредности на концентрациите на тешки метали во почвата во која се користи тињата, вредноста на концентрациите на тешки метали во тињата, согласно со нејзината намена и максималните годишни количини на тешки метали што може да се внесат во почвата („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 73/11). Користењето на тињата е предмет на претходно издадена дозвола (оваа дозвола ја издава МЖСПП);
 - Правилник за формата, содржината и начинот на доставување на податоците и видот на информации за користење на тињата од третманот на урбаните отпадни води согласно нејзината намена, третман, состав и место на нејзино користење („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 60/11). Создавачите на тиња ќе изготват извештај за количеството на тиња и за подрачјата во кои се користи тињата, вклучувајќи и направена анализа во образецот даден во Анекс 1, информации за пречистителната станица за урбаните отпадни води, технологијата која се користи и населбите кои се опфатени со пречистителната станица за урбаните отпадни води со користење на образецот даден во Анекс 3, локацијата на земјоделското земјиште и количеството на тиња кое се користи за тоа земјоделско земјиште со користење на образецот даден во Анекс 4 не подоцна од 30 април.
- Обезбедување, унапредување и проширување на канализациските системи и чистење и одржување на одводните системи за целите на соодветен одвод на отпадните води на нивното подрачје;
- Водење сметка за септичките јами;
- Давање дозвола за испуштање на индустриски води во канализациските системи

(пречистителна станица за урбаните отпадни води) и гарантирање на соодветен третман:

- Испуштањето на отпадните води се врши врз основа на дозвола за испуштање на водите или интегрирана еколошка дозвола. Правилата за гранични вредности за испуштање на третираните отпадни води се определени во Правилникот за условите, начинот и граничните вредности на емисија за испуштање на отпадните води по нивното прочистување, начинот на нивно пресметување, имајќи ги предвид посебните барања за заштита на заштитните зони („Службен весник на РМ“ на РМ“ бр. 81/11). Анексот 1 ги регулира граничните вредности за прочистените отпадни води од сите индустрии освен оние определени во Анексот 2, како што се обработка на кожа и крзно, производство на минерална вода и безалкохолни пијалаци, производство и обработка на текстил, производство на алкохол и алкохолни пијалаци и производство на растителни и животински масти.
- Мониторинг согласно Поглавјето VI од Законот за водите (членови 144-159);
 - Единиците на локалната самоуправа можат да формираат локални мрежи за мониторинг и ќе ги достават тие податоци до МЖСПП (подолу се дадени повеќе информации за мониторингот);
- Изготвување на нацрт програми за одведување, собирање и прочистување на урбаните отпадни води и донесување на вакви програми (член 114). Врз основа на нацрт програмите, МЖСПП и Министерството за транспорт и врски изготвуваат нацрт програма за одведување, собирање и прочистување на урбаните отпадни води и истата ја доставуваат до Владата на усвојување. Тука, повторно, од суштинска важност се процедуралните правила за да се обезбеди добра соработка помеѓу засегнатите страни.

Ефлуенти од индустриски отпадни води:

- МЖСПП, заедно со Министерството за транспорт и врски и единиците на локална самоуправа, имаат обврска да обезбедат дека ефлуентите од индустриските отпадни води кои влегуваат во системот за собирање и прочистување на урбаните отпадни води се подложни на потребниот предtretман (член 116 од Законот за водите):
 - Секое испуштање на индустриски отпадни води ќе биде направено врз основа на издадена дозвола за испуштање на води или интегрирана еколошка дозвола (единиците на локална самоуправа се задолжени за издавање/ контрола на Б-ИСКЗ дозволите),
 - Ќе се гарантира адекватно прочистување на индустриските отпадни води кои влегуваат во пречистителните станици за отпадни води во општините.

Даватели на комунални услуги за отпадни води и "Водостопанство" А.Д.:

- Јавното комунално претпријатие ќе ги определени цените за собирање на урбаните отпадни води, со претходна согласност од својот основач (обично единиците на локална самоуправа) со користење на методологијата која се заснова на критериумите определени во Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбаните отпадни води („Службен весник на РМ“ бр. 68/04, 28/06, 103/08, 17/11, 54/11, 163/13, 10/15). Оваа методологија е усвоена од Министерството за транспорт и врски (член 6 од Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбаните отпадни води).
 - Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбаните отпадни води ги регулира условите и начините на снабдување со вода за пиење, прекилот во снабдувањето со вода за пиење и испуштањето на урбаните отпадни води во реципиент преку системите за водоснабдување и канализација, изградба, одржување, заштита и поврзување помеѓу системите за водоснабдување и канализација, односите помеѓу давателот на услугата и корисниците, како и надзор врз имплементацијата на законот. Инспекцискиот надзор го вршат овластени комунални инспектори на единиците на локалната самоуправа, Државниот инспекторат за животна средина, Државниот комунален инспекторат (Министерство за транспорт и врски), Агенцијата за храна и ветеринарство (инспектори за храна) и Државниот санитарен и здравствен инспекторат (Министерство за здравство). Министерството за транспорт и врски врши надзор врз работењето на единиците на локалната самоуправа.
 - Методологијата за утврдување на цената на водата за пиење и одведување на урбани отпадни води („Службен весник на РМ“ бр. 107/05) ги определува правилата за утврдување на цената на водата за пиење и одведување на урбаните отпадни води. Во јануари 2016 е донесен нов Закон за утврдување на цени на водни услуги („Службен весник на РМ“ бр. 7/16) кој стапува на сила во септември 2016 година. Овој нов закон вовеле нови механизми и правила за определување на цените на водата. Неговата имплементација зависи од донесувањето на подзаконските акти до месец октомври 2016 год.
- "Водостопанство" А.Д. е формирано од Владата на Република Македонија согласно Законот за водостопанства („Службен весник на РМ“ бр. 51/15). Законот за водостопанства е донесен во месец март 2015 и влезе во сила на 1 октомври 2015 година. "Водостопанство" А.Д. ќе го централизира постојниот систем на субјекти за управување со водните ресурси и ќе биде формирано како акционерско друштво во државна сопственост со кое управува Одбор на директори, додека постојните субјекти за управување со водните ресурси ќе бидат трансформирани во негови подружници и нивните средства ќе бидат пренесени во новоформираното "Водостопанство" А.Д. Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Управата за води во рамките на ова Министерство ќе бидат надлежни за вршење надзор врз работата на "Водостопанство" А.Д. Членовите на Бордот на директори ќе бидат назначени согласно Статутот на "Водостопанство" А.Д. (кој треба да биде одобрен од Владата на Република Македонија) и Законот за трговски друштва.

Вадење на песок, чакал и камен:

Освен правилата за вадење на песок, чакал и камен определени во членовите 142-142-г од Законот за водите (според кој единиците на локалната самоуправа ги вршат на своите подрачја соодветните активности со дозволи од МЖСПП) на сила се и следниве подзаконски акти:

- Правилник за формата и содржината на образецот и начинот на водење на дозволата за вадење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела („Службен весник на РМ“ бр. 109/14);
- Правилник за формата и содржината на дневникот за изваденото количество на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела („Службен весник на РМ“ бр. 109/14).

Локален мониторинг на водите:

- Единиците на локална самоуправа можат да формираат локални мрежи за мониторинг на водните тела кои се наоѓаат на нивното подрачје а не се опфатени со мерните места на државната мрежа за мониторинг. Формирањето на ваква мрежа е по желба на општините (член 145, став од 3 од Законот за води) но ако истата биде формирана тогаш се применуваат следниве правила:
 - Единиците на локална самоуправа ќе донесат програма за мониторинг и ќе бидат задолжени за нејзина имплементација и спроведување,
 - Одржување и развој на локалната мрежа за мониторинг како и доставување на податоците од мониторингот од локалните мрежи за мониторинг до МЖСПП (член 156 од Законот за водите).
- Единиците на локална самоуправа се задолжени за мониторинг на водите *во зоните на капење*. Мониторингот на зоните за капење е обврска на општините и на градот Скопје на чие подрачје се наоѓаат водите за капење (член 146, став 5 и член 149, став 1 од Законот за водите). Членот 149, став 1 од Законот за водите исто така предвидува дека податоците ќе се доставуваат до Министерството за здравство, Државниот санитарен и здравствен инспекторат и МЖСПП. Министерството за здравство ќе ја пропише методологијата за мониторинг (член 149, став 2 од Законот за водите) додека Министерството за здравство, заедно со МЖСПП, ги пропишува начините на информирање на јавноста за состојбата со водите за капење (член 149, став 3 од Законот за водите) а Министерството за здравство еднаш годишно ги определува водите за капење во државата (член 149, став 4 од Законот за водите). Освен ова, предвидено е и следново:
 - Единиците на локалната самоуправа ќе ги достават податоците од мониторингот од локалните мрежи за мониторинг до МЖСПП (член 156, став 3 од Законот за водите). Членот 156, став 3 не се однесува само на општините и на градот Скопје, туку и на општините во градот Скопје. Од друга страна, деталните правила за доставување на податоците од мониторингот на водите за капење ќе бидат утврдени со правилник кој ќе биде донесен од МЖСПП во согласност со Министерството за здравство а врз основа на членот 156, став 7 (сè уште не е донесен).
 - Единиците на локална самоуправа ќе ги достават податоците за квалитетот на водата за капење до Министерството за здравство, Државниот санитарен и здравствен инспекторат и МЖСПП (член 149) како и сите прибрани податоци до МЖСПП (член 156).
- Мониторингот на водите за капење е надлежност на Министерството за здравство (Институтот за јавно здравје).
- Мониторингот на пречистувањето на урбаните отпадни води е надлежност на МЖСПП (член 146, ставови 3 и 4 од Законот за водите).
- Деталните правила за доставување на податоците од мониторингот на водата за пиење и водата за капење ќе бидат утврдени со правилник кој ќе биде донесен од

МЖСПП во согласност со Министерството за здравство а врз основа на членот 156, став 7 од Законот за водите (сè уште не е донесен).

- Може да се забележи дека мониторингот на квалитетот на водите е регулиран со сложена правна рамка. Можеби ќе биде потребно поточно да се прецизираат надлежностите на секој чинител и исто така да се размисли за евентуални механизми за координација и соработка во мониторингот на квалитетот на водите, вклучувајќи и координација и соработка на ниво на регионални или локални речни сливови.

Водоснабдување, снабдување со вода за пиење и нивна заштита:

- Давателот на комунални услуги ќе имплементира правила за безбедност на водата за пиење, според она што е утврдено во Правилникот за безбедност на водата (за пиење) („Службен весник на РМ“ бр.46/08). Овој правилник ги определува општите и конкретни барања за безбедност за јавното снабдување со вода за пиење, водата која се користи и/или се вградува во храната при производство, подготовка и третман на храна, флаширана вода и изворска вода, како и правила за дезинфекција на водата за пиење и тестирање на водата за пиење, вклучувајќи ги и максималните вредности за штетни или опасни супстанции.
- Анализата на земените мостри ја врши Институтот за јавно здравје (и неговите 10 регионални центри) а резултатите од анализата се доставуваат на писмено до Агенцијата за храна и ветеринарство (член 37 од Правилникот за безбедност на водата за пиење).
- Испитувањето на изворите на вода за пиење наменета за јавно водоснабдување се врши двапати годишно од страна на акредитирана лабораторија. Врз основа на добиените резултати, Агенцијата за храна и ветеринарство воспоставува бази на податоците за сите извори на вода за пиење и прави проценка на опасностите од евентуално загадување на изворите на вода за пиење согласно овој Правилник и законската рамка за водите (член 39 од Правилникот за безбедност на водата за пиење).
- Ако биде утврдено дека водата не е безбедна за пиење, давателот на комуналната услуга, Институтот за јавно здравје или акредитираната лабораторија веднаш или најдоцна за 24 часа по откривањето на загадувањето на водата за пиење ја известува Агенцијата за храна и ветеринарство (член 44 од Правилникот за безбедност на водата за пиење).
- Давателот на комуналната услуга ќе го огради земјиштето и ќе ги преземе потребните мерки за заштита и обезбедување на земјиштето на потесната зона (или зоната на строг санитарен надзор) (член 10 од Правилникот за безбедност на водата за пиење).
- Давателот на комуналната услуга ќе склучи договор со “Водостопанство” А.Д. за снабдување со вода за пиење и одведување на отпадните води и ќе ги плати соодветните тарифи за овие услуги кои ќе бидат определени од “Водостопанство” А.Д. во согласност со Законот за водостопанства.
- Давателот на комуналната услуга ќе ја определи цената за снабдување со вода за пиење, со претходна согласност од својот основач (обично единиците на локална самоуправа) со користење на методологијата која се заснова на критериумите определени во Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбаните отпадни води („Службен весник на РМ“ бр. 68/04, 28/06, 103/08, 17/11, 54/11, 163/13, 10/15). Методологијата за утврдување на цената на водата за пиење и одведување на урбани отпадни води („Службен весник на РМ“ бр. 107/05) е донесена од Министерството за транспорт и врски во 2005 година. Во јануари 2016 е донесен нов Закон за утврдување на цени на водни услуги („Службен весник на РМ“ бр. 7/16)

кој стапува на сила во септември 2016 година. Овој нов закон вовеле нови механизми и правила за определување на цените на водата. Нивната имплементација зависи од донесувањето на подзаконските акти до месец октомври 2016 год.

4.2.6 Заштита од бучавата во животната средина

Мапирање на бучавата:

- Според членот 7, став 1, точка 1 од Законот за заштита од бучавата во животната средина, агломерација се однесува на дел од територијата на Република Македонија определена од страна на Владата на Република Македонија, која има население од над 100.000 лица и/ или густина на населеност поради којашто се смета за урбанизирана област. Според членот 3, став 1, точка к) од Директивата 2002/49/ЕС, условите за определување на агломерација се кумулативни т.е. население од над 100.000 лица и густина на населеност таква каква што земјата членка смета дека е урбанизирана област.
- Агломерациите во Македонија се определени со Уредбата на Владата донесена во 2011 година за определување на агломерациите, главни патишта, главни железнички пруги и главни аеродроми за кои треба да се подготват стратешки карти за бучава („Службен весник на РМ“ бр. 15/11) (Уредба за определување на агломерации). Таа определува четири агломерации: Градот Скопје (506.926 жители), Куманово (105.484 жители), Битола (95.385 жители) и Тетово (86.385)¹.

Единицата на локална самоуправа Гостивар е петта најнаселена единица на локалната самоуправа со 81.042 жители² која не е вклучена во Уредбата за определување на агломерации; можеби е добро да се размисли истата да биде вклучена. Конечно можеби треба да се размисли дали да се зема предвид густината на населеност.

- Градот Скопје ќе го изготви првиот нацрт на стратешка карта за бучава за градот Скопје, ќе организира средба со сите 10 единици на локалната самоуправа на Градот Скопје со цел јавна презентација на нацрт стратешката карта за бучава. Десетте единици на локалната самоуправа во Скопје ќе ги достават своите мислења и забелешки до градот Скопје во рок од 30 дена од датумот на оваа средба (член 6, став 4 од Уредбата за определување на агломерации).
- Населени места и подрачја од посебен интерес кои не припаѓаат во утврдената агломерација за кои треба да се подготвуваат стратешки карти за бучава се: Националниот Парк Маврово, доколку бројот на жители во населените места на Општина Маврово и Ростуша ја надмине бројката од 1.000 и крајбрежјето на Охридското езеро во длабочина од 1,5 км доколку бројот на жители на општина Струга и Охрид ја надмине бројката од 130.000 односно 110.000 жители (член 7 од Уредбата за определување на агломерации).
- Единицата на локална самоуправа ќе достави стратешки карти на бучавата до МЖСПП на одобрување во рок од 30 календарски дена од датумот на нивното донесување. МЖСПП е задолжена за собирање, чување и водење евиденција на одобрените стратешки карти на бучавата. Стратешките карти на бучавата се изготвуваат за пет години и се ревидираат секоја петта година (член 15 од Законот за заштита од бучавата во животната средина). Стратешките карти на бучавата ќе се изготват со користење на софтверска програма и согласно Правилникот за поблиската содржина на стратешките карти на бучава и акциските планови за бучава, начинот на изработката и начинот на собирање на податоци за изработка на стратешките карти

¹ Извор: Попис од 2002 година

² Извор: Попис од 2002 година

за бучава и акциски планови за бучава, како и начинот на нивно собирање, чување и евидентирање („Службен весник на РМ“ бр. 133/10) (Правилник за стратешките карти на бучава) (линкот даден во членот 7 од Правилникот за стратешките карти на бучава не е во функција).

- Освен тоа, Правилникот за примената на индикаторите за бучава, дополнителни индикатори за бучава, начинот на мерење на бучава и методите за оценување со индикаторите за бучава во животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 107/08) ќе се применува во постапката на изготвување на стратешките карти на бучава.
- Правилата за соработка со соседните држави се определени во Правилникот за начинот на соработката на органите надлежни за изработка на стратешки карти за бучава и акциски планови за бучава со органите надлежни за донесување на стратешки карти за бучава и изработка на акциските планови за бучава од соседната држава („Службен весник на РМ“ бр. 163/10). Единиците на локалната самоуправа ќе го информираат МЖСПП за својата одлука да започнат постапка за изготвување на стратешка карта на бучава во која ќе ги посочат евентуалните интереси на надлежните органи на соседната држава за соработка во таа постапка. МЖСПП ќе ја процени добиената информација и ќе одлучи дали ќе биде иницирана соработка со соседната држава. МЖСПП ќе ја испрати одлуката до надлежниот орган на соседната држава преку Министерството за надворешни работи и процесот на соработка ќе се извршува од страна на МЖСПП. Исто така, ако единицата на локална самоуправа или Министерството за надворешни работи добијат известување/ информација за започнување постапка за изготвување на стратешка карта на бучава од страна на соседна држава, тие соодветно ќе го информираат МЖСПП. Потоа со целата постапка ќе раководи МЖСПП.
- Можеби е неопходно да се зајакнат консултациите со јавноста и нејзиното задолжително учество (член 16 од Правилникот за стратешките карти на бучава).
- Податоците кои се користат во постапката за изготвување на стратешки карти на бучавата ќе бидат доставени до Македонскиот информативен центар за животна средина (сектор во рамките на МЖСПП) со користење на обрасците дадени во Анексот 2 од Правилникот за стратешките карти на бучава (член 17 од Правилникот за стратешките карти на бучава).

Изготвување акциски планови за бучава:

- Акциските планови за бучава ќе бидат изготвени согласно Правилникот за поблиската содржина на стратешките карти на бучава и акциските планови за бучава, начинот на изработката и начинот на собирање на податоци за изработка на стратешките карти за бучава и акциски планови за бучава, како и начинот на нивно собирање, чување и евидентирање („Службен весник на РМ“ бр. 133/10) (Правилник за стратешките карти на бучава).
- Правилата за соработка со соседните држави се утврдени во Правилникот за начинот на соработката на органите надлежни за изработка на стратешки карти за бучава и акциски планови за бучава со органите надлежни за донесување на стратешки карти за бучава и изработка на акциските планови за бучава од соседната држава („Службен весник на РМ“ бр. 163/10). Единиците на локалната самоуправа ќе го информираат МЖСПП за својата одлука да започнат постапка за изготвување на акциски план за бучава во која ќе ги посочат евентуалните интереси на надлежните органи на соседната држава за соработка во таа постапка. МЖСПП ќе ја процени добиената информација и ќе одлучи дали ќе биде иницирана соработка со соседната држава. МЖСПП ќе ја испрати одлуката до надлежниот орган на соседната држава

преку Министерството за надворешни работи и процесот на соработка ќе се извршува од страна на МЖСПП. Исто така, ако единицата на локална самоуправа или Министерството за надворешни работи добијат известување/ информација за започнување постапка за изготвување на акциски план за бучава од страна на соседна држава, тие соодветно ќе го информираат МЖСПП. Потоа со целата постапка ќе раководи МЖСПП.

- Можеби е неопходно да се зајакнат консултациите со јавноста и нејзиното задолжително учество (член 16 од Правилникот за стратешките карти на бучава).
- Податоците кои се користат во постапката за изготвување на акциски план за бучава ќе бидат доставени до Македонскиот информативен центар за животна средина (сектор во рамките на МЖСПП) со користење на обрасците дадени во Анексот 2 од Правилникот за стратешките карти на бучава (член 17 од Правилникот за стратешките карти на бучава).

Имплементација на мерки за заштита од бучавата во животната средина:

- Мерките за заштита од бучавата во животната средина се наведени во членот 19, став 2, како што се мониторинг на бучавата во животната средина, воведување привремени ограничувања на емисиите на бучава во животната средина, ограничување или забрана на емисии на бучава во животната средина од идентификувани извори, вршење акустични мерења и постојан надзор врз загадувањето на животната средина со бучава, спроведување на мерки за акустична заштита, планирање локации за извори на бучава во животната средина и/ или изградба и определување на содржини/ објекти кои треба да бидат заштитени од бучава, прилагодување на емисиите на бучава во животната средина од независни извори на бучава на определените максимални вредности и временски периоди, имплементирање мерки и услови за заштита од бучава во животната средина во просторните и урбанистички планови, информирање на јавноста и имплементација на други мерки за заштита од бучава во животната средина. Освен тоа, се применуваат и следниве правилници:
 - Правилник за гранични вредности на бучавата („Службен весник на РМ“ бр. 147/08),
 - Правилник за примената на индикаторите за бучава, дополнителни индикатори за бучава, начинот на мерење на бучава и методите за оценување со индикаторите за бучава во животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 107/08).

Формирање на локални мрежи за мониторинг:

- Формирање на локална мрежа за мониторинг е по желба на единицата на локална самоуправа („може“), врз основа на мислење од МЖСПП (МЖСПП е задолжено за формирање на државна мрежа за мониторинг на бучавата во животната средина). Ако единицата на локална самоуправа воведо ваков мониторинг, ќе треба да донесе годишна програма за работа на локалната мрежа за мониторинг на бучавата во животната средина и истата ќе ја достави до МЖСПП на одобрување (членови 26, 27 и 28).
 - Единиците на локална самоуправа ќе вршат мониторинг на локации кои ќе бидат определени на начин утврден во Правилникот за локациите на мерните станици и мерните места („Службен весник на РМ“ бр. 120/08) и годишните програми за мониторинг (за државната мрежа за мониторинг ќе ги донесе МЖСПП а за локалните мрежи за мониторинг ќе ги донесат единиците на локалната самоуправа

по претходно одобрување од МЖСПП) (член 28 од Законот за заштита од бучавата во животната средина).

- Државната мрежа за мониторинг на воздухот, водите и бучавата е формирана со Одлука на Владата („Службен весник на РМ“ бр. 122/11) со која се утврдени локациите за мониторинг, параметрите, зачестеност и надлежните институции. МЖСПП и Институтот за јавно здравје се задолжени за мониторинг на воздухот; Институтот за јавно здравје и Управата за хидрометеоролошки работи за мониторинг на водата и Институтот за јавно здравје за мониторинг на бучавата во животната средина. Институтот за јавно здравје врши мониторинг на бучавата во животната средина на 20 локации во градот Скопје, регионалниот центар на Институтот за јавно здравје во Куманово врши мониторинг на бучавата во животната средина на 10 локации во Куманово и регионалниот центар на Институтот за јавно здравје во Битола врши мониторинг на бучавата во животната средина на 8 локации. Се забележува дека единицата на локална самоуправа Тетово не е вклучена во оваа Одлука но има обврска да изготви стратешка карта за бучава и акциски план за бучава).
- Понатаму, се применува и Правилникот за начинот, условите и постапката за воспоставување и работење на мрежите, методологијата и начинот за мониторинг, како и условите, начинот и постапката на доставување на информациите и податоците од мониторингот на состојбата во областа на бучавата („Службен весник на РМ“ бр. 123/09) донесен во 2011 година.
- Единиците на локалната самоуправа кои имаат воспоставено локални мрежи за мониторинг ќе создаваат база на податоци за извршениот мониторинг на бучавата во животната средина, изготвуваат годишни извештаи со анализа и оценка на оптоварувањето со бучавата и ги доставуваат годишните извештаи во два примероци до МЖСПП и тоа по еден до Управата за животна средина и за Македонскиот информативен центар за животна средина (член 11, став 3).
- Единицата на локална самоуправа може да делегира мониторинг на овластени научни и стручни организации и институции, вклучувајќи и правни и физички лица задолжени за стручни активности во однос на мониторингот на бучавата во животната средина или можат да формираат заеднички услуги/ субјекти задолжени за мониторинг (член 31, ставови 4 и 5). Условите во врска со опремата за мониторинг кои мора да ги исполнат овластените научни и стручни организации и институции се утврдени во Правилникот за поблиските услови во поглед на потребната опрема која треба да ја поседуваат овластени научни стручни организации и институции како и други правни и физички лица, за вршење на определени стручни работи за мониторинг на бучава („Службен весник на РМ“ бр. 152/08).

Посебни извори на бучава во животната средина и услови за заштита:

- Правилата за посебни извори на бучава во животната средина и условите за заштита од истата ќе бидат определени/се определени од:
 - Предвидено е МЖСПП, во согласност со Министерството за транспорт и врски, Министерството за здравство и Министерството за внатрешни работи да донесе правилник за патен, воздушен, железнички и воден сообраќај (член 38) (сè уште не е донесен).
 - МЖСПП, во согласност со Министерството за економија, Министерството за труд и социјална политика и Министерството за здравство донесуваат правилник за бучава која потекнува од објекти, опрема, инсталации и уреди кои се

употребуваат на отворен простор (член 39): Правилник за поблиските видови на посебните извори на бучава како и услови кои треба да ги исполнуваат постројките, опремата, инсталациите и уредите кои се употребуваат на отворен простор во поглед на емитираната бучава и стандардите за заштита од бучава („Службен весник на РМ“ бр. 142/13).

- Предвидено е МЖСПП, во согласност со Министерството за економија, Министерството за здравство и Министерството за труд и социјална политика да донесе правилник за бучава емитирана од уреди и апарати за домаќинство (член 40) (сè уште не е донесен).
- Предвидено е МЖСПП, во согласност со Министерството за транспорт и врски и Министерството за здравство да донесе правилник за бучава емитирана во соседството како и бучава емитирана од професионални активности (член 41) (сè уште не е донесен).

4.2.7 Заштита на природата

Издавање дозвола за собирање на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи и животни и нивни делови во заштитени подрачја:

- Единиците на локална самоуправа имаат индиректна надлежност во постапката на издавање дозволи за собирање на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи и животни и нивни делови во заштитени подрачја затоа што назначуваат членови во Советот на заинтересирани страни на субјектот задолжен за управување со заштитено подрачје.
 - Собирањето на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи и животни и нивни делови во заштитени подрачја е забрането согласно членот 23, став 10 од Законот за заштита на природата, освен ако не е предвидено поинаку во плановите за управување и годишните програми за управување.
 - Подетални правила се определени во членот 23 од Законот за заштита на природата и Правилникот за содржината на дозволата за собирање на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи и животни и нивни делови („Службен весник на РМ“ бр. 102/09).
 - Субјектите задолжени за управување со заштитени подрачја ќе достават мислење до Управата за животна средина во рок од 15 дена дали барањето за добивање дозвола за собирање на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи и животни и нивни делови е во согласност со нивните планови за управување и годишните програми за управување.
 - Дозволата ја издава МЖСПП по претходно позитивно мислење од Управата за животна средина и истата се доставува до барателот и до субјектот задолжен за управување со заштитеното подрачје.

Издавање дозвола за научно истражување во заштитено подрачје:

- Единиците на локална самоуправа имаат индиректна надлежност во постапката на издавање дозволи за научно истражување во заштитеното подрачје затоа што назначуваат членови во Советот на заинтересирани страни на субјектот задолжен за управување со заштитено подрачје:
 - Подетални правила се определени во членот 24 од Законот за заштита на природата и Правилник за издавање дозвола за научно истражување во природа („Службен весник на РМ“ бр. 101/09, 68/14):

- Субјектите задолжени за управување со заштитени подрачја ќе достават мислење до Управата за животна средина во рок од 15 дена дали барањето за добивање дозвола за научно истражување во природата е во согласност со нивните планови за управување и годишните програми за управување.
- Дозволата ја издава МЖСПП по претходно позитивно мислење од Управата за животна средина и истата се доставува до барателот и до субјектот задолжен за управување со заштитеното подрачје.
- Измените на Правилникот објавени во „Службен весник на РМ“ бр. 68/14 укина еден дел од анексот со кој се определува образецот на дозволата.

Доставување предлог за прогласување на строг природен резерват (Ia), подрачје со дивина (Ib), национален парк (II), споменик на природата (III), парк на природата (IV подрачје за управување со видови/ живеалишта), заштитен предел (V), повеќенаменско подрачје (VI заштитено подрачје со одржливо користење на природните ресурси) и природна реткост до МЖСПП:

- Предлозите за прогласување ќе содржат, меѓу другото, информации за основата за доставување на предлогот, картографски преглед како и стручна студија за валоризација или ревалоризација на подрачјето (техничка студија со која се оправдува предлогот) (член 94 од Законот за заштита на природата). Содржината на стручната студија за валоризација или ревалоризација е определена со Правилникот за содржина на студијата за валоризација или ревалоризација на заштитеното подрачје („Службен весник на РМ“ бр. 26/12).
- Органи задолжени за прогласување се следниве:
 - Собранието прогласува строг природен резерват, подрачје со дивина, национален парк, споменик на природата, парк на природата (подрачје за управување со видови/ живеалишта) со донесување на закон;
 - Владата на Република Македонија ги прогласува заштитениот предел и повеќенаменското подрачје;
 - МЖСПП прогласува природна реткост;
- Постапката за прогласување се состои од следниве чекори: 1. Предлог, 2. Одлука за соодветноста на предлогот, 3. Јасна дискусија, 4. Конечен предлог за прогласување, 5. Донесување акт за прогласување.
 - Субјектот задолжен за управување со заштитено подрачје се определува во секој акт за прогласување и овие субјекти можат да бидат различни (на пример: јавна образовна институција како што е тоа случај со ЈНУ „Институт за старословенска култура“ од Прилеп е задолжен за споменикот на природата Маркови Кули; или единицата на локална самоуправа Ресен во случајот со споменикот на природата Преспанско езеро). Според членот 135-а, став 2 од Законот за заштита на природата, МЖСПП ќе ги определи критериумите и минималните услови кои треба да ги исполни секој субјект задолжен за управување со заштитено подрачје (за секое заштитено подрачје) во однос на бројот и квалификациите на човечките ресурси и техничката опрема.
 - Субјектот задолжен за управување со заштитеното подрачје ги изготви и донесе следниве акти:
 - План за управување со заштитеното подрачје и годишна програма за заштита на природата, по претходно одобрување од МЖСПП и согласно Правилникот за содржината на плановите за управување со заштитени подрачја и на годишните програми за заштита на природата („Службен весник на РМ“ бр. 26/12)

- Годишниот извештај за спроведувањето на планот за управување ќе биде доставен до МЖСПП најдоцна до 31 јануари, за претходната година. Содржината на годишниот извештај ќе го определи МЖСПП со правилник. Секој план за управување ќе биде предмет на јавна дискусија (постапка за консултации со јавноста) која заеднички ќе ја организираат МЖСПП и субјектот задолжен за управување со заштитеното подрачје (член 101 од Законот за заштита на природата). Плановите за управување ќе бидат со важност не подолга од 10 години и ќе бидат изготвени во рок од две години од датумот на прогласување на заштитеното подрачје.
- МЖСПП ќе го контролира спроведувањето на плановите за имплементација (член 102)
- Плановите за управување со споменици на природата ќе содржат мерки и активности за заштита согласно она што е утврдено во Правилникот за мерките и активностите за заштита на спомениците на природата, формата и содржината на образецот на дозволатата за спроведување на посебните мерки и активности за заштита и обнова на споменикот на природата („Службен весник на РМ“ бр. 126/10).

4.2.8 Изготвување на ЛЕАПи

- Законот за животна средина предвидува систем за планирање со животната средина (членови 59-64). Овие одредби исто така се однесуваат на локалното планирање на животната средина кое го прават единиците на локалната самоуправа и тие генерално ги пропишуваат постапката и содржината на ЛЕАП-ите.
- Законот за животна средина става акцент на аспектот на *интегрирано планирање*. Членот 59, став 1 бара да се стави приоритет на заштитата на животната средина и на мерките за подобрување додека членот 59, ставот 2 бара инструментите за планирање на животната средина „да ги насочуваат и усогласат спроведувањето на економските, технички, научни, образовни, организациски и други мерки и активности“. Од друга страна, членот 59, став 3 предвидува планирањето на животната средина „да биде доследно на мерките утврдени во стратешките, плански и програмски документи на полето на регионалниот развој, образование и наука, економските активности врз основа на користењето на природните ресурси, транспортот, телекомуникациите, туризмот, просторното и урбанистичко планирање и користењето на земјиштето“. Овие правила јасно повикуваат на интегрирано планирање во смисол на изготвување на плански инструменти кои меѓусебно се почитуваат и ги земаат предвид целите и мерките на другите планови. Планирањето на животната средина и планирањето врз основа на потребите треба меѓусебно да се поддржуваат и не смеат да бидат контрадикторни едно со други. Ниту еден тип на планирање не може да се смета дека е поприоритетен од некој друг.

Можеби би било добро да се размисли дали аспектот на интегрирано планирање е добро да биде појаснет и во самиот закон т.е. преку евентуални измени на Законот за животна средина.

- Членот 60 вели дека инструменти за планирање на животната средина се Националниот план за животна средина (НЕАП) и ЛЕАП-ите. Тој исто така вели дека изготвувањето на ЛЕАПи е *обврска* за сите општини, за градот Скопје и за општините во Градот Скопје. Понекогаш се дискутира за тоа дали обврската за изготвување, донесување и имплементирање на ЛЕАП е преголем товар за општините имајќи го предвид добро познатиот проблем на недоволни капацитети и ресурси на локално

ниво. За решавање на овој проблем можеби не е добро да се укине обврската за изготвување на ЛЕАП и истата да се дефинира како активност по желба на општините, затоа што на локално ниво исто така е потребно да има општа алатка за планирање на заштитата на животната средина. Наместо тоа, има добри причини повторно да се разгледаат содржината на ЛЕАП-ите и постапката за нивно изготвување и на општините да им се обезбеди соработка и помош (види подолу).

- Има повеќе одредби во кои се дадени процедуралните барања за изготвување на ЛЕАП:
 - Членот 60, став 4 вели дека ЛЕАП-от ќе биде усвоен за период од 6 години и дека редовно ќе се ажурира;
 - Истата одредба бара ЛЕАП-от „да биде ревидиран по завршувањето на периодот за кој е донесен“. Ова мора разумно да се разбере на начин дека, во време пред да заврши тој период, ќе треба да започнат активности за разгледување со цел на денот на завршување на периодот да ги имаме сите неопходни измени или дополнувања. Зависно од новите состојби, ЛЕАП-от може да биде изменет и пред завршувањето на периодот од 6 години. Методологијата за изготвување на ЛЕАП која според членот 61, став 3 треба да ја донесе надлежниот министер (министерот за МЖСПП) треба да содржи повеќе детали.
 - Членот 61 предвидува учество на јавноста во изготвувањето на НЕАП и ЛЕАП документите, согласно Уредбата за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 147/08, 45/11).
 - Според членот 60, став 2, ЛЕАП-от го донесуваат советот на општините, градот Скопје и општините во градот Скопје и таквиот ЛЕАП ќе биде усогласен со НЕАП и со методологијата за изготвување на ЛЕАП.
 - Членот 60, став 5 бара од Советот на општината да формира тело за надзор врз имплементацијата на ЛЕАП-от (со кое ќе раководи градоначалникот), истиот да се разгледа за евентуални неопходни измени и еднаш годишно да се информира МЖСПП за имплементацијата и за евентуалните потреби од измени. Имплементацијата на ЛЕАП-от е уште еднаш опфатена во членот 62, ставови 4 и 5: надлежни за имплементација се градоначалникот на општината, градот Скопје и општините во Градот Скопје како и други правни и физички лица согласно она што е утврдено во ЛЕАП-от. Градоначалникот е исто така надлежен да му предложи на советот донесување на правила за пренос на податоците од имплементацијата на ЛЕАП-от. Членот 65, став 5 уште еднаш го потенцира барањето дека евентуалната ревизија на ЛЕАП-от ќе се заснова на податоците од имплементација.
- Основната содржина на ЛЕАП-от е дадена во членот 64 од Законот за животна средина. Во него треба да бидат опфатени:
 1. заштита на воздухот од загадување и за подобрување на квалитетот на воздухот;
 2. снабдување со квалитетна вода за пиење во доволни количини;
 3. заштита на водите од загадување, пречистување на отпадните води, прогресивно намалување на штетните испуштања и постепено елиминирање на емисиите на опасни супстанции во водите и за ублажување на последиците од штетното дејство на водите и од недостигот на вода;
 4. управување со отпад;
 5. заштита од бучава и вибрации настанати како резултат на стопанските и на другите дејности и активности;

6. урбан развој и просторно планирање;
7. развој на локалниот јавен транспорт и сообраќајот на подрачјето;
8. зголемување на енергетската ефикасност;
9. развој на еколошко-културниот туризам и неговото влијание врз животната средина;
10. заштита на биодиверзитетот;
11. управување и користење на природните богатства;
12. подигање на јавната свест и развој на образованието за заштита и унапредување на животната средина;
13. последиците од економскиот развој врз животната средина; и
14. надлежните субјекти за спроведување на одделните елементи на планот.

Нема сомнение дека ЛЕАП-от мора да ги опфати сите овие области па поради тоа ЛЕАП-от е сложен документ кој бара значително количество на податоци и знаење за негово изготвување и имплементација. Сепак, може да има добри причини (и техники) со кои ЛЕАП-от може да биде компактен и приемчив (user friendly) документ кој е лесен за разбирање и прифаќање а со тоа и поедноставен за спроведување. Неопходно е јасно да се дефинира целта на ЛЕАП-от. Тој, меѓу другото, треба да ја подигне свеста за проблемите поврзани со животната средина, да ја поткрепува заложбата на јавноста за заштита на животната средина, да биде стимуланс и алатка за учество и, последно по ред но не и по важност, да предвидува итни мерки и активности кои би се презеле на локално ниво за заштита и унапредување на животната средина. Методологијата за изготвување на ЛЕАП документот мора да ги пропишува постапките кои ЛЕАП-от ќе го направат функционален, оперативен и практичен документ а не само теоретски, научен и академски труд. Проектот прави ревизија на постојната методологија за ЛЕАП-и која сè уште не е формално усвоена од МЖСПП но која ќе се стреми да ја постигне токму оваа цел (Активност 4.2).

- Во контекст на изготвувањето и имплементацијата на ЛЕАП-и треба да се потенцира дека ЛЕАП-ите бараат координација не само со другите планови споменати во членот 59 од Законот за животна средина, особено развојно ориентираните планови, туку исто така е неопходно ЛЕАП-от да биде интегриран (на начините опишани погоре) со другите планови за животна средина, како што се плановите за животна средина во секторите управување со квалитет на воздухот, управување со водните ресурси или управување со отпад. Инструментите за планирање на животната средина (општите и конкретните) треба исто така да бидат интегрирани. Ова е аспект кој не е јасно регулиран во Законот за животна средина (делот за планирање). Можеби е добро да се размисли за одредени појаснувања на ова прашање во идните измени на овој Закон.
- Единиците на локалната самоуправа се исто така инволвирани во имплементацијата на ЛЕАП-от. Правилникот кој би го регулиран начинот на известување (доставување на податоци) од властите, организациите, институциите, јавните претпријатија и јавните институции, од единиците на локалната самоуправа и другите правни и физички лица до МЖСПП во врска со имплементацијата на ЛЕАП-от сè уште не е изготвен и донесен.

4.3 Анализа на законската основа за правни акти кои се донесуваат на локално ниво

4.3.1 Општа законска основа

Законската основа за единиците на локалната самоуправа да можат да донесуваат „законодавство на локално ниво“ треба да се најде во општиот закон за локална самоуправа како и во законите и подзаконските акти за заштита на животната средина. Законот за локална самоуправа се однесува општо на надлежностите додека законите, подзаконските акти и правилниците за животна средина го конкретизираат надлежностите за преземање активности за спроведување на законската рамка за животна средина во разни нејзини области. Некои од активностите кои треба да се преземат се од правна природа а некои од друга природа.

Многу е важно да се разбере што се подразбира кога велиме „законодавство“.

Законската/ правна активност не значи по автоматизам „законодавство“. „Законодавството“ го разбираме како нормативен текст во кој се содржани општите правила применливи на повеќе правни субјекти и на повеќе случаи. Понекогаш општите правила се наменети за јавноста а понекогаш на одредени групи кои може да ги наречеме „засегната јавност“. Сепак, правен акт може исто така да биде и одлука донесена во однос на конкретен случај а со задолжителна правна сила (на пример: дозвола, одобрение за елаборат или одобрение за план или програма).

Законот за локална самоуправа од 2002 година ја дава законската основа за правните акти на општините:

Законот за локална самоуправа од 2002 година ги содржи следниве одредби (види исто така и точката 3.10 погоре):

Членот 20 го содржи основното начело: единиците на локална самоуправа имаат надлежност да ги извршуваат своите функции кои се дефинираат како „активности од јавен интерес со локална важност“. Членот 21 општо ги опишува надлежностите, членот 22 дава листа на надлежности на единиците на локална самоуправа која ја вклучува и заштитата на животната средина. И на крај, членот 23 предвидува делегирање на надлежностите кој им овозможува на државните органи да делегираат извршување на одредени активности за кои тие се надлежни, согласно закон.

Законот за локална самоуправа кореспондира со Закон за организација и работа на органите на државната управа. Вториов закон дозволува делегирање на надлежностите: *член 14, став 1: По сила на закон, извршувањето на одредени надлежности за кои се задолжени органите на државната управа може да биде делегирано на единиците на локалната самоуправа и на градот Скопје.*

Овој член исто така му овозможува на МЖСПП да им делегира функции на единиците на локалната самоуправа. Надлежностите на МЖСПП се содржани во Законот за организација и работа на органите на државната управа:

Член 28:

- (1) Министерството за животна средина и просторно планирање ги врши работите што се однесуваат на:
 - следењето на состојбата на животната средина;

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

- заштитата на водите, почвата, флората, фауната, воздухот и озонската обвивка од загадување;
- заштитата од бучава, радијација, заштитата на биодиверзитетот, геодиверзитетот, националните паркови и заштитените области;
- реставрацијата на загадените делови од животната средина;
- предлагањето мерки за третман на цврст отпад;
- просторно планирање;
- просторниот информативен систем;
- надзорот од негова надлежност; и
- врши и други работи утврдени со закон.

Правните форми на активности кои треба да ги преземаат единиците на локална самоуправа се дадени во членот 62 од Законот за локална самоуправа:

Член 62

Прописи на советот

- (1) Во вршењето на работите од својата надлежност советот донесува прописи, и тоа: статут, програми, планови, одлуки и други прописи утврдени со закон.
- (2) Прописите се донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број членови на советот, доколку поинаку не е определено со овој или друг закон.
- (3) Прописите за чие извршување се потребни финансиски средства мораат да содржат и одредби со кои се утврдуваат изворите и висината на средствата за нивно извршување.
- (4) Прописите се објавуваат во службениот гласник на општината најдоцна во рок од седум дена од денот на нивното донесување.
- (5) Прописите од ставот (1) на овој член влегуваат во сила осмиот ден од денот на објавувањето, доколку со статутот поинаку не е определено.
- (6) Општината води збирка на објавените прописи, која е достапна на општ увид.

Ова значи дека општината има разни форми на правни акти на располагање. Изборот на видот на правен акт зависи од законската рамка и од прецизниот опис на надлежноста. Што се однесува до надлежностите во областа на заштитата на животната средина, неопходно е да се направи проценка на прецизните формулации во законската рамка за животна средина кои им ги даваат надлежностите на единиците на локалната самоуправа.

Законот за локална самоуправа во членот 7 им дава на единиците на локалната самоуправа право да донесуваат општински прописи во вид на статути и други регулативи за извршувањето на своите надлежности. Во ставот 2 е дадена можната содржина на овие регулативи кои во основа се прашање на организација на општинската власт. Интересно е упатувањето на членот 20 кој (види погоре) ги регулира активностите од јавен интерес со локална важност т.е. сопствените работи на општината: тие се регулирани со статути или со други прописи и регулативи.

Член 7

Прописи на општината

- (1) Општината го уредува вршењето на своите надлежности со статутот и други прописи.

- (2) Со статутот на општината се уредуваат: организацијата и работењето на органите на општината, организацијата и работењето на комисиите на советот; вршењето на работите од членот 20 на овој закон; начинот на информирање на граѓаните; случаите на исклучување на јавноста од седниците на советот; начинот и постапката за доставување претставки и предлози за работата на органите на општината и постапување по нив; начинот на организирање јавни трибини, спроведување анкети и прибирање предлози од граѓаните; начинот на извршување на обврските од областа на одбраната во воена состојба, како и други прашања од значење за локалната самоуправа.
- (3) Прописите на општината се објавуваат пред да влезат во сила.
- (4) Начинот на објавувањето на прописите се уредува со статутот.

4.3.2 Конкретен правен основ: надлежности кои им се даваат на единиците на локалната самоуправа во законодавството за животна средина

Законодавството за животна средина ги содржи конкретните надлежности кои ќе бидат имплементирани од единиците на локална самоуправа. Тоа ги опишува активностите кои ќе бидат преземени (дали во правна или друга форма), опсегот и содржината на активностите. Овие работи се дадени во Делот 3 погоре во кој се опишани надлежностите на единиците на локална самоуправа во имплементирањето на законската рамка за животна средина”.

4.4 Анализа на надлежностите на други институции во однос на надлежностите кои ги имаат единиците на локалната самоуправа

4.4.1 Оправданост на анализата

Како што веќе спомнавме претходно (делот 3.11), единиците на локалната самоуправа имаат повеќестрани односи со други институции, особено со оние на централно ниво. Најважни тука се односите со МЖСПП затоа што единиците на локалната самоуправа се оние кои треба да го имплементираат законодавството за животна средина, под надзор на МЖСПП. Единиците на локалната самоуправа мора да работат и да споделуваат надлежности со многу други чинители на централно ниво, со кои мора да соработуваат во спроведувањето на законската рамка, што подразбира: определување на правилата, планирање, мониторинг и донесување одлуки за конкретни случаи, па затоа е неопходно да постои законска рамка за комуникација, координација, соработка и надзор. Сепак, доброто и ефикасно споделување на надлежностите не е само прашање на законска рамка; тука се и техничките, административните и политичките аспекти. Со оглед на тоа дека правната рамка е еден од аспектите тука даваме некои идеи кои би можеле да бидат надополнети со технички и институционален придонес од други експерти.

Анализата дава неколку примери, при што мораме да кажеме дека не станува збор за сеопфатно покривање на сите области на животна средина и на сите институции кои би биле релевантни за единиците на локалната самоуправа. Таквата сеопфатна и вкупна покриеност ќе бара посебен проект, но сепак во рамките на нашиот проект има повеќе можности за пристапување кон овие нешта, особено кога ќе биде изготвена конкретната документација (упатствата – на пример, упатство за надзор врз единиците на локалната самоуправа, упатство за комуникација и координација (активност 3.4), упатство во врска со водите за капење, упатство за мониторинг и други).

Водечки идеи при анализата треба да бидат следниве:

- Дали законската рамка јасно ги опишува односите помеѓу единиците на локалната самоуправа и другите засегнати страни/ институции? Дали нешто е двосмислено?
- Дали има преклопување на надлежностите, повторување на надлежностите, недостатоци во описот или контрадикции?
- Дали законите и другите релевантни правни инструменти доволно ги земаат предвид потребите од комуникација и координација како и взаемната поддршка?

4.4.2 Односи помеѓу МЖСПП и единици на локална самоуправа

Од голема важност се односите помеѓу единиците на локалната самоуправа и МЖСПП кои се регулирани во Законот за животна средина и во соодветните секторски закони за животна средина.

Според Законот за животна средина:

- Некои од поважните аспекти се *мониторингот* на животната средина, *проценката на податоците* и нивно пренесување и *известување* до МЖСПП за разни цели (податоци за потребите на националниот информативен систем, национални регистри за извештајот за состојбата со животната средина, известување до ЕУ и до други меѓународни субјекти). Постојните закони предвидуваат постоење на локални информативни системи кои можат да се формираат по желба но и за кои важат одредени правила ако бидат формирани. Ова се однесува на локалните регистри на загадувачи и пренос на загадувачки материји како и на локалниот катастар. Големiot број на барања за мониторинг и известување во постојното законодавство (освен тоа и МЖСПП може да делегира дополнителни обврски) е донекаде спротивно на ограничените ресурси кои ги имаат единиците на локална самоуправа. За да се подобри ваквата состојба можни се неколку опции: (1) намалување на обврските за мониторинг и известување, (2) поголема административна и техничка поддршка и насочување за единиците на локална самоуправа или (3) некои елементи од двете.
- Претходно веќе спомнавме дека мониторингот треба да се реструктурира т.е. потребата од податоци за националниот регистар на загадувачи и пренос на загадувачки материји може да го опслужува и локалниот катастар за животна средина а и зачестеноста и форматот на известување можат да се изменат за да бидат попрактични (види препораките погоре, точка 4.2 и подолу во точката 5.2). Сепак, јасно и нема сомнение е дека на локално ниво сепак мора да има некаков мониторинг и дека мора да има податоци за состојбата со животната средина на локално ниво, па од тие причини предложивме катастарот за животна средина на локално ниво да биде задолжителен. Во тој смисол, освен реструктурирањето на мониторингот и известувањето, добро би било да се размисли и за административна и техничка помош на единиците на локалната самоуправа за да им се даде стимуланс и да им се помогне во работењето во овие области. Нашиот проект ќе изготви насоки за унапредување на мониторингот и известувањето до МЖСПП од страна на единиците на локалната самоуправа (активност 6.2.) и нив ќе бидат наведени повеќе детали околу овие прашања.
- Што се однесува до *планирањето на животната средина* и особено изготвувањето на *ЛЕАП*и, погоре сугериравме дека ЛЕАП-ите треба да бидат пофлексибилни и повеќе ориентирани кон приоритетите и дека треба да ги земат предвид расположливите ресурси. И тука треба уште еднаш да се потенцира дека планирањето на животната средина на локално ниво е незаменливо но истовремено тоа треба да биде на начин

кој ќе биде остварлив. Планирањето е сложен процес, во него треба да бидат вградени повеќе инструменти за планирање на животната средина кои истовремено ќе бидат доведени во врска и избалансирани со развојното планирање. Неопходно е да се размислува за техничка помош за единиците на локалната самоуправа која би била во вид на насоки и поддршка од централните власти. Проектот ќе изготви/ ажурира прирачник за ЛЕАПи и тоа ќе биде можност да дадеме одреден придонес кон ова прашање. Тој не би требало само да даде препораки за содржината на ЛЕАП-от туку и за постапката т.е. соработката помеѓу засегнатите страни.

- *Стратегиската оцена на животната средина*, според правилата дефинирани во Законот за животна средина, претставува уште една амбициозна активност на локално ниво. Постапките за стратегиска оцена на животна средина мора да се вршат на локално ниво кога локалната планска и програмска документација за која се задолжени единиците на локална самоуправа има административни и импликации кои се однесуваат на издавањето дозволи. Обврската за стратегиска оцена на животната средина не може (и не треба) да биде целосно пренесена на друго ниво (на пример, на централно ниво) но истовремено, ако ги земеме предвид сложеноста на оваа активност и недоволните ресурси на локално ниво, тогаш неминовно и неопходно е да размислиме за можностите за соработка и поддршка. Тука би можело да станува збор за поголема соработка помеѓу општините, соработка на локално ниво, техничка поддршка од централната власт и добро техничко насочување преку упатства. Постојните упатства треба да се популаризираат и користат а по потреба да се ангажираат и дополнителни насоки неопходни за стратегиската оцена на животната средина. Поддршката и насочувањето би подразбирало поддршка во спроведувањето на самата стратегиска оцена и во мониторингот на имплементацијата.
- *Издавањето на Б-ИСКЗ дозволи* (членови 122-129 од Законот за животна средина) е една од поважните надлежности за единиците на локална самоуправа и разумно е така да остане. Издавањето на еколошки дозволи не може и не треба целосно да се пренесе на друго ниво – тоа мора да остане локално барем до некој степен. Соработката со повеќе институции (зависно од видот на дозволата) е незаменлива. Од правен аспект би можело да се размисли за вклучување во законската основа и во соодветните правилници за издавање ИСКЗ дозволи конкретни одредби за соработка помеѓу единиците на локалната самоуправа и засегнатите институции на централно ниво, вклучувајќи ги тука МЖСПП и другите централни институции.
- *Надзор врз единиците на локалната самоуправа* (членови 210-212 од Законот за животна средина) ќе биде предмет на уште една од активностите на проектот (Активност 3.3). Одредбите во Законот за животна средина се детални а истото се однесува и на мерките кои можат да се преземат кон единиците на локална самоуправа. Тие се во голема мера одраз на пристапот „команда и контрола“ кој дополнително е зајакнат со одредбите кои предвидуваат санкции. Би можело да се размисли за балансирање на овој пристап преку покомуникативен и покооперативен пристап заснован на принципот на соработка кој претставува основа на денешното современо управување со животната средина. Ваквиот пристап ги фаворизира меѓусебните односи и релации во администрацијата во кои контролната функција е надополнета со елементи на соработка и поддршка, особено во хиерархиските односи како што се односите централно-локално ниво.
- Од друга страна, би можеле исто така да размислиме и за промени во однос на придонесот кој единиците за локална самоуправа го имаат кон донесувањето одлуки на централно ниво (како што се изготвување на закони, определување правила, програмирање и издавање дозволи на централно ниво). Правната рамка треба да биде таква што ќе овозможи ефикасен придонес од страна на единиците за локална самоуправа во донесувањето одлуки на централно ниво. Ова подразбира дека

единиците за локална самоуправа се целосно информира и навремено консултирани и дека нивниот придонес навистина се зема предвид т.е. дека нивниот придонес има важност. Единиците на локална самоуправа можеби треба да бидат поттикнати и помогнати во придонесот кој го даваат и истиот треба сериозно да се земе предвид. Постојат начини за решавање на овие прашања во законската рамка при што најдоброто место за тоа е Законот за животна средина.

Според другите закони во областа на животна средина: пример со Законот за водите

- Според Законот за водите, единиците на локална самоуправа и Владата на Република Македонија имаат заедничка обврска да изградат: систем за собирање на отпадните води за агломерација со повеќе од 2000 е.ж. согласно членот 114, став 1 (оваа надлежност ја споделуваат со Владата на Република Македонија); соодветно, прочистувањето на сите отпадни води кои се испуштаат од системи за собирање на отпадни води од агломерации со помалку од 2000 е.ж., согласно членот 114, став 1 (оваа надлежност ја споделуваат со Владата на Република Македонија); секундарен (биолошки) или на него соодветно прочистување на отпадните води од системите за собирање на отпадни води од агломерации со повеќе од 2000 е.ж., согласно членот 114, став 1 (оваа надлежност ја споделуваат со Владата на Република Македонија); посторого прочистување на отпадните води кои се испуштаат во зони чувствителни на испуштање на урбани отпадни води од агломерации со повеќе од 10.000 е.ж., согласно членот 114, став (оваа надлежност ја споделуваат со Владата на Република Македонија).
- Единиците на локална самоуправа имаат обврска да изготват и донесат нацрт програма за одведување, собирање и прочистување на урбаните отпадни води врз основа на што МЖСПП и Министерството за транспорт и врски ќе изготват нацрт програма за одведување, собирање и прочистување на урбаните отпадни води која ќе ја достават на усвојување до Владата на Република Македонија. Освен тоа, МЖСПП, во согласност со Министерството за здравство, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Министерството за транспорт и врски изготвува и предлага до Владата Годишна програма за управување со водите (член 218 од Законот за водите). Оваа програма се заснова на наплатените цени за користење на водата и претставува дел од посебните буџети на министерствата согласно членот 218 од Законот за водите.
- Финансиските средства предвидени со оваа програма ќе се користат за финансирање и/или кофинансирање на имплементацијата на повеќегодишни проекти, програми, активности и/ или мерки предвидени со програмите/ планските документи кои имаат правна основа во Законот за водите, за финансирање и кофинансирање на проекти, програми или плански документи наменети за единиците на локална самоуправа преку буџетите на надлежните министерства. Во однос на донесените годишни програми за 2012, 2013 и 2014 година МЖСПП е единствен орган надлежен за управување со нив т.е. распределбата на средствата и барателите кои имаат право да добијат средства за јавните комунални претпријатија и единиците на локалната самоуправа. Годишната програма за 2014 година предвидуваше четири области за финансирање: 1) изградба на нови и одржување на постојните објекти за јавно водоснабдување; 2) изготвување на Студија за катастар на подземни води (во рамките на изготвувањето на Главен план за води и Планови за управување со речните сливови); 3) изготвување на основен проект со ревизија на рехабилитацијата на браната Слатино (во рамките на изготвувањето на студии и научно-истражувачки проекти); 4) хидрогеолошки и други истражувања.

- Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбаните отпадни води ги определува условите за изградба на системи за снабдување со вода за пиење и канализација, при што определува дека единиците на локална самоуправа или јавните претпријатија формирани од единиците на локална самоуправа се задолжени за изградба и одржување на системите и давање на услугите. Изградбата на овие системи ќе се врши согласно законот и Програмата за управување со градежно земјиште на единиците на локална самоуправа (член 11).
- Што се однесува до надзорот, тука надлежноста ја делат МЖСПП и Министерството за транспорт и врски. МЖСПП е задолжено за надзор врз спроведувањето на Законот за водите а Министерството за транспорт и врски е задолжено за надзор врз спроведувањето на Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбаните отпадни води и ова всушност повикува на трилатерална соработка: МЖСПП, Министерство за транспорт и врски и единици на локалната самоуправа.

4.4.3 Други министерства и нивните односи со единиците на локалната самоуправа: пример со Министерството за здравство

Главни аспекти во разгледувањето на односите помеѓу единиците на локалната самоуправа и централните институции се:

- Дали надлежностите се доволно добро координирани во соодветните закони?
- Дали постојат доволни и адекватни одредби за соработка и поддршка?

За односот помеѓу Министерството за здравство и единиците на локалната самоуправа:

Тука го разгледуваме односот помеѓу Министерството за здравство и единиците на локална самоуправа преку примерот на управување со водните ресурси. Како што спомнавме и претходно, постојат и други надлежности кои ги споделуваат единиците на локална самоуправа и Министерството за здравство (види точката 3.11 погоре) но тука ние ќе ги разгледаме само оние во однос на водните ресурси.

- Во врска со управувањето и заштитата на водите, определувањето на заштитни зони за вода вклучувајќи ги водите за капење и за рекреативни цели, како и определување на чувствителни водни тела се прави со одлука на Владата на Република Македонија, по предлог на Министерството за здравство и МЖСПП, што може да се разбере како заеднички предлог (член 96 од Законот за водите). Улогата на единиците на локална самоуправа во постапката на определување на заштитни зони е консултативна затоа што единиците на локална самоуправа можат да дадат предлог и можат да укажат на потребата од заштитни зони. Правната рамка мора да биде таква што ќе овозможи придонесите на единиците на локална самоуправа да имаат смисол и да бидат ефективни. Во случај правната рамка да се смета за соодветна и доволна, тогаш би можело да се размислува барем за поголем број на упатства со цел поддршка на единиците на локална самоуправа во давањето нивен придонес кон донесувањето на одлуки.
- Во однос на водите за капење, упатствата кои ќе ги изготви нашиот проект за водите за капење ќе бидат можност за решавање на овие прашања. Единиците на локална самоуправа имаат обврска да ги демаркираат зоните на води за капење и да ги заштитат; единиците на локална самоуправа имаат функција да раководат со овие зони и исто така имаат обврска да ја следат состојбата на водите за капење (член 149 од Законот за водите).
- Водните тела наменети за консумирање од страна на човекот ги определува Министерството за здравство во согласност со МЖСПП додека водните тела наменети

за капење и рекреација ги определува Министерството за здравство во согласност со МЖСПП и Министерството за транспорт и врски. Единиците на локална самоуправа можат само да дадат индикација до МЖСПП за потребата од определување на заштитна зона.

- Единиците на локална самоуправа се задолжени за демаркирање на зоните за капење вклучувајќи ги и заштитните зони за водните тела наменети за капење и рекреација и преземање на мерки за заштита на водите за капење од загадување согласно членот 104 (член 101 од Законот за водите).
- Единиците на локална самоуправа се надлежни за регулирање на начинот на кој се користат водите за капење согласно стандардите и процедурите определени со Законот за водите, за определување на сезоната на капење, бројот на капачи во текот на денот според кои може да се смета дека започнала зоната за капење или завршила пред/ по периодот на капење кој се заснова на подзаконски акти кои треба да бидат донесени од МЖСПП, во согласност со Министерството за здравство (член 104 од Законот за водите). Единиците на локална самоуправа се задолжени за информирање на јавноста за влошување на квалитетот на водата и за мерките кои ќе бидат преземени во случај на влошување на квалитетот на водите за капење.
- Министерството за здравство, во согласност со МЖСПП може да ги забрани или ограничи активностите кои го засегаат здравјето на луѓето во зоните за капење. Овие две министерства ќе донесат правилник за начинот и мерките за управување со зоните за капење, техничките критериуми и целите за квалитетот на водите за капење согласно членот 104, став 6 од Законот за водите. Министерството за здравство, во претходна соработка со МЖСПП и единиците на локална самоуправа ќе донесе програми на мерки за унапредување на квалитетот на водите за капење (член 104, став 8 од Законот за водите).
- Единиците на локална самоуправа се исто така задолжени за мониторинг на водите за капење. Во случај кога зоната за капење се наоѓа на подрачје на две или повеќе општини, мониторингот ќе се врши преку взаемна соработка и координација, пропорционално на големината на зоната за капење која се наоѓа во секоја единица на локалната самоуправа (член 146 од Законот за водите).
- Единиците на локална самоуправа ќе доставуваат податоци за квалитетот на водите за капење до Министерството за здравство, Државниот санитарен и здравствен инспекторат и МЖСПП (член 149 од Законот за водите) и сите собрани податоци до МЖСПП (член 156 од Законот за водите) (мониторингот на водите за пиење е во надлежност на Министерството за здравство (Институт за јавно здравје) а за мониторингот на прочистувањето на урбаните отпадни води е надлежно МЖСПП (член 146, ставови 3 и 4 од Законот за водите).
- Деталните правила за доставување на податоците од мониторингот на водите за капење ќе бидат утврдени со правилник кој ќе биде донесен од МЖСПП во согласност со Министерството за здравство (член 156, став 7 кој е законска основа) (сè уште не е донесен).
- Според членот 98 од Законот за водите, водните тела за консумирање од страна на човекот се прогласуваат од страна на Владата на Република Македонија, на предлог на Министерството за здравство и МЖСПП. И тука би било добро да се размисли на единиците на локална самоуправа да им се даде улога во постапката, затоа што членот 98, став 4 од Законот за водите бара зоните за заштита да мора да бидат вградени во општинските катастари и урбанистичките планови. Постои потреба од координација и од насочување на единиците на локалната самоуправа, особено затоа што мониторингот на водите наменети за консумирање од страна на човекот е во надлежност на Министерството за здравство (член 148 од Законот за водите).

- Министерството за здравство е задолжено за вршење надзор врз работењето на единиците на локалната самоуправа а во врска со квалитетот на водите за пиење и капење (член 227 од Законот за водите). Надзорот врз спроведувањето на Законот за водите мора да обезбеди дека истото е доволно координирано и доследно. Дури и да се смета дека законската рамка е соодветна и доволна, би требало да се размислува за одредени упатства за надзорот на водите за капење и за пиење.
- Во однос на Националниот совет за водите (член 219 од Законот за водите) би можеле да се запрашаме дали општините се доволно застапени. Според законот, во овој Совет се номинира едно лице на предлог од ЗЕЛС.

5. ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ

5.1 Заклучоци

Анализата покажува дека единиците на локалната самоуправа се соочуваат со голем број на законски надлежности за заштита на животната средина кои се содржани во општите управни закони, во бројни закони за животната средина и во многу голем број на подзаконски акти (секундарно законодавство) донесени врз основа на законите. Секундарното законодавство ги опфаќа уредбите и многуте правилници за конкретни работи поврзани со заштитата на животната средина. Овој извештај е прв обид да се даде еден преглед на правниот поредок во однос на животната средина и на надлежностите на локалните власти за имплементација и спроведување на законодавството за животна средина. Тој исто така е прв обид да се направи критички осврт на правните прашања и да се дадат почетни препораки за законски реформи. Понатамошните активности на проектот ќе продолжат во оваа насока, особено кога ќе се работи на Програмата за реформа и на разните правни документи (упатства).

Прегледот исто така покажува дека законите за животна средина генерално се обемни и детални а во повеќе случаи се сложени и комплицирани. Консултациите во рамките на проектот покажаа дека законите се тешки за разбирање за вработените во единиците на локалната самоуправа на кои не им е лесно да ги познаваат сите релевантни законски и подзаконски акти. Овој извештај и резултатите од проектот можат исто така да дадат и ориентација за актуелните законски обврски. Анализата исто така утврди одреден празнини и недоследности во актуелната законска рамка за животна средина и дава препораки за нивно надминување.

Единиците на локална самоуправа често немаат доволно капацитети и ресурси за да можат да се усогласат со големиот број надлежности во спроведувањето на законодавството за животна средина. Ова не е само институционален и технички проблем туку донекаде е и правен проблем. Институционалната поставеност секогаш се заснова на правна рамка па во тој смисол мерките за градење и унапредување на институциите имаат правни импликации и можеби ќе бараат измени на законите. За да можеме да го подобриме капацитетот на единиците на локалната самоуправа со цел поефикасна имплементација на законодавството за животна средина би можеле да им овозможиме упатства од централно ниво (МЖСПП и другите надлежни институции на централно ниво) но исто така и во вид на техничка помош, било да се тоа обуки или ад-хок поддршка во конкретни случаи.

Постојното законодавство веќе ги регулира комуникацијата, координацијата и соработката помеѓу единиците на локална самоуправа и другите (централни) институции. Во голем број случаи единиците на локална самоуправа имаат обврска да известуваат, да доставуваат до МЖСПП и до други институции на централно ниво нацрт програми или нацрт одлуки пред истите да биде донесени, а во други случаи единиците на локална самоуправа имаат заеднички обврски во мониторингот и инспекцијата. Оваа законска рамка треба уште еднаш да биде разгледана за да се види дали е доволно сеопфатна и конзистентна и истовремено да се види до кој степен би можело да се направи покомуникативна, покооперативна и да обезбедува поголема поддршка.

5.2 Препораки

Во овој дел се резимирани препораките произлезени од претходната анализа. Препораките се однесуваат на повеќето надлежности на единиците на локална самоуправа и се во врска со евентуални законски измени и донесување на правни документи (упатства сл.).

Издавање Б-ИСКЗ дозволи, вклучувајќи и дозволи за усогласување:

- Софтвер за барањето за издавање на Б-ИСКЗ дозвола. Во моментот барателите имаат избор: на хартија или електронски. ЗЕЛС има развиено софтвер кој речиси и да не се користи. Се забележува воздржаност кај единиците на локална самоуправа и кај МЖСПП. Користењето на софтверот понатаму можеби ќе биде неопходно па поради тоа треба да се размисли и дискутира на кој начин и кои чекори би можеле да станат задолжителни а за таа цел можеби ќе треба да се изменат правилата и постапките за Б-ИСКЗ дозволата. Софтверот треба да биде бесплатен за единиците на локална самоуправа. Надоместоците кои ќе се добиваат од издадените дозволи треба да се користат за покривање на трошоците.
- Потребно е исто така да се разгледа и текстот на Правилникот за издавање на Б-ИСКЗ дозволи и да се направи ревидирање на правилата по потреба. Ова разгледување и евентуалните измени треба да се направат во комуникација со другите релевантни проекти кои во моментот се спроведуваат и тоа би можело да ги опфати барањата за содржината на дозволата и подобро да го појасни односот помеѓу Б дозволата и другите дозволи кои би биле потребни. Неопходно е усогласување на законската рамка за издавање на Б дозволите и за издавање на другите дозволи во секторот за животна средина, особено управувањето со водите и отпадот.
- Неопходно е ревидирање на Листата на активности кои подлежат на издавање на Б-дозвола (Анекс 2 во Уредбата за интегрирано спречување и контрола на загадувањето (ИСКЗ)). Листата на активности кои се опфатени со режимот за Б-ИСКЗ е многу широк и треба да биде конкретизиран/ подобро дефиниран, како што се активностите поврзани со отпадот. Ваквото разгледување (и ревидирање, ако има потреба) треба да се направи во комуникација со другите релевантни проекти.
- Понатаму, се препорачува поедноставување и појаснување на делот од Законот за животна средина кој ги регулира Б-ИСКЗ дозволите (Глава XII од Законот, точка 2), со цел да се земе предвид општото правило определено во членот 122, став 4 од Законот за животна средина според кое „за сите работи во постапката за издавање на Б-ИСКЗ дозволи кои не се регулирани поинаку во Главата XII, точка 2, ќе се применуваат одредбите од Главата XII, точка 1 од Законот за животна средина (издавање на А-ИСКЗ дозволи)“. Ова не секогаш ќе доведе до најсоодветното решение и би можело, како генерално правило, да ги игнорира суштинските разлики помеѓу А-инсталациите и Б-инсталациите. Правилата не се применливи *mutatis mutandis*; за секој од случаите применливоста мора да биде разгледана земајќи ја предвид природата на Б инсталацијата. Конкретни предлози за измени ќе бидат изготвени во постапката на разгледување и ревидирање на Правилникот за издавање на Б-ИСКЗ дозволи.
- Неопходно е поттикнување/ охрабрување на меѓуопштинската соработка во издавањето на Б-ИСКЗ дозволи. Актуелната законска рамка за меѓуопштинската соработка треба повторно да се разгледа и евентуално да се ревидира и тоа во делот на издавањето на дозволите.
- Правилата за регистар на дозволите треба да се изменат за да се направи овој регистар корисна алатка. Конкретно, неопходно е во регистарот да се бараат и да се вградат појасни информации за да се овозможи идентификувањето на активноста на Б инсталација(та).
- Прашањето на времетраење на издадените дозволи може исто така да се разгледа и дискутира. Има добри аргументи за секоја од опциите: дозволата да биде издадена со неограничено времетраење или да остане временското ограничување на дозволите кои се издават (како што е сега случај во Македонија). Неограничените дозволи (оваа опција ќе бара измени во законите) се исто така предмет на обврската за постојана контрола и можат да се усогласуваат или ревидираат по потреба.

- Затворање на локацјата: можеби нема потреба од финансиски гаранции за затворањето на локацјатаи за нејзино чистење потоа.
- Правилата за постапката за издавање на Б-ИСКЗ дозволите бараат информации и известување за промените кои во пракса се случуваат на самата локација. Во пракса органите најчесто не добиваат вакви информации така што овие законски одредби можеби треба да се пре-разгледаат, да бидат засилени ако е потребно за да имаме ефективни механизми за оваа цел, како и изрекување на санкции во случај на неусогласеност со ваквите барања за информирање и известување.
- Правилата за известување кои ги има носителот на дозволата треба да се ревидираат по потреба за да се овозможи добивање на сигурни информации и ефективен проток на истите, особено во секторот за управување со отпадот.
- Има добри причини да се размисли дали пристапот за “дозволи за усогласување со оперативен план” изготвен во минатото се покажал како соодветен досега или не. Неспорно е дека проблемите и понатаму се присутни и дека истите треба да се решаваат, и тоа: индустриски активности за кои е дадена дозвола но кои не можат веднаш да се усогласат со барањата определени во националното законодавство па поради тоа им требаат транзициски периоди. Прашањето за воведување транзициски периоди за определени дејности можеби ќе треба да се решава на нов начин, земајќи ги предвид искуствата на земјите членки на ЕУ а особено искуствата на новите земји членки кои се соочија со слични проблеми и економски ограничувања како и Македонија.

Елаборати:

- Листата на активности/ дејности за кои е неопходен елаборат, на начин како што е определена во соодветните уредби, треба да се однесува на националната класификација на дејности. Можеби е неопходно разгледување и ревидирање на оваа листа како и појаснување на повеќе точки. Исто така, можеби е потребно и дополнително појаснување во врска со природата на елаборатите и на односот помеѓу елаборатите и стратегиската оценка на животната средина. Уште еден проблем кој би можел да се решава е можноста за пренесување на надлежностите за елаборатите од централно на локално ниво, кога тоа е соодветно. Дадени се предлози во нацрт упатството за елаборати кое го изготви проектот и го достави на дискусија.
- Неопходно е да има правила за односот помеѓу елаборатите и дозволите. Генерално, би требало прво да се одобрат елаборатите пред да биде издадена било каква дозвола (за работа).

Мониторинг во животната средина, информативни системи за животната средина и пристап до информации за животната средина:

- Мониторингот во животната средина на локално ниво е неопходност. Поради тоа, локалниот мониторинг и понатаму треба да биде обврска за единиците на локалната самоуправа. Сепак, постои само една информативна алатка на локално ниво која е од суштинско значење и која треба да биде воведена: катастар за животната средина во кој се опфатени загадувачите и загадувачките материји, заедно со информациите кои се неопходни за да може на централно ниво да се управува со Регистарот на испуштање и пренос на загадувачки материји. Катастарот повеќе не би требало да биде опција туку обврска. Како прв чекор, катастарот треба да стави акцент на листата на загадувачи а притоа треба да се работи на механизмите (вклучувајќи ги механизмите за комуникација и соработка) со цел мониторингот, прибирањето и проценката на информациите, заедно со известувањето, да бидат реално остварливи

и поефикасни. Информациите кои биле прибрани и проценети за потребите на катастарот треба редовно и адекватно да бидат доставувани до централно ниво. Неопходно е ревидирање (ако се смета за потребно) на релевантни правилници и исто така да се размисли и за евентуални измени на Законот за животна средина.

- Одлуката во која се наведени институциите кои треба да обезбедат пристап до информациите за животната средина треба да ги опфати и единиците на локалната самоуправа. Веројатно ќе биде потребна и подобра законска основа во Законот за животна средина за да бидат наведени институциите. Единиците на локалната самоуправа ќе треба да се усогласат со релевантната одлука.

Спроведување на стратегиската оцена на животната средина на локално ниво:

- Неопходни во оваа област се механизми за соработка и поддршка на единиците на локална самоуправа. Можни опции тука би биле измени во регулаторната рамка со кои би се барало соработка и давање помош на единиците на локална самоуправа на ова поле, меѓуопштинска соработка или дополнителни насоки кои ќе ја поддржуваат задолжителната работа на единиците на локална самоуправа.

Планирање за вонредни состојби на локално ниво:

- Најновите тенденции во законската рамка на Европската унија за спречување на индустриските хаварии треба да бидат земени предвид а барањата предвидени со македонското законодавство треба да бидат повторно разгледани во овој смисол. Нема причина да се бара повеќе од она што се барања на ЕУ.

Квалитет на воздухот:

- Постои драматична потреба од краткорочни акциски планови. Досега вакви планови нема, особено во големите градови од кои сите имаат потреба од истите. Законот треба да предвидува задолжителна активност и стимуланти.
- Во врска со информирањето на јавноста за праговите на алармирање, неопходна е правна рамка во Законот за квалитет на амбиентниот воздух која ќе дозволи донесување одлука на општинско ниво за начинот на информирање на јавноста. Неопходни се општи правила кои ќе бидат применливи на општинско ниво.
- Неопходна е законска основа со која ќе се прецизираат надлежностите на единиците на локална самоуправа во врска со загадувањето на воздухот од сообраќајот и евентуалните контролни мерки кои би можеле да ги преземат единиците на локална самоуправа.
- Законската рамка предвидува општа обврска за изготвување на планови за квалитетот на воздухот во случаи кога се надминати граничните вредности т.е. сите единиците на локална самоуправа во кои се случуваат вакви надминувања имаат ваква обврска. Од друга страна, добро е познато дека недостасуваат капацитети и ресурси за спроведување на оваа обврска па мора да се размислува за алтернативни решенија како што се меѓуопштинска соработка или механизми за планирање на регионално ниво. Неопходно е да се процени правната рамка и да се види дали дозволува (и дали доволно ги поддржува) ваквите алтернативни пристапи. Треба да се размислува за измени во Законот за квалитет на амбиентниот воздух и во Законот за меѓуопштинска соработка со кои би се дозволило посеопфатно/ пошироко планирање на квалитетот на воздухот и дополнително да се размисли дали обврската

за планирање на квалитетот на воздухот која ја имаат поголемите општини (со повеќе од 50.000 жители) е остварлива опција.

- Неопходно е да се донесе одлуката на МЖСПП за тоа кои агломерации и/или зони ќе изготват планови за квалитет на воздухот, во која ќе бидат утврдени и постапките за планирање на квалитетот на воздухот и тоа: кој треба да го обезбеди ваквиот план? За кои подрачја треба да се подготвува планот (дали за сите или само за определени делови од агломерацијата)? Како оди постапката за негово усвојување: дали е неопходно одобрување од МЖСПП? На кој начин ќе се дисеминираат информациите во врска со планот? Кои се последиците од планот?
- Неопходно е разгледување на правната рамка за планирање на квалитетот на воздухот (Законот за квалитет на амбиентниот воздух и соодветните правилници) и да се види дали се неопходни измени за да имаме адекватен пристап кон планирањето.
- Се препорачува бришење на членот 29 од Законот за квалитет на амбиентниот воздух.
- Правилникот за гранични вредности не ги опфаќа сите загадувачки материји од индустријата и треба да се ревидира за да биде посеопфатен.
- Неопходно е усогласување на Правилникот за гранични вредности за емисии од стационарни извори и Правилникот за катастар на загадувачи и загадувачки материји.
- Уште еднаш треба да бидат разгледани правилата за известување во врска со емисиите. Известувањето за емисиите од стационарни извори треба да биде согласно барањата утврдени во дозволите. Помалите инсталации кои треба да имаат елаборати треба еднаш годишно да доставуваат информации до единиците на локалната самоуправа кои ги одобруваат елаборатите а извештаите за овие инсталации единиците на локалната самоуправа треба секоја година да ги испраќаат до МЖСПП. Можеби ќе треба уште еднаш да се разгледа и членот 42 од Законот за животна средина.
- Законот треба да предвидува повеќе задолжителни активности околу мониторингот на квалитетот на воздухот и исто така треба да овозможува стимуланти и соработка. Мониторингот на локално ниво може и понатаму да остане, заедно со неопходната поддршка и насочување од централно ниво.
- Евентуална измена на членот 155 од Законот за животна средина би барала од единиците на локалната самоуправа да ја земат предвид насоката на ветерот со цел да не се спречи воздушно вентилирање ако во резиденцијални делови се градат високи објекти, особено географските, климатски и метеоролошки карактеристики на подрачјето.

Управување со отпадот:

- Општо кажано, преголем е бројот на активности предвиден на локално ниво за планирање и програмирање на управувањето со отпадот. Можеби е добро да се размисли дали навистина се неопходни сите инструменти за планирање (план за управување со отпад, програма за управување со отпад, ЛЕАП) или барем некои од нив да се обединат за да се намали оптоварувањето предизвикано со обврската за планирање.
- Има добри причини уште еднаш да се разгледаат правилата за издавање на дозволи за ракување со опасен отпад и таа надлежност за издавање на дозволи да биде на национално/ централно ниво, имајќи ги предвид важечките правила за издавање на Б-дозволи и дозволи за отпад согласно Законот за отпад. Единиците на локална самоуправа треба да имаат надлежност и капацитет за привремено складирање на издавањето на дозволи би било подобро да биде надлежност на централно ниво.
- Важечкото законодавство за оценка на влијанието врз животната и за издавање на дозволи за инсталации за ракување со отпадот треба да се појасни, особено во врска со тоа дали треба да се прави оценка на влијанието врз животната средина или елаборати и кои инсталации ќе се сметаат за А-ИСКЗ инсталации а кои за Б-ИСКЗ инсталации.
- Мониторингот врз управувањето со отпадот од страна на единиците на локална самоуправа е важна надлежност. Неопходно е да има јасни правила за постапките, методологиите, управувањето со податоците и нивното доставување (известување) до МЖСПП од страна на единиците на локална самоуправа. Се препорачува повторно разгледување и евентуално ревидирање на постојните правила и практики.
- Во врска со посебните видови на отпад, особено електричниот и електронски отпад, општата обврска сите општини да мора да обезбедат собирни пунктови можеби ќе значи високи трошоци за помалите единици на локална самоуправа. Законот за електричен и електронски отпад треба да биде поконкретен во определувањето кои органи се надлежни за управување со овие собирни точки/ пунктови. Треба да се размисли дали ваквата општа обврска е соодветна и дали треба да се продолжи со истата: ако одговорот е потврден тогаш треба да се размисли за соодветни механизми за соработка или поддршка. Исто така треба да се разгледаат и прашањата за надлежностите и постапките за издавање дозволи за собирните пунктови.

Управување со водните ресурси:

- Генерално земено, сегашниот пристап е јасен: во врска со издавањето на Б-ИСКЗ дозволи, дозволи за водите ги издава МЖСПП а Б-ИСКЗ дозволата ја издаваат единиците на локална самоуправа. Сепак, во случаи кога освен Б-ИСКЗ дозволата инсталацијата треба да има и други дозволи во однос на користењето на природните ресурси или дозволи за испуштање, единиците на локалната самоуправа нема да издадат Б-ИСКЗ дозвола освен ако инвеститорот (барателот) не ги има сите потребни дозволи. Единиците на локална самоуправа ќе ги вградат условите и мерките дефинирани во тие други дозволи во Б-ИСКЗ дозволата (член 126, став 8 од Законот за животна средина). Сепак, во пракса може да дојде до проблеми и отворени прашања во врска со односот помеѓу двата системи за издавање на дозволи па поради тоа би било корисно малку да се истражи праксата на издавање на Б дозволи за да се види до кој степен сегашната пракса одговара на правилото од членот 126, став 8 од Законот за животна средина. Освен тоа се препорачува членот 28, став 6 и членот 79, став 5 од Законот за водите да се изменат за да појаснат дека пред да биде

издадена Б дозволата задолжително е претходно издавање на дозвола за користење / испуштање на водите.

- Постои исто така потреба од попрецизно определување на критериумите за водите за капење и рекреација. Се предлага ова прашање да биде разгледано и да бидат изготвени соодветните критериуми.
- Мониторингот на квалитетот на водата е регулиран со мошне сложена правна рамка во Законот за водите. Анализата покажа дека е неопходно да се посвети внимание на прашањето на доследноста на барањата за мониторинг т.е. дали сегашните правила за мониторинг на водите се доследни (конзистентни) и дали истите се доследни на општите правила за мониторинг во животната средина. Важен пример тука се мониторингот на водата за капење (обврска на единиците на локалната самоуправа т.е. општините, градот Скопје и општините во градот Скопје) и локалните мрежи за мониторинг кои се по желба на општините. Треба исто така да се разгледаат и правилата за пренесување на податоците од локално на централно ниво и да се види дали и тие се доследни. Ова прашање можеби треба да се разгледа за јасно да се определат надлежностите на секој чинител и да се размисли за евентуалните механизми за координација и соработка во мониторингот на квалитетот на водите, вклучувајќи ги тука координацијата и соработката на регионално ниво или на ниво на речен слив.

Контрола на бучавата во животната средина:

- Можеби има добри причини повторно да се разгледа воведувањето построги национални правила за агломерациите од оние определени со Директивата на ЕУ 2002/49/ЕС. Барањата во Македонија се поголеми од барањата во ЕУ. Можеби исто така би било соодветно да се размисли ова да биде применливо за главните патишта, железници и аеродроми. Освен тоа, единицата на локална самоуправа Гостивар е петта најнаселена единица на локална самоуправа со 81.042 жители³ но не е опфатена во Уредбата за определување на агломерации.

Изготвување на ЛЕАПи:

- Можеби е добро да се разгледа дали е добро да се појасни аспектот на интегрирано планирање (интегрирањето на ЛЕАП-от во развојното планирање и планирањето на животната средина) на законска основа, преку евентуална измена на Законот за животна средина.
- Неопходно е зајакнување на обврските урбанистичкото планирање да ги зема предвид аспектите поврзани со животната средина.
- ЛЕАП-от е сложен документ кој бара значително количество на податоци и знаење за негово изготвување и имплементација. Сепак, може да има добри причини (и техники) со кои ЛЕАП-от може да биде компактен и приемчив (user friendly) документ кој е лесен за разбирање и прифаќање а со тоа и поедноставен за спроведување. Законската основа и методологиите треба да обезбедат дека ЛЕАП-от е остварлив документ кој става акцент на приоритетите, на јасна поделба на надлежностите за имплементација и на расположливите ресурси. Поголем акцент треба да се стави на имплементацијата на ЛЕАП-от и на известувањето за имплементацијата до Советот и на централно ниво.

³ Извор: Попис од 2002 година

Општи надлежности на локалната самоуправа, соработка и поддршка на единиците на локалната самоуправа:

- Тука би можеле да размислуваме дали членот 22 од Законот за локална самоуправа би можел да биде малку поконкретен во врска со надлежностите на единиците на локална самоуправа за животната средина т.е. да се однесува не само на главните области/ инструменти за заштита на животната средина туку и на главните инструменти како што се планирање на животната средина, регулаторни функции, мониторинг во животната средина и инспекција.
- Законодавството за животна средина, Законот за локална самоуправа и другите управни закони можат да бидат предмет на разгледување во однос на правилата за комуникација, координација и соработка помеѓу општините и помеѓу институциите на централно ниво и институциите во областите во кои надлежностите се делат со единиците на локална самоуправа. Исто така треба да се посвети внимание на поддршката на единиците на локална самоуправа кои се соочуваат со многу голем број на надлежности во областа на заштита на животната средина и кои треба да се решаваат (и кои во исто време се соочуваат со хроничен недостаток на капацитети и ресурси) а предмет на анализа би требало да биде и правната рамка за обезбедување на таа поддршка. За оваа цел треба да се земат предвид и анализите изготвени од институционалните и финансиски експерти.
- Подобрувањето на правилата за комуникација, координација и соработка со, и поддршка на, единиците на локална самоуправа може да ги опфати следниве прашања:
 - Мониторинг и известување,
 - Планирање и програмирање,
 - Реализација на стратегиска оцена на животната средина,
 - Определување на заштитни зони и одредени категории на заштитни водни тела
 - Развој на инфраструктурата
 - Надзор.
- Во областа на надзорот, институциите на централно ниво треба да комуницираат, да се координираат и да соработуваат во одредени случаи; законската рамка тука можеби ќе треба да биде разгледана за евентуални подобрувања.
- Надзорот врз единиците на локалната самоуправа може да се подобри преку давање подобри насоки за постапката. Надзорот исто така треба да ја опфати потребата и реализацијата на меѓуопштинската соработка. Треба да се користат упатствата кои им се даваат на единиците на локалната самоуправа за подобрување на работењето, како и импликациите од постојаното несоодветно работење. ЗЕЛС треба повеќе да биде вклучен во процесот на надзор.
- Исто така би било добро да се разгледа и законската рамка во врска со придонесот кој единиците на локалната самоуправа го имаат во донесувањето на одлуките на централно ниво (донесување закони, програмирање, управни одлуки). Единиците на локална самоуправа треба да бидат во позиција да даваат ефективен придонес кој од своја страна бара сеопфатно и навремено информирање и разумни консултации на единиците на локална самоуправа и исто така треба да има механизми со кои ќе се обезбеди дека ваквиот придонес има смисол и е важен. Законската рамка може и треба да ги поддржува ваквите цели.

Општи препораки:

- Вообичаено е законската рамка за заштита на животната средина да е детална, што доведува до обемни закони и регулативи. Во одредени случаи законодавството не само што не е сеопфатно туку има и празнини. Сложената природа на законите е пречка за имплементацијата и спроведувањето на законите и исто така претставува пречка за законските реформи затоа што законите стануваат уште посложени. Се предлага и понатаму да се разгледуваат нови законски техники кои овозможуваат самите закони да бидат пофокусирани и посконцентрирани на основните правила додека деталните технички правила да бидат предмет на регулирање со секундарното законодавство; неопходни во законската рамка се основни правила и доволно прецизни одредби кои ќе го олеснат изготвувањето на секундарното законодавство. Тука станува збор за одредби кои се доволно прецизни согласно законските барања и кои ги дефинираат содржината, целите и опфатот на секундарното законодавство.
- Законите за животна средина се предмет на чести измени, што претставува уште еден предизвик за примена на законите на локално ниво. Тешко е (особено кај институции кои имаат многу надлежности а недоволна кадровска екипираност) да се фати чекор со важечкото законодавство. Не секогаш се достапни пречистените текстови на законите. Особено Законот за животна средина од 2005 година беше изменет многу пати и треба да биде достапен во консолидирана/пречистена верзија што значително ќе им помогне на единиците на локална самоуправа. Добро е познато дека законски измени се неопходни и дека нема влада во светот која може да го избегне тоа. Сепак, постапките за измена на законите би можеле да бидат подобро насочени, да бидат сконцентрирани не само на еден туку на повеќе аспекти кои треба да се решаваат истовремено. Ова ќе го намали стресот врз законските реформи и истовремено ќе ја помогне имплементацијата на законите.

Препораки за правни акти (инструкции, упатства и прирачници)

Предлозите за овие документи произлегоа од дискусиите во рамките на проектот и со повеќето засегнати страни. Листата на овие потребни документи и на оние кои би биле изготвени од проектот е предмет на дискусија и договор со МЖСПП и со Управниот одбор на проектот. Согласно одлуката на Управниот одбор од 4 февруари 2016 година ова се правните акти и документи кои би требало да бидат изготвени:

- Упатство за општите надлежности на единиците на локална самоуправа во управувањето со квалитетот на воздухот,
- Упатство за планови за квалитетот на воздухот,
- Упатство за општите надлежности на единиците на локална самоуправа за управување со водните ресурси,
- Упатство за комуникација, координација и соработка,
- Прирачник за контрола на емисиите на бучавата во Б дозволите,
- Прирачник за контрола на емисиите во воздухот во Б дозволите,
- Прирачник за максимални граници при испуштање на водите во канализација,
- Упатство за проценка на елаборатите за заштита на животната средина на локално ниво,
- Методологија за изготвување и мониторинг на ЛЕАПи,
- Упатство за изготвување на ЛЕАПи,

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

- Упатство за надзор врз општините при спроведувањето на законодавството за животна средина,
- Упатство за изготвување на стратешки карти за бучава,
- Упатство за изготвување на акциски план за бучава,
- Упатство за изготвување на катастар за животната средина,
- Упатство за известување за отпадот на локално ниво,
- Упатство за изготвување на Програми за управување со отпадот.

АНЕКС 1

ЛИСТА НА ЗАКОНСКИ АКТИ И СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ КОИ БЕА РАЗГЛЕДАНИ

Оваа листа е „жив“ документи кој постојано ќе биде проверуван, ревидиран и ажуриран.

I ПРИМАРНО ЗАКОНОДАВСТВО

Главни закони во областа на животната средина

1. Закон за животна средина („Службен весник на РМ“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 147/15, 192/15)
2. Закон за квалитет на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 67/04, 92/07, 35/10, 47/11, 59/12, 163/13, 10/15, 146/15)
3. Закон за управување со отпадот („Службен весник на РМ“ бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 51/11, 123/12, 147/13, 163/13, 146/15, 156/15, 192/15)
4. Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема („Службен весник на РМ“ бр. 06/12, 163/13, 146/15)
5. Закон за управување со пакување и отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр. 161/09, 17/11, 47/11, 136/11, 39/12, 163/13, 146/15)
6. Закон за управување со батерии и акумулатори и отпад од батерии и акумулатори („Службен весник на РМ“ бр. 140/10, 47/11, 148/11, 39/12, 163/13, 146/15)
7. Закон за водите („Службен весник на РМ“ бр. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/11, 44/12, 23/13, 163/13, 180/14, 146/15)
8. Закон за заштита од бучавата во животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 79/07, 124/10, 47/11, 163/13, 146/15)
9. Закон за заштита на природата („Службен весник на РМ“ бр. 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14, 146/15)
10. Закон за хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 145/10, 53/11, 164/13, 116/15, 149/15)
11. Закон за генетски модифицирани организми („Службен весник на РМ“ бр. 35/08, 163/13, 146/15)
12. Закон за утврдување на цени на водни услуги („Службен весник на РМ“ бр. 7/16)

Општи закони кои се однесуваат на единиците на локална самоуправа

1. Закон за локална самоуправа („Службен весник на РМ“ бр. 05/02)
2. Закон за меѓуопштинска соработка („Службен весник на РМ“ бр. 79/09)
3. Закон за јавни претпријатија („Службен весник на РМ“ бр. 38/96, 6/02, 40/03, 49/06, 22/07, 83/09, 97/10, 6/12, 119/13, 41/14)
4. Закон за комунални дејности („Службен весник на РМ“ бр. 5/12, 163/13, 42/14, 44/15)

5. Закон за општа управна постапка („Службен весник на РМ“ бр. 38/05, 11/08, 51/11)
6. Закон за општа управна постапка („Службен весник на РМ“ бр. 124/15)
7. Закон за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на РМ“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10, 51/11)

Други закони поврзани со животната средина

1. Закон за хидрометеоролошка дејност („Службен весник на РМ“ бр. 103/08, 115/08, 53/11, 51/15, 149/15)
2. Закон за снабдување со вода за пиење и одведување на урбани отпадни води („Службен весник на РМ“ бр. 68/04, 28/06, 103/08, 17/11, 54/11, 163/13, 10/15)
3. Закон за водостопанства („Службен весник на РМ“ бр. 51/15)
4. Закон за репродуктивен материјал од шумски видови дрвја („Службен весник на РМ“ бр. 55/07, 148/11) –Закон за шумите („Службен весник на РМ“ бр. 64/09, 24/11, 53/11, 25/13, 79/13, 147/13, 43/14, 160/14, 33/15, 44/15, 147/15)
5. Закон за ловство („Службен весник на РМ“ бр. 26/09, 82/09, 136/11, 1/12, 69/13, 164/13, 187/13, 33/15, 147/15)
6. Закон за рибарство и аквакултура („Службен весник на РМ“ бр. 7/08, 67/10, 47/11, 53/11, 95/12, 164/13, 116/14, 154/15)
7. Закон за производи за заштита на растенијата („Службен весник на РМ“ бр. 110/07, 20/09, 17/11, 53/11, 69/13, 10/15, 129/15)
8. Закон за заштита на Охридското, Преспанското и Дојранското езеро („Службен весник на РМ“ бр. 45/77, 8/80, 51/88, 10/90, 62/93)
9. Закон за прогласување на Дојранското езеро за споменик на природата („Службен весник на РМ“ бр. 51/11)
10. Закон за прогласување на Преспанското езеро за споменик на природата („Службен весник на РМ“ бр. 51/11, 79/13)
11. Закон за управување со светско природно и културно наследство на Охридскиот регион („Службен весник на РМ“ бр. 5/10)

II СЕКУНДАРНО ЗАКОНОДАВСТВО

Хоризонтални прашања – Закон за животна средина („Службен весник на РМ“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 147/15, 192/15)

Пристап за јавноста до информации за животната средина

1. Одлука за објавување на Листа на субјекти кои поседуваат или за кои се поседуваат информации за животната средина. („Службен весник на РМ“ бр. 82/07)
2. Правилник за начин и постапка за обезбедување пристап до информации за животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 93/07)
3. Правилник за формата, содржината, целите, начинот на изработка и видот и изворите на податоци кои се користат за изработка на Извештајот како и начинот на оценување на Извештајот („Службен весник на РМ“ бр. 81/10)

Оцена на влијанијата врз животната средина

4. Уредба за определување на проектите и за критериумите врз основа на кои се утврдува потребата за спроведување на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 74/05, 109/09, 164/12)
5. Правилник за информациите што треба да ги содржи известувањето за намерата за изведување на проектот и постапката за утврдување на потребата од оцена на влијанието на проектот врз животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 33/06)
6. Правилник за содржината на објавата за известување за намерата за спроведување на проект, на решението за потребата од оцена на влијанието на проектот врз животната средина, на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина и на решението со кое се дава согласност или се одбива спроведувањето на проектот, како и начин на консултирање со јавноста („Службен весник на РМ“ бр. 33/06)
7. Правилник за содржината на барањата што треба да ги исполнува студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина (2Службен весник на РМ“ бр. 33/06)
8. Правилник за воспоставување на Листата на експерти, постапка за спроведување на стручен испит, формирање на Комисија за евалуација на знаењето на експертот за оцена на влијанието врз животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 93/07)
9. Правилник за формата, содржината, постапката и начинот за изработка на извештајот за соодветноста на студијата за оцена на проектот врз животната средина, како и постапката за овластување на лицата од Листата на експерти за оцена на влијанието врз животна врз животната средина, кои ќе го изготват извештајот („Службен весник на РМ“ бр.3 3/06)
10. Правилник за видовите и висината на трошоците за спроведување на постапката за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, кој ги надоместува инвеститорот („Службен весник на РМ“ бр. 116/09)

Елаборати

11. Уредба за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат а за чие одобрување е надлежна Управата за животна средина („Службен весник на РМ“ бр. 80/09, 36/12)
12. Уредба за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат, а за чие одобрување се надлежни единиците на локалната самоуправа („Службен весник на РМ“ бр. 80/09, 32/12)
13. Правилник за формата и содржината на елаборатот за заштита на животната средина согласно со видовите на дејностите или активностите за кои се изработува елаборат, постапката за нивно одобрување, како и начинот на водење на Регистарот за одобрени елаборати („Службен весник на РМ“ бр. 44/13, 111/14)
14. Правилник за формата и содржината на барањето заради недонесување на решение со кое се одобрува или не се одобрува елаборатот („Службен весник на РМ“ бр. 130/11)

Стратегиска оцена на животната средина

15. Уредба за стратегиите, плановите и програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето („Службен весник на РМ“ бр. 153/07, 45/11)

16. Уредба за критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и здравјето на луѓето („Службен весник на РМ“ бр. 144/07)
17. Уредба за содржината на извештајот за стратегиска оцена на животната средина („Службен весник на РМ“ бр.в153/07)
18. Уредба за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 147/08, 45/11)
19. Правилник за формата, содржината и образецот на Одлуката за спроведување односно неспроведување на стратегиска оцена и на формуларите за потребата од спроведување односно неспроведување на стратегиска оцена („Службен весник на РМ“ бр. 122/11)
20. Правилник за формирање на Листа на експерти за стратегиска оцена на животната средина, постапката за полагање на стручен испит за експерт за стратегиска оцена на животната средина, формирање на Комисијата за евалуација на стручното знаење („Службен весник на РМ“ бр. 129/07)
21. Правилник за начинот на вршење на меѓугранични консултации („Службен весник на РМ“ бр. 110/10)

Интегрирана спречување и контрола на загадувањето (ИСКЗ)

22. Уредба за определување на активностите на инсталациите за кои се издава интегрирана еколошка дозвола односно дозвола за усогласување со оперативен план и временски распоред за поднесување на барање за дозвола за усогласување со оперативен план („Службен весник на РМ“ бр. 89/05) (Уредба за интегрирано спречување и контрола на загадување (ИСКЗ))
23. Правилник за постапка за издавање А интегрирани еколошки дозволи („Службен весник на РМ“ бр. 4/06, 116/14)
24. Правилник за постапка за издавање Б интегрирани еколошки дозволи („Службен весник на РМ“ бр. 112/14)
25. Правилник за постапка за издавање дозволи за усогласување со оперативен план („Службен весник на РМ“ бр. 4/06)
26. Правилник за поблиските услови кои треба да ги исполнат членовите на Научно-техничката комисија за најдобри достапни техники („Службен весник на РМ“ бр. 71/06)
27. Правилник за формата и содржината на барањето заради недонесување на решение со кое се издава Б - интегрирана еколошка дозвола, односно решение со кое се одбива барањето за издавање на Б - интегрирана еколошка дозвола („Службен весник на РМ“ бр. 131/11)
28. Уредба за висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите кои вршат активности за Б - интегрирана еколошка дозвола („Службен весник на РМ“ бр. 117/07, 64/10)
29. Уредба за висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите кои вршат активности за кои се издава дозвола за усогласување со оперативен план („Службен весник на РМ“ бр. 117/07, 64/10)

30. Правилник за опасните супстанции, гранични вредности (прагови) за присуство на опасните супстанции и критериумите или својствата според кои супстанцијата се класифицира како опасна („Службен весник на РМ“ бр. 25/10)
31. Правилник за содржината на планот за спречување од хаварији („Службен весник на РМ“ бр. 60/13)
32. Правилник за содржината на извештајот за мерките за безбедност („Службен весник на РМ“ бр. 57/13)
33. Правилник за содржината на внатрешниот и надворешен план за вонредни состојби и постапка за нивно одобрување („Службен весник на РМ“ бр. 50/09)

Инспекциски надзор

34. Правилник за содржината, формата и начинот на донесување на планот за вршење на инспекциски надзор („Службен весник на РМ“ бр. 128/07)

ВОЗДУХ - Закон за квалитет на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 67/04, 92/07, 35/10, 47/11, 59/12, 163/13, 10/15, 146/15)

35. Уредба за гранични вредности за нивоа и видови на загадувачки супстанции во амбиентниот воздух и прагови на алармирање, рокови за постигнување на граничните вредности, маргини на толеранција за гранична вредност, целни вредности и долгорочни цели („Службен весник на РМ“ бр. 50/05, 4/13)
36. Правилник за критериумите, методите и постапките за проценка на квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 169/13)
37. Листи на зони и агломерации за квалитет на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 23/09)
38. Правилник за поблиските услови за вршење на определени видови стручни работи, во поглед на опремата, уредите, инструментите и соодветните деловни простории кои треба да ги исполнуваат субјектите кои вршат кои вршат определени стручни работи за мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 69/11)
39. Правилник за методологијата за мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 138/09)
40. Правилник за методологијата за инвентаризација и утврдување на нивото на емисии на загадувачките супстанции во атмосферата во тони годишно за сите видови дејности, како и други податоци за доставување на програмата за мониторинг на воздухот на Европа (ЕМЕП) („Службен весник на РМ“ бр. 142/07)
41. Правилник за количините на горните граници-плафоните на емисиите на загадувачките супстанции со цел утврдување на проекции за одреден временски период кои се однесуваат на намалувањето на количините на емисиите на загадувачките супстанции на годишно ниво („Службен весник на РМ“ бр. 2/10, 156/11 и 111/14)
42. Правилник за содржината и начинот на преносот на податоците и информациите за состојбите во управувањето со квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 138/09)
43. Правилник за формата, методологијата и начинот на водење и одржување на Катастарот на загадувачи на воздухот („Службен весник на РМ“ бр. 92/10)

44. Правилник за граничните вредности за дозволените нивоа на емисии и видови на загадувачки супстанции во отпадните гасови и пареи кои ги емитираат стационарните извори во воздухот („Службен весник на РМ“ бр. 141/10) (релевантно за интегрираното спречување и контрола на загадувањето)
45. Упатство за примена на Правилникот за граничните вредности за дозволените нивоа на емисии и видови на загадувачки супстанции во отпадните гасови и пареи кои ги емитираат стационарните извори во воздухот („Службен весник на РМ“ бр. 141/10) (април 2013 год.)
46. Правилник за формата и содржината на обрасците на доставување на податоците од емисиите во амбиентниот воздух од стационарни извори, начинот и временскиот период на доставување согласно капацитетот на инсталацијата, содржината и начинот на водење на дневникот на емисии во амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 79/11)
47. Уредба за определување на согорувачките капацитети кои треба да преземат мерки за заштита на амбиентниот воздух од загадување („Службен весник на РМ“ бр. 112/11) (релевантно за интегрирана контрола и спречување на загадувањето)
48. Правилник за методологијата, начините, постапките, методите и средствата за мерење на емисиите од стационарните извори („Службен весник на РМ“ бр. 11/12) (релевантно за интегрираното спречување и контрола на загадувањето)
49. Упатство за примена на Правилникот за методологијата, начините, постапките, методите и средствата за мерење на емисиите од стационарните извори („Службен весник на РМ“ бр. 11/12)
50. Правилник за начинот и роковите за доставување на извештаите за извршените мерења, контрола и евиденција на мерењата од испуштените штетни материи во воздухот („Службен весник на РМ“ бр. 9/76)
51. Правилник за начинот и роковите за мерење, контрола и евиденција на мерењата на испуштените штетни материи во воздухот од објекти, постројки и уреди што можат да го загадат воздухот над максимално дозволените концентрации („Службен весник на РМ“ бр. 13/76)
52. Правилник за деталната содржина и начинот на подготвување на Националниот план за заштита на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 108/09)
53. Правилник за деталната содржина и начинот на подготвување на планот за подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 148/14)
54. Правилник за деталната содржина и начинот на подготвување на акциски планови за заштита на воздухот („Службен весник на РМ“ бр. 108/09)
55. Правилник за деталната содржина и начинот на подготвување на краткорочни акциски планови за заштита на воздухот („Службен весник на РМ“ бр. 148/14)
56. Одлука за воспоставување на државна мрежа за мониторинг („Службен весник на РМ“ бр. 122/11)
57. Национална програма за постепена редукција на количините на емисии на одредени загадувачки супстанции на ниво на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 106/12)

ОТПАД - Закон за управување со отпадот („Службен весник на РМ“ бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 51/11, 123/12, 147/13, 163/13, 146/15, 156/15, 192/15)

Општи правила за управување со отпадот:

58. Листа на отпад („Службен весник на РМ“ бр. 100/05)
59. Правилник за количеството на биоразградливи состојки во отпадот што смее да се депонира („Службен весник на РМ“ бр. 108/09, 142/09)
60. Правилник за општите правила за ракување со комунален и други видови на неопасен отпад („Службен весник на РМ“ бр. 147/07)
61. Правилник за начинот и условите на функционирање на интегрираната мрежа за отстранување на отпадот („Службен весник на РМ“ бр. 7/06)
62. Правилник за минималните технички услови и условите во поглед на заштитата на животната средина кои треба да ги исполнуваат претоварните станици, условите што треба да ги исполнуваат локациите на кои се градат односно се поставуваат претоварните станици, како и роковите за чување на отпадот во претоварната станица според видовите на отпад („Службен весник на РМ“ бр. 39/07)
63. Правилник за начинот и условите за складирање на отпадот, како и условите што треба да ги исполнуваат локациите на коишто се врши складирање на отпад („Службен весник на РМ“ бр. 29/07)
64. Методологија за пресметување на цената за собирање, транспортирање и отстранување на отпад („Службен весник на РМ“ бр. 30/13)
65. Правилник за висината на трошоците кога инспекцискиот надзор е извршен на барање на правно и физичко лице и начинот на нивната наплата („Службен весник на РМ“ бр. 85/09 и повторно објавен во 101/09)
66. Правилник за содржината и начинот на водење, чување и одржување на евиденцијата во Регистарот на отпад („Службен весник на РМ“ бр. 39/09)
67. Правилник за формата и содржината на дневникот за евиденција за постапување со отпад, формата и содржината на формуларите за идентификација и транспорт на отпадот и формата и содржината на обрасците за годишни извештаи за постапување со отпад („Службен весник на РМ“ бр. 07/06, 68/14)
68. Правилник за содржината на Регионалниот план за управување со отпадот („Службен весник на РМ“ бр. 63/13)

Дозволи за управување со отпад:

69. Правилник за формата и содржината на образецот на барањето и потребната документација, формата и содржината на дозволата за собирање и за транспортирање на комунален и другите видови на неопасен отпад, како минимални технички барања за собирање и транспорт на комунален и други видови неопасен отпад („Службен весник на РМ“ бр. 87/15)
70. Правилник за минималните технички услови за вршење на дејноста складирање, третман и/или преработка на отпад, формата и содржината на образецот на барањето за добивање, измена и обновување на дозволата за складирање, третирање и/или обработка на отпад, како и образецот и содржината на дозволата („Службен весник на РМ“ бр. 197/14)

71. Правилник за формата и содржината на барањето за основање на депонија за неопасен и инертен отпад („Службен весник на РМ“ бр. 133/07, 184/14)
72. Правилник за формата и содржината на барањето за добивање дозвола, како и формата и содржината на дозволата за оператор на депонија („Службен весник на РМ“ бр. 140/07, 68/14)
73. Правилник за формата и содржината на дозволата, барањето и Регистарот за издадени дозволи за трговија со неопасен отпад, начинот и постапката за издавање на дозволата, начинот на водење на евиденцијата како и условите за начинот за вршење на дејноста трговија со неопасен отпад („Службен весник на РМ“ бр. 115/07, 55/12, 41/13)
74. Правилник за формата и содржината на барањето за добивање дозвола, како и формата и содржината на дозволата за вршење на дејност оператор на инсталација за горење или согорување на отпад („Службен весник на РМ“ бр. 108/09, 68/14)

Депонии:

75. Правилник за условите кои треба да ги исполнуваат депониите („Службен весник на РМ“ бр. 78/09)
76. Правилник за критериумите за прифаќање на отпадот во депониите од секоја класа, подготвителните постапки за прифаќање на отпадот, општи постапки за тестирање, земање мостри и прифаќање на отпадот („Службен весник на РМ“ бр. 8/08)
77. Правилник за начинот и постапката за работа, следење и контрола на депонијата за време на работењето, следење и контрола на депонијата во фазата на затворање и натамошна грижа за депонијата по затворањето, како и начинот и условите за грижа за депониите откако тие ќе престанат да работат („Службен весник на РМ“ бр. 156/07)
78. Правилник за техничките средства и опрема неопходни за извршување на активноста за отстранување на отпадот, и услови и начин на обука на вработените („Службен весник на РМ“ бр. 108/09)

Управување со посебни видови на отпад:

79. Правилник за формата и содржината на дозволата за собирање и транспорт на опасен отпад („Службен весник на РМ“ бр. 118/10)
80. Правилник за поблиските услови за постапување со опасниот отпад и начинот на пакување и означување на опасниот отпад („Службен весник на РМ“ бр. 15/08)
81. Правилник за отпадни масла („Службен весник на РМ“ бр. 156/07,109/14)
82. Правилник за начинот и условите за постапување со ПХБ, начинот и условите што треба да ги исполнуваат инсталациите и објектите за отстранување и за деконтаминација на ПХБ, искористените ПХБ и начинот на означување на опремата којашто содржи ПХБ („Службен весник на РМ“ бр. 48/07, 130/09, 52/13, 78/14)
83. Правилник за начинот на постапување со медицински отпад, како и начинот на пакување и обележување на медицинскиот отпад („Службен весник на РМ“ бр. 146/07)
84. Правилник за мерките за заштита на животната средина кои мораат да ги преземат производителите, сопствениците и субјектите кои постапуваат со искористените возила, нивните компоненти и материјали, целите и роковите за нивно постигнување и начинот и условите за складирање, формата и содржината на потврдата за

преземање на возилото за уништување, формата и содржината на образецот за известување како и начинот на водење на евиденцијата („Службен весник на РМ“ бр. 108/09, 164/10, 114/14)

85. Правилник за начинот на водење како и формата и содржината на обрасците на базата на податоци за следење на повторната употреба и преработка на искористените возила и на целите кои треба да се постигнат со повторна употреба и преработка на искористените возила („Службен весник на РМ“ бр. 74/11)
86. Правилник за начинот на постапување со отпадните гуми, како и условите кои треба да ги исполнуваат правните и физички лица кои увезуваат употребувани гуми („Службен весник на РМ“ бр. 108/09)
87. Правилник за начинот на постапување со отпад од азбест и со отпад од производи кои содржат азбест („Службен весник на РМ“ бр. 89/06)
88. Правилник за начинот на постапување со отпадот од титаниум диоксид, начинот на вршење мониторинг и формата, содржината и начинот на доставување податоци („Службен весник на РМ“ бр. 108/09, 142/09)
89. Правилник за граничните вредности на емисии при горење и согорување на отпад и условите и начинот на работа на инсталациите за горење и согорување („Службен весник на РМ“ бр.1 23/09) (релевантно за интегрирана контрола и спречување на загадувањето)

Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема („Службен весник на РМ“ бр. 06/12, 163/13, 146/15)

90. Листа на опрема на која не се однесуваат мерките за забрана и ограничувања за пуштање на пазар во Република Македонија на електрична и електронска опрема како и максималните вредности за концентрација на опасни супстанции, роковите до кои е дозволено присуство на одредени опасни супстанции во електрична и електронска опрема, нејзините составни делови и материјали („Службен весник на РМ“ бр. 2/13)
91. Правилник за формата и содржината на етикетата во врска со обврската за одвоено собирање на отпадната опрема („Службен весник на РМ“ бр. 77/12)
92. Правилник за формата и содржината на барањето заради неиздавање на дозволата односно недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозволата за постапување со отпадна опрема („Службен весник на РМ“ бр. 24/12)
93. Правилник за формата и содржината на барањето заради неиздавање на дозволата односно недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозволата за постапување со отпадна опрема („Службен весник на РМ“ бр. 38/12)
94. Правилник за минимални барања за одвоен третман на отпадната опрема, материјалите и деловите на отпадната опрема, како и минималните технички услови за складирање и третман на отпадната опрема која треба да ги исполнува инсталацијата за третман на отпадна опрема („Службен весник на РМ“ бр. 9/13)
95. Правилник за форма и содржина на образецот и начинот на водење на евиденција на колективни постапувачи и на производители кои склучиле договор за преземање на обврски за постапување со отпадната опрема со колективен постапувач („Службен весник на РМ“ бр. 13/14)
96. Правилник за формата и содржината на образецот за евиденција за количините по категорија и вид на опрема која производителот ја пушта на пазар во Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 127/13)

Закон за управување со пакување и отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр. 161/09, 17/11, 47/11, 136/11, 39/12, 163/13, 146/15)

97. Листа на илустративни примероци од пакување
98. Правилник за стандардите за биоразградливост кои треба да ги исполнуваат кесите за транспорт на стоки, начинот на пуштање и употреба на биоразградливите кеси за транспорт на стоки на пазар („Службен весник на РМ“ бр. 19/13)
99. Правилник за начинот и условите за надминување на нивоата на содржината на тешки метали во пакувањата, како и начинот на водење и содржината на евиденцијата и извештајот за постапување со отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр. 78/11)
100. Правилник за начинот на нумерирање и кратенките на кои се заснова системот за идентификација и означување на материјалите од кои е произведено пакувањето, како и формата и содржината на ознаката за постапување со пакувањето („Службен весник на РМ“ бр. 62/10)
101. Правилник за формата и содржината на барањето поради неиздавање на дозвола за постапување со отпад од пакување т.е. неиздавање одлука за одбивање на барањето за издавање дозвола за постапување со отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр. 1/12)
102. Правилник за формата и содржината на барањето поради неиздавање на дозвола за постапување со отпад од пакување т.е. неиздавање одлука за одбивање на барањето за издавање дозвола за постапување со отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр. 1/12)
103. Правилник за формата и содржината на образецот за водење на евиденција на правни лица кои постапуваат со отпад од пакување, производители и самостојни постапувачи со отпад, начинот на водење на евиденција како и формата и содржината на образецот на потврдата за регистрација на самостоен постапувач со отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр. 41/10)
104. Правилник за формата и содржината на образецот на годишниот извештај за видот и количината на пакувањата што се пуштиле или увезле на пазар во Република Македонија во претходната календарска година и за постапување со отпад од тие пакувања, формата и содржината на образецот на производствената спецификација, формата и содржината на образецот на евиденцијата за вкупното пакување кое е пуштено на пазар или увезено во Република Македонија како и начинот на кој се води евиденцијата („Службен весник на РМ“ бр. 117/10, 184/11, 114/14)
105. Правилник за условите за пакувања со долг животен век и видовите на пакувања кои служат како показатели дека пакувањето е со долг животен век („Службен весник на РМ“ бр. 48/10)
106. Одлука за формирање на Комисија за управување со отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр.112/11)
107. Правилник за начинот на водење, формата и поблиската содржина на базата на податоци и информативниот систем за пакување и отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр. 113/10)
108. Уредба за начинот, постапката и потребната документација за враќање на надоместокот за извоз или уништување на спакувани стоки и за извоз или уништување на кеси за транспорт на стоки („Службен весник на РМ“ бр. 112/11)

109. Правилник за формата и содржината на образецот на потврдата за ослободување од плаќање на надоместок за управување со отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр. 60/11, 12/12, 127/13, 109/14)
110. Правилник за формата и содржината на барањето заради неутврдување предлог за распоредување на средствата односно заради недонесување акт за невршење избор („Службен весник на РМ“ бр. 3/12)

Закон за управување со батерии и акумулатори и отпад од батерии и акумулатори („Службен весник на РМ“ бр. 140/10, 47/11, 148/11, 39/12, 163/13, 146/15)

111. Правилник за начинот на означување, на батериите и акумулаторите и на батериските пакувања, формата и содржината на симболот за одделно собирање како и формата и содржината на хемискиот симбол за метали („Службен весник на РМ“ бр. 52/11)
112. Правилник за формата, содржината и начинот на доставувањето на барањето за регистрација на производителите кои пуштаат на пазар или увезуваат во Република Македонија батерии и акумулатори, како и формата и содржината и начинот на водење на регистарот на производители кои пуштаат на пазар во Република Македонија батерии и акумулатори („Службен весник на РМ“ бр. 36/11, 111/14)
113. Правилник за формата и содржината на потврдата за регистрација на самостоен постапувач со отпадни батерии и акумулатори („Службен весник на РМ“ бр. 61/11)
114. Правилник за формата и содржината на барањето поради неиздавање дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори т.е. неиздавање дозвола за одбивање на барањето за издавање дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори („Службен весник на РМ“ бр. 1/12)
115. Правилник за формата и содржината на образецот на Годишниот извештај за постапувањето со отпадни батерии и акумулатори и начинот на неговото доставување, како и формата и содржината на образецот за водење на евиденција за количините и видовите на батерии и акумулатори кои се пуштени на пазар во Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 167/10, 109/14)
116. Правилник за формата и содржината на обрасците на извештаите за количините на собраните отпадни батерии и акумулатори и за количините на преземени, третирани или рециклирани отпадни батерии и акумулатори, како и начинот на нивно подготвување и доставување („Службен весник на РМ“ бр. 167/10, 68/14)
117. Правилник за начинот на следење и пресметка на реализацијата на стапките за собирање на отпадни батерии и акумулатори, како и формата и содржината на образецот за следење и пресметка („Службен весник на РМ“ бр. 67/11)
118. Уредба за начинот, постапката и потребната документација за враќање на надоместокот за извезената количина на батерии и акумулатори („Службен весник на РМ“ бр. 112/11)
119. Правилник за начинот и постапката за водење, одржување и чување на евиденцијата за пресметаниот и уплатениот надоместок за управување со отпадни батерии и акумулатори како и формата и содржината на образецот за пресметка на уплатениот надоместок за управување со отпадни батерии и акумулатори („Службен весник на РМ“ бр. 110/12)

120. Правилник за формата и содржината на образецот на потврдата за ослободување од плаќање на надоместок за управување со отпадни батерии и акумулатори („Службен весник на РМ“ бр. 61/11, 12/12, 109/14).

ВОДИ - Закон за водите („Службен весник на РМ“ бр. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/11, 44/12, 23/13, 163/13, 180/14, 146/15)

Отпадни води

121. Правилник за критериумите за утврдување на зоните чувствителни на испуштањето на урбани отпадни води („Службен весник на РМ“ бр. 130/11)
122. Листа на загадувачи и загадувачки супстанции („Службен весник на РМ“ бр. 122/11)
123. Правилник за техничките и другите услови во врска со инсталирањето и работата на постројките кои работат со опасни материи и супстанции и начинот на тестирање на постројките од страна на експерти пред пуштањето во работа и во редовни интервали за време на работењето („Службен весник на РМ“ бр. 123/11)
124. Правилник за опасните и штетните материи и супстанции и нивните емисиони стандарди што можат да се испуштат во канализација или во системи за одводнување, во површинските или подземни водни тела, како и во крајбрежни земјишта и водни живеалишта („Службен весник на РМ“ бр. 108/11)
125. Правилник за поблиските услови за собирање, одведување и прочистување, начинот и условите за проектирање, изградба и експлоатација на системите и станици за прочистување на урбаните отпадни води, како и техничките стандарди, параметрите, стандарди на емисијата и нормите за квалитет за пред-третман, отстранување и прочистување на отпадни води, имајќи го во предвид оптоварувањето и методот за прочистување на урбаните отпадни води коишто се испуштаат во подрачјата чувствителни на испуштање на отпадни води („Службен весник на РМ“ бр. 73/11)
126. Правилник за условите, начинот и граничните вредности на емисија за испуштање на отпадните води по нивното прочистување, начинот на нивно пресметување, имајќи ги во предвид посебните барања за заштита на заштитните зони („Службен весник на РМ“ бр.8 1/11)
127. Правилник за поблиските услови, начинот и максимално дозволените вредности и концентрации на параметрите на прочистените отпадни води за нивно повторно користење („Службен весник на РМ“ бр. 73/11)
128. Правилник за формата и содржината на образецот на барањето и на дозволата за повторно користење на прочистените отпадни води, како и начинот на издавање на дозволата („Службен весник на РМ“ бр. 60/11)
129. Правилник за начинот и постапката за користење на тињата, максималните вредности на концентрациите на тешки метали во почвата во која се користи тињата, вредноста на концентрациите на тешки метали во тињата, согласно со нејзината намена и максималните годишни количини на тешки метали што може да се внесат во почвата („Службен весник на РМ“ бр. 73/11)
130. Правилник за формата, содржината и начинот на доставување на податоците и видот на информации за користење на тињата од третманот на урбаните отпадни води согласно нејзината намена, третман, состав и место на нејзино користење („Службен весник на РМ“ бр. 60/11)
131. Правилник за методологијата, референтните мерни методи, начинот и параметрите на мониторинг на отпадните води, вклучувајќи ја и тињата од пречистувањето на урбаните отпадни води („Службен весник на РМ“ бр. 108/11)

132. Правилник за начинот на пренос на информациите од мониторингот на испуштените отпадни води, како и формата и содржината на образецот со кој се доставуваат податоците („Службен весник на РМ“ бр. 108/11)
133. Методологија за утврдување на цената на водата за пиење и одведување на урбани отпадни води („Службен весник на РМ“ бр. 107/05) врз основа на одредбите од Законот за снабдување со вода и собирање на урбаните отпадни води („Службен весник на РМ“ бр. 68/04)

Класификација и категоризација на водите

134. Уредба за класификација на водите („Службен весник на РМ“ бр. 18/99) (врз основа на укинатиот Закон за водите од 1998 година)
135. Уредба за категоризација на водните текови, езера, акумулации и подземни води („Службен весник на РМ“ бр. 18/99, 71/99) (врз основа на укинатиот Закон за водите од 1998 година)
136. Правилник за начинот на следење на наносот во акумулациите („Службен весник на РМ“ бр. 4/99) (врз основа на укинатиот Закон за водите од 1998 година)
137. Правилник за известување за состојбата на нивото и количеството на акумулираните води во акумулациите, како и за количеството на водите што се испуштаат од нив („Службен весник на РМ“ бр. 8/99) (врз основа на укинатиот Закон за водите од 1998 година)

Управување со подрачја на речни сливови и советодавни тела

138. Уредба за делинеација на речни сливови („Службен весник на РМ“ бр. 107/12)
139. Одлука за формирање на Национален совет за водите („Службен весник на РМ“ бр. 149/09)
140. Уредба за составот, начинот на учество, како и начинот на номинирање на претставниците во Советите за управување со подрачјата на речните сливови и Советот за управување со делови од подрачјето на речен слив, како и начинот на работа („Службен весник на РМ“ бр. 106/13)
141. Правилник за содржината и начинот на изготвување планови за управување со подрачје на речен слив („Службен весник на РМ“ бр. 148/09)
142. Правилник за содржината и начинот на подготвување на информациите и на картографските прикази за активностите на мониторинг на водите („Службен весник на РМ“ бр. 148/09)
143. Правилник за методологијата за проценката на речните сливови („Службен весник на РМ“ бр. 148/09)
144. Правилникот и методологијата за изготвување на Програма на мерки („Службен весник на РМ“ бр. 148/09)
145. Правилник за посебните барања за безбедност на природната минерална вода („Службен весник на РМ“ бр. 127/12) (врз основа на Законот за безбедност на храната и укинатиот Закон за водите од 1998 година)
146. Правилник за безбедност на водата (за пиење) („Службен весник на РМ“ бр. 46/08) (врз основа на Законот за безбедност на храната и укинатиот Закон за водите од 1998 година)

147. Правилник за начинот на дезинфекција, опфатот, видот и методот за мониторинг на водите за пиење, како и условите кои треба да ги исполнат субјектите кои вршат анализа на водата за пиење („Службен весник на РМ“ на СРМ бр. 30/77) (врз основа на укинатиот Закон за водите кој бил применлив во Социјалистичка Република Македонија во 1977 година)
148. Правилник за формата и содржината на Регистарот на заштитни зони на областите определени како заштитено природно наследство каде одржувањето и подобрувањето на состојбата на водите е значаен фактор („Службен весник на РМ“ бр. 25/13)
149. Правилник за содржината и начинот на изготвување на елаборат за одредување на границите за заштитните зони, заштитните мерки и другите услови за водите наменети за консумирање од страна на човекот („Службен весник на РМ“ бр. 29/14)
150. Правилник за видот на стручната подготовка, опремата и просторните услови кои што треба да ги исполнува и стручното правно лице за изготвување на елаборат за одредување на границите на заштитните зони, заштитните мерки и другите услови за водите наменети за консумирање од страна на човекот („Службен весник на РМ“ бр. 29/14)
151. Правилник за определување и управување со заштитени води на извори на вода за пиење („Службен весник на РМ“ бр. 17/83, 15/89) (врз основа на укинатиот закон кој бил применлив во Социјалистичка Република Македонија во 1983 година)
152. Правилник за пропишување на критериумите за определување на зоните чувствителни на нитрати („Службен весник на РМ“ бр. 131/11)
153. Правилник за Листа на посебни минимални услови за добра земјоделска пракса и заштита на животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 43/13) (врз основа на членот 49, став 2 од Законот за земјоделство и рурален развој („Службен весник на РМ“ бр. 49/10, 53/11, 126/12, 15/13)
154. Правилник за формата и содржината на образецот и начинот на водење на дозволата за вадење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела („Службен весник на РМ“ бр. 109/14)
155. Правилник за формата и содржината на дневникот за изваденото количество на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела („Службен весник на РМ“ бр. 109/14)

БУЧАВА ВО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА - Закон за заштита од бучавата во животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 79/07, 124/10, 47/11, 163/13, 146/15)

156. Правилник за гранични вредности на бучавата („Службен весник на РМ“ бр. 147/08)
157. Правилник за примената на индикаторите за бучава, дополнителни индикатори за бучава, начинот на мерење на бучава и методите за оценување со индикаторите за бучава во животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 107/08)
158. Правилник за поблиската содржина на стратешките карти на бучава и акциските планови за бучава, начинот на изработката и начинот на собирање на податоци за изработка на стратешките карти за бучава и акциски планови за бучава, како и начинот на нивно собирање, чување и евидентирање („Службен весник на РМ“ бр. 133/10)
159. Правилник за начинот на соработката на органите надлежни за изработка на стратешки карти за бучава и акциски планови за бучава со органите надлежни за

- донесување на стратешки карти за бучава и изработка на акциските планови за бучава од соседната држава („Службен весник на РМ“ бр. 163/10)
160. Уредба за определување на агломерациите, главни патишта, главни железнички пруги и главни аеродроми за кои треба да се подготват стратешки карти за бучава („Службен весник на РМ“ бр. 15/11)
 161. Правилник за начинот, условите и постапката за воспоставување и работење на мрежите, методологијата и начинот за мониторинг, како и условите, начинот и постапката на доставување на информациите и податоците од мониторингот на состојбата во областа на бучавата („Службен весник на РМ“ бр. 123/09)
 162. Правилник за локациите на мерните станици и мерните места („Службен весник на РМ“ бр. 120/08)
 163. Правилник за поблиските услови во поглед на потребата опрема која треба да ја поседуваат овластени научни стручни организации и институции како и други правни и физички лица, за вршење на определени стручни работи за мониторинг на бучава („Службен весник на РМ“ бр. 152/08)
 164. Правилник за поблиските видови на посебните извори на бучава како и услови кои треба да ги исполнуваат постројките, опремата, инсталациите и уредите кои се употребуваат на отворен простор во поглед на емитираната бучава и стандардите за заштита од бучава („Службен весник на РМ“ бр. 142/13)
 165. Одлука за утврдување во кои случаи и под кои услови се смета дека е нарушен мирот на граѓаните од штетна бучава („Службен весник на РМ“ бр. 1/09) (правна основа: Закон за прекршоци во врска со јавниот ред и мир)

ПРИРОДА - Закон за заштита на природата („Службен весник на РМ“ бр. 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14, 146/15)

166. Листа за определување на засегнати и заштитени диви видови и нивни делови, чија трговија е регулирана со меѓународен договор, со европско и национално законодавство („Службен весник на РМ“ бр. 15/12)
167. Листа со која се определуваат строго заштитените и заштитените диви видови („Службен весник на РМ“ бр. 139/11)
168. Правилник за формата и содржината на образецот за барањето, дозволата и сертификатот за прометот со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови како и потребната документација која се приложува кон барањето („Службен весник на РМ“ бр. 134/10)
169. Уредба за начинот и постапката за издавање на дозволата односно сертификатот, како и за видот на дозволата односно сертификатот и определување на граничните премини преку кои може да се врши прометот со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови („Службен весник на РМ“ бр. 135/10)
170. Уредба за начинот на постапување при промет со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови од страна на царинските органи, другите надлежни органи и служби на граничните премини и научните и стручните установи, како и на овластени депозитари на конфискуваните примероци при недозволен промет („Службен весник на РМ“ бр. 177/11)
171. Правилник за содржината на дозволата за собирање на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи и животни и нивни делови („Службен весник на РМ“ бр. 102/09)

172. Правилник за издавање дозвола за научно истражување во природа („Службен весник на РМ“ бр. 101/09, 68/14)
173. Правилник за мерките и активностите за заштита на спомениците на природата, формата и содржината на образецот на дозволата за спроведување на посебните мерки и активности за заштита и обнова на споменикот на природата („Службен весник на РМ“ бр. 126/10)
174. Правилник за содржина на студијата за валоризација или ревалоризација на заштитеното подрачје („Службен весник на РМ“ бр. 26/12)
175. Правилник за содржината на плановите за управување со заштитени подрачја и на годишните програми за заштита на природата („Службен весник на РМ“ бр. 26/12)
176. Правилник за евиденција за заштита на природата („Службен весник на РМ“ бр. 102/12)

ХЕМИКАЛИИ - Закон за хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 145/10, 53/11, 164/13, 116/15, 149/15)

177. Правилник за начинот на класификација и означување на опасните хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 85/09)
178. Правилник за пакување и означување на опасните хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 87/09)
179. Листа на ограничувања и забрани за употреба на хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 31/14)
180. Листа на високоризични супстанции („Службен весник на РМ“ бр. 31/14)
181. Правилник за методите за тестирање на хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 127/11)
182. Правилник за начинот на кој се врши процената на безбедноста на хемикалијата и содржината на извештајот на безбедноста на хемикалијата („Службен весник на РМ“ бр. 82/11)
183. Правилник за податоците кои се водат за секоја хемикалија во регистарот на хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 67/12)
184. Правилник за случаите во кои се спроведува PIC постапката и содржината на барањето за спроведување на PIC постапката („Службен весник на РМ“ бр.82/11)
185. Правилник за образецот на барањето за вршење на дејност промет со особено опасни хемикалии, образецот на барањето за издавање дозвола за употреба на особено опасни хемикалии, образецот на дозволата за вршење на дејност промет со особено опасни хемикалии и образецот на дозволата за употреба на особено опасни хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 156/11)
186. Правилник за листата на активните супстанции за вклучување во биоцидни производи, листата за вклучување во нискоризични биоцидни производи и листата на базични супстанции, типот на биоцидните производи, како и нивниот опис („Службен весник на РМ“ бр. 106/12)
187. Правилник за формата и содржината на барањето и начинот на издавањето на одобрението за ставање на биоцидни производи во промет („Службен весник на РМ“ бр. 120/12)
188. Правилник за начинот на евалуација на досиејата за биоцидните производи („Службен весник на РМ“ бр. 120/12)

189. Правилник за начинот на класификација, пакување и означување на биоцидните производи („Службен весник на РМ“ бр. 117/09)

ГМО - Закон за генетски модифицирани организми („Службен весник на РМ“ бр. 35/08, 163/13, 146/15)

190. Правилник за формата и содржината на образецот на објавата на нотификацијата за добивање на дозвола за ограничено користење на ГМО, нотификацијата за добивање на дозвола за намерно ослободување на ГМО во животната средина и нотификацијата за добивање на дозвола за пуштање на ГМО производи на пазар („Службен весник на РМ“ бр. 150/12)
191. Правилник за начинот и постапката за учество на јавноста во издавањето на дозволите за ограничено користење на ГМО, за намерно ослободување на ГМО во животната средина, за пуштање на ГМО на пазар, како и на други информации поврзани со користењето на ГМО („Службен весник на РМ“ бр. 23/14)
192. Уредба за содржината, обемот и методологијата за процена на ризикот врз животната средина, соодветна за карактерот на внесениот генетски модифициран организам и животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 22/12)
193. Уредба за утврдување на подрачјата со површини на кои не може да се ослободува генетски модифициран репродуктивен материјал во животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 112/09, 113/09)
194. Правилник за содржината на планот за итни мерки („Службен весник на РМ“ бр. 163/09)
195. Правилник за начинот и постапката за спроведување на активностите во случај на ненамерно ослободување на ГМО во животната средина, а кои можат да имаат негативни последици за здравјето на луѓето и за животната средина на територијата на друга држава („Службен весник на РМ“ бр. 190/14)
196. Правилник за поблиската содржина на информациите за пуштање на ГМО производ на пазарот („Службен весник на РМ“ бр. 135/14)
197. Правилник за информациите кои можат да изостанат од нотификацијата за пуштање на ГМО производ на пазарот („Службен весник на РМ“ бр. 29/14)
198. Правилник за формата и содржината на образецот и начинот на изготвување на извештајот за процена од ГМО производ („Службен весник на РМ“ бр. 67/14)
199. Правилник за формата и содржината на образецот на дозволата за извоз на ГМО и/или ГМО производи („Службен весник на РМ“ бр. 23/14)
200. Правилник за информациите и податоците што се доставуваат во прилог на нотификацијата за извоз на ГМО или ГМО производ и нивните карактеристики („Службен весник на РМ“ бр. 18/13)
201. Правилник за формата, содржината и начинот на водење на Регистарот на ГМО („Службен весник на РМ“ бр. 175/14)
202. Правилник за посебните барања за безбедност на ГМО храна, означувањето и барањата за следливост на прехранбените производи кои содржат ГМО храна или се составени од ГМО и барањата за следливост на храната произведена од ГМО („Службен весник на РМ“ бр. 119/13) (правна основа: Закон за безбедност на храната („Службен весник на РМ“ бр. 157/10, 53/11 и 1/12).
203. Правилник за обемот на генетските резерви, како и начинот на постапката на обезбедување и одржување на резервите („Службен весник на РМ“ бр. 151/10)

- (правна основа: Закон за сточарството („Службен весник на РМ“ бр. 7/08, 116/10 и 23/13))
204. Правилник за поблиските услови за вршење на одделна јавна услуга заштита на биолошката разновидност во сточарството, начинот на изведувањето и мониторингот на биолошката разновидност во сточарството и зачувувањето на генетската варијабилност и генетските резерви на добитокот („Службен весник на РМ“ бр. 151/10)
 205. Правилник за престанување на важење на Правилникот за начинот и постапката за издавање на одобрение, нејзино времетраење, потребната документација и висината на трошоците во постапката за издавање на одобрение за ставање во промет на производот од групата на ГМО храна („Службен весник на РМ“ бр. 140/13) (правна основа: Закон за организација и работа на органите на државна управа)
 206. Правилник за престанување на важење на Правилникот за условите и постапката за издавање на одобрение за ставање во промет на ГМ храна за животни и условите за нејзин промет и употреба и условите за ставање во промет на храната за животни која содржи и/или се состои од ГМО, вклучувајќи ги и количините во рифузна (растурена) состојба, како и употребата на ГМ храна за животни, и условите кои се однесуваат на следењето, означувањето на ГМ храна за животни и посебните барања за посебно означување („Службен весник на РМ“ бр. 140/13) (правна основа: Закон за организација и работа на органите на државна управа)
 207. Правилник за престанување на важење на Правилникот за посебните барања за безбедност на ГМО храна, означувањето и барањата за следливост на прехранбените производи кои содржат ГМО храна или се составени од ГМО и барањата за следливост на храната произведена од ГМО („Службен весник на РМ“ бр. 140/13) (правна основа: Закон за организација и работа на органите на државна управа)

III СТРАТЕГИИ, ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ

1. Национална стратегија за апроксимација во животна средина 2007-2014, донесена од Владата на Република Македонија во 2008 година
2. Стратегија за управување со отпад 2008-2020, донесена од Владата на Република Македонија во 2008 година
3. Национален план за управување со отпад 2009 – 2015, донесен од МЖСПП во 2009 година
4. Национална стратегија за одржлив развој во Република Македонија 2010-2030, донесена од Владата на Република Македонија во 2010 година
5. Втор национален еколошки акциски план 2006-2012, донесен во 2006 година
6. Национална стратегија за инвестиции во животната средина 2009-2013, донесена од Владата на Република Македонија во 2009 година
7. Национален план за заштита на амбиентниот воздух 2013-2018 („Службен весник на РМ“ бр. 170/12), донесен од Владата на Република Македонија во 2012 година
8. Стратегија за мониторинг на животната средина, донесена од МЖСПП во 2005 година
9. Стратегија за комуникација во животната средина, донесена од МЖСПП во 2004 година
10. Програма за управување со отпад од пакување, донесена од МЖСПП во 2011 година

11. Програма за инвестиции во животната средина (на годишни основи); МЖСПП
12. Национална стратегија за водите, донесена од Владата на Република Македонија во 2012 година;
13. План за институционален развој на националните и локални капацитети за управување со животната средина 2009 – 2014, донесен од Владата на Република Македонија во февруари 2009 година
14. Стратегија за животна средина и климатски промени, нацрт текст од јануари 2015 година
15. Повеќегодишна програма за секторот животна средина и климатска акција, ИПА 2, јуни 2014 година
16. Национална програма за усвојување на европското *Acquis*, ревидиран текст од 2015 година, донесена во декември 2014 година
17. Програма за постепено намалување на емисиите на одредени загадувачки супстанции на ниво на Република Македонија, 2012 година

АНЕКС 2 – ЛИСТА НА СЕКУНДАРНО ЗАКОНОДАВСТВО ЧИЈА ПРАВНА ОСНОВА СЕ ЗАКОНИТЕ ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА КОИ БЕА ПРЕДМЕТ НА РАЗГЛЕДУВАЊЕ ВО ОДНОС НА НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА

Бр.	Назив	Правна основа (член)	МК	ЕН	Надлежности на ЕЛС	Надлежности на другите засегнати страни	
	Закон за животна средина („Службен весник на РМ“ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11,123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 147/15, 192/15)		Да	Да – основен текст			
	Пристап за јавноста до информациите за животната средина						
1	Одлука за објавување на Листа на субјекти кои поседуваат или за кои се поседуваат информации за животната средина. („Службен весник на РМ“ бр. 82/07)	52(1)	Да	Не	Да	МЖСПП, Управа за животна средина	Да биде изменет и ажуриран. Законот за животна средина нема правна основа за негово донесување
2	Правилник за начин и постапка за обезбедување пристап до информации за животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 93/07)	53(4)	Да	Не	Да	МЖСПП, Управа за животна средина	
3	Правилник за формата, содржината, целите, начинот на изработка и видот и изворите на податоци кои се користат за изработка на Извештајот како и начинот на оценување на Извештајот („Службен весник на РМ“ на РМ бр. 81/10)	45(4)	Да	Не	Не	МЖСПП	ЕЛС се еден од изворите на информации и податоци неопходни за изготвување на извештаите (Годишен извештај, Извештај со индикатори за животна средина изготвен секоја втора

Бр.	Назив	Правна основа (член)	МК	ЕН	Надлежности на ЕЛС	Надлежности на другите засегнати страни	
							година и Извештај за состојбата на животната средина изготвен секоја четврта година)
	Оцена влијанијата врз животната средина						
4	Уредба за определување на проектите и за критериумите врз основа на кои се утврдува потребата за спроведување на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 74/05, 109/09, 164/12)	77(1)	Да	Не	Не	МЖСПП	
5	Правилник за информациите што треба да ги содржи известувањето за намерата за изведување на проектот и постапката за утврдување на потребата од оцена на влијанието на проектот врз животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 33/06)	80(5) и 81(2)	Да	Не	Не	МЖСПП	
6	Правилник за содржината на објавата за известување за намерата за спроведување на проект, на решението за потребата од оцена на влијанието на проектот врз животната средина, на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина и на решението со кое се дава согласност или се одбива спроведувањето на проектот, како и начин на консултирање со јавноста („Службен весник на РМ“ бр. 33/06)	90(4)	Да	Не	Не	МЖСПП	
7	Правилник за содржината на барањата што треба да ги	84	Да	Не	Не	МЖСПП	

Бр.	Назив	Правна основа (член)	МК	ЕН	Надлежности на ЕЛС	Надлежности на другите засегнати страни	
	исполнува студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 33/06)						
8	Правилник за воспоставување на Листата на експерти, постапка за спроведување на стручен испит, формирање на Комисија за евалуација на знаењето на експертот за оцена на влијанието врз животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 93/07)	85(6)	Да	Не	Не	МЖСПП	
9	Правилник за формата, содржината, постапката и начинот за изработка на извештајот за соодветноста на студијата за оцена на проектот врз животната средина, како и постапката за овластување на лицата од Листата на експерти за оцена на влијанието врз животна врз животната средина, кои ќе го изготват извештајот („Службен весник на РМ“ бр. 33/06)	86(11) и (12)	Да	Не	Не	МЖСПП	
10	Правилник за видовите и висината на трошоците за спроведување на постапката за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, кој ги надоместува инвеститорот („Службен весник на РМ“ бр. 116/09)	92(2)	Да	Не	Не	МЖСПП	

Бр.	Назив	Правна основа (член)	МК	ЕН	Надлежности на ЕЛС	Надлежности на другите засегнати страни	
	Елаборати						
11	Уредба за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат а за чие одобрување е надлежна Управата за животна средина („Службен весник на РМ“ бр. 80/09, 36/12)	24(4)	Да	Не	Да	Не	Да се измени членот 24, став 8 од Законот за животна средина: од „надлежен орган за одобрување на имплементацијата на елаборатот“ во „надлежен орган за одобрување на имплементацијата на проектот“
12	Уредба за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат, а за чие одобрување се надлежни единиците на локалната самоуправа („Службен весник на РМ“ бр. 80/09, 32/12)	24(5)	Да	Не	Да	Не	Предлог: да се изменат двете Уредби со цел воведување на појасна врска/поврзаност со Националната класификација на дејности
13	Правилник за формата и содржината на елаборатот за заштита на животната средина согласно со видовите на дејностите или активностите за кои се изработува елаборат, постапката за нивно одобрување, како и начинот на водење на Регистарот за одобрени елаборати („Службен весник на РМ“ бр. 44/13, 111/14)	24(3)	Да	Не	Да	Да - Надлежни органи за одобрување на имплементацијата на проектот (на пример: Министерство за транспорт и врски)	

Бр.	Назив	Правна основа (член)	МК	ЕН	Надлежности на ЕЛС	Надлежности на другите засегнати страни	
14	Правилник за формата и содржината на барањето заради недонесување на решение со кое се одобрува или не се одобрува елаборатот („Службен весник на РМ“ бр. 130/11)	24(14)	Да	Не	Да	Не	
Стратегиска оценка на животната							
15	Уредба за стратегиите, плановите и програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето („Службен весник на РМ“ бр. 153/07, 45/11)	65(1)	Да	Да	Да	Да - Управа за животна средина, органи кои е веројатно дека би биле засегнати од ефектите на планот/ програмата врз животната средина	
16	Уредба за критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и здравјето на луѓето („Службен весник на РМ“ бр. 144/07)	65(4)	Да	Да	Да	Да - органи кои е веројатно дека би биле засегнати од ефектите на планот/ програмата врз животната средина	

Бр.	Назив	Правна основа (член)	МК	ЕН	Надлежности на ЕЛС	Надлежности на другите засегнати страни	
17	Уредба за содржината на извештајот за стратедиска оцена на животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 153/07)	67(3)	Да	Да	Да	МЖСПП, органи кои ги поседуваат/чуваат информациите за животната средина	
18	Уредба за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 147/08, 45/11)	61(4) и (8)	Да	Да	Да		
19	Правилник за формата, содржината и образецот на Одлуката за спроведување односно неспроведување на стратедиска оцена и на формуларите за потребата од спроведување односно неспроведување на стратедиска оцена („Службен весник на РМ“ бр. 122/11)	65(20)	Да	Да	Да	МЖСПП	
20	Правилник за формирање на Листа на експерти за стратедиска оцена на животната средина, постапката за полагање на стручен испит за експерт за стратедиска оцена на животната средина, формирање на Комисијата за евалуација на стручното знаење („Службен весник на РМ“ бр. 129/07)	68	Да	Да	Не	МЖСПП	
21	Правилник за начинот на вршење на меѓугранични консултации („Службен весник на РМ“ бр. 110/10)	70(3)	Да	Да	Да	МЖСПП, Министерство за надворешни	

Бр.	Назив	Правна основа (член)	МК	ЕН	Надлежности на ЕЛС	Надлежности на другите засегнати страни	
						работи	
	Интегрирана контрола и спречување на загадувањето						
22	Уредба за определување на активностите на инсталациите за кои се издава интегрирана еколошка дозвола т.е. дозвола за усогласување со план за усогласување и временски распоред за доставување на барањето за издавање на дозвола за усогласување со планови за усогласување („Службен весник на РМ“ бр.89/05) (Уредба за интегрирано спречување и контрола на загадување (ИСКЗ))	95 (1) и 135 (3)	Да	Да	Да	МЖСПП	Неопходно е ревидирање на оваа Уредба во однос на категориите на активности кои подлежат на Б-ИСКЗ постапка
23	Правилник за постапка за издавање А интегрирани еколошки дозволи („Службен весник на РМ“ бр. 4/06, 116/04)	96(2), 99 (2), 101(3), 103(5), 107(3) и (13), 108(9), 109(2), 113(2), 118(2)	Да	Не	Не	МЖСПП	
24	Правилник за постапка за издавање Б интегрирани еколошки дозволи („Службен весник на РМ“ бр. 112/14)	122(3), 124(2), 125(3), 126(7), 127(5)	Да	Да	Да	МЖСПП	МЖСПП да ја ажурира интернет страницата

Бр.	Назив	Правна основа (член)	МК	ЕН	Надлежности на ЕЛС	Надлежности на другите засегнати страни	
25	Правилник за постапката за издавање на дозволи за усогласување со оперативен план („Службен весник на РМ“ бр. 4/06)	135(4), 137(3), 140(6), 141(2)	Да	Не	Да	Сите други надлежни органи - се користи општ поим	
26	Правилник за поблиските услови кои треба да ги исполнат членовите на Научно-техничката комисија за најдобри достапни техники („Службен весник на РМ“ бр. 71/06)	104(6)	Да	Не	Не	МЖСПП	
27	Правилник за формата и содржината на барањето заради недонесување на решение со кое се издава Б - интегрирана еколошка дозвола, односно решение со кое се одбива барањето за издавање на Б - интегрирана еколошка дозвола („Службен весник на РМ“ бр. 131/11)	126(10)	Да	Не	Да		
28	Уредба за висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите кои вршат активности за Б - интегрирана еколошка дозвола („Службен весник на РМ“ бр. 117/07, 64/10)	129(2)	Да	Не	Да		
29	Уредба за висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите кои вршат активности за кои се издава дозвола за усогласување со оперативен план („Службен весник на РМ“ бр. 117/07, 64/10)	142-а(2)	Да	Не	Да		
	Правилник за доставување на податоци до државната мрежа за мониторинг – член 33, став 2 од Законот за					МЖСПП, Министерство за	Проверено со МЖСПП: сè уште

Бр.	Назив	Правна основа (член)	МК	ЕН	Надлежности на ЕЛС	Надлежности на другите засегнати страни	
	животна средина – правната основа е дадена во Законот за животна средина, нема нацрт текст					здравство, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство	не е донесен
	Уредба за доставување на податоците од мониторингот (Македонски информативен центар за животна средина), член 40, став 6 од Законот за животна средина – правната основа е дадена во Законот за животна средина, нема нацрт текст					Владата на предлог од МЖСПП	Проверено со МЖСПП: сè уште не е донесена
	Правилник за содржината и начинот на водење на Регистарот – член 41, став 2 од Законот за животна средина - правната основа е дадена во Законот за животна средина, нема нацрт текст					МЖСПП	Проверено со МЖСПП: сè уште не е донесен
	Правилник за формата, содржината и начинот на воспоставување и водење на Катастар за животната средина					МЖСПП	Сè уште не е донесен
	Правилник за методологија за изготвување на ЛЕАП – член 61, став 3 од Законот за животна средина - правната основа е дадена во Законот за животна средина, нема нацрт текст					МЖСПП	Проверено со МЖСПП: сè уште не е донесен
	Правилник за начинот на известување во врска со имплементацијата на НЕАП – член 62, став 3 од Законот за животна средина - правната основа е дадена во					МЖСПП	Проверено со МЖСПП: сè уште не е донесен

Бр.	Назив	Правна основа (член)	МК	ЕН	Надлежности на ЕЛС	Надлежности на другите засегнати страни	
	<i>Законот за животна средина, нема нацрт текст</i>						
30	Правилник за опасните супстанции, гранични вредности (прагови) за присуство на опасните супстанции и критериумите или својствата според кои супстанцијата се класифицира како опасна („Службен весник на РМ“ бр. 25/10)	145(2)	Да	Не	Да	МЖСПП	
31	Правилник за содржината на планот за спречување од хаварији („Службен весник на РМ“ бр. 60/13)	147-а(2)	Да	Не	Не	Операторот	
32	Правилник за содржината на извештајот за мерките за безбедност („Службен весник на РМ“ бр. 57/13)	148(7)	Да	Не	Не	Операторот	
33	Правилник за содржината на внатрешниот и надворешен план за вонредни состојби и постапка за нивно одобрување („Службен весник на РМ“ бр. 50/09)	154(3)	Да	Не	Да	МЖСПП, Управа за животна средина, Центар за управување со кризи, Дирекција за заштита и спасување	
	Инспекција во животната средина						
34	Правилник за содржината, формата и начинот на донесување на планот за вршење на инспекциски надзор („Службен весник на РМ“ бр. 128/07)	208(4)	Да	Не	Да	Државен инспекторат за животна средина	Овој Правилник се заснова на непостоечка правна основа во Законот за животна средина. Да се провери усогласеноста со Законот за инспекции

	Воздух						
	Закон за квалитет на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 67/04, 92/07, 35/10, 47/11, 59/12, 163/13, 10/15, 146/15)		Да	Да			
35	Уредба за гранични вредности за нивоа и видови на загадувачки супстанции во амбиентниот воздух и прагови на алармирање, рокови за постигнување на граничните вредности, маргини на толеранција за гранична вредност, целни вредности и долгорочни цели („Службен весник на РМ“ бр. 50/05, 4/13)	10	Да	Не	Да	МЖСПП и Министерство за здравство	
36	Правилник за критериумите, методите и постапките за проценка на квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 169/13)	20	Да	Не	Да	Управа за животна средина, МЖСПП	МЖСПП да ја ажурира интернет страницата Дефиниција за горна граница за проценка во Законот за квалитет на амбиентниот воздух: мерки и техники, во R:методи и техники (дефиниција која се користи во <i>acquis</i> : мерења)
37	Листи на зони и агломерации за квалитет на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 23/09)	22(1)	Да	Не	Не	Управа за животна средина, МЖСПП	
38	Правилник за поблиските услови за вршење на определени видови стручни работи, во поглед на опремата, уредите, инструментите и соодветните деловни простории кои треба да ги исполнуваат субјектите кои вршат кои вршат определени стручни работи за мониторинг на квалитетот на амбиентниот	42(3)	Да	Не	Не	МЖСПП, Министерство за здравство	

	воздух („Службен весник на РМ“ бр. 69/11)						
39	Правилник за методологијата за мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 138/09)	41	Да	Не	Да, под услов ЕЛС да воспостават локален мониторинг	Управа за животна средина, МЖСПП	
40	Правилник за методологијата за инвентаризација и утврдување на нивото на емисии на загадувачките супстанции во атмосферата во тони годишно за сите видови дејности, како и други податоци за доставување на програмата за мониторинг на воздухот на Европа (ЕМЕП) („Службен весник на РМ“ бр. 142/07)	46(2)	Да	Не	Да	МЖСПП, Управа за животна средина	Релевантно за издавање на Б-дозволите
41	Правилник за количините на горните граници-плафоните на емисиите на загадувачките супстанции со цел утврдување на проекции за одреден временски период кои се однесуваат на намалувањето на количините на емисиите на загадувачките супстанции на годишно ниво („Службен весник на РМ“ бр. 2/10, 156/11 и 111/14)	46(3)	Да	Не	Да	МЖСПП, Управа за животна средина	Релевантно за издавање на Б-дозволите
42	Правилник за содржината и начинот на преносот на податоците и информациите за состојбите во управувањето со квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 138/09)	50(4)	Да	Не	Да	МЖСПП, Управа за животна средина, НМА, IPH	Да се измени членот 12 за да упатува на новиот Правилник за критериумите, методите и постапките за проценка на квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 169/13)
43	Правилник за формата, методологијата и начинот на водење и одржување на Катастарот на загадувачи на воздухот („Службен весник на РМ“ бр. 92/10)	52(4)	Да	Да	Не	Управа за животна средина	Сепак, ако ЕЛС одлучат да формираат Катастар за животната средина тогаш овој

							<p>Правилник станува применлив.</p> <p>Во англиската верзија недостасуваат анексите</p> <p>Анексите во овој Правилник се преклопуваат со Правилникот за формата и содржината на обрасците на доставување на податоците од емисиите во амбиентниот воздух од стационарни извори, начинот и временскиот период на доставување согласно капацитетот на инсталацијата, содржината и начинот на водење на дневникот на емисии во амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 79/11)</p>
44	Правилник за граничните вредности за дозволените нивоа на емисии и видови на загадувачки супстанции во отпадните гасови и пареи кои ги емитираат стационарните извори во воздухот („Службен весник на РМ“ бр. 141/10) (релевантно за интегрирана контрола и спречување на загадувањето)	13(1)	Да	Не	Да	Управа за животна средина	Релевантно за издавање на Б-дозволите
45	Упатство за примена на Правилник за граничните вредности за дозволените нивоа на емисии и видови на загадувачки супстанции во отпадните гасови и пареи кои ги емитираат стационарните извори во воздухот („Службен весник на РМ“ бр. 141/10) (април 2013 год.)	55(1) од Законот за организац ија и работа на органите	Да	Не	Да	Управа за животна средина, МЖСПП	

		на државна управа и 13 од Законот за квалитет на амбиентни от воздух					
46	Правилник за формата и содржината на обрасците на доставување на податоците од емисиите во амбиентниот воздух од стационарни извори, начинот и временскиот период на доставување согласно капацитетот на инсталацијата, содржината и начинот на водење на дневникот на емисии во амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 79/11)	45(4)	Да	Не	Не	Управа за животна средина, МЖСПП	Операторите со Б-дозвола или дозвола за усогласување со оперативен план ќе ги доставуваат податоците од мониторингот согласно дозволата. Анексот на овој Правилник се преклопува со Анексот на Правилник за формата, методологијата и начинот на водење и одржување на Катастарот на загадувачи на воздухот („Службен весник на РМ“ бр.92/10). Исто така, членот 45 од Законот за квалитет на амбиентниот воздух треба да се измени за да можат ЕЛС да собираат/ испраќаат податоци од Б-ИСКЗ инсталациите и по првата проверка на квалитетот од ЕЛС да бидат доставени до МЖСПП. На овој начин Б-ИСКЗ инсталациите ќе имаат

							обврска да испраќаат извештаи само до ЕЛС а не истовремено и до МЖСПП како што е случај сега, и проверката на квалитетот ќе може да се прави на две нивоа (локално и централно).
47	Уредба за определување на согорувачките капацитети кои треба да преземат мерки за заштита на амбиентниот воздух од загадување („Службен весник на РМ“ бр. 112/11) (релевантно за интегрирана контрола и спречување на загадувањето)	47(7)	Да	Не	Не	Управа за животна средина, МЖСПП	Само за А-ИСКЗ инсталации. Кога ќе се дефинираат мерките во локалните планови за заштита на квалитетот на воздухот, треба да се земат предвид мерките дефинирани во плановите за големите согорувачки постројки. Освен тоа, оваа Уредба треба да се ревидира за да се види дали е усогласена со новата Директива за индустриски емисии
48	Правилник за методологијата, начините, постапките, методите и средствата за мерење на емисиите од стационарните извори („Службен весник на РМ“ бр. 11/12) (релевантно за интегрирано спречување и контрола на загадувањето)	46(1)	Да	Не	Да	Управа за животна средина, МЖСПП	Релевантно за издавање на Б-дозволите
49	Упатство за примена на Правилник за методологијата, начините, постапките, методите и средствата за мерење на емисиите од стационарните извори („Службен весник на РМ“ бр .11/12)	55(1) од Законот за организац ија и работа на органите	Да	Не	Да	Управа за животна средина, МЖСПП	Релевантно за издавање на Б-дозволите

		на државна управа и 46(1) од Законот за квалитет на амбиентниот воздух					
50	Правилник за начинот и роковите за доставување на извештаите за извршените мерења, контрола и евиденција на мерењата од испуштените штетни материи во воздухот („Службен весник на РМ“ бр. 9/76)	Укинатиот Закон за квалитет на амбиентниот воздух од 1976 год.	Да	Не	Не	Министерство за здравство, Управа за хидрометеоролошки работи	
51	Правилник за начинот и роковите за мерење, контрола и евиденција на мерењата на испуштените штетни материи во воздухот од објекти, постројки и уреди што можат да го загадат воздухот над максимално дозволените концентрации (“Службен весник на РМ“ бр.13/76)	Укинатиот Закон за квалитет на амбиентниот воздух од 1976 год.	Да	Не	Не	Министерство за здравство, Управа за хидрометеоролошки работи	
52	Правилник за деталната содржина и начинот на подготвување на Националниот план за заштита на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 108/09)	25(2)	Да	Не	Да	МЖСПП, Министерство за здравство и Министерството за економија	Нема директни надлежности за ЕЛС – можат да бидат вклучени согласно правилата за учество на јавноста. Осен тоа, кога експертите ќе изготвуваат локални планови

							за заштита на квалитетот на воздухот треба да ги земат предвид мерките определени со Националниот план
53	Правилник за деталната содржина и начинот на подготвување на планот за подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух („Службен весник на РМ“ бр. 148/14)	27(3)	Да	Не	Да	МЖСПП	
54	Правилник за деталната содржина и начинот на подготвување на акциски планови за заштита на воздухот („Службен весник на РМ“ бр. 108/09)	27-а (4)	Да	Не			Два правилници за акциски планови и една правна основа во Законот за квалитет на амбиентниот воздух! Овој треба да се укине.
55	Правилник за деталната содржина и начинот на подготвување на краткорочни акциски планови за заштита на воздухот („Службен весник на РМ“ бр. 148/14)	27-а (4)	Да	Не	Да	МЖСПП, Министерство за здравство	Нема одредба за органот кој е надлежен за донесување – индиректно, членот 33 од Законот за квалитет на амбиентниот воздух предвидува ЕЛС да бидат надлежни за информирање на јавноста и изготвување и донесување на овој План.
56	Одлука за воспоставување на државна мрежа за мониторинг („Службен весник на РМ“ бр. 122/11)	33 (1) од Законот за животна средина	Да	Не	Не	Да – МЖСПП (воздух) Институт за јавно здравје (вода и бучава)	
57	Национална програма за постепена редукција на		Да	Не	Не	МЖСПП	Оваа програма идентификува

	количините на емисии на одредени загадувачки супстанции на ниво на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 106/12)						програмски мерки за намалување на емисиите на загадувачи на воздухот: сулфур диоксид, азотни оксиди изразени како азотен диоксид, амонијак, нестабилни органски соединенија, TSP и јаглерод моноксид во воздухот на национално ниво. Програмата треба да биде земена предвид од страна на ЕЛС при изготвувањето на локални планови за заштита на квалитетот на воздухот
	Отпад						
	Закон за управување со отпадот („Службен весник на РМ“ бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 51/11, 123/12, 147/13, 163/13, 146/15, 156/15, 192/15)		Да	Не			
	Општи правила за управување со отпадот						
58	Листа на отпад („Службен весник на РМ“ бр. 100/05)	25(2)	Да	Не	Да	МЖСПП	
59	Правилник за количеството на биоразградливи состојки во отпадот што смее да се депонира („Службен весник на РМ“ бр. 108/09, 142/09)	87(4)	Да	Не	Да	МЖСПП, Управа за животна средина	
60	Правилник за општите правила за ракување со комунален и други видови на неопасен отпад („Службен весник на РМ“ бр. 147/07)	43(1)	Да	Не	Да	Јавно претпријатие	Јавните претпријатија се оние кои директни ги спроведуваат овие правила

61	Правилник за начинот и условите на функционирање на интегрираната мрежа за отстранување на отпадот („Службен весник на РМ“ бр. 7/06)	36(2)	Да	Не	Да	МЖСПП, Управа за животна средина	
62	Правилник за минималните технички услови и условите во поглед на заштитата на животната средина кои треба да ги исполнуваат претоварните станици, условите што треба да ги исполнуваат локациите на кои се градат односно се поставуваат претоварните станици, како и роковите за чување на отпадот во претоварната станица според видовите на отпад („Службен весник на РМ“ бр. 39/07)	37(5)	Да	Не	Да	МЖСПП	ЕЛС ја определуваат локацијата и овластените инспектори треба да бидат надлежни за инспекција на претоварните станици со оглед на тоа што елаборатите за претоварните станици се надлежност на ЕЛС. Неопходни се измени во членовите 129 и 130 од Законот за управување со отпад со цел решавање на овој проблем
63	Правилник за начинот и условите за складирање на отпадот, како и условите што треба да ги исполнуваат локациите на коишто се врши складирање на отпад („Службен весник на РМ“ бр. 29/07)	33(5)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина	МЖСПП ги издава дозволите
64	Методологија за пресметување на цената за собирање, транспортирање и отстранување на отпад („Службен весник на РМ“ бр. 30/13)	121(9)	Да	Не	Да	МЖСПП	
65	Правилник за висината на трошоците кога инспекцискиот надзор е извршен на барање на правно и физичко лице и начинот на нивната наплата („Службен весник на РМ“ бр. 85/09 и повторно објавено во 101/09)	135(3)	Да	Не	Да (овластени инспектори за животна средина)		Второто објавување да се укине
66	Правилник за содржината и начинот на водење, чување и одржување на евиденцијата во Регистарот на отпад	115(3)	Да	Не	Не	Управа за	

	(„Службен весник на РМ“ бр. 39/09)					животна средина	
67	Правилник за формата и содржината на дневникот за евиденција за постапување со отпад, формата и содржината на формуларите за идентификација и транспорт на отпадот и формата и содржината на обрасците за годишни извештаи за постапување со отпад („Службен весник на РМ“ бр. 07/06, 68/14)	39(6) и (12)	Да	Не	Да, член 6 и Анекс 5	Управа за животна средина	Јавните претпријатија исто така имаат обврска да го имплементираат овој Правилник
68	Правилник за содржината на Регионалниот план за управување со отпадот („Службен весник на РМ“ бр. 63/13)	18-а (6)	Да	Не	Да	МЖСПП, Министерство за здравство, Министерство за транспорт и врски, Министерство за земјоделство, Државен завод за статистика, итн.	
	Дозволи за управување со отпад						
69	Правилник за формата и содржината на образецот на барањето и потребната документација, формата и содржината на дозволата за собирање и за транспортирање на комунален и другите видови на неопасен отпад, како и минималните технички услови за вршење на дејноста собирање и транспортирање на комунален и други видови на неопасен отпад („Службен весник на РМ“ бр. 87/15)	45(9)	Да	Не	Не	МЖСПП	Индиректно ако јавното претпријатие е лиценцирано МЖСПП да ја ажурира интернет страницата
70	Правилник за минималните технички услови за вршење на дејноста складирање, третман и/или преработка на отпад, формата и содржината на образецот на барањето	32(12)	Да	Не	Не	МЖСПП	Индиректно ако јавното претпријатие е лиценцирано МЖСПП да ја ажурира

	за добивање, промена и обновување на дозвола за преработка, третман и/или за складирање на отпад, како и формата и содржината на образецот на дозволата („Службен весник на РМ“ бр. 197/14)						интернет страницата
71	Правилник за формата и содржината на барањето за основање на депонија за неопасен и инертен отпад („Службен весник на РМ“ бр. 133/07, 184/14)	80(7)	Да	Не	Да	МЖСПП	
72	Правилник за формата и содржината на барањето за добивање дозвола, како и формата и содржината на дозволата за оператор на депонија („Службен весник на РМ“ бр. 140/07, 68/14)	84(7)	Да	Не	Да Анексот е изменет	МЖСПП	Јавното претпријатие е лиценцирано како оператор на депонијата МЖСПП да ја ажурира интернет страницата
73	Правилник за формата и содржината на дозволата, барањето и Регистарот за издадени дозволи за трговија со неопасен отпад, начинот и постапката за издавање на дозволата, начинот на водење на евиденцијата како и условите за начинот за вршење на дејноста трговија со неопасен отпад („Службен весник на РМ“ бр. 115/07, 55/12, 41/13)	Правната основа е укината	Да	Не	Не	МЖСПП	Индиректно ако јавното претпријатие е лиценцирано Овие дозволи се укинати од 2013 година (оние кои биле издадени сè уште се важечки)
74	Правилник за формата и содржината на барањето за добивање дозвола, како и формата и содржината на дозволата за вршење на дејност оператор на инсталација за горење или согорување на отпад („Службен весник на РМ“ бр. 108/09, 68/14)	99(6)	Да	Не	Не	МЖСПП	МЖСПП да ја ажурира интернет страницата
	Депонии						
75	Правилник за условите кои треба да ги исполнуваат депониите („Службен весник на РМ“ бр. 78/09)	79	Да	Не	Не		Индиректно, затоа што јавните претпријатија основани од две или повеќе единици на

							локалната самоуправа можат да бидат оператор на депонија
76	Правилник за критериумите за прифаќање на отпадот во депониите од секоја класа, подготвителните постапки за прифаќање на отпадот, општи постапки за тестирање, земање мостри и прифаќање на отпадот („Службен весник на РМ“ бр. 8/08)	88(8)	Да	Не	Не		Индириектно, затоа што јавните претпријатија основани од две или повеќе единици на локалната самоуправа можат да бидат оператор на депонија
77	Правилник за начинот и постапката за работа, следење и контрола на депонијата за време на работењето, следење и контрола на депонијата во фазата на затворање и натамошна грижа за депонијата по затворањето, како и начинот и условите за грижа за депониите откако тие ќе престанат да работат („Службен весник на РМ“ бр. 156/07)	91(4), 93(5)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина	Индириектно, затоа што јавните претпријатија основани од две или повеќе единици на локалната самоуправа можат да бидат оператор на депонија
78	Правилник за техничките средства и опрема неопходни за извршување на активноста за отстранување на отпадот, и услови и начин на обука на вработените („Службен весник на РМ“ бр. 108/09)	84(6)	Да	Не	Не		Индириектно, затоа што јавните претпријатија основани од две или повеќе единици на локалната самоуправа можат да бидат оператор на депонија
	Управување со посебни видови на отпад						
79	Правилник за формата и содржината на дозволата за собирање и транспорт на опасен отпад („Службен весник на РМ“ бр. 118/10)	66(6)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина	
80	Правилник за поблиските услови за постапување со опасниот отпад и начинот на пакување и означување на опасниот отпад („Службен весник на РМ“ бр. 15/08)	57(4), 64(3)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина	
81	Правилник за отпадни масла („Службен весник на РМ“ бр. 15/08)	68(5)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа	

	бр. 156/07, 109/14)					за животна средина	
82	Правилник за начинот и условите за постапување со ПХБ, начинот и условите што треба да ги исполнуваат инсталациите и објектите за отстранување и за деконтаминација на ПХБ, искористените ПХБ и начинот на означување на опремата којашто содржи ПХБ („Службен весник на РМ“ бр. 48/07, 130/09, 52/13,78/14)	69(5)	Да	Не	Не	МЖСПП, Државен инспекторат за животна средина	Инсталациите за отстранување и деконтаминација на ПХБ ќе обезбедат интегрирани еколошки дозволи (А или Б дозвола) – член 13 од Правилникот)
83	Правилник за начинот на постапување со медицински отпад, како и начинот на пакување и обележување на медицинскиот отпад („Службен весник на РМ“ бр. 146/07)	73(5)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина, Министерство за здравство, Агенција за храна и ветеринарство	
84	Правилник за мерките за заштита на животната средина кои мораат да ги преземат производителите, сопствениците и субјектите кои постапуваат со искористените возила, нивните компоненти и материјали, целите и роковите за нивно постигнување и начинот и условите за складирање, формата и содржината на потврдата за преземање на возилото за уништување, формата и содржината на образецот за известување како и начинот на водење на евиденцијата („Службен весник на РМ“ бр. 108/09, 164/10, 114/14)	72(9)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина, Министерство за економија	
85	Правилник за начинот на водење како и формата и содржината на обрасците на базата на податоци за следење на повторната употреба и преработка на искористените возила и на целите кои треба да се	72 (10)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина	Примената на овој Правилник е одложена до пристапувањето

	постигнат со повторна употреба и преработка на искористените возила („Службен весник на РМ“ бр. 74/11)						
86	Правилник за начинот на постапување со отпадните гуми, како и условите кои треба да ги исполнуваат правните и физички лица кои увезуваат употребувани гуми („Службен весник на РМ“ бр. 108/09)	75-а (6)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина	Мала недоследност – обврската за годишно известување до Управата за животна средина е до 31 март а Правилникот за водење дневник за евиденција („Службен весник на РМ“ бр. 07/06, 68/14) го определува 31 јануари како краен рок.
87	Правилник за начинот на постапување со отпад од азбест и со отпад од производи кои содржат азбест („Службен весник на РМ“ бр. 89/06)	75(3)	Да	Не	Не	МЖСПП, Министерство за економија, Министерство за здравство, Агенција за лекови	Азбестниот отпад се депонира на депонија за опасен отпад. Депонирањето на депонија за неопасен отпад е дозволено само ако станува збор за азбестен отпад со тесно поврзан азбест (густина на материјалот поголема од 1.000 kg/m ³) и во согласност со условите определени во овој Правилник
88	Правилник за начинот на постапување со отпадот од титаниум диоксид, начинот на вршење мониторинг и формата, содржината и начинот на доставување податоци („Службен весник на РМ“ бр. 108/09, 142/09)	74(8)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина	
89	Правилник за граничните вредности на емисии при горење и согорување на отпад и условите и начинот на работа на инсталациите за горење и согорување	94(4), 99(5)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина	Секоја инсталација за депонирање, рециклирање или согорување на

	(„Службен весник на РМ“ бр. 123/09) (релевантно за интегрирана контрола и спречување на загадувањето)						комуналниот отпад и депонирање на неопасен отпад која не е наведена во Анексот 1 од Уредбата за интегрирано спречување и контрола на загадување (ИСКЗ) ќе треба да обезбеди Б-интегрирана дозвола
	Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема („Службен весник на РМ“ бр. 06/12, 163/13, 146/15)		Да	Не			
90	Листа на опрема на која не се однесуваат мерките за забрана и ограничувања за пуштање на пазар во Република Македонија на електрична и електронска опрема како и максималните вредности за концентрација на опасни супстанции, роковите до кои е дозволено присуство на одредени опасни супстанции во електрична и електронска опрема, нејзините составни делови и материјали („Службен весник на РМ“ бр. 2/13)	9(3)	Да	Не	Не	МЖСПП	
91	Правилник за формата и содржината на етикетата во врска со обврската за одвоено собирање на отпадната опрема („Службен весник на РМ“ бр. 77/12)	10(2)	Да	Не	Не	МЖСПП	
92	Правилник за формата и содржината на барањето заради неиздавање на дозволата односно недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозволата за постапување со отпадна опрема („Службен весник на РМ“ бр. 24/12)	28(11)	Да	Не	Не	МЖСПП	
93	Правилник за формата и содржината на барањето	29(8)	Да	Не	Не	МЖСПП	

	заради неиздавање на дозволата односно недонесување на решение за одбивање на барањето за издавање на дозволата за постапување со отпадна опрема („Службен весник на РМ“ бр.3 8/12)						
94	Правилник за минимални барања за одвоен третман на отпадната опрема, материјалите и деловите на отпадната опрема, како и минималните технички услови за складирање и третман на отпадната опрема која треба да ги исполнува инсталацијата за третман на отпадна опрема („Службен весник на РМ“ бр. 9/13)	34(7)	Да	Не	Не	МЖСПП	
95	Правилник за форма и содржина на образецот и начинот на водење на евиденција на колективни постапувачи и на производители кои склучиле договор за преземање на обврски за постапување со отпадната опрема со колективен постапувач („Службен весник на РМ“ бр. 13/14)	37(4)	Да	Не	Не	МЖСПП	
96	Правилник за формата и содржината на образецот за евиденција за количините по категорија и вид на опрема која производителот ја пушта на пазар во Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 127/13)	38(9)	Да	Не	Не	МЖСПП	
	Закон за управување со пакување и отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр. 161/09, 17/11, 47/11, 136/11, 39/12, 163/13, 146/15)		Да	Да			
97	Листа на илустративни примероци од пакување	7(5)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	
98	Правилник за стандардите за биоразградливост кои	8-а(3)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа	

	треба да ги исполнуваат кесите за транспорт на стоки, начинот на пуштање и употреба на биоразградливите кеси за транспорт на стоки на пазар („Службен весник на РМ“ бр. 19/13)					за животна средина	
99	Правилник за начинот и условите за надминување на нивоата на содржината на тешки метали во пакувањата, како и начинот на водење и содржината на евиденцијата и извештајот за постапување со отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр. 78/11)	11(5)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	
100	Правилник за начинот на нумерирање и кратенките на кои се заснова системот за идентификација и означување на материјалите од кои е произведено пакувањето, како и формата и содржината на ознаката за постапување со пакувањето („Службен весник на РМ“ бр. 62/10)	14(5)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	
101	Правилник за формата и содржината на барањето поради неиздавање на дозвола за постапување со отпад од пакување т.е. неиздавање одлука за одбивање на барањето за издавање дозвола за постапување со отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр. 1/12)	21-а(2)	Да	Не	Не	МЖСПП	
102	Правилник за формата и содржината на барањето поради неиздавање на дозвола за постапување со отпад од пакување т.е. неиздавање одлука за одбивање на барањето за издавање дозвола за постапување со отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр. 1/12)	24-а(2)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	
103	Правилник за формата и содржината на образецот за водење на евиденција на правни лица кои постапуваат со отпад од пакување, производители и самостојни постапувачи со отпад, начинот на водење на евиденција	25(4)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	

	како и формата и содржината на образецот на потврдата за регистрација на самостоен постапувач со отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр. 41/10)						
104	Правилник за формата и содржината на образецот на годишниот извештај за видот и количината на пакувањата што се пуштиле или увезле на пазар во Република Македонија во претходната календарска година и за постапување со отпад од тие пакувања, формата и содржината на образецот на производствената спецификација, формата и содржината на образецот на евиденцијата за вкупното пакување кое е пуштено на пазар или увезено во Република Македонија како и начинот на кој се води евиденцијата („Службен весник на РМ“ бр. 117/10, 184/11, 114/14)	28(5)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	
105	Правилник за условите за пакувања со долг животен век и видовите на пакувања кои служат како показатели дека пакувањето е со долг животен век („Службен весник на РМ“ бр. 48/10)	31(3)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	
106	Одлука за формирање на Комисија за управување со отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр. 112/11)	38	Да	Не	Не	МЖСПП	Еден претставник од ЗЕЛС е член на оваа Комисија
107	Правилник за начинот на водење, формата и поблиската содржина на базата на податоци и информативниот систем за пакување и отпад од пакување („Службен весник на РМ“ бр. 113/10)	39(6)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	
108	Уредба за начинот, постапката и потребната документација за враќање на надоместокот за извоз или уништување на спакувани стоки и за извоз или уништување на кеси за транспорт на стоки („Службен	40(3)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	

	весник на РМ" бр. 112/11)						
109	Правилник за формата и содржината на образецот на потврдата за ослободување од плаќање на надоместок за управување со отпад од пакување („Службен весник на РМ" бр. 60/11, 12/12, 127/13, 109/14)	41(3)	Да	Не	Не	МЖСПП	
110	Правилник за формата и содржината на барањето заради неутврдување предлог за распоредување на средствата односно заради недонесување акт за невршење избор („Службен весник на РМ" бр. 3/12)	43-а(2)	Да	Не	Не	МЖСПП	
	Закон за управување со батерии и акумулатори и отпад од батерии и акумулатори („Службен весник на РМ" бр. 140/10, 47/11, 148/11, 39/12, 163/13, 146/15)		Да	Не			
111	Правилник за начинот на означување, на батериите и акумулаторите и на батериските пакувања, формата и содржината на симболот за одделно собирање како и формата и содржината на хемискиот симбол за метали („Службен весник на РМ" бр. 52/11)	10(4)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	
112	Правилник за формата, содржината и начинот на доставувањето на барањето за регистрација на производителите кои пуштаат на пазар или увезуваат во Република Македонија батерии и акумулатори, како и формата и содржината и начинот на водење на регистарот на производители кои пуштаат на пазар во Република Македонија батерии и акумулатори („Службен весник на РМ" бр. 36/11, 111/14)	12(5)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	
113	Правилник за формата и содржината на потврдата за регистрација на самостоен постапувач со отпадни	23(6)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна	

	батерии и акумулатори („Службен весник на РМ“ бр. 61/11)					средина	
114	Правилник за формата и содржината на барањето поради неиздавање дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори т.е. неиздавање дозвола за одбивање на барањето за издавање дозвола за постапување со отпадни батерии и акумулатори („Службен весник на РМ“ бр. 1/12)	23-а(2)	Да	Не	Не	МЖСПП	
115	Правилник за формата и содржината на образецот на Годишниот извештај за постапувањето со отпадни батерии и акумулатори и начинот на неговото доставување, како и формата и содржината на образецот за водење на евиденција за количините и видовите на батерии и акумулатори кои се пуштени на пазар во Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 167/10, 109/14)	30(8)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	
116	Правилник за формата и содржината на обрасците на извештаите за количините на собраните отпадни батерии и акумулатори и за количините на преземени, третирани или рециклирани отпадни батерии и акумулатори, како и начинот на нивно подготвување и доставување („Службен весник на РМ“ бр. 167/10, 68/14)	31(3)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	
117	Правилник за начинот на следење и пресметка на реализацијата на стапките за собирање на отпадни батерии и акумулатори, како и формата и содржината на образецот за следење и пресметка („Службен весник на РМ“ бр. 67/11)	35(8)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	
118	Уредба за начинот, постапката и потребната	39(12)	Да	Не	Не	МЖСПП	

	документација за враќање на надоместокот за извезената количина на батерии и акумулатори („Службен весник на РМ“ бр. 112/11)						
119	Правилник за начинот и постапката за водење, одржување и чување на евиденцијата за пресметаниот и уплатениот надоместок за управување со отпадни батерии и акумулатори како и формата и содржината на образецот за пресметка на уплатениот надоместок за управување со отпадни батерии и акумулатори („Службен весник на РМ“ бр. 110/12)	39-а(3)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	
120	Правилник за формата и содржината на образецот на потврдата за ослободување од плаќање на надоместок за управување со отпадни батерии и акумулатори („Службен весник на РМ“ бр. 61/11, 12/12, 109/14)	40(3)	Да	Не	Не	МЖСПП - Управа за животна средина	
	Води						
	Закон за водите („Службен весник на РМ“ бр. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/11, 44/12, 23/13, 163/13, 180/14, 146/15)		Да	Да			
	Отпадни води						
121	Правилник за критериумите за утврдување на зоните чувствителни на испуштањето на урбани отпадни води („Службен весник на РМ“ бр. 130/11)	103(3)	Да	Не	Не	МЖСПП, Министерство за здравство, Министерство за земјоделство	
122	Листа на загадувачи и загадувачки супстанции („Службен весник на РМ“ бр. 122/11)	107(2)	Да	Да	Не	МЖСПП, Министерство за здравство	

123	Правилник за техничките и другите услови во врска со инсталирањето и работата на постројките кои работат со опасни материи и супстанции и начинот на тестирање на постројките од страна на експерти пред пуштањето во работа и во редовни интервали за време на работењето („Службен весник на РМ“ бр.ц123/11)	107(2)	Да	Не	Не	МЖСПП, Министерство за здравство	
124	Правилник за опасните и штетните материи и супстанции и нивните емисиони стандарди што можат да се испуштат во канализација или во системи за одводнување, во површинските или подземни водни тела, како и во крајбрежни земјишта и водни живеалишта („Службен весник на РМ“ бр. 108/11)	110(3)	Да	Не	Не	МЖСПП	
125	Правилник за поблиските услови за собирање, одведување и прочистување, начинот и условите за проектирање, изградба и експлоатација на системите и станици за прочистување на урбаните отпадни води, како и техничките стандарди, параметрите, стандарди на емисијата и нормите за квалитет за пред-третман, отстранување и прочистување на отпадни води, имајќи го во предвид оптоварувањето и методот за прочистување на урбаните отпадни води коишто се испуштаат во подрачјата чувствителни на испуштање на отпадни води („Службен весник на РМ“ бр. 73/11)	114(6)	Да	Не	Да	МЖСПП, Министерство за транспорт и врски	
126	Правилник за условите, начинот и граничните вредности на емисија за испуштање на отпадните води по нивното прочистување, начинот на нивно пресметување, имајќи ги во предвид посебните барања за заштита на заштитните зони („Службен весник на РМ“ бр. 81/11)	114(7)	Да	Не	Да	МЖСПП, Министерство за здравство, Министерство за транспорт и врски	
127	Правилник за поблиските услови, начинот и максимално дозволените вредности и концентрации на параметрите	117(2)	Да	Не	Да	МЖСПП, Министерство за	

	на прочистените отпадни води за нивно повторно користење („Службен весник на РМ“ бр. 73/11)					здравство	
128	Правилник за формата и содржината на образецот на барањето и на дозволата за повторно користење на прочистените отпадни води, како и начинот на издавање на дозволата („Службен весник на РМ“ бр. 60/11)	117(3)	Да	Не	Да	МЖСПП	
129	Правилник за начинот и постапката за користење на тињата, максималните вредности на концентрациите на тешки метали во почвата во која се користи тињата, вредноста на концентрациите на тешки метали во тињата, согласно со нејзината намена и максималните годишни количини на тешки метали што може да се внесат во почвата („Службен весник на РМ“ бр. 73/11)	118(2)	Да	Не	Да	МЖСПП, Министерство за здравство	Производителите на тиња треба да ги применуваат правилата утврдени со овој Правилник
130	Правилник за формата, содржината и начинот на доставување на податоците и видот на информации за користење на тињата од третманот на урбаните отпадни води согласно нејзината намена, третман, состав и место на нејзино користење („Службен весник на РМ“ бр. 60/11)	118(3)	Да	Не	Да	МЖСПП	Производителите на тиња имаат обврски за известување
131	Правилник за методологијата, референтните методи, начинот и параметрите за мониторинг на отпадните води, вклучувајќи мониторинг на тињата која е резултат од третманот на отпадните води („Службен весник на РМ“ бр. 108/11)	150(3)	Да	Не	Не	МЖСПП	
132	Правилник за начинот на пренос на информациите од мониторингот на испуштените отпадни води, како и формата и содржината на образецот со кој се доставуваат податоците („Службен весник на РМ“ бр.	156(9)	Да	Не	Не	МЖСПП	

	108/11)						
133	Методологија за утврдување на цената на водата за пиење и одведување на урбани отпадни води („Службен весник на РМ“ бр. 107/05) врз основа на одредбите од Законот за водоснабдување и собирање на урбаните отпадни води („Службен весник на РМ“ бр. 68/04)	6(9)	Да	Не	Да	Министерство за транспорт и врски	
	Класифицирање и категоризација на водите						
134	Уредба за класификација на водите („Службен весник на РМ“ бр. 18/99) (врз основа на укинатиот Закон за водите од 1998 година)		Да	Да	Не	МЖСПП, Институт за јавно здравје	
135	Уредба за категоризација на водните текови, езера, акумулации и подземни води („Службен весник на РМ“ бр. 18/99, 71/99) (врз основа на укинатиот Закон за водите од 1998 година)		Да	Да	Не	МЖСПП, Институт за јавно здравје	
136	Правилник за начинот на следење на наносот во акумулациите („Службен весник на РМ“ бр. 4/99) (врз основа на укинатиот Закон за водите од 1998 година)		Да	Да	Не	Подружници на “Водостопанство” А.Д.	
137	Правилник за известување за состојбата на нивото и количеството на акумулираните води во акумулациите, како и за количеството на водите што се испуштаат од нив („Службен весник на РМ“ бр. 8/99) (врз основа на укинатиот Закон за водите од 1998 година)		Да	Не	Не	Подружници на “Водостопанство” А.Д., Управа за хидрометеоролошки работи	
	Управување со подрачја на речни сливови и советодавни тела						
138	Уредба за делинеација на речни сливови („Службен	7(3)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа	

	весник на РМ" бр. 107/12)					за животна средина	
139	Одлука за формирање на Национален совет за водите („Службен весник на РМ" бр. 149/09)	219(2)	Да	Да	Не	МЖСПП, Управа за животна средина, Министерство за здравство, Министерство за транспорт и врски, Министерство за економија, Министерство за земјоделство, МАНУ, невладини организации, Совет за управување со речниот слив на Вардар	
140	Уредба за структурата, начинот на членство и номинирање претставници во советите за управување со подрачја на речни сливови и во советите за управување со подрачја на речни сливови за делови од речни сливови, како и нивно работење („Службен весник на РМ" бр. 106/13)	223(6)	Да	Не	Да	Поголем број на централни институции и други засегнати страни	
141	Правилник за содржината и начинот на изготвување планови за управување со подрачје на речен слив („Службен весник на РМ" бр. 148/09)	66(9), (10)	Да	Да	Не	Владата, МЖСПП	ЕЛС – учествуваат во постапката за стратедиска оцена на животната средина и консултации со јавноста, задолжени се, меѓу другото,

							за имплементација на дополнителните детални планови/ програми кои се дел од Планот за управување со подрачјето на речен слив
142	Правилник за содржината и начинот на подготвување на информациите и на картографските прикази за активностите на мониторинг на водите („Службен весник на РМ“ бр. 148/09)	66(10)	Да	Да	Не	МЖСПП, Управа за животна средина	
143	Правилник за методологијата за проценката на речните сливови („Службен весник на РМ“ бр. 148/09)	71(3)	Да	Да	Не	МЖСПП, Управа за животна средина	
144	Правилникот и методологијата за изготвување на Програма на мерки („Службен весник на РМ“ бр. 148/09)	73(5)	Да	Да	Не	Владата, МЖСПП	ЕЛС – учествуваат во постапката за стратегиска оцена на животната средина и консултации со јавноста, задолжени се, меѓу другото, за имплементација
145	Правилник за посебните барања за безбедност на природната минерална вода („Службен весник на РМ“ бр. 127/12) (врз основа на Законот за безбедност на храната и укинатиот Закон за водите од 1998 година)	57(8) од Законот за безбедност на храната	Да	Не	Не	Агенција за храна и ветеринарство	
146	Правилник за безбедност на водата (за пиење) („Службен весник на РМ“ бр. 46/08) (врз основа на Законот за безбедност на храната и укинатиот Закон за водите од 1998 година)	8(1) од укинатиот Закон за безбедност на храната и 50(2) и 51(2)	Да	Не	Да	Институт за јавно здравје, Агенција за храна и ветеринарство, Министерство за здравство, МЖСПП, Управа	Надлежни за снабдување со вода за пиење се јавните претпријатија или другите правни лица на предлог на единците на локална самоуправа

		укинатиот Закон за водите од 1998 год.				за животна средина	
147	Правилник за начинот на дезинфекција, опфатот, видот и методот за мониторинг на водите за пиење, како и условите кои треба да ги исполнат субјектите кои вршат анализа на водата за пиење („Службен весник на РМ“ на СРМ бр. 30/77) (врз основа на укинатиот Закон за водите кој се применувал во Социјалистичка Република Македонија во 1977 година)		Не	Не	Не		
148	Правилник за формата и содржината на Регистарот на заштитни зони на областите определени како заштитено природно наследство каде одржувањето и подобрувањето на состојбата на водите е значаен фактор („Службен весник на РМ“ бр. 25/13)	96(8)	Да	Не	Не	МЖСПП	
149	Правилник за содржината и начинот на изготвување на елаборат за одредување на границите за заштитните зони, заштитните мерки и другите услови за водите наменети за консумирање од страна на човекот („Службен весник на РМ“ бр. 29/14)	99(2)	Да	Не	Не	Министерство за здравство, МЖСПП	
150	Правилник за видот на стручната подготовка, опремата и просторните услови кои што треба да ги исполнува и стручното правно лице за изготвување на елаборат за одредување на границите на заштитните зони, заштитните мерки и другите услови за водите наменети за консумирање од страна на човекот („Службен весник на РМ“ бр. 29/14)	99(4)	Да	Не	Не	Министерство за здравство, МЖСПП	

151	Правилник за определување и управување со заштитени води на извори на вода за пиење („Службен весник на РМ“ на СРМ бр. 17/83, 15/89) (врз основа на укинатиот Закон бил применлив во Социјалистичка Република Македонија во 1983 година)		Да	Не	Да	Министерство за здравство, МЖСПП	Задолжени се јавните претпријатија или други правни лица на предлог на единиците на локална самоуправа (ЕЛС) (мала недоследност помеѓу овој Правилник и членот 98 од Законот за водите во однос на бројот на зоните). Новиот правилник заснован на членот 98, став 5 од Законот за водите сè уште не е донесен.
152	Правилник за пропишување на критериумите за определување на зоните чувствителни на нитрати („Службен весник на РМ“ бр. 131/11)	102(2)	Да	Не	Не	МЖСПП, Министерство за здравство, Министерство за земјоделство	
153	Правилник за Листа на посебни минимални услови за добра земјоделска пракса и заштита на животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 43/13) (врз основа на членот 49, став 2 од Законот за земјоделски и рурален развој („Службен весник на РМ“ бр. 49/10, 53/11, 126/12, 15/13)		Да	Не	Не	МЖСПП, Министерство за земјоделство	Сè уште не е донесен Правилникот кој е заснован на членот 102, став 1. Правилникот во оваа табела треба да се усогласи со Правилникот за определување и управување со заштитени води на извори на вода за пиење („Службен весник на РМ“ на СРМ бр. 17/83, 15/89) и/ или идниот правилник кој ќе се заснова на членот 98,

							став 5 од Законот за водите.
154	Правилник за формата и содржината на образецот и начинот на водење на дозволата за вадење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела („Службен весник на РМ“ бр. 109/14)	142(6)	Да	Не	Да	МЖСПП	ЕЛС можат да аплицираат за оваа дозвола
155	Правилник за формата и содржината на дневникот за изваденото количество на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела („Службен весник на РМ“ бр. 109/14)	142-в (2)	Да	Не	Да	МЖСПП	Под услов на ЕЛС да аплицирале/ да им била одобрена дозвола за вадење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела.
Бучава во животната средина							
	Закон за заштита од бучавата во животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 79/07, 124/10, 47/11, 163/13, 146/15)		Да	Да			
156	Правилник за гранични вредности на бучавата („Службен весник на РМ“ бр. 147/08)	9(4)	Да	Не	Да	МЖСПП, Министерство за здравство, МВР	
157	Правилник за примената на индикаторите за бучава, дополнителни индикатори за бучава, начинот на мерење на бучава и методите за оценување со индикаторите за бучава во животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 107/08)	10(4)	Да	Не	Да	МЖСПП, Министерство за здравство	
158	Правилник за поблиската содржина на стратешките карти на бучава и акциските планови за бучава, начинот на изработката и начинот на собирање на податоци за изработка на стратешките карти за бучава и	15(11) и 17(11)	Да	Не	Да	МЖСПП	Линкот во членот 7 не функционира.

	акциски планови за бучава, како и начинот на нивно собирање, чување и евидентирање („Службен весник на РМ“ бр. 133/10)						
159	Правилник за начинот на соработката на органите надлежни за изработка на стратешки карти за бучава и акциски планови за бучава со органите надлежни за донесување на стратешки карти за бучава и изработка на акциските планови за бучава од соседната држава („Службен весник на РМ“ бр. 163/10)	15(6) и 17(9)	Да	Не	Да	МЖСПП, Министерство за надворешни работи	ЕЛС ќе го извести МЖСПП за својата одлука за започнување на постапка за изготвување на стратешка карта за бучава/ акциски план за бучавата во кој се посочени евентуалните интереси на надлежните органи од соседна држава за соработка. Со постапката на соработка потоа управува МЖСПП, со помош од Министерството за надворешни работи
160	Уредба за определување на агломерациите, главни патишта, главни железнички пруги и главни аеродроми за кои треба да се подготват стратешки карти за бучава („Службен весник на РМ“ бр. 15/11)	16(1) и (2)	Да	Не	Да	Владата, МЖСПП	Оваа Уредба утврдува 4 агломерации: Градот Скопје (506.926 жители), Куманово (105.484), Битола (95.385) и Тетово (86.385) ⁴ . Предлог: да се преиспита дали е неопходно сегашното законско решение кое налага построги национални правила врз агломерациите во споредба со правилата кои ги определува Директивата 2002/49/ЕС на ЕУ. Освен тоа, Гостивар е петтата најнаселена единица

⁴ Извор: Попис од 2002 година

							на локална самоуправа со 81.042 жители ⁵ но не е опфатен со Уредбата (дали била земена предвид густината на населеност?)
	Правилник за мерките за заштита од бучавата кои треба да биде вградени во просторните и урбанистички планови, кој треба да биде донесен од МЖСПП во согласност со Министерството за транспорт и врски и Министерството за здравство (сè уште не е донесен)	22(2)	Не	Не	Да	МЖСПП, Министерство за транспорт и врски, Министерство за здравство	Сè уште не е донесен
161	Правилник за начинот, условите и постапката за воспоставување и работење на мрежите, методологијата и начинот за мониторинг, како и условите, начинот и постапката на доставување на информациите и податоците од мониторингот на состојбата во областа на бучавата („Службен весник на РМ“ бр. 123/09)	30	Да	Не	Да	МЖСПП, Министерство за транспорт и врски и Министерство за здравство	
162	Правилник за локациите на мерните станици и мерните места („Службен весник на РМ“ бр. 120/08)	29(2)	Да	Не	Да	МЖСПП, Министерство за транспорт и врски, Министерство за здравство	Мерните станици и мерните места се лоцирани во подрачја категоризирани во една од вкупно четирите категории зависно од степенот на заштита од бучавата и видовите на активности и чувствителност на популацијата во тие подрачја.
163	Правилник за поблиските услови во поглед на потребата опрема која треба да ја поседуваат овластени научни	31(3)	Да	Не	Не	МЖСПП	

⁵ Извор: Попис од 2002 година

	стручни организации и институции како и други правни и физички лица, за вршење на определени стручни работи за мониторинг на бучава („Службен весник на РМ“ бр. 152/08)						
164	Правилник за поблиските видови на посебните извори на бучава како и услови кои треба да ги исполнуваат постројките, опремата, инсталациите и уредите кои се употребуваат на отворен простор во поглед на емитираната бучава и стандардите за заштита од бучава („Службен весник на РМ“ бр. 142/13)	39(2)	Да	Не	Да	МЖСПП, Министерство за здравство, Министерство за економија, Министерство за труд и социјална политика	Овластените инспектори за животна средина (локалните инспектори) се надлежни за вршење инспекција дали се исполнети условите за заштита од бучавата во животната средина од страна на објектите, опремата, инсталациите и уредите кои се користат на отворен простор
165	Одлука за утврдување во кои случаи и под кои услови се смета дека е нарушен мирот на граѓаните од штетна бучава („Службен весник на РМ“ бр. 1/09) (правна основа: Закон за прекршоци во однос на јавниот ред и мир)		Да	Не	Да	МЖСПП, Управа за животна средина	Да се изменат членовите 2, 3 и 4 од оваа Одлука со цел нивно усогласување со членот 20 од Законот за бучавата во животната средина. Забелешка: текстот на оваа Одлука е преземен од Правилникот за гранични вредности на бучавата („Службен весник на РМ“ бр. 147/08) – дуплирање
	Природа						
	Закон за заштита на природата („Службен весник на РМ“ бр. 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14, 146/15)		Да	Не			

166	Листа за определување на засегнати и заштитени диви видови и нивни делови, чија трговија е регулирана со меѓународен договор, со европско и национално законодавство („Службен весник на РМ“ бр. 15/12)	30(3), (4),(5)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина	
167	Листа со која се определуваат строго заштитените и заштитените диви видови („Службен весник на РМ“ бр. 139/11)	35(3)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина	
168	Правилник за формата и содржината на образецот за барањето, дозволата и сертификатот за прометот со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови како и потребната документација која се приложува кон барањето („Службен весник на РМ“ бр. 134/10)	30(2)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина	
169	Уредба за начинот и постапката за издавање на дозволата односно сертификатот, како и за видот на дозволата односно сертификатот и определување на граничните премини преку кои може да се врши прометот со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови („Службен весник на РМ“ бр. 135/10)	30(6),(7)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина, Царинската управа, Министерство за земјоделство, Агенција за храна и ветеринарство	
170	Уредба за начинот на постапување при промет со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови од страна на царинските органи, другите надлежни органи и служби на граничните премини и научните и стручните установи, како и на овластени депозитари на конфискуваните примероци при недозволен промет („Службен весник на	31(8)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина, Државен инспекторат за животна средина, Царинска управа, Агенција за храна и ветеринарство,	

	РМ" бр. 177/11)					депозитари	
171	Правилник за содржината на дозволата за собирање на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи и животни и нивни делови („Службен весник на РМ" бр. 102/09)	23(5)	Да	Не	Да	МЖСПП, Управа за животна средина, субјектот задолжен за управување со заштитеното подрачје	Индириктно со оглед на тоа што ЕЛС назначуваат членови во Советот на заинтересирани страни на субјектот задолжен за управување со заштитеното подрачје. Овој субјект дава мислење до Управата за животна средина во врска со барањето за добивање дозвола
172	Правилник за издавање дозвола за научно истражување во природа („Службен весник на РМ" бр. 101/09, 68/14)	24(4)	Да	Не	Да	МЖСПП, Управа за животна средина, Субјектот задолжен за управување со заштитеното подрачје	Индириктно со оглед на тоа што ЕЛС назначуваат членови во Советот на заинтересирани страни на субјектот задолжен за управување со заштитеното подрачје. Овој субјект дава мислење до Управата за животна средина во врска со барањето за добивање дозвола Измените од 2014 година го укинаа делот од Анексот со кој се определува формата на самата дозвола – да се видат причините и да се предложат евентуални измени на Правилникот ако е потребно
173	Правилник за мерките и активностите за заштита на спомениците на природата, формата и содржината на образецот на дозволата за спроведување на посебните	77(2)	Да	Не	Да	Субјектот задолжен за управување со	Директно ако ЕЛС е назначена за субјект задолжен за управување со заштитеното

	мерки и активности за заштита и обнова на споменикот на природата („Службен весник на РМ“ бр. 126/10)					заштитеното подрачје	подрачје, Инди­ректно затоа што секогаш назначува членови во Советот на заинтересирани страни на субјектот задолжен за управување со заштитеното подрачје.
174	Правилник за содржина на студијата за валоризација или ревалоризација на заштитеното подрачје („Службен весник на РМ“ бр. 26/12)	96(6)	Да	Не	Да	МЖСПП, Управа за животна средина	Во случај ЕЛС да достави предлог за прогласување на заштитено подрачје
175	Правилник за содржината на плановите за управување со заштитени подрачја и на годишните програми за заштита на природата („Службен весник на РМ“ бр. 26/12)	98(2)	Да	Не	Да	Субјектот задолжен за управување со заштитеното подрачје, МЖСПП, Центар за управување со кризи, Дирекција за заштита и спасување	Директно ако ЕЛС е назначена за субјект задолжен за управување со заштитеното подрачје, Инди­ректно затоа што секогаш назначува членови во Советот на заинтересирани страни на субјектот задолжен за управување со заштитеното подрачје.
176	Правилник за евиденција за заштита на природата („Службен весник на РМ“ бр. 102/12)	149(6),(7), 149-а(2),(3) и 150(2)	Да	Не	Не	МЖСПП, Управа за животна средина	
	Хемикалии						
	Закон за хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 145/10, 53/11, 164/13, 116/15, 149/15)		Да	Не			

177	Правилник за начинот на класификација и означување на опасните хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 85/09)	12(4)	Да	Не	Не	Министерство за здравство, Министерство за земјоделство, МЖСПП	
178	Правилник за пакување и означување на опасните хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 87/09) – правна основа во укинатиот Закон за хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 113/07)	64 (укинатиот Закон за хемикалии од 2007 г.)	Да	Не	Не	Министерство за здравство	
179	Листа на ограничувања и забрани за употреба на хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 31/14)	8(1) р.4)	Да	Не	Не	Министерство за здравство, Агенција за лекови	
180	Листа на високоризични супстанции („Службен весник на РМ“ бр. 31/14)	8(1) р.3)	Да	Не	Не	Министерство за здравство, Агенција за лекови	
181	Правилник за методите за тестирање на хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 127/11)	17(1)	Да	Не	Не	Агенција за лекови	
182	Правилник за начинот на кој се врши процената на безбедноста на хемикалијата и содржината на извештајот на безбедноста на хемикалијата („Службен весник на РМ“ бр. 82/11)	46(3)	Да	Не	Не	Агенција за лекови	
183	Правилник за податоците кои се водат за секоја хемикалија во регистарот на хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 67/12)	57(2)	Да	Не	Не	Агенција за лекови, Министерство за	

						здравство	
184	Правилник за случаите во кои се спроведува PIC постапката и содржината на барањето за спроведување на PIC постапката („Службен весник на РМ“ бр. 82/11)	77(1)	Да	Не	Не	Агенција за лекови, Царинска управа	
185	Правилник за образецот на барањето за вршење на дејност промет со особено опасни хемикалии, образецот на барањето за издавање дозвола за употреба на особено опасни хемикалии, образецот на дозволата за вршење на дејност промет со особено опасни хемикалии и образецот на дозволата за употреба на особено опасни хемикалии („Службен весник на РМ“ бр. 156/11)	85(5)	Да	Не	Не	Агенција за лекови	
186	Правилник за листата на активните супстанции за вклучување во биоцидни производи, листата за вклучување во нискоризични биоцидни производи и листата на базични супстанции, типот на биоцидните производи, како и нивниот опис („Службен весник на РМ“ бр. 106/12)	93(2)	Да	Не	Не	Министерство за здравство, Агенција за лекови	
187	Правилник за формата и содржината на барањето и начинот на издавањето на одобрението за ставање на биоцидни производи во промет („Службен весник на РМ“ бр. 120/12)	97(2)	Да	Не	Не	Министерство за здравство, Агенција за лекови	
188	Правилник за начинот на евалуација на досиејата за биоцидните производи („Службен весник на РМ“ бр. 120/12)	97(7)	Да	Не	Не	Министерство за здравство, Агенција за лекови	
189	Правилник за начинот на класификација, пакување и означување на биоцидните производи („Службен весник на РМ“ бр. 117/09)	118	Да	Не	Не	Министерство за здравство, Агенција за	

						лекови	
	ГМО						
	Закон за генетички модифицирани организми („Службен весник на РМ“ бр. 35/08, 163/13, 146/15)		Да	Да			
190	Правилник за формата и содржината на образецот на објавата на нотификацијата за добивање на дозвола за ограничено користење на ГМО, нотификацијата за добивање на дозвола за намерно ослободување на ГМО во животната средина и нотификацијата за добивање на дозвола за пуштање на ГМО производи на пазар („Службен весник на РМ“ бр. 150/12)	12(5)	Да	Не	Не	МЖСПП	
191	Правилник за начинот и постапката за учество на јавноста во издавањето на дозволите за ограничено користење на ГМО, за намерно ослободување на ГМО во животната средина, за пуштање на ГМО на пазар, како и на други информации поврзани со користењето на ГМО („Службен весник на РМ“ бр. 23/14)	12(6)	Да	Не	Не	МЖСПП	ЕЛС има право да учествува во постапката како и остатокот од јавноста
192	Уредба за содржината, обемот и методологијата за процена на ризикот врз животната средина, соодветна за карактерот на внесениот генетски модифициран организам и животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 22/12)	26(5)	Да	Не	Не	МЖСПП	
193	Уредба за утврдување на подрачјата со површини на кои не може да се ослободува генетски модифициран репродуктивен материјал во животната средина („Службен весник на РМ“ бр. 112/09, 113/09)	31(1)	Да	Не	Не	Владата, МЖСПП, Министерство за земјоделство	Заштитените подрачја се определени како подрачја во кои се забранува ослободувањето на генетски модифицирани организми.

							Така што, ЕЛС имаат само индиректна надлежност која се состои од доставување предлози за прогласување до МЖСПП
194	Правилник за содржината на планот за итни мерки („Службен весник на РМ“ бр. 163/09)	38(1)	Да	Не	Не	МЖСПП	
195	Правилник за начинот и постапката за спроведување на активностите во случај на ненамерно ослободување на ГМО во животната средина, а кои можат да имаат негативни последици за здравјето на луѓето и за животната средина на територијата на друга држава („Службен весник на РМ“ бр. 190/14)	40(7)	Да	Не	Не	МЖСПП, Министерство за надворешни работи	
196	Правилник за поблиската содржина на информациите за пуштање на ГМО производ на пазарот („Службен весник на РМ“ бр.135/14)	41(3)	Да	Не	Не	МЖСПП	
197	Правилник за информациите кои можат да изостанат од нотификацијата за пуштање на ГМО производ на пазарот („Службен весник на РМ“ бр. 29/14)	42(2)	Да	Не	Не	МЖСПП	
198	Правилник за формата и содржината на образецот и начинот на изготвување на извештајот за процена од ГМО производ („Службен весник на РМ“ бр. 67/14)	43(8)	Да	Не	Не	МЖСПП, Министерство за земјоделство	
199	Правилник за формата и содржината на образецот на дозволата за извоз на ГМО и/ или ГМО производи („Службен весник на РМ“ бр. 23/14)	52(7)	Да	Не	Не	МЖСПП	
200	Правилник за информациите и податоците што се доставуваат во прилог на нотификацијата за извоз на ГМО	54 (7)	Да	Не	Не	МЖСПП, Министерство за	

	или ГМО производ и нивните карактеристики („Службен весник на РМ“ бр. 18/13)					земјоделство, Министерство за здравство	
201	Правилник за формата, содржината начинот на водење на Регистарот на ГМО („Службен весник на РМ“ бр. 175/14)	59(9)	Да	Не	Не	МЖСПП	
202	Правилник за посебните барања за безбедност на ГМО храна, означувањето и барањата за следливост на прехранбените производи кои содржат ГМО храна или се составени од ГМО и барањата за следливост на храната произведена од ГМО („Службен весник на РМ“ бр. 119/13) – правна основа: Закон за безбедност на храната („Службен весник на РМ“ бр. 157/10, 53/11 и 1/12)	56(5) од Законот за безбедност на храната	Да	Не	Не	Агенција за храна и ветеринарство, Министерство за здравство, МЖСПП	
203	Правилник за обемот на генетските резерви, како и начинот на постапката на обезбедување и одржување на резервите („Службен весник на РМ“ бр. 151/10) – правна основа: Закон за сточарството („Службен весник на РМ“ бр. 7/08, 116/10 и 23/13)	52(3) од Законот	Да	Не	Не	Министерство за земјоделство	
204	Правилник за поблиските услови за вршење на одделна јавна услуга заштита на биолошката разновидност во сточарството, начинот на изведувањето и мониторингот на биолошката разновидност во сточарството и зачувувањето на генетската варијабилност и генетските резерви на добитокот („Службен весник на РМ“ бр. 151/10)	59(2) од Законот	Да	Не	Не	Министерство за земјоделство	
205	Правилник за престанување на важење на Правилникот за начинот и постапката за издавање на одобрение, нејзино времетраење, потребната документација и висината на трошоците во постапката за издавање на одобрение за ставање во промет на производот од групата	55(2) од Законот за организац ија и работа на			Не	Агенција за храна и ветеринарство	Укинатиот правилник е објавен во “Службен весник на РМ“ бр.137/11

	на ГМО храна („Службен весник на РМ“ бр. 140/13) – правна основа: Закон за организација и работа на органите на државна управа	органите на државна управа					
206	Правилник за престанување на важење на Правилникот за условите и постапката за издавање на одобрение за ставање во промет на ГМ храна за животни и условите за нејзин промет и употреба и условите за ставање во промет на храната за животни која содржи и/или се состои од ГМО, вклучувајќи ги и количините во рифузна (растурена) состојба, како и употребата на ГМ храна за животни, и условите кои се однесуваат на следењето, означувањето на ГМ храна за животни и посебните барања за посебно означување („Службен весник на РМ“ бр. 140/13) – правна основа: Закон за организација и работа на органите на државна управа	55(2) од Законот за организац ија и работа на органите на државна управа			Не	Агенција за храна и ветеринарство	Укинатиот правилник е објавен во „Службен весник на РМ“ бр. 111/13
207	Правилник за престанување на важење на Правилникот за посебните барања за безбедност на ГМО храна, означувањето и барањата за следливост на прехранбените производи кои содржат ГМО храна или се составени од ГМО и барањата за следливост на храната произведена од ГМО („Службен весник на РМ“ бр. 140/13) правна основа: Закон за организација и работа на органите на државна управа	55(2) од Законот за организац ија и работа на органите на државна управа			Не	Агенција за храна и ветеринарство	Укинатиот правилник е објавен во „Службен весник на РМ“ бр. 119/13

Одрекување од одговорност:

Содржината на оваа публикација е единствена одговорност на Ramboll Danmark A/S и нејзините конзорциумски партнери и на никаков начин не ги одразува гледиштата на Европската Унија.

*Овој проект е финансиран
од Европската Унија*